

ĐỒ NHẬT NAM

những con chiu biết HẠT

nhà xuất bản trẻ

Tổng thư ký: Ngô Văn Ngọc
Cố vấn: Vũ Thị Cẩm Nhung

ĐỒ NHẬT NAM

những con chữ biết HÁT

(Từ 6 đến 10 tuổi)

"Công thức" học tập của
cậu bé yêu thích con chữ

Những Con Chữ Biết Hát

Mục lục

Lời giới thiệu

Một cách thực thi “Chiến lược dạy học lạc quan”

Đồng hành cùng con trên từng con chữ

Lời cảm ơn

PHẦN MỘT: NHỮNG ẮN TƯỢNG TUỔI THƠ

PHẦN HAI: NGÔN NGỮ CỦA TỚ ĐÃ ĐƯỢC RÈN LUYỆN VÀ TÍCH LŨY NHƯ THẾ NÀO?

Phát triển ngôn ngữ nói

Phát triển ngôn ngữ viết

Học Văn theo kiểu “2 trong 1”

Luyện viết thông qua các bài luận tiếng Anh

Việc dịch thuật của tớ

Kỹ năng thuyết trình của tớ được phát triển như thế nào?

Người bạn có tên là “Sách” của tớ

PHẦN BA: TRƯỜNG LỚP VÀ BẠN BÈ CỦA TỚ

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>

LỜI GIỚI THIỆU

Một buổi chiều tối, tôi và em Mỹ Hạnh - Thư ký xuất bản của Thái Hà Books đến thăm Nhật Nam. Nhật Nam không có nhà. Chúng tôi nói chuyện rất vui và tôi như lại được ngồi trong chính ngôi nhà của mình. Ấm cúng và thân thương đến lạ thường.

Lát sau Nhật Nam về. Hóa ra cậu bé đi chơi thể thao. Người vẫn còn mồ hôi nhưng cậu bé lao vào tôi - đúng phong cách rất tình cảm của Nhật Nam. Tôi yêu Nam và yêu cả sự hồn nhiên của cháu lần mồ hôi đang tỏa ra từ cậu bé thích thể thao. Câu chuyện cả nhà nói hôm nay là về tình yêu thương và giáo dục. Nhật Nam tham gia như một thành viên. Tôi ngồi và quan sát nụ cười hồn nhiên của cháu.

Tôi rời khỏi nhà Nhật Nam và ngay tối hôm đó tôi đã đọc bản thảo mới của Nam - *Những con chữ biết hát*.

Tôi không muốn khen ngợi nhiều cuốn sách này mà chỉ dám nói một câu thôi:

Đây là tâm huyết của một con trẻ, đây là tấm lòng của một cháu bé. Nhật Nam thật sự trải tâm mình trên và trong từng con chữ. Nhật Nam thật sự đã rèn luyện mình qua việc viết cuốn sách này. Đọc mỗi chữ của cuốn sách, tôi như thấy khuôn mặt ngộ nghĩnh, nụ cười rất tươi, sự hồn nhiên rất trẻ con của cháu. Tôi yêu khuôn mặt “búng ra sữa” của “ông cụ non”. Tôi say sưa với mỗi chữ, mỗi nghĩa, mỗi vần, mỗi câu trong bản thảo. Tôi đọc ngẫu nhiên đến hết. Một mạch không ngừng. Sau 12 giờ đêm, tôi tiếp tục đọc lại lần thứ hai. Lại thấy hay hơn! Lại thật!

Nửa đêm, tôi nhắc máy điện thoại gọi cho Vũ Trọng Đại, Phó Tổng giám đốc Thái Hà Books đề nghị xuất bản ngay cuốn sách này. Tôi nói với Đại rằng cuốn này hay gấp rưỡi so với cuốn trước. Cuốn sách sẽ mang lại ích lợi không chỉ cho các bé, mà cả các bậc cha mẹ. Tôi tin tưởng chắc chắn rằng, những câu chuyện, những trải nghiệm rất thật trong quá trình học tập và rèn luyện của Nhật Nam sẽ có ích cho rất nhiều người.

Nhiều người đang lo làm sao để 80 triệu dân Việt Nam sống tốt. Tôi thì đã tuyên bố và kêu gọi nhiều năm nay là: “Hãy cùng nhau biến dân số tuyệt vời này thành nguồn tài nguyên NHÂN TÀI vô tận”. Muốn vậy, chúng ta phải đổi mới giáo dục, đổi mới cách học và cách dạy. Chúng ta cần có thêm nhiều Nhật Nam nữa. Không chỉ bởi những Nhật Nam này sẽ giúp đất nước phát triển mà quan trọng hơn đó sẽ là những tấm gương để những bé khác noi theo.

Tôi nhớ như in những tâm sự của anh Thảo và chị Diệp về cách dạy dỗ Nam. May mắn thay, cả ba chúng tôi cùng có chung quan điểm về cách dạy Nhật Nam: Không nương nhẹ và cũng không khắt khe. Chúng tôi để cháu phát triển tự nhiên nhưng có tư vấn và định hướng. Mỗi khi nói chuyện, anh Thảo đều nói: “Bác Hùng cũng như bố của Nhật Nam và cháu Nam vui lắm khi làm bạn với bác.” Tôi vui lắm. Tôi vui về thành quả này của “con trai tôi”!

Trước khi viết những lời này, tôi đã đọc lại cuốn sách *Tôi tư duy, tôi thành đạt* do Nhật Nam dịch. Phải công nhận rằng Nam dịch rất tốt, rất người lớn. Giọng của dịch giả nhí lần này khác hẳn giọng khi Nam dịch bộ sách *Cu Tí khám phá thế giới*. Tôi thật tự hào và thật sự cầu mong cho thật nhiều, thật nhiều cháu nhỏ và các bậc cha mẹ có được duyên lành có thể cầm trên tay cuốn sách quý và giá trị này.

Yêu quý và trân trọng.

TS. Nguyễn Mạnh Hùng

Chủ tịch HĐQT kiêm Tổng giám đốc Công ty Cổ phần Sách Thái Hà

MỘT CÁCH THỰC THI “CHIẾN LƯỢC DẠY HỌC LẠC QUAN”

Những con chữ biết hát là một bài ca hân hoan của cậu bé 12 tuổi về niềm hạnh phúc của tuổi thơ. Hạnh phúc được sống trong ngập tràn tình thương yêu của gia đình, thầy cô, bè bạn, hạnh phúc được khám phá thế giới, hạnh phúc được khám phá những khả năng của bản thân và trên hết là niềm hạnh phúc được học ở nhà và ở trường trong những năm đầu đời.

Tác giả 12 tuổi xưng là Tớ, nghĩa là độc giả mà Nhật Nam hướng tới là các bạn đang đi học lứa tuổi nhỏ. Mục tiêu đầu tiên quyền sách đặt ra thật khiêm tốn: Chia sẻ niềm vui được học, chia sẻ cách để nhanh chóng có thành công trong học tập - thành công từ những ngày tập nói những từ đầu tiên, từ những ngày học cầm bút để viết những chữ cái đầu tiên, điểm mười đầu tiên, bài văn đầu tiên...

Các bạn nhỏ hẳn sẽ thấy bổ ích và còn thú vị nữa vì người viết vừa cùng lứa tuổi với mình, lại vừa trình bày không có một chút gì là “khô học” mà rất chi là “sướng học”.

Quyển sách cũng chia sẻ niềm vui và cách để chiếm lĩnh tri thức, học vấn nói chung, đặc biệt là cách để có được năng lực ngôn ngữ (cả tiếng Việt và tiếng Anh) nói riêng. Đó chính là con đường chiếm lĩnh, làm chủ ngôn ngữ, tri thức để có thể dịch sách, viết truyện, làm nhà hùng biện... Vì thế, các bạn thanh niên, các bậc phụ huynh, các thầy cô giáo và những ai quan tâm đến giáo dục cũng sẽ tìm thấy nhiều điều bổ ích từ quyển sách.

Riêng tôi, đọc *Những con chữ biết hát*, tôi tìm thấy những nguyên lí, những cách thực thi của chiến lược dạy học lạc quan (một chiến lược dạy học mà tôi suốt đời theo đuổi) hơn tất cả những quyển sách tôi đã đọc trước đây cộng lại. Đọc *Những con chữ biết hát*, lòng tôi ngập tràn niềm vui vì đã được sờ thấy, chạm đến một hạnh phúc có thực; sờ thấy, chạm đến một cách làm giáo dục của gia đình và nhà trường đầy nhân ái, dân chủ, đề cao học vấn, đề cao sự tích cực, độc lập, tự do, sáng tạo của con người. Gấp quyển sách lại, tôi vẫn thấy ánh mắt lấp lánh niềm vui, khuôn mặt rạng ngời hân hoan vì được học của một cháu bé 12 tuổi. Tôi rất cảm ơn “đồng chí Tớ” Đỗ Nhật Nam vì điều đó.

Những ai còn trần trở thế nào là hạnh phúc tuổi thơ, thế nào là hạnh phúc tuổi học đường, những ai còn trần trở làm thế nào để con em chúng ta không chỉ trở thành con người hạnh phúc và thành công trong tương lai mà được làm người hạnh phúc ngay ngày hôm nay, ngay bây giờ, xin mời hãy đọc *Những con chữ biết hát*.

Hà Nội, ngày 3 tháng 4 năm 2013

GS. TS. Lê Phương Nga

ĐỒNG HÀNH CÙNG CON TRÊN TỪNG CON CHỮ

Kính thưa bạn đọc!

Trong quá trình học tập, Nhật Nam rất thích viết. Cháu thường ghi lại những kỉ niệm của mình về bố mẹ, bè bạn. Để khuyến khích cháu viết một cách có chủ đích, chúng tôi thường “đặt hàng” nhiều chủ đề khác nhau rồi để cháu thỏa sức bay bổng với các chủ đề đó. Chúng tôi tôn trọng những suy nghĩ cũng như những ghi chép của cháu nên đã giữ nguyên, không sửa chữa dù biết nhiều chỗ hành văn còn vụng dại. Mong bạn đọc đón nhận cuốn sách tựa như “một nụ hôn con trẻ”, như đón một giọt sương trong veo buổi sáng, một ánh nắng mai, một nụ hoa vừa hé nở.

Cuốn sách là tất cả tình yêu thương của Nhật Nam gửi đến bạn đọc. Cháu luôn muốn truyền đam mê học hành, niềm yêu thích đọc sách và đặc biệt là việc rèn khả năng viết đến với mọi người. Trong quá trình viết, cháu thường chia sẻ với bố mẹ rằng, cháu viết để được nhớ lại những kỉ niệm thời ấu thơ, những chan chứa yêu thương cháu dành cho bố mẹ, cho thầy cô, bè bạn.

Người ta nói rằng, ấu thơ là giai đoạn tuyệt diệu nhất để giúp trẻ hình thành nhân cách, phát triển tư duy và ngôn ngữ. Hiểu được điều đó, chúng tôi đã cố gắng tạo ra thật nhiều trò chơi về ngôn ngữ để Nhật Nam bước vào “thế giới chữ” với tất cả khát khao và sự đam mê khám phá. Thông qua trò chơi, cháu biết trân trọng, nâng niu từng con chữ để biết sống bao dung, chan hòa, nhân ái, để biết “vạn vật hữu linh trong mê đắm cõi người”. Hẳn thế, nên có nhà tâm lý học từng nói: *Trẻ bị vô tình cuốn vào trò chơi trong sự “cố tình” của người lớn.* Chơi mà học, học mà chơi, triết lý giản dị ấy là phương châm của gia đình chúng tôi trong quá trình chơi và học với Nhật Nam.

Để thiết kế được các trò chơi này, chúng tôi đã tham khảo nhiều sách báo nói về việc giáo dục trẻ, cả trong nước và ngoài nước. Những cuốn sách điển hình mà chúng tôi áp dụng là *Phương án 0 tuổi*¹; một số sách về Lao động - Xã hội phát hành năm 2009.

¹ Bộ sách *Phương án 0 tuổi* được Thái Hà Books và Nhà xuất bản

Tâm lý học lứa tuổi, các sách giáo khoa hướng dẫn trẻ hoạt động vui chơi trong quá trình chiếm lĩnh tri thức của Việt Nam, Nhật Bản, Tây Ban Nha và Mỹ; thông tin trên Internet...

Những gì Nhật Nam đạt được còn rất khiêm tốn nhưng điều quan trọng là cháu luôn vui vẻ, yêu thích khoa học, say mê tìm hiểu tự nhiên và xã hội, yêu vẻ đẹp của ngôn ngữ, biết rung động và sẻ chia. Chỉ bấy nhiêu thôi cũng là niềm Hạnh Phúc với gia đình chúng tôi.

Trong cuốn sách này, ở một số chương mục, chúng tôi có phần *Ghi chú của bố mẹ* để giúp bạn đọc hiểu rõ hơn về cách thức gia đình tôi đã hướng dẫn con học, cũng như những “cú hích” thôi thúc cháu viết ra những điều đã được nghe kể. Thông qua đó, bạn đọc cũng có thể hiểu rõ hơn về quan điểm giáo dục con của chúng tôi: Tạo nên những gì TÍCH CỰC nhất trong những điều BÌNH THƯỜNG nhất.

Xin cảm ơn bạn đọc đã đồng hành cùng cháu trên từng trang viết. Từ trái tim những người làm cha, làm mẹ, chúng tôi thực sự cảm động về điều đó.

Xin trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc!

Đỗ Xuân Thảo

Bố của Đỗ Nhật Nam

LỜI CẢM ƠN

Sau khi cuốn tự truyện *Tớ đã học tiếng Anh như thế nào?* ra mắt bạn đọc, cháu đã nhận được rất nhiều ý kiến phản hồi tích cực từ phía các bậc phụ huynh, các thầy cô giáo, các em nhỏ và bạn bè. Cháu rất vui mừng và hạnh phúc vì điều đó. Niềm vui ấy cũng chính là động lực để cháu bắt tay vào viết cuốn tự truyện tiếp theo này. *Những con chữ biết hát* là cuốn sách cháu ghi lại những kỉ niệm tuổi thơ, những cách mà bố mẹ đã giúp cháu rèn luyện và phát triển ngôn ngữ, những kỉ niệm của cháu với trường lớp, bạn bè. Cháu viết dựa trên “chất liệu” là những bài học ấu thơ mà cháu còn lưu giữ được. Trong quá trình viết, vì muốn thoải mái như được kể chuyện cho những người bạn của mình, nên cháu dùng đại từ “tớ” chung cho tất cả các đối tượng bạn đọc.

Chuẩn bị cho cuốn sách, cháu đã tự “lên kế hoạch” là sẽ viết về những câu chuyện xảy ra hàng ngày của gia đình cháu, về những bài học bố mẹ thường dạy cháu. Nhưng khi thực sự bắt tay vào viết, trong cháu chợt hiện lên những câu hỏi mà các bậc phụ huynh thường xuyên đặt ra cho cháu là: *Nhật Nam đã được rèn luyện thế nào để phát triển ngôn ngữ?* Cháu đọc được sự mong mỏi và tình cảm yêu thương của cha mẹ dành cho con cái thông qua những câu hỏi đó. Nhưng trả lời chỉ bằng một vài câu thì thật là khó, vậy nên cháu quyết định sẽ trả lời câu hỏi đó thông qua cuốn sách này.

Có thể các bậc cha mẹ khác cũng có vô vàn cách rèn luyện hay và thú vị để phát triển ngôn ngữ cho con em mình. Cháu chỉ “đại diện” cho các bạn nhỏ khác, kể lại cách mà bố mẹ cháu đã làm với mình mà thôi. Cháu biết, các bậc cha mẹ, ai cũng mong muốn cho con của mình luôn khỏe mạnh, ngoan ngoãn, vui vẻ, dễ thương và hưởng một tuổi thơ êm đẹp. Mỗi bậc cha mẹ lại yêu con theo một cách riêng của mình và chắc hẳn, trong trái tim của mỗi người làm cha, làm mẹ lại có một ngăn riêng lưu giữ những kỉ niệm, những kí ức, những câu chuyện chỉ dành cho đứa con yêu của mình. Cháu đã xin phép bố mẹ được hé mở “ngăn chứa bí mật” ấy thông qua những điều mà cháu còn lưu giữ được trong trí nhớ của mình, thông qua những cuốn sổ nhật kí mà mẹ đã ghi lại tỉ mỉ quá trình lớn lên, phát triển của cháu.

Mỗi khi ngồi viết, cháu như được chú mèo máy Doraemon cho mượn chiếc bút thần kì diệu, quay ngược thời gian, được trở lại làm cậu bé từ khi mới chập chững biết đi cho đến bây giờ. Những kỉ niệm như vòng xe quay thật chậm, thật chậm khiến cháu có cảm giác lâng lâng, thích thú. Và cháu không thể không chia sẻ niềm vui thích đó đến với mọi người. Cháu hy vọng sẽ nhận được sự đồng cảm của các cô, các bác, của bạn bè với cuốn tự truyện *Những con chữ biết hát* lần này. Xin gửi lời tri ân tới tất cả mọi người. Và đặc biệt:

Con xin cảm ơn bố, người bạn đường sâu sắc trí tuệ mà cũng luôn hài hước, dí dỏm. Bố đã là nguồn cảm hứng đầu tiên cho con khi con viết cuốn sách này. Bố ơi, bố có tin không, bố luôn là ông bố thành công trong “sự nghiệp làm cha” của mình.

Con xin cảm ơn mẹ, người “thủ thư” cần mẫn, tận tụy, người đã làm lòng con mềm dịu lại và làm nên tuổi thơ con bằng lá hoa, bằng con ong, cái kiến. Cảm ơn những trò chơi bất tận của mẹ. Con hiểu rằng, chính tình yêu của mẹ mới là “chủ trò” trong những cuộc chơi của hai mẹ con mình.

Con xin cảm ơn ông bà, các cô, các bác, các anh, chị em trong đại gia đình của mình, những người có thể không xuất hiện trong cuốn sách của con nhưng luôn hiện diện trong trái tim con bằng những gì tha

thiết nhất.

Con xin cảm ơn ngôi trường, những lớp học, thầy cô, bạn bè đã luôn giúp con biết thưởng thức hương sắc diệu kì của cuộc sống, những niềm vui của tuổi thơ.

Cháu có mong muốn là sẽ xây dựng được một tủ sách từ thiện dành cho các em nhỏ bị bệnh. Cháu sẽ dùng số tiền thu được từ cuốn sách để thực hiện điều này. Vì thế, sự ủng hộ của mỗi người chính là cách để góp phần làm nên tủ sách yêu thương đó.

Đỗ Nhật Nam

Phần một NHỮNG ẮN TƯỢNG TUỔI THƠ

GHI CHÚ CỦA BỐ MẸ

Trong gia đình chúng tôi, hàng tuần luôn có một buổi tối thứ Bảy dành cho hoạt động có tên gọi là: Tái tạo năng lượng - gắn kết yêu thương. Tên này do chính Nhật Nam đặt ra và cháu vô cùng hứng thú với những buổi tối thứ Bảy như thế. Khi đó, cả nhà sẽ tắt ti vi, không ai làm việc riêng, tất cả quây quần và kể cho nhau nghe những câu chuyện của riêng mình, những niềm vui, những nụ cười có được trong một tuần vừa qua, cả những nỗi buồn, sự âu lo về điều gì đó.

Nhưng những câu chuyện được nhắc đến nhiều nhất, hầu như có trong tất cả các tối thứ Bảy là chuyện về tuổi thơ của Nam. Bố mẹ kể tỉ mỉ khi Nam còn bé, về ngày cháu chào đời, về cái răng đầu tiên, về lần đầu biết ăn cơm, biết đi, biết bò... Vừa kể vừa minh họa bằng những bức ảnh chụp khi Nam còn bé. Nam vô cùng yêu thích những câu chuyện này, cứ yêu cầu bố mẹ kể đi kể lại nhiều lần không chán.

Có lẽ chính vì thế, khi viết phần Những ấn tượng tuổi thơ, Nam nhớ, tưởng tượng và sáng tạo lại những câu chuyện đã được nghe kể cộng thêm vào đó là những suy nghĩ của cá nhân mình. Tất cả chỉ để thấy rằng, tuổi thơ của mỗi người là quãng thời gian thần tiên nhất, đáng yêu nhất!

Trong cuốn tự truyện Tớ đã học tiếng Anh như thế nào?, tớ đã có dịp kể cho các bạn nghe một phần về những ngày tớ học lớp Một, về những ngày đầu tiên tớ bắt đầu học tiếng Anh. Lần này, tớ sẽ kể cho các bạn nghe tất cả những ấn tượng mà tớ còn lưu giữ được, về việc tớ đã được dìu dắt ra sao để có thể trở thành một chàng trai cũng khá là bảnh bao như bây giờ.

Tớ được sinh ra ở Nhật. Thú thực nước Nhật đối với tớ là một hình ảnh khá xa mờ. Có thể lúc ấy còn bé quá nên tớ không nhớ được gì nhiều. Tớ thấy lạ là bố có thể kể tường tận chi tiết những gì đã xảy ra với bố từ khi bố còn nhỏ xíu nhưng tớ thì không thể. Vì thế những gì tớ nhớ được và kể lại với các bạn ở đây chủ yếu là dựa vào các bức ảnh. Mà ảnh thì nhà tớ nhiều không kể xiết. Chẳng là bố tớ có thú vui chụp ảnh. Đi đến đâu, việc đầu tiên là chụp ảnh, bất kể khi đó mặt tớ đang nhàu nhĩ vì nắng, vì mệt. Không hề gì, bố sẽ ghi lại hết những khoảnh khắc đó một cách đầy vui vẻ. Và cũng chính vì thế mà bây giờ mỗi lần giờ những tấm ảnh chụp khi còn ở Nhật ra, bố sẽ kể cho tớ nghe tất cả những gì liên quan đến mỗi tấm ảnh đó. Sự kết nối của tớ với nước Nhật nhờ đó mà không bao giờ đứt gãy.

Ấn tượng đầu tiên của tớ về nước Nhật không phải là hoa anh đào hay món ăn sushi mà là các phương tiện giao thông. Đơn giản vì sở thích của tớ là chơi với các loại tàu xe. Tớ nhớ những chiếc xe bus sạch sẽ, có in hình sắc sỡ ở Nhật. Đi xe bus ở Nhật không cần mua vé, khi lên xe bạn chỉ cần bỏ tiền vào chiếc hộp bằng nhôm đặt cạnh lái xe hoặc nếu mua vé tháng, bạn sẽ được phát một chiếc thẻ, khi lên xe quẹt thẻ là xong. Thông thường khách lên xe bao giờ trong túi cũng có sẵn tiền lẻ bằng đồng xu. Khi đi qua người lái xe, bạn chỉ cần bỏ những đồng xu vào hộp. Chúng sẽ kêu leng keng và lăn xuống dưới. Không cần quay lại nhìn bạn, người lái xe sẽ nói: Arigato¹ và bạn cũng đáp lại lời cảm ơn đó và tìm chỗ ngồi.

¹ Arigato: Trong tiếng Nhật có nghĩa là cảm ơn.

Tớ rất thích được làm công việc bỏ tiền vào hộp. Mẹ nói, khi còn quá bé, chưa thể tự đi được, mẹ cho

tờ ngồi trên xe đẩy. Lúc lên xe, mẹ bế cả tớ cùng xe đẩy lên, đặt cạnh cái hộp cho tớ nhồi người bỏ tiền. Tờ ngấm từng đồng xu lăn tròn trong chiếc hộp và luôn tự hỏi: Chúng sẽ lăn xuống đâu nhỉ. Lớn hơn, tớ đi chập chững đến cái hộp, cố tình tạo ra âm thanh để người lái xe quay lại. Chú ấy sẽ mỉm cười và nói to hơn: Arigato. Thế là tớ sung sướng. Tờ chỉ ước ao lúc ấy chú lái xe sẽ đứng lên, chỉ vào cái ghế sau vô lăng và nói: Nào, mời cậu bé ngồi vào đây! Nhưng chưa có lúc nào mơ ước đó thành hiện thực. Thế là tớ lại mơ khi nào lớn, tớ sẽ được làm công việc giống như chú ấy, lái xe và ngồi nghe những đồng xu leng keng, leng keng.

Đi xe bus đã thú, đi tàu điện còn thú vị hơn nhiều. Tàu điện ở Nhật có nhiều loại. Có tàu thường, tàu cao tốc, thậm chí cả tàu siêu cao tốc nữa. Tờ thường đi tàu từ ga Kitasenri đến ga Umeda, không xa lắm nên dùng tàu thường. Đẻ vào tàu, mình sẽ phải đi qua một cửa quét thẻ. Tờ có thú vui sưu tầm những tấm thẻ đã dùng hết. Mỗi lần giở ra, tớ lại mừng tượng đến lúc chiếc thẻ chạy trong thanh ray xoẹt xoẹt và ngay lập tức, trên thẻ sẽ ghi ga đến, ga đi, số tiền mình vừa phải trả. Tờ chờ đợi thẻ xuất hiện ở đầu thanh quét và sẽ vọt lên, giữ chặt thẻ trong tay, cầm trong suốt chuyến hành trình.

Mẹ nói, còn nhỏ xíu như vậy thì không cần thẻ, tớ còn chưa cao bằng thanh chắn cơ mà, nhưng tớ lại không thích cách mẹ nói một chút nào. Tờ muốn được là một hành khách đi tàu chính hiệu, đi ngang vội vàng qua chỗ quét thẻ, quay lại mỉm cười với người soát vé ngồi đằng xa và lên tàu cũng vội vàng không kém. Người

Nhật đi đâu cũng nhanh. Tờ muốn có sự vội vàng đó mặc dù cũng không biết vội để làm gì!

Sau khi lên tàu, tớ luôn là người chọn chỗ ngồi nếu tàu vắng khách. Ở Nhật, trên các phương tiện giao thông luôn có một dãy ghế gần cửa ra vào dành cho người già, người khuyết tật, phụ nữ mang thai và cả trẻ em nữa. Nhưng tớ thì chẳng bao giờ chọn ngồi chỗ ấy, kể cả khi tàu đã chật cứng. Nếu mẹ có ý định đặt vào đấy, tớ sẽ chạy ào xuống, bám vào tay vịn. Ngồi vào đấy thì có vẻ không đàn ông chút nào vì thế tớ chẳng chọn đâu.

Có một ấn tượng mà tớ luôn nhớ khi nghĩ về những khoang tàu điện ở Nhật đó là, tàu thì đông mà rất trật tự. Mọi người ngồi yên, ra chiều suy nghĩ lắm. Có những nhóm bạn đi với nhau rất đông nhưng họ chỉ nói chuyện rì rầm. Rất nhiều người bỏ sách ra đọc. Mà thú vị là những người này hầu hết đều cao tuổi còn thanh niên thì nghe nhạc hoặc ngủ. Đối với họ, lên tàu chính là cách để giải trí, thư giãn. Còn với tớ, được đi tàu là một điều tuyệt diệu vô cùng. Tờ thích áp sát mũi vào cánh cửa kính, nhìn làn hơi nước mờ mờ bay trên cửa, thấy nhà cửa, cây cối vùn vụt trôi về phía sau. Tờ có cảm giác mình đang đứng yên trong khi mọi vật cứ chuyển động không ngừng. Những hôm nào trời có tuyết hơi bay bay thì càng tuyệt hơn nữa. Tờ như thấy mình lạc vào một khu vườn cổ tích nơi Bắc cực xa xôi mà ở đó, chỉ cần điều khiển bằng ánh mắt là mọi vật cứ tự động nhảy múa không ngừng. Mỗi lần đi tàu là một lần trí tưởng tượng của tớ được dịp bay mãi, bay mãi. Cho đến khi mẹ tớ phải đập vào vai, ra hiệu xuống ga. Tờ sẽ tiếc nuối quay lại nhìn vệt hơi nước có hình mũi của mình trên cửa kính và tự hỏi, không biết lần sau khi quay lại tàu, mình có còn nhìn thấy vệt hơi nước đó không.

Nhưng đó là đi tàu thường, đi tàu cao tốc mới thật là sướng mê hồn. Tờ chỉ được đi tàu cao tốc có vài lần vì vé lên tàu rất đắt nhưng ấn tượng để lại thì vẫn rõ như chỉ mới hôm qua. Tàu cao tốc ở Nhật thường có hình như con cá mập với mũi tàu nhọn hoắt. Bố tớ bảo như thế để tàu có thể lao vút về phía trước. Thú nhất là được lên tàu, cảm giác không khác gì khi ở một khách sạn thu nhỏ. Ghế trên tàu có thể quay bốn phía để hành khách quay sang nói chuyện với nhau và êm ỏi là êm. Mẹ luôn chuẩn bị đồ

ăn và tờ sẽ ngã chiếc bàn ăn trên ghé của mình để nhấm nháp. Tàu cao tốc đi nhanh quá nên tờ không thể ngắm cảnh bên ngoài nhưng có hề gì, tờ vẫn tưởng tượng được như thường. Tờ thấy mình đang lạc vào xứ sở của tốc độ. Ở đó, tờ là người chỉ huy những đội quân có thể lao đi nhanh như một cơn gió. Tờ sẽ cười lên những con cá khổng lồ lao vun vút cả trên cạn và dưới nước. Tờ sẽ ngồi trên những đám mây, cười trên đầu ngọn sóng để chiến đấu với yêu quái. Nói chung kết thúc trận chiến bao giờ tờ cũng thắng. Cứ thế, tờ đắm chìm trong những kết thúc hào hùng, oanh liệt cho đến tận lúc xuống ga mà vẫn còn tiếc nuối.

Không chỉ hấp dẫn bởi những con tàu, mỗi ga đến cũng đem đến cho tờ bao điều thú vị. Tờ nhớ nhà ga mà cả nhà thường hay đến là Umeda. Theo nghĩa tiếng Hán, Umeda có nghĩa là vườn mai. Bố luôn giải thích ý nghĩa của từng tên nhà ga mà tờ ghé qua. Bố bảo làm như vậy tờ sẽ dễ nhớ hơn. Tuy được gọi là vườn mai nhưng ga này không có vẻ gì là nơi để trồng trọt cả mà trái lại, ga chính là một thành phố ngầm trong lòng đất.

Đến ga này, bạn có thể đi dạo cả ngày không hết. Trần ngập là cửa hàng, siêu thị, quầy mỹ phẩm. Nhưng điều đó chỉ hấp dẫn mẹ tờ thôi. Đối với tờ, thiên đường nằm ở chính dọc đường đi từ ga vào sâu bên trong hệ thống các cửa hàng. Hai bên đường, không hiểu nhà kiến trúc tài ba nào đã biến các bức tường đáng lẽ là rất buồn tẻ dưới lòng đất thành các khuông nhạc to lớn. Chỉ cần bạn dựa người vào hoặc khẽ chạm tay vào tường, chúng sẽ ngân nga: Đồ, rê, mi, fa, son... những nốt nhạc cứ vang lên theo từng bước chân bạn. Tờ thường dừng lại rất lâu trước từng nốt nhạc, ban đầu là chạm khẽ để tiếng nhạc chỉ hơi thoảng qua, sau đó mới mạnh dần lên thành những âm thanh khỏe khoắn, vui nhộn khiến ai đi qua cũng quay lại mỉm cười. Lạ nhỉ, sao bức tường lại chứa đầy âm thanh? Hay có một người nghệ sĩ nào ngồi đâu đó và chơi những bản nhạc dưới ngón tay của mình? Tờ luôn tự hỏi điều đó. Và đoán chắc rằng, hẳn người thiết kế ra con đường này cũng có những đứa con nhỏ chừng như tuổi tờ. Khi hoàn thành bức tường, chúng hỏi:

- Bố ơi, sao bức tường lại chẳng biết nói gì cả? Chúng thật là đơn điệu!

Thế là không chán chừ, kiến trúc sư kia đã nghĩ đến việc cho bức tường không chỉ nói mà còn hát, những giai điệu mà bất cứ đứa trẻ nào cũng thích. Tờ tin chắc điều mình nghĩ là đúng bởi có nhiều khi, dưới chân bức tường là một hàng các bạn nhỏ như tờ, người thì rụt rè chạm vào, người thì ra sức đập mạnh vào từng nốt nhạc và khuôn mặt bạn nào cũng bừng sáng những niềm vui. Khi ấy, tờ mơ ước, sau này, tờ sẽ thiết kế mọi đường phố, mọi bức tường đều có khả năng vang lên những âm thanh. Nhưng mẹ tờ nói, nếu thế thì sẽ bão hòa âm thanh và mọi người sẽ không thể nói với nhau bằng lời vì tiếng nhạc từ các bức tường đã át mất rồi. Thay vì hỏi nhau:

- Bạn có khỏe không?

- Cảm ơn, tôi khỏe! Thì mọi người sẽ nói:

- Đồ mi la son?

- Mi mi, rê fa!

Đại loại là như vậy. Mẹ còn nói vì đường dưới lòng đất, những chú chim không thể làm tổ ở đó được nên người ta phải làm ra những âm thanh vui nhộn thay cho tiếng chim. Còn trên mặt đất, tiếng chim hay hơn tiếng nhạc. Nếu tất cả các bức tường đều phát ra âm thanh thì chim sẽ bỏ thành phố bay hết về

rừng vì lúc đó, tiếng hát của chúng sẽ lẫn vào những âm thanh này. Tớ thấy lời mẹ nói cũng đúng bởi chỉ cần ra khỏi ga ngậm lên trên mặt đất là tớ có thể bắt gặp tiếng chim ở mọi nơi, mọi chỗ.

Và chắc cũng để cho thiên nhiên gần với con người hơn nên cũng ở ga đó, vào mỗi dịp Giáng sinh, những con đường dưới thành phố ngậm bỗng trở thành lâu đài xứ tuyết. Tớ còn giữ được những bức ảnh cả gia đình đứng trước rừng thông ngập tràn tuyết phủ trắng xóa. Người ta đã chuyển đến đây cơ man là thông, là lạc đà làm tớ không thể nghĩ được rằng đó chính là nhà ga bình thường mình vẫn đi. Tớ cứ miên man lạc giữa những cây thông Noel, mân mê chạm vào những chú lạc đà dễ thương và trong lòng tràn đầy niềm vui. Thích nhất là được những ông già Noel đứng ở đầu đó trong một góc tối, bất ngờ bước ra, ôm lấy những đứa trẻ và nói: Chúc mừng Giáng sinh!

Không biết các bạn nhỏ khác thế nào chứ tớ thì không thích những lời giải thích về xuất xứ của ông già Noel hay những chú lạc đà đâu vì tớ muốn tự mình tưởng tượng và tìm hiểu. Lúc đó, tớ sẽ thành chàng hiệp sĩ bảnh trai được ngồi trên lưng những chú lạc đà và được gặp những ông già Noel với quyền phép vô biên. Và bỗng nhiên, từ một ga tàu, tớ được gặp một xứ Bắc cực xa xôi đầy tuyết trắng.

Tớ tin rằng, mọi trẻ em đều có trí tưởng tượng tuyệt vời. Chẳng thế mà ngồi trên một chiếc ghế, bạn cũng ngỡ mình là hiệp sĩ, mặc một chiếc áo màu xanh, bạn cũng có thể trở thành siêu nhân. Tớ chỉ mong người lớn đừng làm khả năng tưởng tượng ấy của mỗi đứa trẻ biến mất. Như thế, chúng sẽ rất buồn. Thay vì đang vi vu cười trên những đám mây để đánh Đông dẹp Bắc, bạn sẽ nghe thấy tiếng quát: Thôi nào, sắp ngã đến nơi rồi, trèo xuống ghế ngay! Đảm bảo là bạn sẽ rất buồn. Tớ cũng không thích người lớn nói với trẻ con theo kiểu: À đúng rồi, siêu nhân của mẹ, ăn ngoan đi rồi siêu nhân đi đánh quái vật nhé! Nghe không đúng tầm vóc của một siêu nhân chút nào. Tớ chỉ thích kiểu của bố, mỗi lần thấy tớ tưởng tượng mình đang phiêu du đến một xứ sở xa lạ hay gặp một “vĩ nhân” hoặc siêu anh hùng nào đó, bố không hề cười hay bẹo má mà luôn làm ra vẻ rất trầm tư và muốn được tưởng tượng cùng tớ. Chính cái vẻ trầm tư đó làm tớ nghĩ rằng, đó là một chuyện hoàn toàn nghiêm túc. Ví như khi tớ nói:

- Bố à, bố nghĩ sao nếu con sẽ một mình sống ở ngoài đảo hoang?

Bố tớ chỉ khẽ nhăn trán và nói:

- Khi đó, con nhớ mang theo lửa, à, và cả một con dao nữa. Những thứ ấy rất cần thiết cho người sống một mình ngoài đảo.

Chứ không như mẹ tớ, hoặc sẽ phì cười hoặc sẽ nói:

- Thế tối đến thì lấy ai cho con sờ ti? Nghe không có vẻ hiệp sĩ chút nào!

Sau này lớn hơn, tớ rất thích khi đọc một câu danh ngôn, đó là: “Con người không biết tưởng tượng vẫn có thể thu thập được sự kiện. Nhưng nếu không có tưởng tượng sẽ không thể có phát minh vĩ đại, loài người sẽ không phát triển, cả văn minh vật chất lẫn văn minh tinh thần” (Ti-mi-ria-zép). Lúc còn nhỏ, tớ không nghĩ đến những điều cao siêu đó, cũng chẳng nghĩ những gì mình mơ mộng chính là tưởng tượng. Tớ tin mọi điều sẽ trở thành sự thật. Bằng cách đó, tớ thấy mình không nhỏ nòi, không chỉ là đứa bé 3, 4 tuổi chạy lon ton theo chân mẹ. Tớ thấy mình được là nhiều nhân vật khác nhau. Nhờ tưởng tượng mà tớ tự làm được nhiều việc, thấy mình có nhiều khả năng. Chỉ mong người lớn hãy để trẻ được tự do với những tưởng tượng của mình. Đó là một thế giới riêng mà chỉ những đứa trẻ cùng tuổi mới biết. Tớ cũng ước ao, mỗi con đường, mỗi góc phố, mỗi ngôi nhà có một không gian riêng, bé

thời, nhỏ xíu thôi nhưng là nơi mà trẻ được đứng đó, tần ngần và băng khuâng. Từ cái thế giới nhỏ xíu ấy, mỗi đứa trẻ sẽ được chấp đôi cánh của mơ ước và tưởng tượng để bay đến những không gian rộng lớn, những vùng trời mà chỉ riêng trẻ mới biết.

Những khuông nhạc gắn hai bên con đường ngầm nhà ga Umeda, nếu có dịp quay lại chắc tớ sẽ nhận ra chúng không to lớn như hồi bé thường nghĩ nhưng chúng đã ở lại trong trí nhớ như thể cả nhà ga thành bản nhạc vĩ đại mà tớ là người nhạc trưởng tài ba. Một vài nơi trên thế giới, ở mỗi khu phố người ta đặt một bức tường, cạnh đó là vô số bút màu và trẻ có thể đến đó để vẽ ra những điều mình thích. Đó có thể là một con tàu mơ ước, một hành tinh xa xôi, hay một miếng bánh được vẽ khi một bạn nào đó đang đói meo hoặc đơn giản hơn là những lời chế nhạo nhau của bọn trẻ con nghịch ngợm sau giờ tan học. Nhưng có hề gì, đối với trẻ con, đó là cả một thiên đường thơ ấu. Người lớn thường yêu trẻ con theo cách mong chúng có đủ những thứ mà mình thường thích như quần áo này, đồ ăn này, nhưng đôi khi, chỉ cần một chiếc lọ thủy tinh đựng vài ba con cá với một nhánh rong biển đã có thể đưa đứa trẻ đến với những đại dương xanh xa lắc xa lơ nào đó.

Tớ thường được nghe kể chuyện về tuổi thơ của bố. Hồi đó, nhà ông bà nội nghèo lắm mà bố thì thích nghe đài nên mỗi tối bố thường áp tai vào tường nhà hàng xóm để nghe lén. Tớ không hiểu việc nghe đài lén như thế có gì thú vị không, nhưng chắc chắn một điều nhờ những tối khuya lác ăy mà tâm trí bố được bay ra khỏi lũy tre làng, được đến với những chân trời mộng mơ. Ở đó không còn cánh đồng khô cằn, không còn những mái rạ tường đất ẩm mốc mà là những ngôi nhà chọc trời, những đường ray tàu hỏa đan cài chéo nhau trên mặt đất.

Với tuổi thơ khó nhọc của bố, đó là những điều phi thường. Bởi vậy, khi thành một ông bố, bố đã không buộc dây con điều trí tưởng tượng của tớ lại mà cho nó mặc sức bay lượn trên bầu trời đầy gió, mặc cho nó có lúc lộn nhào. Có sao đâu, trẻ con luôn có những suy luận rất riêng mà. Tớ thích cái cách bố sà vào đồng hồ chơi của tớ rồi hỏi: Bây giờ bố con mình sẽ đi đâu? Tớ yêu vẻ mặt đầy dăm chiêu của bố khi giúp tớ tìm trong chiếc áo siêu nhân cái nút bấm để có thể bay lên, dù bố biết sẽ chẳng có cái nút bấm nào như thế cả. Chẳng thế mà một số bộ quần áo siêu nhân của Mĩ còn có dòng chữ: Áo này không dùng để bay được. Nghe thì có vẻ buồn cười nhưng tớ đoán, chúng dành cho những ông bố như bố tớ. Khi dăm chiêu tìm nút bấm một hồi, họ sẽ ồ lên: Ôi, không dùng để bay được à? Tiếc nhỉ! Thế là họ thở phào nhẹ nhõm, nhìn con trẻ bằng ánh mắt tràn đầy yêu thương và chia sẻ!

Rời nhà ga Umeda với bao nhiêu là mộng mơ, tớ lại thích con đường từ ga Kitasenri trở về nhà. Đối với tuổi ấu thơ của tớ, đó là con đường đẹp nhất. Những mùa lá đỏ, cây cối hai bên đường bỗng nhiên rực lên như có ai thấp nển hoặc đốt lửa từ trong thân cây. Còn quá nhỏ để có thể cảm nhận hết vẻ đẹp rực rỡ ấy nhưng không hiểu sao, màu đỏ ở lại trong trí nhớ tớ rất lâu. Đến nỗi cứ nhớ về con đường đó là tớ nhớ đến màu đỏ. Nhưng điều làm tớ thích hơn vẻ đẹp của con đường là những trò chơi của hai mẹ con dọc đường. Mẹ thường để tớ tha thân, để mặc tớ đôi khi ngã nhào, khi khóc òa rồi lại đứng dậy cười toe. Chỉ con đường chừng hơn cây số thôi mà có khi hai mẹ con tớ mất hàng tiếng đồng hồ mới về đến nhà.

Tớ bận rộn trên con đường ấy vì tớ còn mãi đếm kiến trong góc cây! Mỗi hốc cây có rất nhiều kiến chạy lằng xằng. Mẹ nói, kiến là con vật cần mẫn. Tớ không thấy thế. Tớ thấy chúng cứ đi đi lại lại mà chẳng để làm gì. Cũng từ quan sát những con kiến mà tớ học được cách chào nhau đặc biệt: Cụng đầu vào nhau. Tớ đã thử nghiệm kiểu chào này với mẹ, với yêu cầu cả hai mẹ con đều đang chạy ra về rất

vội vã, sau đó cụng đầu chào. Kết quả là cả hai mẹ con đều đau điếng. Tớ cũng đã áp dụng cho một số người bạn của mình, nhưng các bạn không thích lắm. Có vẻ như nó hơi bạo lực quá chăng?

Những con kiến nắm giữ những bí mật riêng của tớ. Tớ thường thì thầm kể với chúng về món đồ chơi mới của mình, về những món ăn mà tớ cho là dở ẹc và những món ăn ngon không thể tả. Tớ thường xuyên đặt vài con kiến lên trên chiếc ô tô đồ chơi và chuyển chúng từ gốc cây này sang gốc cây khác. Lo lắng chúng bị lạc, tớ tìm lại để chở chúng về. Cứ thế, mỗi gốc cây đều là những bí mật nho nhỏ. Những gốc cây này giống hệt những ụ cát ở công viên trước nhà. Chúng đều là những nơi rất đặc biệt đối với tớ.

Ở Nhật có nhiều công viên. Người ta đánh dấu khu chung cư này đến khu chung cư kia bằng công viên. Bạn ở khu nhà nào, công viên sẽ đánh số theo khu nhà đó. Và mỗi công viên lại có một đặc điểm nhận dạng nhờ bức tượng xinh xắn được đặt ngay lối ra vào. Công viên trước cửa khu nhà tớ ở có tượng một cậu bé đang đứng tè. Bố tớ có thú vui là cứ hàng tháng lại bế bổng tớ lên để đo xem tớ đã cao đến đâu so với chiều cao của cậu bé. Bây giờ, bố thường vẫn nói: Nếu trở lại công viên đó, tớ đã lớn vượt cậu bé ấy nhiều rồi. Cậu bé ấy không lớn nữa, mà cứ đứng đó để làm nhiệm vụ đón các bạn nhỏ, năm này qua năm khác.

Phía trong công viên là cây cầu trượt và một bãi cát to. Chúng tớ thường trượt thỏa thuê rồi lăn ra cát. Ở Việt

Nam, bố mẹ thường sợ con nghịch bẩn nên không cho nghịch đất, cát nhưng ở Nhật thì không thế. Có thể vì những bãi cát này đều là cát sạch vì chúng đã được các chú công nhân sàng loại hết đá rậm nên trẻ con hoàn toàn yên tâm khi chơi.

Tớ thích nhất trò đắp ụ cát. Những chiếc hầm lần lượt được xây lên và tớ bắt đầu kể cho các bạn xung quanh nghe những điều tớ tưởng tượng khi nằm trong mỗi chiếc hầm. Bao giờ những câu chuyện của tớ cũng thu hút được sự chú ý của bọn bạn xung quanh. Có lẽ vì tớ toàn mô phỏng những câu chuyện bố kể về chiến tranh. Những buổi tối ở nhà, hai bố con trùm chăn, bố nói:

- Nam ơi, đây là hầm Củ Chi nhé, con phải làm nhiệm vụ giữ im lặng để địch khỏi phát hiện ra.

Thế là tớ nằm im, trong bóng tối, tớ lo lắng thật sự như thể nếu mình thở to thì địch sẽ phát hiện ra ngay, lắm khi toát hết cả mồ hôi mà vẫn chưa chịu chui ra. Bố thường xoa đầu, gọi tớ là một người lính dũng cảm. Hết địa đạo Củ Chi lại đến hầm Điện Biên. Trước khi chui vào “hầm” bao giờ bố cũng kể về các trận đánh ở những nơi đó. Những câu chuyện khiến tớ mê mẩn. Chẳng thế mà bà ngoại thường hay kể với mọi người về một kỉ niệm: Khi mới ba tuổi, trong lần cả nhà về phép, tớ được đến

Củ Chi chơi cùng bà, trong khi nhiều người sợ bóng tối không dám chui xuống địa đạo thì tớ nằng nặc đòi bà cho xuống. Đến nơi, bà kêu lên:

- Chao ôi, tối quá! Tớ động viên bà:

- Bà đừng lo, “nơi hầm tối là nơi sáng nhất”!

Cả đoàn ngõ ngàng, không ai nghĩ một cậu bé ba tuổi lại nói năng một cách văn vẻ và hợp hoàn cảnh như vậy. Tại mọi người không biết những bí mật giữa tớ và bố đấy thôi. Ra công viên chơi, tớ sao chép lại những câu chuyện đó, thêm cả màn âm thanh và khói lửa minh họa nữa, thế là thành những câu

chuyện dài bất tận và hấp dẫn vô cùng. Mỗi khi thoảng nhìn thấy tớ ngoài công viên, cả bọn bắt đầu kéo đến, ngồi ào xuống bãi cát và bắt đầu công việc đắp hầm. Không chỉ tạo nên những đường hầm huyền thoại, tớ còn làm trên cát những đường ray, những nhà ga xuyên qua biển. Tớ say sưa với công trình của mình mặc cho mặt mũi lấm lem, chân tay bê bết cát. Mẹ tớ và các bà mẹ khác chỉ ngồi xa xa mỉm cười một cách hạnh phúc nhìn lũ con đứa nào cũng như vừa lội lên từ một cánh đồng bùn đất nào đó.

Sau này mẹ tớ có nói, phải tập rất lâu mẹ mới có thói quen giống như các bà mẹ Nhật là để cho con tự chơi, không can thiệp vào trò chơi của trẻ. Nếu bình thường, mẹ sẽ đứng ngay cạnh nhắc nhở: Con nghịch bẩn quá, cẩn thận cái đó nguy hiểm lắm! hoặc Con lại làm bẩn hết quần áo rồi! Nhưng các bà mẹ Nhật sẽ không như thế. Họ chỉ đứng quan sát từ xa, khi nào con thực sự cần sự giúp đỡ họ mới chạy lại, tuyệt đối không nựng nịu con khi chơi, không cảm đoán và cũng không khuyến khích. Đối với họ, công viên là tuyệt đối an toàn. Ở đó, bọn trẻ sẽ tự làm những gì mà chúng thích. Tớ thích việc người lớn không áp đặt trẻ con khi chúng chơi. Nhưng mẹ tớ nói, để làm được điều đó, khi ở nhà, tất cả người lớn đều phải giải thích cho trẻ những gì là nguy hiểm, những gì là nguyên tắc khi chơi.

Chà chà, chơi cũng phải có nguyên tắc đấy các bạn nhé, ví dụ, bạn phải biết nhường nhịn luân phiên này, không phá hỏng đồ chơi của bạn bè này... Những nguyên tắc này sẽ không đến một cách tự nhiên đâu mà bạn phải quan sát và lắng nghe nữa. Học cách lắng nghe cũng chính là một nguyên tắc. Mẹ tớ nói thế. Hẳn là các bạn nhỏ Nhật Bản khi ở nhà đã được mẹ dạy về điều này rất kĩ nên khi chơi, mặc dù thi thoảng cũng có xích mích với nhau nhưng hầu như không cần có sự can thiệp của người lớn.

Mãi chơi, chúng tớ chỉ nhớ ra là có mẹ đi cùng khi mặt trời lên cao, đã đến giờ ăn trưa và bụng thì đã đói meo. Lúc đó, các bà mẹ sẽ mở trong túi của mình những hộp đồ ăn đã chuẩn bị sẵn. Chúng tớ chạy ào ra vòi nước rửa tay chân và khoan khoái với hộp đồ ăn, vừa ăn vừa nhìn xem bạn mình có ăn giống mình không. Ăn xong, cả lũ chia tay nhau để về ngủ và nếu có thể buổi chiều sẽ quay lại để chơi tiếp.

Mỗi lần về, tớ đều quay lại nhìn những ụ cát của mình, tưởng tượng có cả một binh đoàn đang ẩn nấp chờ chiến đấu trong đó. Kiểu từ già ấy giống như một người chỉ huy tài giỏi chia tay các chiến sĩ của mình để đi làm nhiệm vụ khác. Và lần sau khi tớ quay lại công viên thì ụ cát đã không còn. Có hề gì, tớ lại bắt đầu với công việc đắp hầm của mình. Nhiều năm sau, tớ luôn tự hỏi, không biết những ụ cát mình đắp ngày xưa có còn dấu tích gì trên bãi cát trong công viên trước nhà không? Hỏi thế thôi nhưng tớ biết, nó đâu phải là một công trình kiến trúc mà có thể lưu được với thời gian. Tuy nhiên, có một điều rõ ràng là những trò chơi thuở nhỏ sẽ ở lại trong tâm trí mình rất lâu, nó sống động đến mức mình nghĩ nó mới xảy ra ngày hôm qua thôi.

Nhiều lần, khi đã về sống ở Việt Nam, mỗi sáng tinh dậy, tớ vẫn nghe tiếng chim hót giống tiếng chim trong rừng cây gần ngôi nhà ở Nhật ngày trước. Tớ luôn nghĩ về những rừng anh đào nở hoa rực rỡ vào mỗi độ tháng Tư. Tớ thường đi dưới hoa, cảm giác từng cánh hoa rơi vào người thật dễ chịu. Hôm trước đi qua hồ Hoàn Kiếm, chợt nhìn thấy một cây hoa anh đào cũng đang vào độ nở hoa, tớ chỉ thấy cây đẹp mà không có cảm giác vui sướng như khi ngắm hoa anh đào ở Nhật Bản. Chẳng hiểu vì sao? Có thể vì thấy cây đứng một mình lẻ loi quá trong khi ở Nhật, hoa anh đào thường mọc thành từng hàng, từng dãy, thậm chí là cả rừng.

Nơi mà cả nhà tớ hay ngắm hoa anh đào nhất là khu vực bờ sông Miazaki cạnh nhà đúc tiền Osaka. Hoa nở miên man suốt dọc bờ sông. Ngắm lại những bức ảnh chụp cùng bố mẹ và ông bà bên cạnh

dòng sông, tứ có cảm tưởng như chính hoa đã kết nên dòng sông ấy - dòng sông hoa. Nhưng ngày ấy còn bé quá, tứ chưa cảm nhận hết vẻ đẹp của hoa, chỉ biết được đi ngắm hoa là rất vui. Tứ sẽ chạy từ gốc cây này sang gốc cây kia, làm người mẫu ảnh bắt đực dĩ cho bố và cùng cả nhà ngồi dưới những tán cây ăn sushi ngon không thể tả. Tứ cũng tin rằng, các bạn nhỏ Nhật Bản, ban đầu cũng chẳng thể thấy hết vẻ đẹp của hoa anh đào đâu. Nhưng tình yêu với hoa sẽ được hình thành từ những buổi dã ngoại cùng gia đình. Tình yêu đó sẽ lớn lên cùng năm tháng để mỗi khi thấy hoa, ngoài vẻ đẹp đáng ngạc nhiên của nó, họ còn nhớ về những kỉ niệm thân thương cùng gia đình ngày thơ bé.

Bố tứ luôn nói, những thứ gì khi đã trở thành máu thịt đều gắn với những hình ảnh hay kỉ niệm về những người thân yêu. Tứ mới hiểu tại sao, mỗi khi bị ốm ở Nhật Bản, mẹ tứ luôn muốn ăn món cháo hành mặc dù theo như lời mẹ, hành của Nhật Bản không có vị thơm như ở Việt Nam. Mẹ chọn cháo hành vì đó là món mẹ được bà ngoại chăm sóc mỗi lần bị ốm. Khi đó, mẹ không ăn vì đói mà thương thức kí ức tuổi thơ, quay về cái cảm giác được bà nâng giấc. Tứ thấy nhiều bậc cha mẹ muốn con mình có đầy đủ mọi thứ, quần áo, đồ chơi, đồ dùng học tập thậm chí cả những vật dụng đắt tiền nhưng lại quên mất những buổi cả nhà đi dã ngoại hoặc có thể là cùng nhau xem một bộ phim, cùng ngắm trăng hay cùng nhau trồng một cái cây. Nếu thiếu những điều đó, kỉ niệm về tuổi thơ của đứa trẻ chắc sẽ không giàu có. Người ta thường nhớ đến một cái nắm tay, một vòng ôm âu yếm, một nụ cười hơn là một cái máy tính, một máy chơi game đắt tiền phải không các bạn. Tứ nhớ có lần bố kể cho nghe câu chuyện về một em bé khi thấy bố mình thường xuyên đi làm về muộn, đã hỏi:

- Bố ơi, mỗi giờ làm việc bố thường kiếm được bao nhiêu tiền?

Người bố ngạc nhiên trước câu hỏi đó. Em bé tiếp tục nói:

- Con hỏi để con sẽ để dành tiền và mua một giờ của bố, để con được chơi với bố.

Ông bố đó chắc sẽ rất bất ngờ trước lời đề nghị của con. Nhưng đó là một lời đề nghị hoàn toàn nghiêm túc, tứ tin thế.

Khi xem những bức ảnh chụp cùng bố mẹ, tứ đều nhớ đến những chuyến đi, lúc xa, lúc gần của cả gia đình. Tứ không thể phân biệt nổi đâu là Nhật Bản đâu là Việt Nam, đối với tứ, cảnh ở đâu cũng đẹp nếu có bố mẹ đi cùng. Rất nhiều người thường nói với tứ rằng: Cháu thật may mắn vì được sinh ra ở nước Nhật, được sống một thời gian dài ở đó. Nếu ngồi yên lặng suy nghĩ, tứ sẽ chẳng thể nhớ nổi điều gì đặc biệt ngoài những chuyến đi cùng bố mẹ. Như thế, đâu phải tứ nhớ nước Nhật mà là nhớ kỉ niệm tuổi thơ cùng gia đình mình đây chứ.

Bố tứ sinh ra ở một làng quê vùng đồng chiêm trũng rất nghèo khổ và lam lũ. Cả tuổi thơ bữa đói bữa no, vừa đi học vừa mò cua bắt ốc, cắt cỏ chăn trâu nhưng trong lòng bố mỗi khi nhớ về làng quê lại ngập tràn yêu thương. Đối với bố, đó là nơi đẹp nhất, lãng mạn nhất. Nơi bố từng đập lúa, giã gạo dưới trăng, ra đồng cày bừa cấy hái, lên núi gánh chè cùng ông nội... Đặc biệt những buổi chơi trốn tìm, chơi đánh khăng, đánh đáo với lũ bạn cùng lứa. Vậy thì đâu cứ phải được sống ở một nơi thật văn minh người ta mới có một tuổi thơ đẹp, các bạn có thấy thế không?

Nhưng nước Nhật cũng giúp tứ học được nhiều điều mà có lẽ những điều đó sẽ theo tứ rất lâu, trở thành một phần làm nên tính cách của tứ. Ngày đó, tứ thường theo mẹ đến các lớp học Mẫu giáo ở gần nhà. Theo mẹ là bởi tứ không đi học chính thức mà chỉ là một học sinh dự khuyết thôi. Đến lớp, việc đầu tiên là phải xếp túi đựng đồ của mình vào ngăn tủ, xếp áo khoác vào ngăn đựng áo và để dép vào

đúng vị trí. Tất cả những điều này đều phải tự làm và phải làm rất nhanh. Tớ thường gặp khó khăn nhất ở khâu để giày dép. Tháo giày ra đã khó, để cho đúng lại càng khó hơn. Khi để giày, bạn phải so sao cho hai chiếc thật bằng nhau, để đúng hàng với các bạn, không được xô lệch. Những việc này, không có ai nhắc nhở, các cô giáo đều ở trong lớp học nhưng bạn phải nhìn những người bạn đi trước và để cho đúng vị trí. Nếu một mình bạn để sai, rõ ràng là bạn đã không tuân theo nguyên tắc của lớp học rồi.

Với người Nhật, những điều gì đã thành nguyên tắc thì họ tuân thủ chặt chẽ, nếu để ai phải nhắc nhở mình thì họ cảm thấy rất xấu hổ. Mẹ tớ nói, người Nhật có lòng tự trọng rất cao. Có thể tinh thần võ sĩ đạo vẫn chảy trong huyết quản của mỗi người dân Nhật Bản. Ở Nhật, nếu bạn nghĩ rằng, bạn làm sai và sẽ có người chạy ra nhắc nhở thì không đúng đâu. Tất cả đều do bạn tự quan sát, tự học hỏi để làm đúng những nguyên tắc nơi công cộng. Lòng tự trọng và tôn trọng người khác đã được hình thành từ những lớp học đầu đời. Tất cả những điều đó, tớ học được hoàn toàn nhờ vào cảm nhận của mình, chỉ khi lớn lên, nhìn lại mới thấy chúng có ý nghĩa với mình nhường nào. Tớ hiểu rằng, nếu mình được tôn trọng, mình sẽ biết tôn trọng người khác và sẽ tìm mọi cách để giữ gìn sự tôn trọng mà người khác dành cho mình.

Trong các lớp học Mầm non ở Nhật, cô giáo sẽ chỉ nêu các quy định, không hò hét, không la mắng nhưng các bạn nhỏ vẫn làm đúng những điều đó. Như thế, không phải cứ là trẻ con thì không hiểu gì, là cần “cầm tay chỉ việc”, là phải giảng giải tỉ mỉ mọi điều. Tớ cũng không thích những nơi công cộng mà có biển đề: Không được khạc nhổ bừa bãi; Không vứt rác bừa bãi; Không nói to, làm ồn... Nghe nó có vẻ lạnh lùng làm sao. Mặc dù mẹ tớ đã nhiều lần giải thích là do có quá nhiều người không chấp hành nên họ phải khuyến cáo như vậy nhưng tớ vẫn thấy không thoải mái lắm khi vào những chỗ đó. Tớ muốn mọi người có thể nhìn nhau và tự điều chỉnh. Ở Nhật, trong dòng người đang xếp hàng rỗng rảnh, nếu một mình bạn chen lên, sẽ chẳng ai nói cả nhưng bạn sẽ thấy rất xấu hổ. Nỗi xấu hổ đó như đóng dấu lên khuôn mặt bạn khiến bạn đỏ bừng mặt lên, sau rồi bạn sẽ ngại đến mức không thể ngược nhìn lên được nữa. Vì thế, dù mưa hay nắng, dù chỗ đứng xếp hàng ngoài mái che của nhà chờ, bạn vẫn phải kiên nhẫn chờ đợi nếu không muốn bị xấu hổ.

Chắc các bạn cũng đã được nghe kể về trận động đất sóng thần kinh hoàng ở Nhật thời gian vừa qua rồi chứ. Trong những tòa nhà cao ốc, khi nghe tiếng còi báo động, từng dòng người vẫn xếp hàng đi xuống cầu thang dù mặt ai cũng tái mét vì sợ hãi, tuyệt nhiên không có sự chen lấn, xô đẩy. Tớ tin rằng, phẩm chất đó của người Nhật đã được hình thành từ trong những lớp học Mầm non. Khi cô giáo không cần giải thích, không cần làm mẫu mà mọi học sinh vẫn hiểu rằng, chen lấn khi xếp hàng là rất xấu.

Tớ cũng thích cách mà bố mẹ vẫn dành cho tớ mỗi khi cần làm một điều gì đó. Bố mẹ chỉ cần nói: Bố mẹ muốn con thực hiện như thế này, bố mẹ tin ở con. Thế là tớ sẽ cố gắng thực hiện dù có thể gặp khó khăn một chút. Sự kỉ luật, những nguyên tắc nơi công cộng tớ đều học được một cách tự nhiên. Và tớ biết ơn những điều tự nhiên đó. Để khi thành một cậu bé chững chạc hơn, tớ không bao giờ bị nhắc nhở vì những hành vi không đúng nơi công cộng nữa.

Tuy vậy, không phải điều gì ở Nhật Bản tớ cũng thích. Nhật Bản vào mùa đông lạnh vô cùng. Trong khi các bà mẹ mặc những cái áo khoác dày đứng co cụm lại ở một nơi để trò chuyện thì những đứa trẻ của họ, có thể vẫn mặc quần đùi và một cái áo len mỏng, nô đùa giữa những cơn gió mạnh ngoài bãi cát. Không phải chỉ tớ đâu mà ngay cả mẹ tớ cũng rất ngạc nhiên vì điều đó. Sau này mẹ con tớ mới hiểu,

đó là vì họ muốn những đứa con của mình phải được rèn luyện để có thể thích nghi với khí hậu khắc nghiệt của mùa đông nước Nhật. Dù biết như thế, tớ vẫn thấy không thích lắm, có vẻ như nó hơi lạnh lùng quá chẳng. Tớ thích những câu nói nựng của mẹ mỗi khi ngã: Ôi con đau à? Lần sau cẩn thận nhé! Hơn là việc đứng nhìn con ngã rồi tự đứng dậy của các bà mẹ Nhật dù biết là họ làm thế để dạy con tính can trường.

Ở Nhật, đồ đạc dành cho những nơi có trẻ con đều tuyệt đối an toàn, ngay cả trong nhà cũng vậy. Nhưng nếu đứa trẻ nào vẫn thích nghịch ngợm (mà số này tớ cho là rất đông, trong đó có cả tớ nữa) thì họ sẽ không giải thích mà để chúng phải trải nghiệm và tự rút ra bài học cho mình. Nếu con cứ cố tình giằng lấy cốc nước còn đang nóng, con sẽ phải tự nhận lấy hậu quả là tay con sẽ có khả năng bị bỏng. Mẹ tớ nói những “bài học” như thế sẽ nhớ rất lâu nhưng tớ vẫn có cảm giác không thích lắm. Khi lớn lên, mỗi lần mẹ đi vắng, tớ nhớ mùi tóc mẹ, nhớ món ăn mẹ nấu nhưng nhớ nhất là những câu xuýt xoa, dặn dò mỗi khi tớ chẳng may bị đau: Con có sao không? Lần sau cẩn thận nhé! Tớ yêu cái cách mà mẹ tớ vẫn thường làm. Tớ yêu cả sự mềm yếu của mẹ và mong muốn trở thành một chàng trai mạnh mẽ để bảo vệ mẹ.

Kết thúc gần 5 năm ở Nhật Bản, khi đã ra dáng một “chàng thanh niên”, tớ theo bố mẹ về nước. Việc đầu tiên và cũng khó khăn nhất đối với cả tớ và bố mẹ là đi học Mẫu giáo. Mọi thứ đều thay đổi từ cách sinh hoạt, môi trường sống cho đến ngôn ngữ, những quy tắc... mọi thứ cứ rối bời trong đầu tớ. Rất may mắn là tớ được học một cô giáo có tên cực đẹp và khuôn mặt rất hiền: Cô Diễm. Cô Diễm rất thích nghe tớ kể chuyện Nhật Bản và tớ cũng thích được chia sẻ với cô. Cho nên, cứ mỗi buổi trưa, trong khi các bạn khác phải nằm thành hàng để ngủ thì tớ được ưu tiên nằm cạnh cô, có thể không cần ngủ nếu mình không muốn và kể chuyện cho cô nghe. Chuyện của tớ cũng chẳng có gì, chuyện nọ xọ chuyện kia, có khi đang kể về Nhật Bản tớ lại chuyển sang nói chuyện khủng long nhưng cô vẫn rất thích. Nhờ thế mà tớ trốn được ngủ trưa. Rất lạ là người lớn thích trẻ con ngủ trưa nhưng tớ lại thấy không cần thiết một chút nào.

Không chỉ hồi bé, đến bây giờ, không phải ngủ trưa luôn là điều may mắn đối với tớ. Một buổi trưa, tớ có thể làm được nhiều việc, như đọc xong một quyển truyện chẳng hạn mà không hề thấy mệt. Người Nhật cũng có ngủ trưa đâu mà vẫn làm việc hiệu quả đấy thôi. Nhưng bố mẹ tớ thì cực lực phản đối chuyện này. Mẹ còn sưu tầm bao nhiêu bài báo nói về tác dụng của việc ngủ trưa nữa. Tớ không biết những nhà khoa học đó đã bao giờ trốn ngủ trưa để đi bắt chuồn chuồn hay đọc sách chưa? Nếu có, chắc họ sẽ chẳng đưa ra những kết luận về tầm quan trọng của việc ngủ trưa đâu! Không chỉ kể chuyện cho cô Diễm vào mỗi buổi trưa, vào giờ tan học buổi chiều, khi mẹ chưa đến đón mà các bạn đã về hết, cô lại muốn nghe chuyện tớ kể. Sau này, khi tớ lớn hơn, cô Diễm cũng chuyển đi trường khác rồi mất liên lạc luôn, không hiểu bây giờ cô còn nhớ những câu chuyện không đầu đuôi của tớ nữa không.

Học trường mới, điều khó khăn nhất đối với tớ là phải ngồi ngay ngắn nghe cô dạy hát, nghe cô kể chuyện. Tớ không thích điều đó chút nào. Những bài hát tớ đã thuộc, những câu chuyện đã được nghe nhiều lần vậy mà mỗi lần nghe, cô vẫn bắt phải ngồi yên lặng. Tớ muốn được làm những công việc khác thú vị hơn. Nhưng cô giáo thì rất nghiêm, chỉ cần hơi ngoáy ngoáy, cô đã nói giọng không vui: Con không ngồi yên, cô không yêu nữa. Thế là tớ đành ngồi, có vẻ lắng nghe nhưng thực ra tớ đang đoán xem, dưới bếp, các bác đầu bếp đang nấu món gì. Lớp học và nhà bếp sát cạnh nhau, ngồi học mà mùi thức ăn cứ lọt qua khe cửa bay vào trong lớp thơm nức mũi. Tớ luôn đoán đúng. Ở nhà cũng thế, mẹ còn gọi tớ bằng cái tên âu yếm: Trạng hít nữa. Nhưng “tài năng” đó không được ghi nhận ở lớp học,

nhất là trong giờ học. Mỗi khi cô gọi đến, bao giờ tớ cũng mất một lúc để định thần chuyển từ các món ăn trong đầu thành các nhân vật trong chuyện cô kể.

Tớ không thích kiểu kể chuyện như trong các trường Mầm non. Nghĩa là cô kể xong rồi cô hỏi về nội dung, sau đó cô khuyến khích kể lại. Những câu chuyện như thế không còn gì là bí mật, là thú vị cả. Tớ thích cách mà mẹ tớ thường làm. Mẹ chỉ kể một phần sau đó cho tớ tự đoán phần sau của câu chuyện, tất nhiên đều là những câu chuyện tớ chưa biết. Những cái kết mà tớ đoán thường rất buồn cười và không giống cái kết của câu chuyện nguyên gốc một chút nào. Nhưng có hề gì, tớ sẽ nhớ rất lâu về câu chuyện đó, về những nhân vật trong truyện.

Có lẽ biết tớ hơi lơ đãng trong lớp học nên ngày nào khi đưa đến lớp, mẹ cũng dặn: Con ngoan, nghe lời cô nhé! Tớ “dạ” to mà lòng thì buồn ơ là buồn. Xa mẹ từ sáng đến chiều quả là dài. Chơi ở lớp học thì cũng vui nhưng chỉ một lúc là hết các trò chơi. Tớ chỉ ước ao giá mà mọi trẻ em đều chỉ phải đến trường lúc nào mình thích, còn lại có thể tự ở nhà và tự làm những gì mình nghĩ ra. Nhưng nếu như thế thật thì chắc sẽ rất gay. Chẳng có bà mẹ nào yên tâm ngồi làm việc ở cơ quan khi vừa làm vừa phỏng đoán: Không biết con mình đang lười những gì ở nhà ra để mà “khám phá” đây. Vì thế, lớp học vẫn luôn là nơi khiến các bà mẹ yên tâm nhất. Dù con có khóc lóc, mắt mũi lem nhem, níu chặt áo mẹ đòi theo mẹ mỗi khi mẹ đưa đến lớp cũng không thể thay đổi được tình hình. Con ở lại lớp nhé, chiều mẹ sẽ đến thật sớm để đón con. Đó là câu tớ thường nghe thấy các bà mẹ dỗ dành con trước cửa lớp học.

Đi học được vài hôm, những nỗi buồn, những uể oải của tớ dần tan biến vì tớ được cô giao cho một trọng trách mới. Trong lớp có một em nhỏ hơn bị mắc bệnh tim và tớ được cô tin tưởng giao cho giúp đỡ em đó. Tớ thấy thật là vinh dự và thấy mình người lớn hẳn. Em hơi chậm chạp, mặt lúc nào cũng buồn thiu, có lẽ do em yếu quá. Ban đầu tớ ngồi gần, hỏi chuyện mà em chẳng thèm đáp lời. Tớ nghĩ ra các trò chơi để rủ em chơi cùng. Tuy còn bé, chẳng hỏi ai nhưng tớ cũng đã biết, nếu chơi những trò chơi như đuổi bắt thì em sẽ rất mệt. Thế là tớ nghĩ ra việc cùng em chơi xếp hình. Em thích trò chơi này lắm. Mỗi lần chơi, tớ kiên trì ngồi đợi em lấy ngón tay nhỏ xíu của mình khó nhọc nhất từng miếng ghép hình cho vào chỗ trống. Rất nhiều lần tớ vờ như không nhìn thấy hình, đợi em khẽ reo lên:

- Đây rồi anh Nam ơi! Lúc đó, tớ mới òa lên:

- Em giỏi quá!

Có nhiệm vụ mới, tớ chăm đi học hơn. Một hôm, mẹ em bé đó gọi tớ ra, dúi vào tay một cái ô tô và nói: Cô cảm ơn Nam nhé, con chăm sóc em khéo lắm! Tớ thích quá, đứng ngẩn người ra. Thế là tớ đã làm rất tốt nhiệm vụ của mình ư? Ngày hôm đó, tớ chỉ mong chóng hết buổi học để khoe mẹ về chiếc ô tô mới, về lời cảm ơn mà tớ đã được nhận.

Tớ chơi với em được chừng hai tháng thì em phải chia tay lớp. Lúc này bệnh của em nặng hơn, mặt em sưng to, đi chuyển chậm chạp khó khăn. Càng lúc em càng ít nói nhưng chỉ ánh mắt nhìn tớ thì vẫn rất tình cảm. Tớ lưu giữ ánh mắt ấy rất lâu, bây giờ mỗi lần nhớ đến em, tớ vẫn nhớ y nguyên ánh mắt em nhìn mình, âu yếm, thương yêu. Nghe đâu mẹ em cho em sang Pháp để mổ tim. Từ đó về sau, không nghe các cô nói gì về em nữa. Sau này có dịp đi làm từ thiện ở bệnh viện nhi, khi chơi với các em nhỏ bị bệnh, tớ vẫn có cảm giác như khi chơi với em ở lớp Mẫu giáo ngày nào. Tớ chỉ mong một ngày nào đó nhìn thấy em hoàn toàn khỏe mạnh, chạy đến bên tớ và nói: Anh Nam ơi, chúng mình lại chơi xếp

hình nhé! Lớp học Mẫu giáo đã cho tớ một người bạn đặc biệt, cho tớ hiểu rằng, nếu người lớn tin tưởng và giao cho trẻ con một trọng trách nào đó, trẻ con sẽ cố gắng để thực hiện và việc làm đó khiến mỗi đứa trẻ nhanh trưởng thành hơn.

Lớp học Mẫu giáo dù rất thân thương nhưng tớ vẫn không theo được đến hết năm học. Những trận sốt do viêm họng liên miên khiến tớ luôn phải nghỉ học, ban đầu là nghỉ một, hai tuần rồi dần dần nghỉ hẳn. Ở nhà, tớ đóng giả làm cô giáo, xếp ô tô thành hàng học sinh rồi ngồi cạnh giảng bài. Mẹ kể, nhiều lần đi làm về, thấy tớ cấp thước đằng sau, hắng giọng rồi đọc thơ, rồi hát rất buồn cười. Chỉ có điều trong lớp học của mình, tớ luôn bịa ra những câu chuyện của riêng tớ, những chuyện không có trong “giáo trình”. Nói về điều này, mẹ cứ tiếc mãi, mẹ bảo giá chịu khó ghi lại những câu chuyện tự sáng tác của tớ, chắc sẽ khỏi bạn nhỏ yêu thích. Tớ có vẻ có tư chất “nhà văn” đúng không? Dù lớp học thế nào, ở không gian nào, tớ luôn đặt một cái ghế ở chính giữa, gần với tớ nhất, trên ghế luôn có một đồ chơi nho nhỏ. Đó là chỗ tớ dành cho em nhỏ mắc bệnh tim mà tớ thương nhất. Em không khỏe mạnh nhưng với tớ em luôn vui vẻ, thân thiện và vô cùng đáng yêu.

Một điều không thể không kể đến trong những ấn tượng về tuổi thơ của tớ (mà tớ tạm coi là khi còn bé xíu cho đến khi bước chân vào lớp Một) đó là những bức tranh tớ vẽ. Tớ rất dở về môn vẽ vì không khéo tay nhưng trong khoảng thời gian ở nhà một mình, tớ gửi niềm say mê của mình vào việc vẽ. Bố mẹ đề ra một nguyên tắc, tớ muốn bôi bẩn chỗ nào trên người cũng được, quần áo, mặt mũi nhưng không được làm bừa ra nhà, không được vẽ lên tường. Trước khi đi làm, mẹ mặc cho tớ một chiếc áo chuyên dành cho những họa sĩ thì phải. À không, nó giống như cho một người thợ sơn tường thì đúng hơn vì nó dính dày đặc và loang lổ màu vẽ. Choàng chiếc áo ấy vào, tớ sẽ thỏa thích pha màu và phóng tác theo khả năng của mình. Gọi là pha màu nhưng thực chất là đổ màu. Tớ thích nhìn sự biến đổi kì diệu của màu sắc khi được phối hợp với nhau. Sau khi đổ hỗn hợp màu, tớ hí hụi làm trên giấy. “Đối tượng” chính trong các bài vẽ của tớ là những con tàu vũ trụ. Tớ nghĩ ra đủ các con tàu với những phép màu kì diệu có thể thám hiểm những hành tinh xa xôi. Tớ mơ ước con tàu của mình sẽ tìm thấy sự sống ở những nơi mà người ta dường như không bao giờ có thể đặt chân đến.

Khi nào làm xong, tớ cũng rất hài lòng với tác phẩm của mình dù mồ hôi nhễ nhại. Nếu mẹ vẫn chưa về, tớ sẽ quay sang một loạt những tác phẩm mang tính “hiện thực” khác, đó là đặt tay của mình lên giấy và tô theo các ngón tay. Có vẻ như mẹ tớ thích những tác phẩm này nhất vì không cần giải thích dài dòng, mẹ biết ngay đó là gì. Mẹ còn thích thú treo lên tường và so sánh xem theo thời gian, bàn tay của tớ đã “lớn” lên như thế nào. Với các tác phẩm khác, mẹ luôn phải suy nghĩ rất lâu để có thể hiểu ý đồ của tác giả. Mẹ toàn đoán sai. Ví dụ như tớ vẽ những hình người đang khoan tìm dòng nước trên sao Hỏa để chứng minh rằng trên đó có sự sống, thì mẹ, sau một hồi xoay ngang xoay dọc, sẽ ngập ngừng hỏi:

- Đây là người đang chơi golf phải không con?

Nói chung là rất đáng buồn vì khả năng cảm nhận các tác phẩm nghệ thuật của mẹ! Nhưng không sao, mỗi lần thấy mẹ không hiểu, tớ sẽ ngồi kể chi tiết, thậm chí tớ còn thêm những điều mà mình không thể chuyển tải trên trang giấy nữa. Thành ra mỗi bức tranh bao giờ cũng là một câu chuyện. Vì thế, tớ rất thích trẻ con được vẽ những gì mình thích, không “định hướng “kiểu”: Em hãy vẽ ngôi nhà, lớp học, cô giáo... như thế sẽ rất khó vẽ. Tớ còn đọc trên báo, ở một cuộc thi vẽ ngoài trời, trong khi các bạn nhỏ đang tập trung cho bức vẽ của mình thì bố mẹ luôn luôn chạy vào và nhắc: Ấy con đừng tô màu này,

sao con khi lại màu xanh? Trời ơi, sao ô tô mà lại bay trên không vậy? Thêm vài cái cây vào đây nữa mới đúng là thiên nhiên trong sạch chứ... Cứ như thế, bố mẹ làm các bạn ấy rối tung cả lên. Và chắc chắn những ý tưởng sẽ bay vụt khỏi đầu. Với trẻ em, khi màu xanh hoặc ô tô bay không có gì là ngớ ngẩn cả. Mọi thứ không vẽ bằng ánh mắt nhìn sự vật mà bằng trái tim trẻ thơ của mỗi đứa trẻ.

Bố tớ luôn treo những “tác phẩm” của tớ một cách rất trân trọng. Mặc dù nếu ai hỏi đến, bố phải mất rất nhiều thời gian để giải thích. Đã bảy năm rồi nhưng những bức vẽ đó vẫn còn, treo trên cánh tủ, treo trên tường, treo cạnh nơi để quần áo, nhìn đâu cũng thấy. Bố bảo bố vẫn sẽ giữ mãi, để sau này khi tớ có đi học xa nhà, nhìn vào mỗi bức vẽ ấy, bố có thể gặp lại tuổi thơ của tớ. Và biết đâu đây, những ước mơ của tớ sau này sẽ đều trở thành hiện thực. Khi ấy, người ta sẽ nhìn lại những bức vẽ có tính “dự đoán” này chăng? Đó là cách nói vui của bố. Tớ biết thế nhưng vẫn thấy rất thích. Chính những điểm 10 của bố cho dưới mỗi bài vẽ, những lời nhận xét đại loại như: “Bố thích cách pha màu của con” hoặc “Ha ha, tàu đến nơi rồi”... làm tớ sướng mê man. Nhưng tớ chỉ thích vẽ trong khoảng thời gian ngắn đó thôi. Vào tiểu học, môn Mỹ thuật đã trở thành một trong những môn tớ không yêu thích cho lắm. Không biết vì sao nữa. Mẹ tớ nói rằng, “tài năng” hội họa của tớ đã lóe sáng nhưng rồi biến mất, chỉ còn lại những “tác phẩm để đời” thôi. Đúng là một lời an ủi rất... mẹ!

Người ta thường nói, tuổi thơ là khoảng thời gian từ lúc còn nhỏ cho đến khi lên 9 lên 10. Nhưng đối với tớ, khi bắt đầu đi học là bắt đầu bước sang một giai đoạn khác, rất “người lớn”, đầy ý thức trách nhiệm. Chính vì thế, những ấn tượng về tuổi thơ của tớ chỉ dừng lại ở những điều đó. Mọi thứ chuyển sang trang khác. Các bạn đọc tiếp chương sau nhé!

Phần hai NGÔN NGỮ CỦA TỚ ĐÃ ĐƯỢC RÈN LUYỆN VÀ TÍCH LŨY NHƯ THẾ NÀO? GHI CHÚ CỦA BỐ MẸ

Một điều mà chúng tôi kiên trì theo đuổi là ghi chép lại tỉ mỉ quá trình lớn lên của cháu cùng với tất cả những thay đổi về ngôn ngữ. Những ghi chép đó vừa thể hiện tình cảm yêu thương của bố mẹ vừa giúp Nam nhớ lại những giai đoạn phát triển của mình và cũng để làm “tư liệu” khi cháu bắt tay vào viết cuốn sách này. Theo Nam nói, đây chính là “tài sản” lớn mà bố mẹ đã dành cho mình. Bây giờ, tuy Nam đã lớn, chúng tôi vẫn giữ thói quen ghi lại những buồn vui, những kỉ niệm trong gia đình, bạn bè, thầy cô, trường lớp, cả những thay đổi về tâm lý lứa tuổi của cháu... Mỗi khi nhìn lại những ghi chép ấy, chúng tôi cũng tự rút ra những ứng xử cần thiết cho mình để giúp con phát triển trí tuệ và hoàn thiện nhân cách.

Tớ rất băn khoăn khi viết đến phần này. Viết hay không viết? Câu hỏi đó cứ trở đi trở lại trong nhiều ngày liền. Nếu viết, tớ sẽ phải hỏi bố mẹ nhiều vì bố mẹ mới nhớ chi tiết từng giai đoạn phát triển ngôn ngữ của tớ mà tớ thì lại đang muốn giữ bí mật về quyển sách của mình. Nhưng rồi tớ quyết định vẫn viết.

Tớ luôn gặp các câu hỏi như: Nam ơi, sao cháu nói tốt thế? Nam diễn thuyết rất hay, bố mẹ cháu đã dạy cháu như thế nào? Hoặc Nam ơi, cháu có phải là một “thần đồng” về ngôn ngữ không mà cháu dịch sách rồi nói tiếng Anh thật tuyệt... Những câu hỏi như thế, theo tớ đều chung quy ở một điểm: Ngôn ngữ của tớ đã được rèn luyện và tích lũy như thế nào? Tớ thấy đây là một điều hết sức hấp dẫn. Tớ sẽ viết chúng ra như những kinh nghiệm nho nhỏ dù phải tham khảo những cuốn nhật kí bí mật của mẹ. Tớ mong các bạn nếu có em nhỏ có thể áp dụng hoặc áp dụng cho chính mình nữa. Các bạn sẽ ủng hộ tớ đúng không nào?

Trước tiên, tớ phải tìm hiểu về khái niệm Ngôn ngữ cái đã. Cái này dễ thôi, ngoài tìm hiểu thông tin trên mạng, tớ đã có một “quyền trợ giúp” rất đáng tin cậy là bố. Bố tớ là một nhà ngôn ngữ học mà. Xem nào: Nhiều người thường nhầm giữa lời nói và ngôn ngữ. Thực ra lời nói chỉ những chuỗi âm thanh cụ thể phát ra nhằm trao đổi một vấn đề gì đó. Còn ngôn ngữ thì rộng và khái quát hơn, nó bao gồm tiếng nói, chữ viết, dấu hiệu, cử chỉ... Như vậy, lời nói chỉ là biểu hiện của ngôn ngữ mà thôi. Và theo bố tớ, muốn phát triển tư duy phải quan tâm đến việc rèn luyện và phát triển ngôn ngữ mà biểu hiện sinh động của nó là tiếng nói, chữ viết và những biểu hiện phi ngôn ngữ khác như cử chỉ, điệu bộ... Bởi vậy, ở phần này tớ sẽ trình bày những điều liên quan đến việc ngôn ngữ của mình đã được bố mẹ tích lũy và rèn giữa như thế nào nhé.

GHI CHÚ CỦA BỐ MẸ

Nhật Nam không phải là một cậu bé sớm biết nói. Do ảnh hưởng của hai thứ tiếng Việt Nam và Nhật Bản, Nam có vẻ hơi khó khăn khi phát âm. Để hạn chế điều này, ngay từ những ngày đầu tiên, khi Nam còn chưa bắt đầu học nói, chúng tôi đã có “chiến lược” cho việc phát triển ngôn ngữ của con trai mình. Chúng tôi cố gắng lồng ghép việc dạy ngôn ngữ vào các trò chơi sao cho Nam cảm thấy thú vị nhất. Chúng tôi tìm ra những sở thích của cháu và tận dụng tối đa sở thích đó để cháu

“nói” một cách tự nhiên. Ví dụ Nam ham ăn, thích đồ chơi ô tô, máy bay, thích đi tàu... nên hầu hết các phần thưởng cho việc “nói” đúng và hay của cháu đều liên quan đến những sở thích này. Trong quá trình dạy, chúng tôi không bao giờ tỏ ra nôn nóng hay sốt ruột. Chính tâm lý nhẹ nhàng, thoải mái, coi tất cả như những trò chơi khiến Nam lúc nào cũng vui, cũng cười vang nhà, hầu như không khi nào dỗi hờn hay tỏ ra mệt mỏi.

PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ NÓI

Ban đầu là giai đoạn tở mới bắt đầu tập nói. Theo như lời mẹ kể lại thì tở biết nói cũng không sớm lắm. Khoảng 12 tháng tuổi, tở bắt đầu với những âm đầu tiên. Ngoài kiểu aaa, mama... nghĩa là những âm đơn giản, tở có thành tích kết âm thành một lời gọi vô cùng dễ thương: Mẹ mi mi và Bố bi bi. Tở không nhớ một tẹo nào về giai đoạn này nhưng bố mẹ thì lại vô cùng ấn tượng bởi hai kết hợp tên gọi ấy không thể dễ thương hơn được nữa. Sau này, trong mỗi tin nhắn hoặc thư gửi cho bố, mẹ tở cũng sử dụng “sản phẩm” này mà không đợi việc kí bản quyền. Mẹ sẽ viết: Bố bi này... gì gì đó nhưng chắc chắn là kiểu gọi mà tở đã thường dùng trước đây. Sau cú “đột phá” đó, tở bỗng nhiên dừng lại, không nói thêm âm nào nữa. Tất cả chỉ là gật và lắc hoặc ngôn ngữ cơ thể, kiểu như ngúng nguẩy bỏ đi hoặc quay vào góc tường rơm rớm nước mắt. Mẹ bảo ngay từ khi lọt lòng, tở không bao giờ khóc to, không hờn dỗi, không thích mè nheo. Bố gọi giai đoạn này theo cách miêu tả của nhà văn Nguyễn Ngọc Tư là giai đoạn của một “người anh hùng thâm lặng”. Người anh hùng là tở chỉ buông ra những tiếng gừ gừ hoặc những tia nhìn u uẩn, mặc cho bố mẹ mong đứng mong ngồi rằng, một buổi sáng nào đó đẹp trời tinh dậy và sẽ được nghe tở nói: Mẹ mi mi, con đói. Chỉ từng ấy từ thôi mà bố mẹ hồi hộp chờ đợi và nôn nóng.

Trong khoảng thời gian chờ đợi đó, mẹ vẫn ngày ngày kiên nhẫn hát, đọc thơ, kể chuyện dù cho tở có phản ứng một cách thờ ơ thế nào. Chẳng là mẹ nói, mẹ đã áp dụng phương pháp thai giáo. Nhất định, mẹ sẽ đọc thơ hoặc kể chuyện vào đúng một giờ trong thời gian biểu hàng ngày. Việc làm ấy đã được thực hiện từ khi tở còn nằm trong bụng. Không vì lý do tở lơ là trong việc nói mà mẹ nản lòng. Bố thì sốt ruột lắm. Bố mong biết bao được nghe giọng nói của tở. Và rồi, không phụ công chờ đợi của bố mẹ, vào một ngày đẹp trời, rất đẹp trời với bố mẹ tở (dù có thể ngày hôm đó trời mưa gió hay nóng nực), tở bỗng nhiên thỏ thẻ:

- Con đi chơi.

Ui cha, một câu hoàn chỉnh có đủ cả chủ ngữ và vị ngữ. Khởi phải nói bố mẹ vui mừng đến thế nào. Mẹ cứ muốn tở nhắc đi nhắc lại mãi:

- Cún nói gì? Con đi chơi á? Ủ, mẹ con mình đi chơi nhé!

Kể từ lúc đó, tở bắt đầu huy động tối đa khả năng phát âm. Tở nói liên tục, nói nhiều, nói cả khi đã lên giường đi ngủ. Tở đồ rằng, nếu trước đây mẹ mong tở biết nói thì bây giờ, mẹ mong tở hãy yên lặng một chút để mẹ có thời gian nghỉ ngơi. Vì khi biết nói rồi, tở bắt đầu với hàng loạt câu hỏi. Mẹ kiên nhẫn trả lời dù biết có khi chưa trả lời xong tở đã lại tập trung để... hỏi câu khác.

Cũng kể từ đây, một chương trình dạy ngôn ngữ cho tở được triển khai một cách tích cực. Mẹ phấn khởi vì có vẻ như phương pháp thai giáo đã có tác dụng, bằng chứng là tất cả những điều tở nói, theo như đánh giá của mẹ là rất chuẩn xác. Tở không bị nói ngọng, ngoại trừ những tiếng có phụ âm cuối như c, p, t. Ví dụ mẹ Điệp, tở sẽ nói là mẹ Diệm. Nhà tở có em họ tên là Ngọc. Em dễ thương và hay chơi đùa với tở. Vì thế, đến bây giờ mọi người vẫn thường trêu một câu mà tở hay nói với em hỏi ấy là: Em Ngọng xách cặp đi học (Em Ngọc xách cặp đi học).

Nhưng giai đoạn ngọng nghịu ấy trôi qua rất nhanh. Theo như ghi chép của mẹ thì nó chỉ diễn ra khoảng 2, 3 tháng. Còn lại, rất chuẩn! Không những nói đúng, tở còn nói có vẻ rất hay. Bố đánh giá:

Tớ nói không giống cách nói khẩu ngữ thông thường mà có thiên hướng về văn viết. Ví như khi ra công viên chơi, nếu thấy gió to, tớ hay nói: Hôm nay sao gió cứ thổi ầm ầm mẹ nhỉ. Hoặc nếu hôm nào lặng gió, tớ nói: Cây hôm nay im lìm thế. Hoặc thậm chí: Cây đứng gió quá mẹ nhỉ! Những câu kiểu này, mẹ thường cẩn thận ghi lại trong cuốn sổ màu hồng của mình, như một bằng chứng về một phương pháp giáo dục mà mẹ cố công theo đuổi.

Cũng kể từ đây, bố mẹ càng chăm chú hơn đến khả năng ngôn ngữ của tớ. Không hiểu bố mẹ đọc từ tài liệu nào đó cho rằng, những người thuận tay trái sẽ có thiên hướng về ngôn ngữ mà tớ thì thuận tay trái nên bố mẹ kiên định với việc sẽ bồi dưỡng về ngôn ngữ để nó trở thành thế mạnh của tớ sau này. Bắt đầu bằng những trò chơi. Nếu như trước đây, trò chơi chỉ mang ý nghĩa đơn thuần là chơi thì bây giờ, mỗi khi chơi, mẹ thường ngồi đợi để tớ nói luật chơi rồi mới chịu chơi cùng. Ví dụ tớ phải nói:

- Bây giờ con và mẹ chơi lái ô tô quanh nhà. Con sẽ đẩy ô tô, mẹ chạy sau kêu bip bip nhé!

Chỉ đến khi tớ miêu tả luật chơi rõ ràng như thế, cuộc chơi mới bắt đầu. Trong quá trình chơi, mẹ luôn dừng lại và hỏi:

- Cái ô tô của con thế nào rồi? Con chạy như thế là nhanh hay chậm?

Nói tóm lại là mẹ luôn khuyến khích tớ nói tất cả những câu mà phải dùng tính từ để miêu tả. Trẻ con có xu hướng nói các danh từ trước, tính từ sau. Chắc mẹ hiểu điều này nên cố tình để tớ sử dụng những tính từ trong khi trò chuyện.

Cũng bắt đầu từ đây, một trò chơi khá lý thú của hai mẹ con ra đời: Tìm hình trong tranh. Ở Nhật Bản, trò chơi này rất phổ biến. Đi đến chỗ nào công cộng như bệnh viện, nhà trẻ... bao giờ cũng có một ngăn sách bày các cuốn sách trên đó chỉ có hình là hình. Phía dưới mỗi hình ghi số lượng các hình ảnh xuất hiện trong hình, ví dụ: ô tô: 8 cái; hoa hồng: 5 bông... Nhiệm vụ là hai người chơi phải nhanh mắt để tìm được và chỉ ra những đồ vật đó. Nghe thì dễ thế thôi nhưng chơi thì khó lắm đấy. Mẹ tớ đã sưu tầm được rất nhiều bức tranh khó không thể tả. Mỗi lần chơi, hai mẹ con cứ loay hoay xoay dọc xoay ngang để tìm cho đủ. Nhưng không chỉ tìm được thôi đâu, mẹ luôn có ý thức lồng ghép các bài học ngôn ngữ vào cho tớ. Ví dụ khi tìm được một bông hoa, mẹ sẽ nói:

- Nam giỏi quá! Hoa màu gì thế con nhỉ? Hoặc:

- Bông hoa này to hay nhỏ thế con?

Tất cả những gì giúp tớ miêu tả, mẹ đều tận dụng tối đa. Tớ ngày thơ cuốn vào các trò chơi một cách hào hứng. Chỉ sau này khi có dịp, mẹ kể lại tớ mới ngán người: Ô, học thế thì vui nhỉ!

Cũng kể từ đây, bố mẹ cho tớ đi chơi nhiều hơn. Cứ ngày cuối tuần là cả nhà lại lên đường. Địa điểm chơi có khi rất xa nhưng cũng có khi chỉ là một công viên ở khu nhà bên cạnh. Trên đường đi, bố luôn chỉ cho tớ thấy sự thay đổi của cảnh vật hai bên đường, vẻ đẹp của cây cối, của bầu trời. Bố thường rất hào hứng: Nam ơi, con nhìn này, cái lá trên cây hoa anh đào có một nửa màu xanh, một nửa màu đỏ nhé. Nam ơi, nhiều cá chưa kìa. Bố thích con màu đỏ có cái đuôi vàng ấy, con thích con nào? Cứ thế, bố đưa tớ lạc vào những khung cảnh thiên nhiên rất đời thường nhưng khi được miêu tả bằng lời nói có hình ảnh thì trở nên quá đổi thú vị.

Dần dần, bố nói ít hơn (mà chắc cũng không còn cơ hội nào để nói) vì tớ sẽ nói suốt dọc đường đi. Tớ

kê cho bố nghe về hiệu bánh ngọt mà tớ rất mê, về con sâu ăn lá, về bầu trời trước cơn dông... Bố luôn mỉm cười và xoa đầu tớ một cách thích thú. Không chỉ dừng lại ở việc miêu tả bằng lời. Sau mỗi chuyến đi, mẹ luôn cẩn thận ghi lại tất cả những điều mà tớ quan sát được và buổi tối, trước khi đi ngủ, mẹ đọc lại. Đọc xong mẹ luôn hỏi: Con có bổ sung gì không? hoặc: Chỗ này mẹ viết thế có được không, có đúng ý của con không?

Đây là một đoạn mà mẹ tớ đã viết vào ngày 25 tháng 11 năm 2003, khi đó tớ hơn 2 tuổi một chút, được sự đồng ý của mẹ, tớ chép ra đây, các bạn xem có thú vị không nhé:

Sáng nay, cả nhà đến công viên Vanbacku. Thời tiết thật là dễ chịu, hơi nắng nhẹ và gió cũng chỉ lao xao khác hẳn những ngày trước đó. Trên đường đi, Cún con đã phát hiện ra có hai chú mèo, một chú màu đen tuyền và một chú màu vàng nhạt đang đùa nhau cạnh nhà để xe đạp. Thấy cả nhà mình đi qua, chúng chạy rất nhanh vào bụi rậm. Đến nơi, mẹ cho Cún chạy chơi quanh bãi cỏ. Mùa này cỏ không xanh nhưng rất mịn màng. Cún bị ngã tới ba lần nhưng không lần nào khóc cả. Cún đã biết phân biệt giữa cây cỏ thụ và cây ăn quả. Lúc về, Cún hỏi: “Mẹ ơi, cây anh đào vừa là cây cỏ thụ vừa là cây ăn quả phải không mẹ?” Bố trả lời thay: “Cây anh đào là cây hoa con ạ! Vì hoa của nó đẹp quá, nên người ta quên cả quả và sự to lớn của thân cây, chỉ nghĩ đến hoa thôi. Cún nhớ nhé: Anh đào là cây hoa con ạ.”

Toàn văn là như thế, dưới có một dòng ghi chú: Sau khi đọc xong, Cún có bổ sung: “Mẹ quên mất chi tiết con suýt ngã xuống hồ cá nữa.”

Và đây là một đoạn viết ngày 18 tháng 3 năm 2004 tức là khi ấy tớ sắp thành một chàng trai 3 tuổi rồi:

Hôm nay cả nhà đi lễ Chùa Onoharahigashi. Ngôi chùa nằm trên một quả đồi, gần siêu thị Kitasenri. Đạo này Cún con đã đi nhanh hơn cả bố mẹ rồi. Con toàn vượt lên trước rồi quay lại nhìn bố mẹ cười toe toét. Trên đường đi, bố chỉ cho Cún xem những chú quạ đang lao vút trên những rặng cây bên đường. Những chú quạ trông xấu xí thế mà hiền lắm. Con đếm được cả thấy 5 con. Còn nhiều con nữa nhưng chúng đang trốn trong bụi, không chịu lộ mặt ra. Vào chùa, bố chỉ cho con chỗ thắp hương và dạy con cách cúi đầu nghiêm trang trước tượng Phật. Con ngoan lắm, làm đúng theo lời bố. Chùa đặt trên núi nên gió thổi rất to. Mẹ rét run cầm cập, đứng co ro nhưng con chẳng sợ gió. Con leo lên chỗ bức tượng đặt ở đỉnh đồi rồi vẫy mẹ lên cùng. Con dừng cảm ghê.

Dưới là dòng ghi chú: Con đếm được 6 con quạ chứ không phải 5, mẹ ghi thiếu rồi.

Những đoạn văn ấy đã giúp tớ đi vào những giấc ngủ nhẹ nhàng. Trong mơ, tớ gặp lại những cảnh vật mình đã từng nhìn, những người mình đã gặp trên đường. Trong mơ tớ vẫn hình dung rõ những chú mèo đuổi nhau và những chú quạ bay vun vút trong bụi rậm. Tớ mới hiểu, chính việc “viết ra” của mẹ là cách giúp tớ hồi tưởng lại những quan sát và chuyển từ ngôn ngữ nói thành ngôn ngữ viết.

Không chỉ dạy ngôn ngữ trong khi đi chơi. Lúc ở nhà, khi đi siêu thị, khi đi dạo, cứ có cơ hội là bố mẹ lại cho tớ biết những cách miêu tả mới, cách dùng từ hay. Tớ hoàn toàn có thể mừng rỡ về những cách dạy rất đáng yêu này của bố mẹ.

Tớ thích nhất là trò chơi mẹ hay dùng mỗi khi lên xe. Trò này được hai mẹ con chơi ngay cả khi tớ đã lớn. Đó là tìm từ không cùng loại. Cách chơi thì chắc là các bạn đã biết. Cứ trong 4 từ đã cho, phải

tìm 1 từ không cùng loại với các từ còn lại. Khi tớ còn bé, những từ mẹ cho dễ ơ là dễ, nhưng lúc ấy tớ cũng phải suy nghĩ khá lâu đấy. Khi nghĩ ra rồi, khó nhất là phải giải thích vì sao từ đó lại không cùng loại nữa cơ. Ví dụ, lúc tớ 3 tuổi, mẹ cho các từ sau: rau cải, rau muống, cà chua, rau dền. Chà, dễ quá phải không? Nhưng với một chàng trai 3 tuổi lại đang sống ở nước ngoài thì việc hiểu và hình dung ra rau muống, rau dền như thế nào quả là rất khó.

Khi đó, tớ thường đoán mò. Đoán xong, mẹ sẽ giải thích. Sau đó, nếu không muốn bị thua, tớ phải giải thích lại cho thật ngắn gọn, chỉ bằng một câu thôi. Tớ phải nói: Cà chua không cùng loại vì đó là loại quả chứ không phải loại rau có lá mẹ ạ. Biết tớ thích các loại phương tiện giao thông, mẹ thường đồ những thứ liên quan đến các phương tiện đó như: tàu thủy, tàu hỏa, ô tô, xe máy, cái gì không cùng loại. Hà hà, cái này tớ biết ngay là anh tàu thủy vì đó là phương tiện đi dưới nước chứ không phải đi trên cạn.

Càng ngày mức độ khó của trò chơi càng tăng dần. Sau đây là một vài ví dụ mà tớ còn nhớ được.

Để dạy về từ loại, mẹ đồ: đi, áo, múa, chạy, từ nào không cùng loại. Phát hiện ra đáp án là áo thì dễ rồi nhưng giải thích thì không dễ chút nào. Mẹ phải giải thích, những từ khác là chỉ hoạt động còn áo lại chỉ sự vật, tớ mới hiểu. Sau đó, mẹ sẽ ra hàng chục những câu đố tương tự để tớ ghi nhớ lâu hơn.

Dạy về cấu tạo từ, mẹ ra câu đố: xe đạp, xe máy, xe cộ, xe xích lô, từ nào không cùng loại. Tớ thì chọn ngay là xe xích lô vì thấy đọc lên có vẻ dài nhất nhưng mẹ giải thích, đáp án ấy có thể chấp nhận được nhưng không thuyết phục bằng đáp án là xe cộ vì đó là chỉ chung các loại xe chứ không chỉ tên một loại xe nào cả, vì không có xe nào tên là cộ cả. Nghe xong tớ à lên thích thú. Thế là tớ đồ lại mẹ luôn: hoa hồng, hoa cúc, hoa quả, hoa lan, từ nào không cùng loại. Mẹ cười ngặt nghẽo và chọn đáp án: hoa cúc vì theo mẹ, hoa cúc không thơm như các loại hoa kia. Tuy biết là mẹ trêu nhưng tớ vẫn thích lắm.

Để dạy về những từ có cấu tạo đặc biệt, mẹ đồ: long lanh, lung linh, lập lờ, ánh trăng, từ nào không cùng loại. Tớ thì biết chắc là ánh trăng rồi nhưng giải thích thế nào đây nhỉ. À phải rồi, trong từ ánh trăng không có âm đầu l được lặp lại. Rồi mẹ lại ra tiếp, khó hơn nhé: áp úng, âm ờ, lờ mờ, inh ỏi, từ nào không cùng loại. Tớ phải nghĩ mãi mới phát hiện ra từ lờ mờ còn phần giải thích thì phải nhờ mẹ. Có gì đâu, các từ còn lại đều không có âm đầu còn từ lờ mờ thì âm đầu của nó là l và m đấy thôi.

Để dạy về từ tượng thanh, mẹ ra câu đố: đi đùng, lập lờ, đi đẹt, đi đòm, từ nào không cùng loại. Anh chàng lập lờ phải đứng riêng một hàng rồi vì không chỉ âm thanh.

Cứ như thế, nhờ những trò chơi mà tớ thấy các từ trở nên thú vị lạ thường. Hay hơn nữa là nhờ các trò chơi mà tớ chịu khó suy nghĩ hơn trước khi dùng từ. Khi đã chơi thành thạo, tớ sẽ là người ra câu đố. Ban đầu, câu đố của tớ rất buồn cười. Có khi đi hết mấy ga mà tớ chịu không thể nghĩ ra câu đố nào cho đúng cả. Tớ lúng túng lắm, lúc bình thường thì nhiều từ ngữ thế mà khi cần chúng như biến sạch cả. Mẹ khoan khoái ngồi nhìn tớ loay hoay với đồng từ ngữ trong đầu và... ngủ gật. Có lẽ đó là những phút giây yên tĩnh hiếm hoi khi mẹ ngồi cạnh tớ. Sau này, khi học tiếng Anh, trò chơi này vẫn được tiếp diễn nhưng là bằng tiếng Anh. Về khoản này thì tớ có vẻ thắng thế. Mẹ liên tục phải nhường bước do không nhớ từ và nếu tớ ra luật chơi: Mẹ phải giải thích vì sao từ đó không cùng loại thì mẹ tớ... bó tay luôn. Hi hi, tớ cũng học tập được từ mẹ thôi mà.

Bố tớ bảo, nếu ghi danh những trò chơi đi cùng với lịch sử gia đình thì trò chơi Tìm từ không cùng loại sẽ được điểm 10 đầu tiên. Trò chơi đem lại niềm hứng thú vô bờ nhưng không ít tranh cãi. Nhiều

lần bố trí phải nhảy vào cuộc. Có những câu đố mà mẹ tớ lập luận đáp án theo một kiểu còn tớ nhất định quan điểm của mình, ví dụ nhé: khăn choàng, áo khoác, quần, khuy áo, từ nào không cùng loại. Theo bạn thì là từ nào. Mẹ tớ thì nhất định cho là khuy áo vì mẹ cho rằng, đó không phải là trang phục mà chỉ là một bộ phận trên trang phục. Nghe thì cũng có lý nhưng tớ lại chọn đáp án là: quần với lý do rất đơn giản: những thứ còn lại thì ở phía trên người nhưng quần, tất nhiên phải ở phía dưới, có ai mặc quần lên phía trên bao giờ đâu! Bố nghe xong cũng phì cười và quyết định phần thắng thuộc về phía tớ. Bao giờ chả thế, tớ và bố luôn cùng một phe mà.

Cũng chính nhờ trò chơi từ khi còn rất bé này mà tớ không xa lạ lắm với kiểu bài Odd one out trong tiếng Anh. Nhưng buồn một nỗi là tớ lại hay làm sai kiểu bài này, nhất là trong những đề thi học sinh giỏi. Lý do đơn giản là tại tớ hay suy luận những điều có vẻ xa vời quá, những điều mà như mẹ tớ nói, có thể người ra đề cũng không nghĩ đến nữa. Nhưng không sao, mục đích của người ra đề là để con hiểu và nhớ từ thôi. Khi con đã đạt được mục đích đó, quan điểm của con có khác một chút cũng không đáng trách. Mẹ thường an ủi tớ thế mỗi khi tớ buồn so trước một bài thi bị trừ điểm đúng phần vốn được coi là “sở trường” này của mình.

Để khuyến khích tớ phát hiện những từ ngữ mới, nói những câu hay trong suốt cả quá trình từ khi tớ mới bắt đầu tập nói cho tới khi đã ra dáng một chàng thanh niên, mẹ có một cách làm rất thú vị. Mẹ thường vẽ hình, khi thì một con hươu, khi thì một con voi, sau đó, trên lưng của chúng, mẹ chia thành nhiều hình vuông nhỏ đều đặn rồi treo lên cánh cửa. Cứ mỗi khi tớ thực hiện được một yêu cầu nào đó về ngôn ngữ hay có một tiến bộ gì đó, mẹ sẽ cho phép tô màu lên một hình vuông nhỏ. Khi nào chú hươu và chú voi đã được khoác một bộ cánh mới nhờ những màu tớ đã tô lên, mẹ sẽ thưởng cho tớ một món quà. Tớ thích cách làm này vô cùng. Cảm giác chờ đợi, cảm giác được cầm bút tô màu lên lưng các con vật thật thích thú vô cùng. Sau mỗi lần tô như thế, tớ tưởng như mình vừa thực hiện được một việc gì đó rất ý nghĩa. Càng háo hức được tô, tớ càng chăm tìm hiểu về vốn từ ngữ xung quanh mình.

Dần dần, tớ không chỉ dừng lại ở các từ ngữ vốn chỉ sử dụng trong sinh hoạt hàng ngày mà thích được hiểu nghĩa của những từ Hán Việt. Rất may là bố tớ lại nghiên cứu về điều này thế nên, bố chính là một “cuốn từ điển” sống động và vui nhộn của tớ. Khám phá những từ Hán Việt này, tớ mới thấy từ ngữ tiếng Việt thật phong phú. Chẳng hạn chỉ có tên bố tớ thôi mà có thể có mấy nghĩa nhé: Thảo có nghĩa là cỏ trong kết hợp thảo dược (chỉ những cây thuốc làm từ cỏ); Thảo có nghĩa là viết, soạn văn bản trong soạn thảo, dự thảo; Thảo có nghĩa là lòng tốt trong hiếu thảo... Hoặc như tên của tớ chẳng hạn: Nam vừa có nghĩa là chỉ người đàn ông, con trai; Nam cũng có thể chỉ một phương trong phương Nam; Nam có nghĩa là một tước vị trong nam hầu, nam tước. Tớ thì thích tên mình có nghĩa là Việt Nam vì sự kết hợp Nhật Nam theo như bố mẹ mong muốn là Nhật Bản và Việt Nam vì tớ sinh ra ở Nhật và lớn lên ở Việt Nam.

Mỗi lần tìm hiểu nghĩa của từ xong, bố lại đố xem trong các kết hợp mà bố đưa ra thì từ đó có nghĩa là gì. Cái này khó lắm các bạn nhé, mặc dù đã biết hết các nghĩa của một từ nào đó nhưng để hiểu nghĩa của nó trong các kết hợp khác nhau lại không hề đơn giản chút nào. Ví dụ, với từ Thảo, nếu bố đố: Truyện Kiều có câu: Thảo am đó cũng gần kề chẳng xa thì “thảo am” có nghĩa là gì? Tớ bắt đầu đoán già đoán non: là cỏ ạ? hay là người ạ? Bố mỉm cười và nói: Không phải, thảo am là chỉ lều cỏ. Ui dà, từ này quá lạ với tớ. Nhưng không lạ bằng, trong câu: Biết nay chàng tiên thảo nơi đâu thì “tiên thảo” là gì? Là gì nhỉ? Tớ dựa vào cả câu, đoán mò rằng “tiên thảo” nghĩa là đi xa như đi công tác chẳng

hạn. Hi hi, không phải đâu, nó có nghĩa là đi đánh giặc. Rất khó mà cũng rất thú vị phải không các bạn? Tớ khoái nhất là được tìm hiểu những từ Hán Việt như thế, nhất là những từ có nghĩa cổ, nghĩa điển tích mang màu sắc văn chương mà trong tiếng Việt thì những từ này chiếm số lượng khá lớn. Nếu các bạn chịu khó tìm hiểu, chúng ta sẽ thấy trong khi nói, viết, chúng ta luôn sử dụng những từ này.

Trong giai đoạn từ khi bắt đầu học nói, ngoài các trò chơi ngôn ngữ, mẹ thường dạy tớ hát, đọc thơ, kể chuyện. Những điều này tớ tin là bất kì bạn nào cũng thường được bố mẹ dạy cho. Nhưng đối với mẹ tớ, quan trọng nhất là phải học thuộc lòng. Bài hát thì dễ rồi, có giai điệu du dương nên chỉ cần học hai, ba lần, bật nhạc lên là tớ có thể “biểu diễn” ngon lành rồi. Thơ và các câu chuyện có vẻ hơi khó hơn. Để phục vụ cho “công tác giảng dạy” của mình, mẹ đã nhờ ông bà ngoại gửi sang một bộ sách giáo khoa lớp Một. Những đoạn thơ, đoạn văn trong sách, mẹ đều đọc cho tớ nghe đến mức thuộc lòng. Mỗi lần đọc, mẹ chỉ vào tranh, chỉ vào các con chữ rồi đọc to. Tớ thì chỉ nhớ mỗi hình trong các bức tranh nhưng dần dần tớ đọc thuộc cả quyển lúc nào không hay. Tớ luôn làm ra vẻ rất người lớn, ngồi ngay ngắn vào bàn, chăm chú giở sách, giở đến đâu đọc đến đấy nhưng kì thực là chẳng biết chữ nào:

Cá mè ăn nổi

Cá chép ăn chìm

Con tép lim dim

Trong chùm rế cỏ.

Đang đọc vèo vèo đột nhiên bố hỏi: Đâu nào, chỉ cho bố xem từ “lim dim” ở đâu? là tớ chịu ngay.

Nhưng có sao đâu, mẹ tớ bảo rằng, thông thường những gì học thuộc lòng từ khi còn nhỏ sẽ ở lại trong trí óc rất lâu, đến tận khi trưởng thành. Chẳng thế mà cả bố và mẹ đều nhớ những bài thơ, đoạn văn học từ lớp vỡ lòng. Đối với bố mẹ, đó là những bài thơ rất hay. Đó không chỉ là những bài thơ nữa, chúng trở thành một phần kỉ niệm tuổi thơ không dễ gì quên được. Những lúc rảnh rỗi, bố thường ôm tớ vào lòng rồi ngâm nga:

Em sinh ở Tam Quan

Giữa miền Nam ruột thịt

Quê em dù xa tí

Em vẫn nhớ, vẫn thương...

rồi:

Học đi em

Học đi mà nhớ mãi

Quê hương ta một dải

Từ mũi Cà Mau đến địa đầu Móng Cái.

Sau này được đặt chân đến hai điểm tận cùng của Tổ Quốc là mũi Cà Mau và địa đầu Móng Cái, tớ

lập tức nhớ đến bài thơ này. Ôi bài thơ tuy giản dị nhưng đã khắc hai địa danh thân thương ấy vào tâm hồn của nhiều thế hệ. Bài thơ này nữa bố tớ cũng rất thích:

Lũy tre xanh xanh

Làng tôi, làng anh

Cũng giống nhau nhỉ?

Có lũy tre xanh

Có mái nhà tranh

Có người cấy cấy

Nuôi tôi và anh

Chúng ta yêu lũy tre xanh

Yêu làng, yêu xóm, yêu anh đi cấy.

Bài thơ mộc mạc thế, chỉ có lũy tre và anh nông dân thôi mà tớ tin rằng bất cứ người con nào đang ở quê hoặc đã xa quê hương khi đọc lên đều thấy hình bóng làng mình ở đó. Nơi ấy có lũy tre rì rào trong gió gắn với bao kỉ niệm thân thương không thể nào quên.

Không chỉ thuộc những bài thơ đâu nhé, có những bài văn trong lớp học đồng ấu xa xưa bố tớ cũng nhớ ơi là nhớ:

Con chích chòe đậu xuống cành bưởi. Nó hót một hồi dài, như muốn đánh thức Tâm dậy. Nhưng chích chòe nhầm rồi. Hôm nay là ngày khai trường. Tâm dậy sớm hơn cả chích chòe. Tâm mặc quần áo mới, tay xách chiếc cặp mới. Mẹ đưa Tâm đến trường. Cô giáo tươi cười đón em vào lớp.

Những bài văn, bài thơ ấy giờ đã không còn trong sách giáo khoa của chúng mình nữa nhưng nó mãi còn trong trái tim của những người thuộc thế hệ bố tớ, lung linh và sống động, tất cả nhờ việc ê a đọc thuộc lòng từ khi còn nhỏ xíu. Ý thức được việc đó, nên cả bố và mẹ đều khuyến khích tớ học thuộc lòng. Sau này, khi học tiếng Anh, tớ vẫn giữ thói quen này, học thuộc lòng các bài đọc dù ngắn hay dài. Nhưng khi mình chưa biết đọc, không có ấn tượng về việc thể hiện trên nét chữ khiến việc học thuộc lòng khó hơn đúng không các bạn? Tớ thường lằm nhảm đọc theo mẹ.

Để tớ dễ nhớ, mẹ bắt đầu nghĩ ra các kiểu đọc khác nhau. Lúc thì đọc thật nhanh, khi lại ngân nga như hát cả những bài văn xuôi. Không chỉ đọc bằng những giai điệu khác nhau, mẹ còn tranh thủ đọc ở mọi lúc, mọi nơi như khi nấu cơm này, khi nằm cạnh chờ tớ ngủ này, khi đi dạo này và thậm chí khi tớ đang đi vệ sinh nữa. Nhờ sự biến hóa trong “giai điệu” của mẹ mỗi lúc đọc nên tớ thấy không hề nhàm chán. Thậm chí tớ luôn luôn đòi mẹ đọc cho đến khi mình kì thuộc mới thôi.

Có một điều đặc biệt mà bây giờ tớ mới tiết lộ là bố mẹ không chỉ hướng dẫn tớ đọc văn, thơ hay những câu chuyện đâu nhé, bố mẹ còn đọc cho tớ nghe đến thuộc lòng những bài bình thơ nữa đấy. Bạn sẽ tự hỏi, trẻ con thì nghe bình thơ làm gì nhỉ. Khi đó, tớ cũng không hề biết đó là những đoạn cảm thụ vẻ đẹp của một đoạn thơ nào đó. Nhưng tớ vẫn đọc thuộc lòng. Và rất thú vị, thời gian qua đi, khi tớ đã lớn, những ấn tượng về việc học thuộc lòng sâu sắc nhất lại dành cho những đoạn bình thơ. Bây giờ

nếu nhắm mắt lại, tớ vẫn có thể hình dung ra và đọc lại những đoạn bình thơ, tuy không thể thuộc được tất cả nhưng cũng vẫn đầy đủ các ý chính. Ví dụ cho các bạn nghe về một đoạn bình thơ mà hồi nhỏ tớ đã từng học thuộc nhé. Bài thơ có tên:

QUẢ NGỌT CUỐI MÙA

Trong vòm lá mới chồi non

Chùm cam bà giữ vẫn còn đung đưa

Quả ngon dành tận cuối mùa

Chờ con phần cháu bà chưa trảy vào

Giêng Hai rét cửa như dao

Nghe tiếng chào mào chóng gậy ra xem

Nom Đồi rồi lại ngắm Đông

Bê lo sương tấp, bê phòng chim ăn

Quả vàng nằm giữa cành xanh

Mãi mê góp mật chuyên cần tỏa hương

Bà ơi! Thương mấy là thương

Vắng con xa cháu tóc sương da môi

Bà như quả ngọt chín rồi

Càng thêm tuổi tác càng tươi lòng vàng.

Võ Thanh An

Chính xác là bài thơ này tớ học thuộc khi 5 tuổi. Lúc đó cả nhà mới về nước và bố lại bắt tay vào công việc giảng dạy ở trường đại học vì thế có nhiều cô sinh viên thỉnh thoảng đến nhà chơi. Mỗi lần có các cô đến, tớ lại đọc và “bình thơ” một cách nhiệt tình:

Đọc bài thơ em thấy hiện lên hình ảnh người bà đôn hậu, hiền từ như bà nội, bà ngoại của em vậy. Con cháu ở xa, một mình bà với nỗi nhớ thương dài dằng dặc. Bà gửi nỗi nhớ thương vào chùm quả ngọt trong vườn. Bà ngắm trông quả chín từng ngày cũng chính là ngắm con trông cháu. Em như thấy ánh mắt bà dõi theo sự lớn lên, sự căng tròn và đổi sắc của chùm quả cam nơi cuối vườn tựa như bà đang dõi theo từng bước chân xa xôi của những đứa con, đứa cháu. Chim ơi, thương bà, chim đừng ăn nhé! Và nắng tấp mưa sa và sương muối ngày đông đừng dừng lại nơi góc vườn. Ở đó không chỉ còn là trái cam bà mong đến mùa thu hoạch mà là nỗi thấp thỏm chờ con mong cháu của bà. Tình yêu thương ấy ngọt ngào quá và bà ơi, bà chính là thứ quả ngọt ngon đó. Từ “tươi lòng vàng” vừa tả quả đến độ chín vàng nhưng cũng chính là biểu trưng cho tấm lòng của bà. Thương bà quá, bà ơi!

Khi ấy đọc những đoạn bình thơ kiêu ấy, có những từ tứ cũng không thể hiểu hết nghĩa như cụm từ “trời lòng vàng” chẳng hạn. Tứ cứ đọc theo trí nhớ của mình thôi. Nhưng có một điều thâm lặng cứ lớn mãi trong lòng, đó là tình cảm yêu thương gắn bó của mình với ông bà, với những người thân yêu ruột thịt. Rõ ràng, ngoài việc giúp tứ học thuộc lòng để tăng khả năng ghi nhớ, bố mẹ đã nuôi trong tứ sự gắn kết thiêng liêng máu huyết thông qua những bài đọc, những lời bình. Nhiều người thường không tin là trẻ em có thể học thuộc những bài văn, bài thơ dài hoặc học thuộc những thứ có vẻ “hơi lớn” khi mà chúng chưa hiểu. Theo tứ mọi việc có vẻ không như vậy.

Ở nhà, tứ khoái nhất là được bố mẹ trò chuyện như với một người lớn thực thụ. Bố thường nói, khi nói chuyện với tứ, bố không né tránh những từ mà mình cho là khó hiểu với trẻ con. Thậm chí, bố còn dùng hay hơn những cách nói thông thường, cốt để cho tứ nghe và ngấm từ từ. Bố tứ có một đặc điểm là rất hay sử dụng ca dao, tục ngữ, thành ngữ và các câu danh ngôn trong khi nói. Điều này trở thành một nét tính cách rất thú vị của bố khiến mẹ và tứ hay trêu chọc bố. Ví dụ khi bố kể một câu chuyện, nghe xong, chưa kịp để bố nói, cả mẹ và tứ đã đồng thanh: Đúng như nhà triết học (nhà văn, nhà bác học) Ôp, Ép nói... (hai mẹ con trích dẫn một câu của ai đó hoặc bịa ra) và cả nhà cùng cười vang.

Tuy nhiên, học được điều này ở bố lại rất có ích cho tứ trong các cuộc thi nói tiếng Anh. Người Anh thường đánh giá cao những bài nói trong đó mình biết cách sử dụng thành ngữ của họ một cách linh hoạt. Theo họ, đó là khả năng hiểu tiếng Anh một cách thành thục như tiếng mẹ đẻ vậy. Việc học thuộc lòng đã giúp tứ khi viết văn sau này có thể nhớ lại, hồi tưởng lại và huy động vốn từ ngữ của mình một cách linh hoạt. Tứ cũng có khả năng nhớ bài nhanh ngay tại lớp. Điều này còn giúp ích rất nhiều khi tứ tham gia đóng phim hay làm MC trong các chương trình truyền hình. Chỉ cần liếc qua kịch bản là tứ nhớ ngay, dưới máy quay, tứ có thể “xoắn” vèo vèo làm các cô, các bác đạo diễn rất hài lòng.

Mặc dù có tác dụng to lớn như thế nhưng không phải lúc nào học thuộc lòng cũng thú vị đâu. Nhiều khi nghe những đoạn văn thơ dài lê thê, tứ chẳng muốn hợp tác với mẹ chút nào. Chỉ muốn chơi những trò chơi mà mình thích. Nhiều khi, nghe mẹ đọc một đoạn là mắt tứ đã díp hết cả lại. Mẹ đọc xong thì tứ đã ngáy khò khò. Nhưng mẹ tứ thì không hề lấy đó làm buồn, mẹ kiên trì đọc. Mẹ cứ dạy từng câu một, rồi hai câu, câu trước với câu sau, rồi ba câu... cứ thế cho đến hết đoạn. Để đỡ nhàm chán, mẹ bày ra cách, vừa chơi ô tô với tứ vừa đọc. Mỗi khi xe của mẹ vượt lên trước, xe của tứ thua là mẹ đọc, tứ nhắc lại. Còn nếu ngược lại thì tứ đọc và mẹ nhắc lại. Hoặc cũng có khi mẹ sẽ dùng kết hợp với thi giác.

Vì tứ chưa biết đọc chữ nên mẹ khuyến khích tứ vẽ lại những điều nghe được ra giấy. Ví dụ với bài Quả ngọt cuối mùa sẽ vẽ hình ảnh người bà với cây cam và chùm quả cam chín vàng. Sau khi hoàn thành bức vẽ, mẹ dán lên cánh cửa. Mẹ gọi đó là “mã số bí mật”. Nếu muốn vào phòng, muốn cửa mở, tứ phải đọc đúng bài thơ. Vì thế tứ rất nỗ lực để mong mở được cánh cửa. Bên trong cánh cửa, có thể sẽ có một món quà nho nhỏ mẹ để dành cho người nỗ lực vượt qua thử thách.

Không chỉ có thế, bố còn dẫn chứng (lại dẫn chứng) về một nghiên cứu khoa học nào đó cho rằng, sóng từ trường thì kích thích việc học thuộc nên bố tứ thường thu âm, khi thì giọng đọc của mẹ, khi thì của bố và khi thì của chính tứ vào và bật lại cho tứ nghe vào trước lúc đi ngủ. Nghe bằng cách này cũng thú vị lắm. Tứ có cảm giác như mình được nghe từ một nơi nào đó xa xôi nhưng bố mẹ lại ở gần. Nghe xong thì tứ đã chìm vào giấc ngủ.

Học thuộc lòng thì khó khăn như thế, phải dùng nhiều “chiêu trò” như thế nhưng với việc học kể

chuyện thì lại khác hẳn. Lý thú lắm các bạn ạ! Chắc bạn nhỏ nào cũng thích nghe kể chuyện phải không? Khi chưa biết chữ, điều mong mỏi nhất của tớ là được nghe ông bà, bố mẹ kể chuyện. Tớ thích tất tần tật các thể loại, từ truyện cổ tích, truyện thần thoại, ngụ ngôn đến trinh thám... Tớ say mê bước vào một thế giới khác trong truyện với bao điều thần tiên thật khó diễn tả thành lời. Ở nhà, bố thường là người kể chuyện cho tớ nghe. Giọng bố trầm ấm, ru cũng hay mà kể chuyện thì đúng là mê li. Bố lại có tài thay đổi ngữ điệu làm cho câu chuyện trở nên sống động như đang diễn ra ngay trước mắt mình.

Biết tớ thích nghe kể chuyện nên bố mẹ đã “tận dụng” tối đa điều này nhằm phát triển khả năng ngôn ngữ cho tớ. Trước khi kể một câu chuyện, bố mẹ thường hỏi những điều tớ nhớ được từ những câu chuyện cũ. Kể xong truyện rồi, bao giờ bố cũng hỏi: Con có thích không? (Câu trả lời luôn luôn là: Con thích lắm ạ, thế mà bao giờ bố cũng hỏi). Sau đó bố hỏi tiếp: Chà, con thích nhân vật nào nhất? Cái này dễ, người nào tốt thì tớ thích mà những kẻ xấu xa, độc ác thì không ai thích rồi. Nhưng tiếp đến sẽ là một loạt câu hỏi khó nhằn, kiểu như: Kết thúc truyện như thế có hợp lý không con? Con xem chi tiết nào trong truyện có vẻ không hay, bỏ đi thì tốt hơn? Con có thích sáng tạo ra thêm nhân vật nào nữa để câu chuyện thêm hay không? Tớ khoái nhất điều này, gì chứ sáng tạo thêm nhân vật thì đúng là “sở trường” của tớ. Dù chẳng liên quan nhưng bao giờ tớ cũng cho thêm những “kiểu nhân vật điển hình” vào như nhân vật đó chính là tớ chẳng hạn với phép thuật và tài năng khiến cho những kẻ xấu phải đảo điên, lo sợ. Hoặc nhân vật mới có thể là chiếc trực thăng bỗng nhiên xuất hiện để giải cứu cho nàng tiên hoặc công chúa đang bị hãm hại. Bố luôn khen là tớ rất sáng tạo tuy nhiên cũng lưu ý là, ở thuở xa xưa, chưa có trực thăng đâu. Không hề gì, truyện có quyền hư cấu, bố đã nói thế rồi mà.

Tớ càng lớn, những câu chuyện càng phong phú. Cách kể chuyện của bố mẹ cũng khác, không còn kiểu rất trẻ con là tớ ngồi yên hoặc nằm trên giường chỉ việc lắng nghe bố mẹ kể. Bây giờ tớ cũng tham gia vào những câu chuyện bằng cách: Bố mẹ sẽ phân cho tớ một vai trong câu chuyện nào đó, khi bố mẹ kể, tớ sẽ phải căn cứ vào những lời đối thoại để tự xem nhân vật của mình sẽ nói gì. Trong truyện Cô bé bán diêm chẳng hạn, tớ sẽ vào vai cậu bé ngỗ nghịch đã trêu chọc cô bé bán diêm. Lúc bố kể đến đoạn, cô bé đang run người vì lạnh, môi tím tái, đôi giày rách tả tơi nhưng không một ai để ý thì một thằng bé nghịch ngợm đã xuất hiện. Lúc này tớ sẽ giả giọng và nói những câu:

- Ê, con bé kia, đi đâu thế? Tại sao mà không chào tao? Đưa đôi giày bẩn thỉu của mày đây!

Và mặc cho cô bé run rẩy lo sợ, tớ đã giật lấy một chiếc giày và ném ra ngoài đường rồi cất tiếng cười nhạo báng trước khi bỏ đi.

Đấy, tớ sẽ hóa thân vào những nhân vật như thế. Nhưng tớ thường thích chọn những nhân vật tốt. Tuy nhiên, tất cả đều dưới sự “phân công” của bố. Bởi kết thúc mỗi câu chuyện, bố thường hỏi:

- Đón nhân vật đó, con có thích không? Con thấy làm như thế có hay không? Những điều mà nhân vật làm gây ảnh hưởng gì đến người xung quanh?

Mỗi câu chuyện luôn làm tớ suy nghĩ rất lâu. Tớ thực sự thích cách làm của bố mẹ trước mỗi câu chuyện. Thú vị hơn nữa là thi thoảng, cả nhà sẽ cùng nhau “làm” lại câu chuyện nào đó. Điều này mẹ tớ học được từ cách giáo dục của Nhật Bản. Người Nhật cho rằng, với trẻ em, việc tiếp xúc bằng các giác quan với đồ vật là vô cùng quan trọng cho việc phát triển tư duy. Vì thế, các quyển sách dành cho trẻ em của Nhật thường có các hình vẽ nổi để trẻ có thể vừa đọc vừa sờ. Nếu câu chuyện về con rắn

chẳng hạn sẽ có hình vẽ con rắn với bộ da như thật, sờ vào trơn ráp. Nếu câu chuyện có bãi cát chẳng hạn, bạn sẽ được chạm tay vào bãi cát không khác gì ngoài công viên.

Nhưng những sách như thế này thường rất đắt mà nội dung lại đơn giản nên mẹ tớ đã quyết định, cả nhà sẽ tự tạo ra câu chuyện. Để chuẩn bị, trước đó, hai mẹ con đã mày mò sưu tầm những vật thật liên quan đến câu chuyện: lá, hoa, quả, sỏi, đất... tất cả những gì có thể tìm được, mẹ rửa thật sạch và sau đó ghép vào những mảnh giấy trắng. Bây giờ là khâu kể chuyện. Bố mẹ kể đến đâu, tớ được quyền tham gia vừa đối thoại vừa minh họa bằng hình vật thật. Nhiều lúc cả nhà cười bò vì mẹ làm nhầm, câu chuyện có rau cải mà mẹ, do sơ ý đã để vào đây lá cây anh đào. Mặc cho tớ minh họa, cái này nấu lên ăn rất ngon thì bố tùm tùm: nhưng hơi nguy hiểm!

Sau đó, mẹ tớ mua được một bộ rối tay. Ở Nhật Bản, rối tay là phương tiện chủ yếu dùng trong các tiết kể chuyện cho trẻ mầm non. Bạn xem một bộ rối tay trong câu chuyện *Cô bé quàng khăn đỏ* nhé:

Rối tay thường làm bằng vải, rất đẹp và vô cùng dễ thương phải tội hơi đắt. Mẹ mua một bộ gồm rất nhiều con rối nhỏ. Bộ này tớ giữ được rất lâu. Đến tận khi về nước, trong một chương trình truyền hình chào Xuân mới phát trên VTV2, tớ vẫn dùng để kể cho các bạn nghe câu chuyện: Dê con không nghe lời. Bộ rối tay đó đã trở thành một người bạn vô cùng thân thiết của tớ. Bố mẹ thường khuyến khích tớ kể lại câu chuyện có dùng rối tay. Nói thật là kể chuyện kiểu đó rất lý thú nhưng mỗi tay lắm. Tay tớ khi đó nhỏ xíu (không to và mập mạp như bây giờ), những con rối thường không theo sự điều khiển của mình. Cũng có khi điều khiển được con rối thì lại quên mất lời nhưng bố mẹ luôn khuyến khích và cổ vũ nhiệt tình. Mẹ nói, chỉ cần nghe tớ kể chuyện, mẹ không cần tốn tiền đến rạp xem phim, xem kịch gì hết.

Những con rối tay tuy sinh động và tiện lợi nhưng dần dần chúng không còn phù hợp với các câu chuyện có nhiều nhân vật và nhiều hoạt động. Mẹ tớ lại nghĩ ra một cách mới. Mẹ luôn có nhiều sáng kiến (tuy nhiều lần bố thường gọi vui là tối kiến vì có những hậu quả từ sáng kiến của mẹ). Nhưng lần này thì đúng là sáng kiến thật. Mẹ in can những hình bóng của đồ vật vào một tờ bìa với màu sắc khác nhau rồi cắt ra. Ví dụ, với những câu chuyện có nhân vật là một người đàn ông mù và một con chó mẹ sẽ tìm bóng như thế này:

Với câu chuyện có nhân vật là hai bạn nhỏ, mẹ có thể tìm những cái bóng như thế này:

Xong xuôi các nhân vật, mẹ đục lỗ vào bìa và buộc dây làm con rối. Có thể biểu diễn câu chuyện trên bàn. Còn nếu muốn hấp dẫn hơn, mẹ cho vào một thùng có dán giấy bóng kính bốn phía. Xung quanh thùng, mẹ trang trí những họa tiết như hoa lá, cỏ cây. Tắt hết điện đi, chỉ để một ngọn đèn nhỏ phía bên trái, tớ sẽ được bước vào một câu chuyện vô cùng hấp dẫn. Và đến lượt tớ, tớ chính là người điều khiển những con rối và kể cho khán giả là bố và mẹ. Đôi khi, để giản tiện hơn, mẹ sẽ tạo những con rối ngay trên ngón tay của tớ. Các bạn sẽ ngạc nhiên không biết làm thế nào để ngón tay thành con rối đúng không? Dễ thôi, bạn cứ dùng bút vẽ và vẽ lên đó, khi là khuôn mặt người, khi là con bướm, khi là bông hoa và cử động các ngón tay. Thế là các con rối sẽ nhảy múa cho bạn xem. Vẽ ngón tay như thế này bạn nhé:

Các bạn có thấy đáng yêu không nào? Cách này thì tớ thích lắm vì tớ được thoải mái nghịch màu trên

tay mà không bị mẹ mắng. Bố tớ thường than phiền rằng, kể chuyện thì hay mà hơi mất vệ sinh vì mỗi khi kể xong một câu chuyện thì không biết là ngón tay hay mặt tớ chính là hình một con rối nữa! Nếu bạn không thích cách này, bạn có thể làm như mẹ tớ, đó là lấy bút chì màu, kéo, len và keo dán rồi tạo ra những con rối bằng len. Cách này thì chỉ có mẹ tớ mới làm được thôi nhưng thú thực là không đẹp như tớ mong muốn và khi biểu diễn phải dè chừng vì len có thể bung ra bất cứ lúc nào. Từ khi có những con rối, thấy tớ đam mê với các câu chuyện, bố mẹ bắt đầu khuyến khích tớ tự tạo ra các câu chuyện của mình. Những câu chuyện đơn giản nhưng đối với tớ đó là cả một “tác phẩm” vĩ đại vì để làm được ra nó không đơn giản chút nào.

Dưới đây là một “câu chuyện” mà tớ đã sáng tác để biểu diễn cho bố mẹ xem. Để thực hiện được, tớ phải bàn bạc rất lâu và nhờ sự trợ giúp của mẹ vì trong câu chuyện có tới ba nhân vật là ba bàn tay mà tớ thì, tất nhiên chỉ có hai bàn tay thôi. Trước khi bắt đầu, tớ đã vẽ hình ba khuôn mặt con gái lên ba bàn tay, thêm đạo cụ là một quả bóng bay màu trắng và một cái bút vẽ. Nào bắt đầu nhé!

Bàn tay 1 (là bàn tay của tớ đấy): xuất hiện: *Cộc cộc cộc, có ai ở nhà không nhỉ? Mọi người đi đâu mà vắng vẻ thế? Tôi buồn quá!* (những ngón tay cụp xuống).

Bàn tay 2 (của mẹ tớ): *Ha ha, xin chào!*

Bàn tay 3 (cũng của mẹ luôn): *Có tôi đây, bạn đừng buồn.*

Bàn tay 2: *Chúng tớ đang đi dạo.*

Bàn tay 3: *Chúng tớ đang cùng ca hát.*

(Một quả bóng bay màu trắng xuất hiện, nó xoay quanh những bàn tay).

Bàn tay 1: *Ôi, anh chàng nào mà béo múp thế này?*

Bàn tay 2: *Anh chàng bóng bay bụ bẫm đó bạn ạ.*

Bàn tay 3: *Chắc anh ấy muốn nói điều gì đó với chúng ta.*

Bàn tay 1: *Thật ư? Sao tôi thấy anh ấy cứ im lặng?*

Bàn tay 3: *Đúng thế, anh ấy muốn nói nhưng mà không thể nói được.*

Bàn tay 2: *Vì anh ấy đang bị mẹ mắng.*

Bàn tay 3: *Ôi, đừng buồn. Mẹ mắng vì mẹ yêu mình thôi!*

Bàn tay 2: *Chúng mình hãy tặng những nụ cười cho anh ấy nhé. Nào cùng vẽ một cái miệng thật xinh. Để cùng hát vang: lá la lá la. Một cái miệng để ăn, măm măm măm măm. Tôi muốn nhìn thấy cái miệng thật tươi của anh chàng bóng bay bụ bẫm.*

Bàn tay 1: *Một sáng kiến rất hay!*

Bàn tay 3: *Tôi bắt đầu vẽ nhé. Cái miệng tuyệt xinh đây này!*

Bàn tay 1: *Hoan hô, xong rồi.*

(Xuất hiện quả bóng nhỏ với một cái miệng mỉm cười)

Câu chuyện chỉ có vậy thôi. Bố tớ thì nhận xét: Các nhân vật xuất hiện rất ổn, các lời thoại cũng hay nhưng mà chuyện hơi... buồn ngủ. Hì hì, tớ thấy cũng hay mà!

Xa những câu chuyện nho nhỏ từ các con rối tay, dần dần, bố mẹ đã không còn là người kể chuyện cho tớ nữa mà tớ chính là người “tạo nên” các câu chuyện chỉ có điều chúng phức tạp hơn và có nhiều tình tiết hơn những câu chuyện kiểu như chuyện về quả bóng bay ở trên.

Có một số cách mà bố mẹ thường dùng để giúp tớ hình thành các câu chuyện hoặc khiến câu chuyện trở nên hấp dẫn như: Bố mẹ chỉ kể phần đầu, phần cuối câu chuyện do tớ tự thêm vào. Tớ luôn thích cách này. Nhiều câu chuyện nếu theo nguyên bản thì có những cách kết thúc không mấy thú vị. Bây giờ được quyền thay đổi và nhào nặn theo ý của mình, tớ thấy những nhân vật trong truyện trở nên rất gần gũi và mình thực sự có trách nhiệm với “số phận” của từng nhân vật. Ví dụ nhé, câu chuyện Cô bé bán diêm thì nhiều bạn đã biết rồi. Mỗi lần nghe câu chuyện này là một lần tớ xúc động ngời lạng người suy nghĩ. Cái chết của cô bé trong đêm Noel giá lạnh thực sự chạm đến trái tim tớ, khiến tớ thôn thức và thương xót. Tớ muốn được làm một điều gì đó để “cứu” cô bé, và thế là câu chuyện của tớ được kết thúc như thế này.

Cô bé ngồi co ro bên tòa cao ốc. Bên trong, đèn điện bật sáng trưng, mọi người ra vào tấp nập. Ai cũng hồ hởi nghĩ đến giây phút chào đón năm mới. Cô bé run rẩy cầm bao diêm. Những que diêm đã ướt. Cô bật que thứ nhất, ánh sáng cháy lóe lên rồi vụt tắt. Trong khoảnh khắc đó, cô đã kịp nhìn thấy mẹ của mình. Cô òa lên: “Mẹ ơi!” Khi cúi xuống để tìm kiếm, cô thấy dưới ánh nhìn là một đôi giày nam. Ngẩng mặt lên cao hơn, cô nhìn thấy bố! Ông đang đứng đó, ánh mắt nhìn như ân hận, xót xa. Thoảng run sợ, cô chỉ mấp máy: “Ch...a!” Ông ngồi xuống, lấy đôi bàn tay to xù xì của mình, áp vào đôi tay lạnh giá của cô: “Con gái, mẹ đã cử cha đến đây khi nghe lời gọi của con.” Cô òa khóc, những giọt nước mắt rơi trên tay cha. Lặng lẽ, hai cha con lấy bao diêm và quẹt từng que, từng que. Ánh sáng lóe lên trên khuôn mặt hai cha con, hết que này đến que khác. Lẫn trong ánh sáng huyền ảo đó, tiếng chuông nhà thờ ngân vang. Đêm Giáng Sinh của hai cha con diễn ra trong ánh lửa của những que diêm, tuy không đủ làm tan đi giá rét nhưng đủ để sưởi ấm trái tim cô bé.

Bạn thấy thế nào? Tuy không hay được như nguyên gốc (tất nhiên rồi) nhưng tớ thích cách kết thúc không làm đau đớn trái tim cô bé và an ủi cả người đọc nữa. Bố tớ nói, không phải lúc nào mọi câu chuyện cũng có kết thúc vui vẻ. Mỗi câu chuyện chính là một tấm gương phản ánh một phần cuộc sống mà cuộc sống thì không phải lúc nào cũng chỉ toàn nụ cười, còn có những giọt mồ hôi, những giọt nước mắt, có gặp gỡ, có chia ly. An-đéc-xen là người kể chuyện cổ tích cho trẻ em hay nhất trên thế giới. Không phải ông không thương cô bé bán diêm nhưng ông muốn để trẻ em hiểu và chia sẻ với những số phận bất hạnh hơn mình. Đúng là một lời giải thích rất hợp lý nhưng dù sao, tớ vẫn thích được thay đổi câu chuyện theo cách của mình hơn.

Không chỉ sáng tạo truyện theo cách thêm phần kết cho câu chuyện, bố mẹ còn “ra bài tập” khó hơn đó là bố mẹ cho những tình huống hoặc nhân vật, tớ sẽ phải kể một câu chuyện ngắn xung quanh chúng hoặc tưởng tượng điều gì sẽ xảy ra tiếp theo. Ví dụ về các tình huống nhé:

◆ Một chú bé không chịu ăn rau (chú bé này có thể là chính tớ đấy).

- ◆ Một quả bóng bay đi lạc.
- ◆ Một con mèo ăn nhầm thuốc dành cho người không lồ.
- ◆ Một con thiên nga hóa thân từ một nàng công chúa.

Các bạn có thể nghĩ ra những câu chuyện từ các tình huống này không? Tớ luôn nghĩ ra những câu chuyện rất buồn cười. Mỗi câu chuyện, khi tớ kể, mẹ đều cẩn thận ghi chép lại. Ví dụ với tình huống 1, câu chuyện của tớ là:

Có một cậu bé rất khô ngô, bụ bẫm. Cậu thích chơi ô tô và máy bay. Cậu thích ăn bánh mì kẹp thịt nguội, thịt lợn kho tàu, thịt bò nướng, thịt gà rán... Nói chung là mọi thứ thức ăn có liên quan đến thịt. Nhưng chỉ có điều cậu không hề thích ăn rau. Rau không có vị thơm ngon như thịt và lại nhạt nhẽo vô cùng. Mặc dù mẹ đã nhiều lần nhắc nhở nhưng cậu vẫn rất khó chịu mỗi lần phải ăn rau. Một hôm, cậu gặp một ông già có làn da nhăn nheo, khuôn mặt nhàu nhĩ. Cậu sợ quá định bỏ chạy, nhưng ông già cất tiếng gọi: “Nam ơi!” Cậu nghe giọng nói quen quen nhưng không nhận ra là ai. Ông già lại nói tiếp: “Tớ đây, tớ là Nandim, hàng xóm nhà cậu đây.” “Cái gì, Nandim á?” Nandim chỉ mới 5 tuổi, hơn cậu có một tuổi, ngày nào cũng ra công viên chơi với cậu đây mà. “Sao... sao mặt cậu lại nhăn nhũm như ông già thế?” “À... à, tại tớ không ăn rau nên da nhăn nheo và xấu xí thế đây.” Cậu toát mồ hôi, miệng kêu ú ớ. Bỗng có tiếng mẹ: “Dậy đi Nam ơi, sáng rồi.” Cậu chồm người dậy: “Mẹ ơi, sáng nay mẹ cho con ăn rau!”

Bạn thấy thế nào? Câu chuyện cũng ổn phải không nào? Để có được câu chuyện này, hai mẹ con tớ đã bàn bạc với nhau rất kỹ và rồi nó được hình thành dưới sự “định hướng” của mẹ. Vì mẹ tất nhiên là thích tớ ăn rau rồi. Nhưng với mỗi tình huống, bố mẹ luôn khuyến khích tớ nghĩ đến nhiều câu chuyện có nội dung khác nhau chứ không chỉ dừng lại ở một câu chuyện thôi đâu. Cũng chính tình huống trên, tớ đã nghĩ đến một câu chuyện khác có nội dung thế này:

Một cậu bé không thích ăn rau. Mỗi bữa ăn, thay vì phải ăn cả rau, thịt và cá thì cậu chỉ ăn thịt và cá thôi. Chỉ cần một cọng rau nhỏ dính vào là cậu cũng nhạt bỏ ra. Một hôm, cậu bé được mẹ cho đến chơi ở một vườn rau. Vườn rau đẹp lắm, các loại rau đều xanh non, mỡ màng. Bỗng nhiên, một lá rau vươn dài, quấn vào chân cậu. Cậu nhìn xuống, lá rau bắt khóc nức nở. “Sao thế? Sao cậu lại khóc thế?” “Dạ, vì cậu chủ chẳng bao giờ ăn rau. Vườn rau này rồi không người nào đến hái, sẽ héo úa hết thôi.” Cậu ngồi xuống an ủi. “Tôi biết rồi, đừng khóc nữa.” Cây rau vẫn níu chặt chân cậu. “Nhưng cậu hứa phải dùng chúng tôi mỗi bữa ăn nhé. Chúng tôi sẽ thành những món ăn ngon và rất bổ dưỡng cho cậu.” Cậu bé gật đầu: “Tôi hứa.” Thế là các cây rau đều rì rào, rì rào cảm ơn cậu bé. Vườn rau lại ngập tràn trong màu xanh mơn mớn.

Câu chuyện thứ ba cũng từ tình huống này nhé:

Một cậu bé không ăn rau. Các loại rau cỏ họp nhau lại, bàn cách xem làm thế nào để cậu bé từ bỏ thói quen đó. Chúng quyết định sẽ mở một cuộc thi xem loại rau nào ngon nhất và mời cậu bé làm ban giám khảo. Cậu bé nhận lời. Cuộc thi bắt đầu. Các loại rau dưới sự điều khiển của người đầu bếp tài ba bỗng trở thành những món ăn ngon lành. Rau bắp cải xào cà chua, rau muống xào tỏi, xalat khoai tây, cà tím nấu đậu... rất nhiều món ăn từ rau. Ban giám khảo nếm từng món. Chà, trong cương vị ban giám khảo, cậu bé phải nếm thật cẩn thận để đem lại sự công bằng cho các thí sinh. “Ôi, sao món nào ăn cũng được thế nhỉ!” Sao những món này hàng ngày mình lại không hề

đụng đến nhỉ? Cậu bé nếm nấp ngon lành. Thật khó để chọn ra một món ngon nhất. Cuối cùng cậu đã quyết định chọn món xalat tổng hợp từ các loại rau củ. Món này vừa thơm vừa ngậy. Sau cuộc thi, cậu bỗng nhớ đến các món ăn. Thế là, từ hôm đó, trong bữa ăn, bao giờ cậu cũng có một món rau đã từng là “thí sinh” của cuộc thi mà mình làm ban giám khảo. Tất nhiên cậu ưu tiên món ăn mà mình đã trao giải Nhất hơn, đó là món đã trở thành “khoái khẩu” của cậu. Kể từ đó về sau biệt danh “cậu bé không ăn rau” đã không còn nữa.

Ghi chú của người chép truyện: Cậu bé không ăn rau là Nam, người đầu bếp tài ba là mẹ và món xalat tổng hợp chính là món ăn thường ngày của Nam.

Những câu chuyện này, khi tớ nghĩ để kể thì cũng không được hay như thế đâu nhưng mỗi lần chép lại, mẹ đều bàn với tớ phương án để cho câu chuyện trở nên hấp dẫn, thú vị. Như câu chuyện thứ hai chẳng hạn, tớ không nghĩ ra việc miêu tả các loại rau trong vườn sao cho đẹp. Mẹ gợi ý: Vườn rau thường có màu gì nhỉ? Viết là màu xanh có vẻ không hay, hay ta dùng xanh mơn mớn nhé. Cứ thế, câu chuyện được hình thành và “người chép truyện” lúc nào cũng tỏ ra rất hài lòng. Để tớ thấy hứng thú hơn, thậm chí trước mỗi tình huống, cả bố mẹ và tớ đều thi xem ai là người nghĩ ra tình huống hay nhất, hợp lý nhất, hấp dẫn nhất. Bao giờ tớ cũng được trao giải: Buồn cười nhất vì có những điều, hầu như bố mẹ không nghĩ ra.

Ở tình huống con thiên nga hóa thân từ nàng công chúa chẳng hạn, trong khi bố mẹ nghĩ đến lời nguyện của mụ phù thủy hay bà dì ghẻ độc ác thì tớ nghĩ đến việc một cô bé thích được bay như chim. Với mong ước đó, cô nghĩ đến các loài chim mà mình sẽ hóa thân nhưng loài thì bé nhỏ quá, loài thì xấu xí quá, cuối cùng chỉ có thiên nga là hơn cả. Thiên nga thì đẹp, nghe tên cũng hay. Phiền một nỗi là thiên nga hay bay xuống nước. Cứ khi đang ngủ (lúc đó là cô bé đang ngủ chứ không phải thiên nga) thì hình hài của cô là con thiên nga lại lao ùm xuống nước làm cô lạnh run người. Thế là cô đành từ bỏ giấc mơ biết bay để quay về làm công chúa nhõng nhẽo thôi. Nghe không có vẻ cổ tích chút nào phải không các bạn? Dù vậy, câu chuyện của tớ vẫn được bố mẹ “like” nhiệt tình và còn đem khoe bạn bè nữa chứ.

Việc sáng tác câu chuyện với các tình huống đã khó, sự sáng tạo này mới khó hơn. Đó là bố mẹ sẽ cho một vài nhân vật. Nhiệm vụ của tớ là dùng các nhân vật đó để sáng tác thành một câu chuyện. Tớ luôn phải suy nghĩ rất lâu. Có những khi hình thành một câu chuyện khá ổn rồi thì phát hiện ra là... thừa nhân vật hoặc không sử dụng hết những nhân vật mà bố mẹ đã “giao nhiệm vụ”. Thế là lại phải tìm cách để cho nhân vật đó đi lại, nói cười trong câu chuyện sao cho hợp lý nhất. Càng ngày những yêu cầu này càng khó, nghĩa là các nhân vật lại có vẻ chẳng liên quan gì đến nhau. Các bạn xem những yêu cầu đầu tiên ở thể loại này mà bố mẹ tớ “ra đề” nhé: Hãy nghĩ ra một câu chuyện với các nhân vật: giọt nước và nhà du hành. À, câu chuyện này thì đúng là sở trường của tớ. Không cần mất nhiều thời gian, tớ đã nghĩ ra ngay câu chuyện. Nội dung câu chuyện là:

Một giọt nước mơ được chu du khắp đó đây. Nó bốc hơi, bay lên cao. Ở đó, nó gặp nhà du hành. Nó bám vào cánh của con tàu trong đó có nhà du hành và trò chuyện. Nhà du hành khuyên nó mau trở lại với mẹ sông của mình nếu không nó sẽ tan biến mất. Nó nghĩ, thế còn nhà du hành thì sao, tại sao ông lại có thể cứ dong chơi như thế trong khi nó thì không? Nhà du hành giải thích rằng ông phải có một người trợ giúp đặc lực là con tàu của mình nếu không ông cũng sẽ rơi ngay xuống đất. Con tàu càng lúc càng lên cao. Giọt nước thấy mình nhỏ lại. Và nó thấy đau rát khắp người.

Nó đành vẫy tay chào tạm biệt nhà du hành và thả người rơi xuống. Chỉ một lát nó đã về với dòng sông mẹ hiền hòa và mát mẻ, kết thúc chuyến hành trình của mình.

Mẹ rất thích câu chuyện này, đôi với mẹ, bất cứ câu chuyện nào có kết thúc là người con sau một hồi ngao du nhớ ra mẹ của mình và trở về với mẹ đều hấp dẫn và đáng khen. Vì thế, khi tớ chỉ mới chợt nói ra ý tưởng của mình là mẹ đã ngay lập tức, từ bếp, chạy vào ghi ngay câu chuyện của tớ vào trong sổ với dòng chú thích: Ủng hộ bạn Nam với ý tưởng sáng tạo đáng yêu!

Nhưng có những câu chuyện mà bố tớ “ra đề” thì “khoai” hết chỗ nói. Đây là một ví dụ về một đề bài của bố: Hãy tưởng tượng ra câu chuyện với những nhân vật là: ông bố, con chần tinh, em bé, con chim. Tớ cứ nghĩ mãi. Con chần tinh ăn thịt em bé, con chim chạy đi báo và ông bố đến cứu chẳng? Nhưng nghe có vẻ không hấp dẫn. Và lại có vẻ như ông bố sẽ khó đánh thắng con chần tinh. Hay là em bé lạc trong rừng, được con chần tinh chăm sóc, ông bố tìm thấy con, cảm động trước sự chăm sóc của con chần tinh thế là thương cho nó con chim! Hà hà, bố tớ đã bật cười rõ to khi nghe cách tớ tạo dựng nên câu chuyện kiểu này. Với bố, câu chuyện thế nào cũng được cả miễn sao nghe có vẻ xuôi tai là được. Dù trong thực tế, chần tinh có vẻ như không thể nuôi được em bé và ông bố sẽ không thể lấy con chim để tặng chần tinh! Nhưng bố không bao giờ nói thế! Bố đều khen: Quá hay, quá hấp dẫn! Truyện thế rất đáng đọc! Làm tớ cứ gọi là sững ngây ngất. Nếu là bố, câu chuyện sẽ là:

Ông bố giống hệt con chần tinh, suốt ngày chỉ muốn ngửi hít mùi thơm trên da thịt của em bé, lấy răng nhay nhay vào má, vào tay, vào bụng em bé. Nhưng chỉ là giống con chần tinh thôi chứ không phải là con chần tinh thật nên sẽ chẳng ăn thịt em bé đâu. Em bé mỗi khi được ông bố chần tinh thơm và nhay nhay như thế lại bật cười khanh khách. Tiếng cười giống hệt tiếng chim. Thế là chim bay về đây vườn. Chúng đậu trên cây hồng trước nhà cất tiếng hót véo von. Và người ta không nhận ra đâu là tiếng cười của em bé, đâu là tiếng chim nữa. Bố mở ngoặc, ông bố chần tinh chính là bố và em bé là Nam.

Nói xong bố cúi xuống, dùng râu, dùng răng, cù lét trên bụng, trên ngực tớ. Tớ cười toe toét, bố nói:

- Tiếng chim đấy, tiếng chim đấy, câu chuyện của bố hay chưa nào?

- Không chịu, bố phạm luật nhé, yêu cầu của bố là nhân vật chỉ có một con chim mà trong câu chuyện của bố lại xuất hiện bao nhiêu là chim.

- Ồ nhỉ! - Bố ngẩn người:

- Bố thua cu Nam rồi. Nhưng thôi, bố cứ là chần tinh thèm “ăn thịt” cu Nam là được.

Bố lại rúc đầu vào thơm tớ, thơm mãi. Những câu chuyện như thế rất vui phải không các bạn. Vậy nên, mỗi buổi tối, cả nhà tớ thường ngồi bình chọn xem câu chuyện của ai hấp dẫn nhất. Và người thư kí cần mẫn là mẹ lại ghi chép lại tỉ mỉ. Tớ biết ơn mẹ về điều đó, nhìn cuốn sổ, tớ gặp lại tuổi thơ mình. Nếu không, những câu chuyện đó theo thời gian sẽ chỉ còn lại rất mơ hồ.

Nhưng không phải lúc nào tớ cũng “hợp tác” với mẹ trong việc sáng tác những câu chuyện đâu. Có rất nhiều lần, mặc kệ các tình huống và các nhân vật chờ đợi, tớ vẫn mãi mê với đồng đồ chơi vô cùng hấp dẫn của mình. Nhưng mẹ chẳng lấy thế làm buồn. Đôi với mẹ, khi nào tớ cảm thấy thực sự thích thú thì “cuộc chơi” với các từ ngữ mới bắt đầu, còn nếu không, tớ cứ việc thỏa thích với đam mê của

mình. Có thể vì việc “buông lỏng quản lý” này lại khiến tớ dễ chịu nên, tớ không chán với những câu chuyện mà coi chúng là một phần trong số những trò chơi thú vị của mình. Học tự nhiên thông qua sinh hoạt hàng ngày là cách học hiệu quả cho mọi trẻ em, tớ nghĩ như thế.

Lúc ấy, tớ không nghĩ rằng việc sáng tác những câu chuyện lại là tiền đề để tớ phát triển khả năng tưởng tượng, khả năng ngôn ngữ cũng như rèn luyện tư duy hình tượng. Chỉ đến khi đi học, nhất là ở những lớp học cao hơn, tớ mới thấy hết tác dụng của nó. Tớ không gặp khó khăn gì trước mỗi bài tập đòi hỏi phải dùng đến trí tưởng tượng. Và không chỉ đối với Tiếng Việt, với môn Tiếng Anh, những thói quen sáng tác câu chuyện từ các nhân vật hoặc các chi tiết mà tớ được tích lũy từ khi còn bé đã giúp tớ rất nhiều. Môn Tiếng Anh mà tớ học ở trường hiện nay có các thầy, cô giáo người Mỹ hoặc người Anh phụ trách. Một điểm đặc biệt là kiểu bài sáng tác một câu chuyện dựa trên các nhân vật cho trước rất phổ biến trong chương trình Văn học ở trường phổ thông Mỹ. Thầy cô giáo thường ngạc nhiên vì khả năng sáng tác của tớ. Mới đây nhất, thầy yêu cầu viết một truyện ngắn, tớ đã hoàn thành trong vòng 40 phút. Thầy nói rằng: chỉ thể dùng từ Tuyệt vời vì kết cấu câu chuyện hợp lý, cách miêu tả ấn tượng. Những điều này đối với ngay cả học sinh bản ngữ cũng không phải dễ thực hiện. Tớ sướng rưng rưng. Và tớ biết rằng, chính những bài học mà bố mẹ rèn giũa từ khi còn bé đã giúp tớ thực hiện các công việc này một cách dễ dàng.

Đây là một trong những bài tập mà tớ được thầy giáo đánh giá cao:

Xin chào Vietnam

“Once upon a time, in a faraway land, there was a beautiful princess. Wherever she came, the flowers there would start to blossom and the fruits would start to ripe. She had many lovely dresses, each of them gave her fairy power and they even make the princess more beautiful. Shes very talented and the sound she made by the violin would made the even the sun had to smile...”

Ha listened to her mother with an untempered attention. In her mothers stories, Ha always imagined herself as the characters in them: sometimes Ha turned into beautiful princesses, sometimes she turned into faries and lovely flowers. And only in her mothers stories that Ha could temporarily forget about her rough life circumstance...

Ha had never met her dad. Her mum said that her dad died in the Vietnamese war when she was having birth to her. Before her dads death, they managed to live well and to build a good house. But after his death, Has mum, both having to sustain life but also having to take care of the new - born baby, had to sell everything to the last thing. They had to rent a small, dirty room in the slumdog of the city, surrounded by the sound of the crowded market nearby and by the dusty and filthy environment, to live day by day. Has mum had to work as a housemaid to earn little money for normal expenses. They only got to have one meal a day, and sometimes they had nothing at all. However, Has mum still managed to send Ha to a small school to study. But Ha didnt want to study, even she was intelligent and was also quick - witted too. She wanted to help her mum with works and she loved and respected her mum alot. In Has glance, her mums like an angel to her, who shred her way and who enlightenned her. Ha had a strong characteristic. She loved to try new things, but shes really disobedience in class. But one circumstance will change her view of life forever...

At last, Tet Holiday, the celebration of the end of the New Year, had come. Both Ha and her mum was really excited because only in this holiday that they got a chance to relax. The 23th of December, according to Lunar Calendar, is the last day that Has mum worked. That day is also the day that you have to place an altar and burn the incense to worship the Kitchen Gods, or Zao Shen for them to come back to the kindom in the sky and report to the King of Heaven. Knowing that Has family didnt have any money, the house where Has mum work gave her a pair of Chung cakes and a pack of incense. She came back home at late noon.

That time, Ha was very hungry already because she had abstained from food for a day already. Seeing mum, Ha immediately said:

- Mum, can I have some thing to eat?

- Oh my darling, we had to worship and wait for the incense to stop burning. Then you can have this delicious Chung cake!

- Oh mum!!

Ha sighed. She really wanted to have something to put in her roaming stomach.

- Just be patient honey. Now, I am going out to the market. Wait for me at home! When the incense stops burning, just take the Chung cake and eat it. Remember to wait until the incense stops burning!

- Ok mum!

Then, when mum left, Ha waited, and waited, but the incense still burned very brightly. Many times, she wanted to take the Chung cake down, but she couldnt because she was really scared. What if the spirit went mad at her? Then, because of waiting too long, she was exhausted and was left unconcious. Two hour and a half later, Has mum came back home and saw her daughter unconcious. She immediately brought her on bed and let her rest their. Then, she looked up at the altar and still saw the incense burning. Feeling totally surprised, she inspected the incense. And it turns out that the incense used battery! Burst out in surprise, she cried: "When will our family stop being poor? When can we buy our own incense? When can we have full meals? When!!!"

After that circumstance, Ha was deeply touched. She thought that to stop being poor, she must study really hard. She was really determined to study. At last her efforts were compensated: She got a scholarship "for poor but talented students" to go to the US to study. At first, she really missed her mum, but then, because of studying, of competitions, she started to forget thinking about her mum. At the first 2, 3 years, she came back to visit her mum and gave her money, but then, the cycle of life didnt allow her to stop. She struggled really hard, and managed to become a very successful businesswoman. One night, when she was working late, her mind had the image of her mum again. She blamed herself, and she decided to came back to Vietnam immediately.

The 24-hour flight made Has head waver. Her eyes, her nose were full with a warm sensation, a sensation of being home, being back after all those years. She took a cab and when back to the slumdog where her mum was waiting for her. Oh, Vietnam has changed so much! Her eyes was full

with tears. "And I was such an ignorant person!" The car stopped at the slumdog. Ha stepped out, her senses was filled with the same "taste" as when she left. She walked quickly into the house that her mother and her used to live. It was still the exact same: the small, narrow bed, the altar, a princess poster on the wall, and a small table with chairs in the corner for her to study. She shouted:

- Is there any one at home?

And as to her surprise, an old, squeaky voice replied:

- Hello? Who calling me?

Ha immediately recognized her moms voice:

- Mom! Its me Ha!

An old lady stepped out. She was bent with the effect of time. The hand was wrinkled and crooked with the athritis of old age. She bursted out in surprise:

- Oh my god, my sweetheart! I miss you so much! How have you been?

- Mum, I am still doing fine. I am now a wealthy businessman and I will bring you to the US to live!

- Oh, I am so proud of you honey!

- Mum, I am so sorry for forgetting of you for such a long time.

- No sweety, I am still fine! From the money you gave I've been able to manage to live well and I am even thinking of renting a new apartment. I dont want to go to the U.S or some thing. This sounds like home to me already.

Has eyes were full with tears. She hugged her mother deeply and her mother cried too. She told her all the stories of her being abroad and her mother also told her about how Vietnam had changed since when she left. That night, her mother told Ha princess stories like when she was young and they hugged each other really tightly when they slept, not even caring that the bed was too small for both of them...

"I want to say xin chao, Vietnam..."

Sau đây là bản dịch tiếng Việt của tó:

Truyện kể rằng: "Ngày xưa, ngày xưa, ở một vùng đất thần tiên cổ tích, có một nàng công chúa diễm lệ và vô cùng xinh đẹp. Nàng đi đến đâu, mọi vật như bừng tỉnh. Từ nàng tỏa ra một vầng hào quang bao trùm vạn vật, làm hoa lá tốt tươi, cây trái cũng nhờ đó đâm hoa kết quả. Nàng công chúa có những chiếc váy đẹp tuyệt diệu, mỗi chiếc váy có một phép màu thần kỳ và càng làm cho nàng thêm phần rực rỡ. Không chỉ đẹp, công chúa còn rất tài năng, tiếng đàn của cô có sức quyến rũ đến cả mặt trời cũng phải mỉm cười..."

Hà lắng nghe mẹ kể một cách say sưa. Đắm mình trong những câu chuyện mẹ kể, cô được mơ

những giấc mơ lãng mạn. Lúc thì được là một cô công chúa xinh đẹp tuyệt trần khi lại trở thành những thiên thần hay hóa thành những bông hoa tươi thắm. Và chỉ khi được sống trong những câu chuyện kể của mẹ mình, cô bé mới có thể tạm quên đi vô vàn những khó khăn vất vả mà cô đang gặp phải trong cuộc sống...

Hà chưa bao giờ được gặp bố. Mẹ nói bố cô đã hy sinh, lúc ấy mẹ đang mang trong mình một hài nhi bé bỏng là cô. Trước khi cha hy sinh, gia đình cô đã từng có một cuộc sống yên ổn và hạnh phúc. Nhưng từ sau ngày cha mất, mẹ cô phải một mình chăm sóc con nhỏ và bươn trải để lo toan cuộc sống. Bà phải bán hết mọi thứ đồ đạc trong nhà. Túng quẫn, gia đình cô phải chuyển đến ở một căn hộ ẩm thấp, chật hẹp ở “khu ổ chuột” tồi tàn, bao quanh nhà là một khu chợ bần thiêu, nhếch nhác cùng với những âm thanh mua bán hỗn tạp suốt đêm ngày. Để có tiền trang trải hàng ngày, mẹ Hà phải làm người giúp việc với một số lương ít ỏi. Nhiều ngày Hà phải nhịn đói hoặc cả ngày chỉ được một bữa cơm đạm bạc. Tuy thế, mẹ Hà vẫn cố gắng để cho cô được theo học trong một ngôi trường nhỏ gần nhà. Hà không muốn đi học, cô chỉ mong được ở nhà giúp mẹ. Thái độ có vẻ bướng bỉnh ấy xuất phát từ việc cô quá yêu mẹ mình. Với cô, mẹ như một thiên thần được ban xuống tặng cô. Nhưng đến một ngày kia, một sự kiện đã làm thay đổi tính cách và sau này là cả tương lai của cô...

Cuối cùng thì ngày Tết cũng đến gần. Cả hai mẹ con Hà đều rất vui vì đây là những ngày duy nhất trong năm họ thực sự được nghỉ ngơi. Vào ngày 23 tháng Chạp là ngày mẹ Hà được nghỉ và cũng là ngày tiễn ông Công ông Táo về trời, thấu hiểu gia cảnh nhà cô, người chủ nhà nơi mẹ cô làm việc đã tặng mẹ con Hà một nén hương và một cặp bánh chưng. Mẹ cô bé về nhà vào cuối buổi trưa. Lúc đó, Hà đã rất đói bụng. Nhìn thấy mẹ, Hà mừng rỡ nói:

- Mẹ ơi, cho con ăn cái gì được không?

- Được thôi, nhưng mẹ con mình phải thắp hương và đợi cho hương tàn đã. Sau đó ta mới được đánh chén chiếc bánh chưng ngon tuyệt này!

- Ôi thôi mà mẹ! Cho con ăn đi!

Hà thở dài. Cô rất muốn được lấp đầy cái bụng trống rỗng của mình.

- Hãy cố chờ đợi con yêu ạ! Bây giờ, mẹ phải ra chợ và đến nhà ông chủ một lúc. Con ở nhà đợi mẹ! Khi hương tàn, con cứ việc lấy bánh chưng xuống và ăn nhé! Nhớ phải đợi đến khi hương tàn đấy!

- Dạ vâng ạ!

Khi mẹ vừa ra khỏi nhà, Hà đã háo hức ngồi trông cho hương tàn và khắp khởi nghĩ đến lúc mình được ăn chiếc bánh chưng ngon lành ấy. Nhưng Hà đợi mãi, đợi mãi mà hương vẫn không tàn. Đợi lâu quá, cô bé ngất đi vì đói. Hai tiếng rưỡi sau, mẹ cô quay trở lại và đã thấy Hà đang ngất. Hốt hoảng, mẹ đặt cô bé lên giường và nhìn nén hương trên ban thờ. Lúc ấy, mẹ mới tá hỏa khi biết rằng: đó là một nén hương điện! Kinh ngạc, mẹ cô òa lên khóc: Bao giờ thì nhà ta mới có thể hết nghèo? Bao giờ thì ta mới có thể tự lo được cho con mình? Bao giờ!?

Sau sự việc này, Hà vừa xúc động vừa thương mẹ vô cùng. Cô nghĩ rằng để có thể thoát khỏi cảnh

cơ cực, bản hàn, cô phải học thật giỏi. Và cô bé đã quyết tâm nỗ lực học tập chăm chỉ, say mê hết mình. Rồi nỗ lực của Hà cũng được đền đáp: Cô nhận được học bổng “Sinh viên nghèo vượt khó” và được đi du học ở Mỹ. Thời gian đầu, cô thương nhớ mẹ da diết. Nhưng guồng quay của học hành thi cử liên miên đã khiến cô dường như quên mất mẹ mình. Khoảng hai, ba năm đầu, cô còn về thăm mẹ hoặc gửi tiền biếu mẹ. Dần dần, nhịp sống và tốc độ học hành, làm việc không cho phép cô dừng lại. Bằng ý chí và nghị lực, cô cố gắng hết sức mình để cuối cùng đã trở thành một doanh nhân thành đạt. Vào một đêm khuya, khi đang làm việc, tâm trí cô lại hiện lên bóng dáng người mẹ thân yêu. Cô tự trách mình và quyết định trở về Việt Nam ngay ngày hôm sau.

Chuyến bay dài 24 tiếng làm đầu óc Hà chao đảo. Cả tâm hồn cô tràn ngập một cảm giác ấm áp, thân thuộc, đó là cảm giác bồi hồi khi được quay trở về nơi chôn rau cắt rốn của mình, được về với mẹ sau từng bảy năm xa cách. Cô bắt taxi về lại khu căn hộ tồi tàn nơi mẹ con cô từng sống. Ôi, Việt Nam đã thay đổi đến nhường này ư? Mắt cô nhòa lệ. Vậy mà mình thì lại chẳng biết trân trọng quá khứ. Xe dừng lại. Hà bước ra, một lần nữa cô nôn nao cảm nhận cái mùi quê hương thân thuộc. Cô bước nhanh vào căn nhà lụp xụp nơi có mẹ đang ngóng đợi. Mọi thứ vẫn như xưa: chiếc giường chật hẹp, cái bàn thờ, bức tranh công chúa trên tường và một chiếc bàn nhỏ kê góc phòng nơi cô từng ngồi học. Cô hỏi to:

- Có ai ở nhà không?

Trước sự ngạc nhiên của cô, một giọng nói run rẩy cất lên:

- Ai đấy?

Hà nhận ra, đó là giọng mẹ mình.

- Mẹ ơi! Con là Hà của mẹ đây!

Và một bà lão xuất hiện. Nhan sắc của bà bị thời gian làm cho mai một. Bàn tay bà run rẩy và nổi những đường gân chằng chịt. Bà ngạc nhiên:

- Ôi, con gái yêu quý của mẹ! Mẹ nhớ con nhiều lắm! Bây giờ con của mẹ thế nào rồi?

- Mẹ ơi, con vẫn ổn. Con đã trở thành một doanh nhân nổi tiếng và lần này con về để đón mẹ sang Mỹ sống cùng con đây.

- Ôi, mẹ rất tự hào về con, con gái yêu ạ!

- Mẹ ơi, con xin lỗi mẹ vì đã lãng quên mẹ trong khoảng thời gian dài như vậy.

- Không sao đâu con ạ, mẹ vẫn ổn! Với số tiền con gửi về, mẹ đủ để an dưỡng tuổi già và thậm chí còn nghĩ đến việc sẽ chuyển đến một căn hộ mới nữa. Mẹ chẳng muốn đi Mỹ đi miếc gì đâu, đây là nhà của mẹ rồi!

Mắt Hà ngấn lệ, những giọt lệ hội ngộ vui sướng. Cô ôm mẹ thật chặt vào lòng và cả hai mẹ con cùng nức nở. Cô kể hết cho mẹ chuyện cô sống, học tập và làm việc ở bên Mỹ như thế nào và mẹ cũng kể cho cô nghe về quê hương Việt Nam đã thay đổi ra sao kể từ khi cô ra đi. Đêm hôm đó, lại như những đêm nào đêm nào ngày cô còn thơ ấu, mẹ lại kể cho cô nghe những câu chuyện về nàng công chúa xinh đẹp. Và hai mẹ con họ ôm nhau ngủ thật ngon lành, mặc chiếc giường đã quá nhỏ

đôi với cả hai người...

Tôi muốn nói rằng: Xin chào Việt Nam.

Khi tớ viết câu chuyện này, thầy giáo người Anh rất cảm động. Thầy hào phóng đặt cho tớ biệt danh là nhà văn. Tớ thì không nghĩ mình sẽ thành một nhà văn. Đơn giản vì đó là những kĩ năng tớ đã được rèn luyện mà thôi. Nếu các bạn chịu khó tạo cho mình một thói quen quan sát và suy nghĩ trước một vấn đề, tớ đảm bảo các bạn sẽ có nhiều vốn sống và khi ấy, ngôn ngữ chỉ là cầu nối để chuyển tải những suy nghĩ của mình. Bố mẹ đã giúp tớ rất nhiều trong việc quan sát thế giới xung quanh. Điều này nhiều khi được hình thành từ những trò chơi mà tớ và mẹ thường hay chơi mỗi buổi sáng khi tỉnh dậy. Lúc ấy, tớ hoặc mẹ sẽ bốc thăm xem ai là người quan sát. Người nhận nhiệm vụ quan sát sẽ ra sân và quan sát bất kì vật gì. Sau đó, khi trở vào, nhiệm vụ của người quan sát là nói về vật đó nhưng không kèm tên gọi. Người nghe phải đoán đúng tên gọi đó. Chơi trò này cũng rất thú vị. Nhiều khi, quan sát xong một vật mà tớ không biết miêu tả thế nào. Ví dụ cây hải đường chẳng hạn. Xem nào, tớ nói gì nhé:

- Mẹ ơi, cái cây có hoa to, màu hồng.

- À, hoa hồng. Mẹ sẽ reo lên.

- Không phải, cây thâm thấp.

- À, hoa mẫu đơn.

- Cũng không phải, lần cuối nhé, cây có lá màu xanh.

- Ô, thế thì mẹ chịu rồi, cây nào chẳng có lá màu xanh. Ồ nhỉ, tớ ngẩn tò te. Mẹ ôm tớ vào lòng. “Con chỉ cần nói xem nó có gai không này, nó có dùng để mẹ hái mang vào nhà cắm trong lọ không này, thế là mẹ đoán ra ngay.”

Ui, thế mà tớ không nghĩ ra, mẹ tài thật. Vậy là, từ lần sau tớ rút ra kinh nghiệm khi quan sát là cần chú ý đến đặc điểm của vật được quan sát, cách thức chúng ta sử dụng và nơi mà chúng ta đã quan sát được vật đó. Thế là mẹ đoán được ngay, cũng có nghĩa là tớ đã quan sát và miêu tả thành công rồi. Việc quan sát và miêu tả này cũng áp dụng với các đồ vật khác trong nhà nhưng cách thức thì khác. Với đồ chơi chẳng hạn, mẹ và tớ sẽ chơi trò: Tìm đồ chơi bị thất lạc. Tớ chia cho mẹ một nửa đồng đồ chơi, mẹ sẽ vờ làm mất một trong số những đồ chơi đó và dán lên cửa một thông báo, kiểu như:

Tôi tên là Điệp, tôi đang tìm một đồ vật có màu xanh làm bằng nhựa. Trên đồ vật đó có nhiều vết xước. Đồ vật có thể nổi trên mặt nước nhưng nếu bạn ngòì vào thì có khả năng nó sẽ chìm. Ai tìm được xin làm ơn mang tới cửa phòng ngủ số 2. Xin cảm ơn và hậu tạ.

Tớ thì chưa biết đọc nên mỗi khi có thông báo lại phải nhờ mẹ đọc giúp. Sau khi nghe miêu tả, tớ hào hứng tìm kiếm, vì tớ thừa biết đồ vật mẹ đang cần tìm là chiếc tàu thủy đồ chơi mà tớ mua ở bến tàu Tokyo. Tớ chơi với nó nhiều đến nỗi có đầy vết trầy xước trên bề mặt. Mẹ giấu thì dễ tìm lắm, chỉ quanh quẩn hết trong gầm giường lại đến gầm bàn nên tớ thường nhận được quà “hậu tạ” bằng một thanh kẹo socola chẳng hạn. Tớ thích trò chơi này lắm, lúc nào cũng sung sướng khi nhìn thấy thông báo tìm đồ. Mẹ bảo, người bị mất đồ đang buồn bã mà người đọc thông báo lại rạng rỡ quá chừng. Hi hi, chỉ là giả mất thôi mà. Đến lượt tớ “mất đồ”, vì chưa biết chữ nên thay bằng dán thông báo, tớ sẽ phải đọc bằng loa, kiểu như sau:

A lô, a lô, tôi là Nam, hiện tôi đang đi tìm một đồ vật làm bằng nhựa có màu đỏ, có bốn bánh có thể phát ra tiếng kêu khi chạy. Ai tìm được thì mang đến cửa phòng chơi cho tôi. Tôi chỉ cảm ơn chứ không có hậu tạ.

Mẹ nghe loa thì buồn cười lắm. Mẹ bảo mẹ chịu không thể tìm được vì có quá nhiều đồ vật có đặc điểm giống như tứ miêu tả, bộ sưu tập ô tô của tớ hàng trăm cái, màu đỏ cũng có vài chục cái thì sẽ rất khó để tìm. Lại nữa không được hậu tạ thì buồn lắm. Nói thế thôi chứ mẹ vẫn bò nhào vào các góc ngách để tìm kiếm. Tớ hay giấu trong đồng chăn chiếu nên mẹ thường “đầu hàng”. Có khi đến tối bố về, đặt lưng xuống giường chọt la lên oai oái:

- Cái gì chọc vào người tôi đau quá!

Thì ra là đồ vật bị giấu rồi để quên ở đó!

Giai đoạn chưa biết chữ, bố mẹ đã giúp tớ sử dụng và phát triển ngôn ngữ bằng những cách vô cùng dễ thương như thế. Có thể vì bố mẹ rất chú trọng đến việc “nói” của tớ nên ở giai đoạn này, tớ đã có “năng khiếu” nói nhiều. Nhưng theo đánh giá của một chuyên gia ngôn ngữ là bố thì, e hèm, tớ không chỉ nói nhiều đâu mà nói rất chuẩn và hay nữa. Bằng chứng của việc này là khi tớ đi đến đâu, mọi người rất thích cách nói chuyện của tớ. Bằng chứng nữa là những câu nói thú vị và ngộ nghĩnh của tớ thường được mẹ kì công ghi chép lại và kèm theo đó là cả bối cảnh của câu nói đó nữa. Các bạn thử xem nhé:

- *Mẹ ơi, mẹ con mình như đang khiêu vũ với hoa ấy nhỉ.* (Câu này tớ nói khi ba tuổi, trong một lần hai mẹ con chờ nhau bằng xe máy, mẹ đặt tớ đứng đằng trước xe kèm theo cả một bó hoa. Khi chờ tớ, tay mẹ vòng ra, ôm trọn tớ và bó hoa vào lòng).

- *Mẹ ơi, cái rốn để nói với con rằng, khi con nằm trong bụng mẹ, con và mẹ đã được nói với nhau.* (Bối cảnh của câu này cũng là khi tớ ba tuổi, để trả lời cho câu hỏi của mẹ: Theo con, cái rốn được dùng để làm gì?)

- *Bố ơi, sao ở Việt Nam không có tuyết mà lại có nhân vật là nàng Bạch Tuyết? Sao không đặt là Bạch Mây có phải hay hơn không?* (Lúc đó, tớ bước sang tuổi thứ tư, bắt đầu suy nghĩ về những điều có vẻ hơi “vĩ mô” rồi. Bố trả lời: À, ừm... Không phải cứ có tuyết thì mới được đặt là Bạch Tuyết, chỉ cần biết tuyết có màu trắng là được rồi. Còn nếu con muốn đặt để thể hiện ý nàng công chúa trắng như mây thì phải đặt là Bạch Vân kia).

- *Bố ơi, con thấy mỗi khi mây khóc là trời mưa, giọt nước mắt của mây nhiều thế.* (Khi tớ bốn tuổi, trong một lần hai bố con ngồi quan sát trời mưa).

- *Mẹ ơi, sao con gà đẻ được thì gọi là gà mái còn con lợn đẻ được lại gọi là lợn nái? Sao không gọi là lợn mái hoặc gà nái hả mẹ?* (Khi tớ bốn tuổi. Câu này mẹ hên sẽ trả lời sau, rồi không nhắc đến nữa!).

- *Mẹ ơi, một tí mưa phùn mà làm cho mặt đất đầy mồ hôi.* (Khi tớ bốn tuổi, sau khi quan sát một cơn mưa xuân lúc về Việt Nam ăn Tết).

Tớ nghĩ rằng bất kì đứa trẻ nào cũng có thể nói những câu tương tự, thậm chí còn hay hơn, nhưng điều đặc biệt là bố mẹ tớ đã kì công chép lại chúng trong niềm vui sướng và tự hào. Những câu nói của các

bạn nhỏ khác có thể đã được ghi vào trong trí nhớ, trong trái tim của mỗi bậc cha mẹ, khi cần họ lại nói ra và cười tủm tỉm. Bố tớ nói, đó chính là những “viên thuốc bổ” góp phần nuôi dưỡng tâm hồn của mỗi người. Không có trẻ em thì Trái đất sẽ buồn chán lắm vì lấy đâu ra những câu nói ngộ nghĩnh dễ thương như thế phải không các bạn? Tớ rất mong nhà mình có một em nhỏ. Khi ấy, tớ sẽ lại làm công việc như của mẹ là ghi chép lại những điều vui vẻ, đáng yêu về em. Sau này khi em lớn, tớ sẽ lấy ra và cao giọng: *Nào lại đây, anh nói cho nghe nhé, câu này em nói khi... lúc ấy em rất là nhiều chuyện làm anh mệt ghê lắm. Nên anh nói phải nghe lời nhé. Nếu không anh sẽ ghi lại và khi nào em có bạn đến nhà chơi, anh sẽ mang ra cho bạn em xem, đảm bảo các bạn hết muốn chơi với em luôn. Cũng ra dáng một ông anh trai lắm phải không các bạn?*

PHÁT TRIỂN NGÔN NGỮ VIẾT

Như trên tớ đã trình bày, ngôn ngữ bao gồm cả việc nói và viết. Nếu như ở ngôn ngữ nói, bố mẹ đã có rất nhiều, rất nhiều cách để giúp tớ có hứng thú như khuyến khích kể chuyện, quan sát, miêu tả... thì ở ngôn ngữ dành cho việc viết, bố mẹ cũng có khá nhiều cách mà tớ cho là rất thú vị. Giai đoạn có ngôn ngữ viết cũng đánh dấu sự trưởng thành của chàng trai là tớ, nó bắt đầu từ khi tớ chuẩn bị đi học cho đến tận bây giờ. Các bạn cùng xem bố mẹ và tớ đã có những “trò chơi” gì nhé.

Trò chơi ngộ nghĩnh để tớ học các chữ cái

Việc đầu tiên là học các chữ cái. Trong cuốn Tớ đã học tiếng Anh như thế nào?, tớ đã khẳng định rằng, học chữ cái dễ ợt. Bố mẹ chỉ cần treo một bảng chữ cái lên tường và mỗi ngày dạy vài chữ, thế là chỉ một thời gian ngắn, tớ đã thuộc hết các chữ cái và bắt đầu với công việc ghép vần. Khi viết đoạn đó trong cuốn sách trước của mình, tớ mới chỉ học lớp Hai thôi nên chưa hiểu vì sao, học chữ cái tiếng Việt lại dễ đến thế. Nhưng bây giờ thì tớ hiểu, Tiếng Việt thuộc hệ Latin với 27 chữ cái. Chỉ cần thuộc bảng chữ cái và nắm vững một số quy tắc ghép âm, ghép vần là có thể đọc thành tiếng.

Bố mẹ tớ có quan điểm là không cần cho con biết đọc sớm quá (vì sao thì tớ không biết) nên gần sát đến thời điểm chuẩn bị vào lớp Một, mẹ mới bắt đầu dạy chữ cái. Mà mẹ cũng không thúc ép gì cả, để kệ tớ thích thì học. Bây giờ nhìn các em nhỏ xiu xiu chưa đi học lớp Một đã đến các lớp học thêm, tớ thấy rất ngạc nhiên. Nhưng cũng không biết được, có thể quan điểm của bố mẹ các em ấy khác quan điểm bố mẹ tớ.

Tớ nhanh chóng biết ghép vần và đọc nhờ làm bạn với bảng chữ cái treo tường. Từ khi biết đọc, tớ thấy mình lớn hẳn lên. Thú nhất là những buổi tối, bố ngồi làm việc ở một bàn, tớ ngồi bên cạnh, hai bàn hai ngọn đèn, hai người say mê đọc sách. Ôi chao, tớ thấy mình như một nhà khoa học thực sự. Chỉ có điều nhà khoa học nhí sẽ rất nhanh chán, đọc một lúc là tớ muốn vẽ hay đơn giản chỉ là giở giở những trang sách cho chúng kêu sột soạt mà thôi.

Tuy không khuyến khích việc biết đọc sớm nhưng khi tớ đã biết đọc rồi, mẹ khuyên nên chuyển sang đọc thầm bằng mắt và chơi cùng tớ các trò chơi với chữ cái. Trò chơi thường xuyên nhất là thi xem ai sắp xếp nhanh thứ tự bảng chữ cái. Hai mẹ con chia nhau những tấm thẻ ghi các chữ cái đã được trộn lên. Nhiệm vụ là phải sắp xếp chúng theo thứ tự. Chà chà, không đơn giản đâu các bạn, tớ thường nhầm lẫn những chữ cái như n và m, x và s, l và n. Sau này, tớ học thuộc được một bài hát: Em học chữ cái. Thế là mẹ thắng tớ hơi khó đấy nhé vì chỉ cần nhầm theo lời bài hát là tớ có thể sắp xếp đúng rồi.

Mẹ cũng hay chơi trò kí hiệu mật mã với tớ. Trò này thì thú vị vô cùng. Đến tận bây giờ tớ vẫn thích chơi. Ví dụ nhé, mẹ sẽ quy ước, chữ cái o là một hình vuông, chữ cái a là một hình chữ nhật, chữ cái e là hình một ngôi sao... Cứ thế, các chữ cái o, ô, a, e, ê, ơ, u (sau này tớ mới biết chúng được gọi tên là các nguyên âm) sẽ được thay thế bằng các hình. Sau đó, hai mẹ con sẽ sáng tác ra các chữ, với điều kiện thay thế các con chữ đã quy ước bằng các hình. Mẹ sẽ đặt một tờ mật mã với cách ghi như vậy. Tớ phải đọc được mật mã và sẽ nói ra một câu chỉ dẫn gì đó. Trò chơi này làm tớ rất hứng thú vì tớ thấy mình giống y như các chiến sĩ hoạt động tình báo. Phải thận trọng và nhớ các quy ước lắm thì mới giải mã được. Các bạn thử chơi trò này xem, tớ đảm bảo các bạn sẽ thích mê.

Một trò chơi nữa là Chơi với các từ ngữ. Nhiệm vụ của tớ là với các từ ngữ mẹ cho trước, phải thay đổi phần đuôi để tìm thấy một từ mới khác. Ví dụ, từ mẹ cho là: Xa, tớ ngay lập tức đổi âm a thành e, thế là biến thành: Xe. Mẹ cho là Nam, tớ đổi thành Nem; Đi thành Do... khó ở chỗ, từ vừa biến đổi phải có nghĩa cơ. Cứ xếp xong mẹ lại hỏi, từ này là gì nhỉ, để mẹ xem nào! Ngay lập tức, tớ sẽ giải thích cho mẹ: Xa là buồn khi phải xa mẹ, xe là xe máy bố thường đi làm... Những cách giải thích ấy rất khác với từ điển, nhưng có sao đâu, mẹ biết tớ hiểu nghĩa và cách dùng của từ đó là được. Cũng có trường hợp khó đấy các bạn nhé, ví dụ mẹ cho từ: Tắt chẳng hạn. Tớ đắn đo mãi rồi mới tìm được từ Tắt. Chà chà, may quá chưa hết giờ!

Những trò chơi với chữ cái đó khiến tớ yêu thích sự kì diệu của những con chữ biết bao. Thậm chí đêm nằm ngủ tớ còn mơ thấy chúng. Tớ thấy chúng nhảy múa trên những khuôn nhạc. Tớ thấy chúng cùng mình dạo chơi trong các trang sách. Tớ thấy chúng nằm hé mắt nhìn từ các cuốn sách trên giá... Ôi, chúng đáng yêu quá chừng. Tớ đã bước vào “thế giới chữ” thần kì một cách thích thú như vậy đó.

Những con chữ đầu tiên

Biết đọc rồi, tớ nhanh chóng muốn khám phá việc viết chữ. Tớ cũng vừa vào lớp Một. Trong khi các bạn đã viết được khá nhiều thì tớ vẫn còn rất lúng túng. Tớ chỉ ước giá viết mà cũng dễ như vẽ thì tốt biết mấy. Những bài đầu tiên bao giờ cũng yêu cầu tô chữ. Tô chữ thì không thú vị, các con chữ đơn điệu nằm im chờ mình phủ lên một lớp áo mới mà chẳng để làm gì vì có tô xong thì chúng vẫn như vậy thôi, không giống như các hình vẽ khác, ô tô chẳng hạn, nếu để các nét đen trắng thì rất xấu nhưng khi tô lên lại đẹp không khác gì ô tô thật. Trong khi tớ chán nản với việc tô chữ thì bố lại xuất hiện như một “người anh hùng”. Lúc nào bố cũng cứu nguy những khi tớ mệt mỏi hay buồn chán một công việc gì đó. Bố rủ tớ đi sâu tìm hiểu về sự ra đời của các con chữ. Ôi chao, hóa ra những con chữ cũng có lịch sử của nó đấy chứ!

Bố kể, ban đầu tổ tiên xa xưa của các con chữ chính là những hình vẽ khắc trên cây. Ví dụ, muốn thông báo rằng người ta đã bắt được ba con thú, họ sẽ khắc ba vạch cùng với một vết gì đó quy ước để chỉ con thú đó. Những người Ai Cập sau này đã làm việc nhiều năm để tìm lại những kí hiệu tượng hình đó. Và trước khi người Ai Cập biết đọc và viết, họ đã biết đến gần 700 kí hiệu. Mãi sau này, qua nhiều thay đổi ở các giai đoạn, cùng với sự phát triển của các công cụ lao động cũng như trí thông minh của loài người, chữ viết mới xuất hiện. Rồi trải qua nhiều nghìn năm sau đó, mới xuất hiện các loại chữ tượng hình, ghi ý, ghi âm.

Những câu chuyện của bố thì rất dài, thông tin thì vô cùng phong phú, mỗi lần kể bố lại pha chút hài hước. Ví dụ khi kể về “bức thư” được khắc trên đá cách đây 2400 năm trước Công nguyên mà người ta đoán rằng nội dung của nó nhằm thông báo con trai nhà vua đã chết trận. Bố dí dỏm, người đưa thư thay vì cầm bức thư trên tay chắc phải gồng mình để vác tảng đá, khi đến nơi, ông ta sẽ quẳng xuống và bỏ đi trong ánh mắt ngạc nhiên của mọi người. Người ta có thể đoán rằng, ông ấy bị hăm chằng? Cứ thế, bố thêm thắt những chi tiết làm tớ vừa tò mò, vừa hồi hộp, hứng thú. Những con chữ bỗng chốc trở nên có hồn. Chúng như trở về từ thuở hồng hoang xa xưa, chúng ở lại vui đùa với chúng ta, cho chúng ta một cuộc sống đơn giản, tiện ích và nhất là không làm phiền... những người đưa thư. Nghĩ thế nên tớ chăm chỉ hơn với việc tô chữ và tập viết và điểm số ở lớp vì thế cũng được cải thiện dần lên. Tuy mẹ không yêu cầu, tớ vẫn cố gắng viết từng dòng, từng dòng, lúc thì ngay ngắn nhưng khi thì ngả nghiêng mà theo lời nhận xét của cô giáo thì: không khác nào luống rau vừa bị một cơn gió mạnh thổi qua!

Thêm một điều nữa là do ảnh hưởng của việc học hai loại chữ, chữ Việt và chữ Nhật cùng một giai đoạn nên khi viết, tớ toàn viết ngược. Viết ngược vị trí các con chữ trong một chữ và viết ngược cả nét nữa. Chữ lan vào tay tớ sẽ được viết thành lna hoặc nal. Chữ g thì nét móc không nằm ở bên phải mà nằm ở bên trái, chữ d, đ cũng tương tự như vậy. Nhìn vào bài viết của tớ hồi đó cũng không khác những chữ tượng hình là mấy. Mẹ thì tỏ ra rất “đau khổ” vì việc này. Mỗi lần cầm bài viết trên lớp của tớ, mẹ xoay dọc xoay ngang, nhíu mày, căng mắt để đoán chữ, còn bố thì không hề để ý đến những bản viết đó. Bố chỉ cần thấy tớ vui khi đi học là được.

Nhưng chỉ một thời gian ngắn là mọi việc cũng đâu vào đấy. Tớ vừa biết đọc, lại đọc nhanh, đọc đúng, vừa biết viết nữa, được cô khen, vui ơ là vui. Bắt đầu từ đây, mẹ khuyến khích tớ viết các câu. Viết bất cứ câu nào tớ nghĩ ra cũng được. Để tớ hứng thú hơn, mẹ thường viết một câu có chèn hình vào giữa, tớ sẽ nhìn hình, ghi từ tương ứng với hình ở dưới để đọc thành một câu. Các câu này thì vui lắm, chỉ có điều mẹ vẽ rất dở nên nhiều khi tớ chịu không đoán ra được là phải viết từ gì.

Việc điền từ này nhiều khi dẫn đến những tranh luận nảy lửa, kiểu như câu sau:

Mẹ viết và vẽ: Hai => [hình vẽ con vịt] => đến => [hình vẽ lớp học] => để học cách => [hình vẽ một quả trứng].

Những hình ban đầu thì điền dễ rồi: Hai con vịt đến lớp học để... để làm gì nhỉ? Tớ điền là để ăn trứng nhưng mẹ không đồng ý, vịt thì không ăn trứng. Nhưng vịt thì cũng có đến lớp học đâu. Ờ nhỉ, mẹ gật gật. Nhưng không phải, đó không phải là đáp án của mẹ. Hay là Hai con vịt đến lớp học để nhặt trứng. Sao lại thế, mẹ không đồng ý, sao lại nhặt trứng ở lớp học được, đáp án của mẹ khác. Thế thì con chịu, đáp án của mẹ là gì? À, mẹ cười to: Hai con vịt đến lớp học để học cách ấp trứng. Vịt phải học cách ấp trứng chứ không thể nhờ gà ấp trứng mãi được - Mẹ giải thích. Con không chịu, mẹ điền dài quá, chỉ được một từ thôi cơ mà! Ờ nhỉ, mẹ ôm tớ vào lòng, chỉ là do mẹ không biết vẽ con vịt nằm ấp trứng như thế nào nên đành vẽ quả trứng thôi! Mẹ cười xòa, xí xòa ván này, ta chơi với câu khác nhé. Đây, những trò chơi với câu đã giúp tớ biết cách viết một câu thế nào cho đúng mà không cần phải giải thích đâu là chủ ngữ đâu là vị ngữ.

Cái lợi của việc học tiếng mẹ đẻ là như thế, rất nhiều thứ mình chỉ cần học theo thói quen, học bằng cách truyền miệng, học qua giao tiếp mà không cần biết đến “lý thuyết” của nó là gì. Mẹ cũng dạy tớ học viết câu bằng cách thú vị không kém là miêu tả hình trong tranh. Tranh này do mẹ tớ sưu tầm chứ mẹ thì không thể vẽ những bức tranh như vậy được. Thông thường là những bức tranh phong cảnh. Tớ sẽ quan sát tranh thật kỹ và ghi xuống dưới những câu đơn giản như: Có một bông hoa hồng đang nở. Một chú chim sâu đậu trên cây nhãn. Một bạn nhỏ đang đứng đợi mặt trời lên. Đó, những câu đơn giản như thế có làm bạn hình dung ra một bức tranh không? Tớ thường quan sát được những thứ rất tỉ mỉ, có khi mẹ chẳng nhìn ra như một vài viên đá trên bờ cát, một con khỉ ló mặt ra từ bụi cây...

Không phải trò chơi này thì không có tranh luận đâu nhé, vì có lúc rõ ràng là tớ nhìn ra hình của con vật gì đó mà mẹ thì cứ bảo không phải, đó chỉ là cái cây thôi, đó chỉ là cái xe thôi... Những trò chơi này thường kết thúc với sự hỉ hả của cả hai bên vì cuối cùng, cả hai bên cùng... thắng và phần thưởng cho những lần hì hụi quan sát rồi viết câu này bao giờ cũng là một cái kẹo socola. Lý giải cho việc bị bầm quá mức sau này của tớ, bố luôn nói tại tớ thắng trong các trò chơi nhiều quá đấy thôi! Quả là một lý do đầy sức thuyết phục.

Sau giai đoạn viết từ, câu, nhưng bố mẹ vẫn khuyến khích tớ viết lại những gì mình suy nghĩ. Giai đoạn này tớ thường viết về em Ngọc, em họ đang học đại học ở cùng nhà với tớ. Đây là một đoạn tớ viết về em Ngọc mà may mắn là em đã kịp chụp lại và lưu trong điện thoại của mình: Em họ của em là em Ngọc. Em Ngọc có đôi mắt long lanh rất xinh. Hai anh em thường chơi đuổi bắt với nhau. Em rất quý em Ngọc. Các bạn thấy như vậy có giống đoạn văn không?

Viết mãi như thế cũng chán, được sự gợi ý của ông ngoại, cũng là một nhà giáo, tớ chuyển sang viết các câu đố. Hà hà, câu đố thì bạn nào chẳng thích đúng không? Tớ nhớ trong một số bài học văn lớp Một, cả lớp chỉ chờ đợi đến phần Luyện tập có câu đố và ô chữ để tranh nhau giải nhưng mỗi tội các câu đố trong sách dễ quá, lại còn cả hình vẽ gợi ý để giải ngay phía dưới nữa nên tính thú vị đã giảm đi nhiều. Tuy vậy, cả lớp vẫn giơ tay rào rào.

Tớ thì thích được nghĩ ra câu đố. Ông tớ gợi ý, muốn nghĩ ra câu đố thì phải dựa vào đặc điểm của vật cần tìm lời giải, nói về đặc điểm đó một cách lý thú để người ta phải đoán già đoán non, có thể nhầm lẫn với những đồ vật có đặc điểm tương tự. Đây là một trong rất nhiều các câu đố mà tớ đã sáng tác, thử xem bạn có đoán ra không nhé:

Tôi từ trên cao rơi xuống, thích nằm ngủ trên mặt đất nhưng nếu xuống nước thì vỡ tan.

Bạn có đoán ra gì không? Mẹ nghe xong thì phải nghĩ rất lâu. Mẹ đoán là cái lá nhưng lá rơi xuống nước đâu có hỏng nhỉ. Hay là cái tắt? Tắt của Nam toàn đi đá bóng rách tứ tung, bây giờ rơi và ngâm xuống nước thì hỏng là cái chắc. Không được, tớ không đố những cái quá “riêng tu” như thế. Câu trả lời chính xác phải là: Ánh nắng. Mẹ chịu thua luôn! Hi hi, khoái quá! Một câu đố tự biên tự diễn nữa các bạn nhé:

Là loại trái to nhất. Trái không nằm trên cây. Nếu thiếu loại trái này. Không có bạn và tôi.

Với câu này, theo bố, trình độ ra câu đố của tớ đã lên một “level” vì câu đố có vẻ hơi vắn vè lại rất khó đoán. Bạn nghĩ ra chưa? Là Trái đất đó bạn. Cứ thế, khi quan sát các sự vật xung quanh tớ đều tìm cách để đố. Mỗi lần như vậy, tớ sẽ phải căng óc để nghĩ những đặc điểm, những nét rất riêng của sự vật và chỉ mong khi đọc câu đố lên, mọi người phải suy nghĩ thật lâu, phải đoán hết cái nọ đến cái kia rồi sau cùng mới tìm ra đáp án. Không chỉ đố về đồ vật, tớ còn thử sức với những câu đố về người nữa đây:

Bà già xấu xí cười trên chổi/ Bà ta có móng tay dài và mũi cũng dài/ Bà ta hay cười nham hiểm nhưng bà ta không xấu xí như mọi người thường nghĩ.

Với câu đố này thì mẹ tớ đã đoán dễ dàng là bà phù thủy. Nhưng theo mẹ, bà phù thủy thì rất xấu xa chứ. Tớ không nghĩ thế, mọi người thường nghĩ rằng phù thủy luôn không tốt nhưng cũng có phù thủy tốt đấy như phù thủy trong truyện Harry Potter chẳng hạn. Ngày ấy tuy chưa đọc và mê mẩn truyện này nhưng tớ đã tưởng tượng ra như vậy, đôi khi cũng có những phù thủy không hề xấu. Hoặc một câu đố này nhé:

Ông có đôi bàn tay to/ Hay than thở nhưng cũng hay kể chuyện hài/ Thích ăn đồ ngọt và ghét đi tắm/ Ông là ai?

Câu này thì các bạn sẽ không thể đoán được đâu, chỉ có tớ và mẹ biết thôi vì đó chính là... bố tớ. Hi

hì, bố bảo nêu cứ tiếp tục làm những câu đố thế này thì bao nhiêu bí mật của bố sẽ lộ hết.

Thích việc sáng tác ra những câu đố đến nỗi, ngay cả trong bữa ăn, trong lúc chơi, tớ cũng tự nghĩ ra cho mình những câu đố và tự giải. Việc này khiến mọi vật xung quanh trở nên gần gũi, sống động bởi tớ thấy vật nào cũng có những đặc điểm riêng, không trùng lặp với những vật khác. Chẳng thế mà mỗi thứ lại có một cái tên khác nhau. Giống như con người với bao nét tính cách chẳng ai giống ai, đồ vật cũng y hệt như vậy. Tớ thường ghi những câu đố ra giấy, dán lên cửa và mỗi khi mẹ đi chợ về, phải ngâm nghĩ hồi lâu mới tìm ra lời giải.

Tớ lấy làm tiếc là sao trong trường không có phần nào dạy học sinh về việc sáng tác câu đố. Khi đó, bọn mình sẽ tha hồ đố nhau bằng những câu đặc biệt chứ không phải những câu đố có sẵn trong các sách mà chúng mình vẫn thường đọc.

Những hoạt động và trò chơi luyện viết

Cũng từ khi biết viết, trong nhà tớ có một hoạt động cực kì thú vị. Mẹ làm ba cái hộp có màu sắc khác nhau. Bên ngoài mỗi cái hộp mẹ dán giấy ghi tên cho từng chiếc như sau:

- ◆ Hộp thư góp ý
- ◆ Hộp thư cam kết
- ◆ Hộp thư cảm xúc

Mẹ giải thích, kể từ bây giờ, tớ có thể nghĩ ra, viết theo nội dung của mỗi hòm thư và để vào bên trong. Cả nhà sẽ tiếp nhận thư vào cuối ngày và sẽ “giải quyết” những vấn đề nêu trong thư.

Và không chỉ có tớ, cả bố cũng được tham gia vào việc gửi thư này. Ví dụ, tớ cần góp ý về món ăn thì để vào hộp thư góp ý. Nếu mẹ yêu cầu cam kết điều gì đó, tớ sẽ là người viết lại và cho vào hộp thư cam kết còn nếu muốn nói về cảm xúc vui, buồn trước một sự việc gì đó thì tớ sẽ viết và để vào hộp thư cảm xúc. Tớ hoan hỉ vô cùng. Có những điều có thể hơi khó nói, bây giờ được viết ra, lại được chuyển đến mẹ một cách đặc biệt thế này thật là dễ dàng và đáng yêu nữa. Tớ chăm chỉ ghi chép, ngày nào đi lấy thư mẹ cũng kêu lên: Chà nhiều quá!

Cả nhà đều hồi hộp xem trong Hộp thư góp ý có ai gửi thư cho mình không. Mẹ tớ luôn là chủ nhân của nhiều lá thư góp ý nhất (hic hic) còn tớ luôn là chủ nhân của hộp thư cam kết vì tớ thường phải cam kết nhiều thứ và tự mình cam kết với mình nữa. Một số thư mà tớ còn nhớ được như:

- ◆ *Hôm nay món canh rau ngót hơi mặn, lần sau mẹ cho bớt muối đi nếu không ăn xong ai cũng chạy đi tìm bình nước dấy ạ. (Thư này tớ đại diện cho cả bố viết để gửi mẹ.)*
- ◆ *Mẹ để kiểu tóc này không hợp lắm, mẹ nên cắt tóc ngắn như trước thì đẹp hơn. (Tớ viết cho mẹ vì rất tin vào khả năng thẩm mỹ của mình.)*
- ◆ *Hôm nay con cam kết sẽ không vừa học vừa nghịch ô tô nữa.*

Và đây là một thư cảm xúc rất dài, rất nổi niềm (bây giờ tớ vẫn còn giữ lại bức thư đó): *Hôm nay là một ngày tồi tệ. Mẹ đã vứt cả món đồ của mình tặng là chiếc cặp tóc vào ngăn tủ và sau đó em Ngọc đã lẳng nó vào thùng rác. Mẹ còn mắng mình nữa. Thời tiết hôm nay đẹp, trời không có*

năng.

Chính những hộp thư đáng yêu này đã giúp tớ rèn luyện khả năng viết và diễn đạt những điều mình nghĩ một cách dễ dàng.

Bằng tất cả những nỗ lực để khám phá và tìm hiểu vẻ đẹp của ngôn ngữ cũng như “chơi” với các từ ngữ, bố mẹ đã giúp tớ tiếp nhận môn Tiếng Việt ở trường học một cách vô cùng nhẹ nhàng và hứng khởi. Tuy có hơi gặp trục trặc ban đầu, một chút xiu thôi về việc tớ viết bằng tay trái nhưng mọi chuyện nhanh chóng đi vào nề nếp và tớ được dịp thể hiện những hiểu biết của mình ở lĩnh vực ngôn ngữ trong sự ngây thơ đáng ngạc nhiên. Ngoài việc luôn lĩnh vai trò là một cây phát biểu hoàn hảo, không hề ngắc ngứ, ấp úng, tớ còn thể hiện “tài” viết văn. Sau đây, là một số bài văn của tớ, tớ mời các bạn “thưởng thức” nhé.

Đây là đoạn văn tả ngôi trường hồi tớ học kì 1 năm lớp Hai:

Ngôi trường Lê Quý Đôn giống như một thiên đường trẻ thơ và để lại bao nhiêu niềm vui cho tuổi học trò chúng em. Nhìn từ xa, trường em hiện lên với mái ngói đỏ tươi trên nền trời xanh thắm. Có các thầy cô giáo rất tận tình và dạy dỗ chúng em. Chúng em không chỉ được học những kiến thức mà còn học thành người. Em thật tự hào khi được học ở trường Lê Quý Đôn.

(Bài này tớ được cô phê là: Đạt, ở dưới có hình bông hoa mặt cười và dấu: *Cô khen*. Trong khi các bạn khác còn đang rất lúng túng với việc đặt câu tả ngôi trường, tớ viết được hẳn năm câu, tuy có sai ngữ pháp một câu và suýt nữa sai một lỗi chính tả nhưng cũng vẫn được châm chước phải không các bạn.)

Cũng trong khoảng thời gian này, đoạn văn tớ viết về mẹ như sau:

Mẹ em là người em thương yêu nhất. Mẹ thật tốt bụng. Mẹ chỉ cho em bao điều mới lạ. Mẹ chăm chút từng bữa ăn, giấc ngủ cho em với sự dịu dàng và đôn hậu. Mẹ là người hiểu và chấp cánh cho những ước mơ của em bay xa. Ở bên mẹ, em được chia sẻ bao niềm vui, nỗi buồn. Trong sâu thẳm trái tim của mình, em muốn nói: “Mẹ ơi, con thật vui khi có mẹ! Con thật cảm ơn mẹ đã nuôi con khôn lớn thành người!” Con (Em) tự hứa với lòng mình sẽ học thật chăm, thật giỏi để đền đáp công ơn của cha mẹ!

(Bài này tớ được cô cho điểm 9 và cũng có nhận xét: *Cô khen*.)

Bố thì nói, đây là đoạn văn khá chuẩn về ngữ pháp, nội dung thể hiện tình cảm tuy có hơi... sáo tức là hơi giống những đoạn văn mà người khác viết về mẹ. Bố nói, muốn đoạn văn hay hơn, con cần tả những đặc trưng riêng mà chỉ mẹ mình mới có, chỉ mình mới cảm nhận được. Người ta thường không chỉ yêu sự trau chuốt của từ ngữ mà người ta còn yêu sự chân tình, mộc mạc của người viết. Lần sau, khi viết về mẹ, theo bố con nên thêm những chi tiết như: *Mẹ em rất hay cằn nhằn với cả hai bố con khi bố cứ gấp thức ăn vào bát cho em vì mẹ sợ em béo hoặc: Mẹ em có tinh thần tiết kiệm vô cùng lớn, vào siêu thị, thay vì xem đồ, mẹ quan tâm đến giá cả đầu tiên. Hi hi, có vẻ như hơi hiện thực quá nhỉ, và có lẽ khi xem xong đoạn này, mẹ lại buồn.*

Còn đây là đoạn văn với yêu cầu: Em hãy viết thư gửi ông bà của mình khi nghe đài báo bão:

Ông bà yêu quý! Máy hôm nay trời mưa tầm tã, nước ngập trắng đường. Cháu xem trên ti vi thấy ở

quê có những ngôi nhà đang phải oằn mình chống chọi với mưa gió. Cháu nghĩ và lo cho ông bà quá! Nhà mình có việc gì không ạ? Nước có ngập vào đến nhà không? Khu vườn có những chậu cây ông yêu thích có sao không hả ông? Ông đừng buồn vì khi hết mưa ông có thể chăm sóc lại chúng và chúng lại tươi xanh. Trời mưa, bà đừng đi ra ngoài kéo trượt chân ngã. Còn ông, ông đừng mở cửa kéo gió lùa. Dù thời tiết khắc nghiệt đến mấy ông bà cũng phải giữ gìn sức khỏe ông bà nhé. Cháu sẽ về thăm ông bà trong một ngày gần nhất!

Thương ông bà

Cháu của ông bà

Đỗ Nhật Nam

Bức thư này, tớ chỉ viết trong vòng 20 phút vì khi đó, tớ nhớ ông bà nhiều lắm. Cả ông bà nội và ông bà ngoại đều ở xa, tớ thì lúc nào cũng muốn về với ông bà nhưng không phải lúc nào cũng có thể về được nên viết thư là hình thức tốt nhất để tớ có thể “trò chuyện” với ông bà. Tớ cũng “like” nhiệt tình cho thể loại văn viết thư được học trong sách giáo khoa. Theo tớ, đây là thể loại dễ làm và khi làm rất có cảm xúc nữa.

Cũng dòng cảm xúc về ông bà, đây là một đoạn văn tớ tả về ông ngoại của mình:

Ông ngoại em là người đàn ông sâu sắc nhất trên thế giới. Ông có một giọng [giọng]¹ nói hiền từ, một dáng người chắc đằm và một đôi mắt thân thương. Ông chăm sóc em từng li từng tí một. Thỉnh thoảng khi em về nhà ông bà, ông lại kể cho em nghe những câu chuyện về mẹ em ngày còn trẻ con, để rồi em có thể rút ra những bài học vô cùng quý giá. Ông luôn luôn hiểu và chấp cánh cho những ước mơ của em bay xa, bay cao. Ông em quả là người thật là tuyệt vời. Dù có đi đâu xa, em cũng sẽ nhớ về ông em với những kỉ niệm thân thương.

¹ Trong cuốn sách này, những đoạn trích dẫn các bài viết văn của Nhật Nam, chúng tôi giữ nguyên văn phong cũng như các sai sót của tác giả.

Bài này tớ làm trong giờ học buổi chiều hồi học lớp Hai. Bố đọc xong có nhận xét: Bài viết thì tình cảm, tả được hình dáng của ông khá chính xác, đọc xong có thể hình dung ra ông ngoại của mình. Tuy nhiên, cần sửa ngay lỗi sai chính tả. Một chàng trai lớp Hai thì không thể viết giọng nói là động nói được. Hì hì, nghe rất nghiêm trọng đúng không, nhưng tớ biết, sau câu nói đó, thế nào bố cũng ôm tớ vào lòng thật chặt. Còn mẹ thì rất thích bài này. Với mẹ, đó là đoạn văn tình cảm, nói được hộ mẹ tình yêu thương với ông ngoại. Bỏ qua lỗi chính tả và cả viết hơi xấu nữa, nếu được chấm điểm, mẹ vẫn cho điểm 10. Bố bảo, mẹ là người chấm điểm rất cảm tính. Cũng không sao, một đoạn văn mà được cả bố và mẹ quan tâm là tớ vui rồi.

Dưới sự gợi ý của mẹ, tớ cũng đã chép lại đoạn văn một cách sạch sẽ, thêm vào một số chi tiết như: *Ông ngoại rất thương con cháu. Mỗi lần em về, ông vui lắm. Ông đi mua đồ ăn, những món ngon ở Hải Phòng cho em thưởng thức. Mỗi lần em ra xe về lại Hà Nội, ông theo ra tiễn và đứng nhìn theo cho đến khi xe đi khuất. Quay lại nhìn, em vẫn thấy mái tóc bạc của ông rung rung trong gió và ánh mắt dõi theo vừa khích lệ, vừa chan chứa yêu thương.* Đoạn văn được gửi về cho ông ngoại. Ngay sau đó, ông gọi điện lên nói:

- Đoạn văn của Nam làm ông... mất ngủ vì xúc động. Đọc xong, ông nhớ Nam lắm, chỉ muốn ôm Nam vào lòng.

Ồ, một đoạn văn mà nhận được những ba cái ôm của bố, của mẹ và của ông thì viết văn rất thích phải không các bạn? Tớ càng chăm chỉ viết, mỗi lần viết xong lại mang ra khoe bố mẹ. Mẹ khuyến khích tớ ghi lại những điều tớ cảm nhận được về thế giới xung quanh. Mẹ nói, dù hay hay dở bố mẹ cũng rất trân trọng vì những đoạn văn đó là một phần suy nghĩ của con. Khi con viết ra, con đã thể hiện suy nghĩ đó một cách rất mạch lạc, hơn hẳn khi con nói. Đó chính là lợi thế của việc viết.

Cũng chính vì chăm chỉ viết văn nên tớ nhanh chóng bỏ qua giai đoạn viết những đoạn văn mà viết thành bài văn trong khi bạn bè cùng lớp vẫn chỉ viết theo đúng yêu cầu của cô là viết đoạn văn theo quy định cho trước về số câu. Tớ nói thật là không thích quy định này đâu, vừa viết văn lại vừa đếm số câu. Một số bạn trong lớp còn nghĩ ra cách viết câu thật ngắn để nhanh đủ số lượng câu cô ra. Tình hình có vẻ không ổn vì cô liên tục phải đọc những đoạn văn kiểu như: *Nhà em có nuôi một con mèo. Lông nó màu vàng. Mắt nó màu đen. Tai nó nhọn. Mũi nóươn ướt. Đuôi nó dài. Nó giỏi bắt chuột. Em thích chú mèo nhà em.* Xong, đủ yêu cầu viết từ 7 đến 9 câu cô giao và các bạn thở phào nhẹ nhõm. Do vậy cô đổi lại quy định, không phải viết từ 7 đến 9 câu mà là từ 7 đến 9 dòng. Chà, không viết những câu cực ngắn được nữa rồi, các bạn chuyển sang việc... kể lể, kiểu như: *Hôm qua mẹ em đi chợ, ra chợ có nhiều con vật như chó, mèo, chim, gà, lợn nhưng mẹ em chọn mua một con mèo. Con mèo nhà em có bộ lông màu vàng chứ không như mèo nhà bạn Tuấn thì lông có màu đen trộn lẫn với màu trắng. Đôi mắt của chú mèo nhà em màu đen trông hơi sờ sờ nhất là vào những lúc tối trời thì đôi mắt càng trở nên đen hơn. Đôi tai của chú nhọn hoắt chứ không như tai của chó vì tai chó thì mềm và rủ xuống. Thỉnh thoảng chú cũng bắt chuột nhưng không phải loại chuột nào chú cũng bắt, chú chỉ bắt chuột nhắt mà không bắt chuột cống.* Cũng xong, thế là được thở phào vì đã đủ 9 dòng.

Cô giáo thường nói, đọc những đoạn văn này cô sợ hết hồn, may mà trong chợ chỉ bán có 5 loại con vật chứ bán nhiều hơn nữa thì có khi chỉ kể tên các con vật xong cũng đã đủ 9 dòng rồi. Hi hi, thế đây, cho nên tớ không thích kiểu viết văn mà cứ phải nhìn trước ngó sau cho đúng yêu cầu. Có thể có đoạn sẽ rất dài nhưng có đoạn sẽ rất ngắn, văn viết theo cảm xúc và suy nghĩ từ trong trái tim của mình cơ mà. Nhưng mẹ tớ giải thích, các cô phải làm như vậy để các bạn có ý thức hơn trong việc viết, chú nếu như bạn nào ngại viết mà nói: *Thưa cô, em không có cảm xúc gì cả, em chỉ viết hai câu thôi thì cô biết làm thế nào?* Ồ nhỉ, mẹ bao giờ cũng có lý. Nhưng dù sao tớ vẫn thích viết thành một bài văn hoàn chỉnh hơn vì khi đó, tớ đã là một chàng trai lớp Ba rồi.

Đây là một trong những bài văn tớ viết khi học lớp Ba. Đề bài: Em hãy tả lại một buổi biểu diễn nghệ thuật.

Mấy hôm trước, tôi được xem buổi biểu diễn nhạc nước rất đặc sắc ở Tuần Châu, Quảng Ninh.

Đi xem cùng với tôi có bố mẹ. Khán giả đổ về như nước chảy. Ai cũng muốn xem loại hình nghệ thuật đặc biệt này ở Việt Nam. Mở đầu chương trình, một tấm màn trong suốt bằng laze hiện ra giữa hồ với dòng chữ: “Chào mừng quý vị đến với buổi biểu diễn nhạc nước của chúng tôi”, đem cho khán giả sự ngạc nhiên xen lẫn thích thú. Sau đó, tiếng nhạc Jazz nổi lên. Kì lạ thay, những con sóng thường đập vào bờ một cách chậm chạp, nặng nề nay lại múa theo tiếng nhạc một cách uyển chuyển, điêu luyện. Những con sóng như những nghệ sĩ múa balê xứ Pháp tài ba. Tôi không

ngờ là nhạc nước lại đẹp đến thế. Những tràng vỗ tay nổi lên. Tôi đi từ bất ngờ này đến bất ngờ khác. Ngay sau đó, âm nhạc chuyển sang những bản tình ca Trung Hoa bất hủ. Những con sóng cũng uốn lượn theo tiếng nhạc réo rắt. “Vũ công” sóng trên nền nhạc ngọt ngào làm chúng ta nghĩ về những nhà thơ Trung Hoa nổi tiếng như Đỗ Phủ, Lý Bạch, Tô Đông Pha... hay những nhân vật huyền thoại như Lương Sơn Bá - Chúc Anh Đài... Khung cảnh thật là thơ mộng, hữu tình. Mọi người lặng đi để hiểu sâu hơn, để thấm thía hơn. Tôi như lạc vào cõi bồng lai tiên cảnh, thỏa sức thưởng ngoạn. Ngay sau đó, không khí trở nên sôi động, mạnh mẽ nhờ những ca khúc nhạc Rock. Những con sóng cũng trở nên mạnh mẽ hơn, sôi động hơn. Kết thúc chương trình là một tiết mục tái hiện lại sự tích “Sơn Tinh, Thủy Tinh” bằng một tấm màn laze 3D trong suốt hiện ra giữa hồ. Sóng cũng góp phần kể chuyện bằng âm thanh, màu sắc. Lúc Sơn Tinh lấy được Mị Nương thì những con sóng hiền hòa, vui vẻ, nhưng lúc Sơn Tinh và Thủy Tinh quyết đấu thì những con sóng lại trở nên dữ dội, âm ào. Xen vào đó là lời kể chuyện của người dẫn chương trình. Vậy là âm thanh, ánh sáng và hình ảnh giao hòa. Đúng là “đi một ngày đàng, học một sàng khôn”. Nghệ thuật làm người ta thư thái hơn, thấy cuộc sống thật là tươi đẹp. Tuần Châu ơi, hẹn ngày gặp lại!

Ở bài văn này tớ ghi chép lại cảm xúc của mình khi được bố cho đi xem đêm nhạc nước ở Tuần Châu. Rất ấn tượng với đêm nhạc nước này nên có bao nhiêu cảm xúc trong quá trình xem, tớ đã ghi lại đầy đủ. Bố nói, đây là một bài văn khá hoàn chỉnh về kết cấu, phần mở bài tuy có hơi buồn tẻ nhưng phần kết bài thì rất tuyệt vì đã nói được vai trò của nghệ thuật với đời sống con người, tình cảm lưu luyến của mình với buổi biểu diễn nghệ thuật mà mình yêu thích. Riêng phần tả cảnh thì tuyệt, vừa chân thực vừa bay bổng. Chân thực vì đó hoàn toàn là diễn biến của buổi biểu diễn nhưng lại có rất nhiều cảm xúc khiến bố thấy tiếc vì hôm đó vừa xem bố vừa ngủ gật.

Tuy vậy bố cũng giải thích, cách nhìn của con và cách nhìn của bố về thế giới xung quanh có thể đã khác nhau. Con nhìn bằng ánh mắt non tơi, trong sáng, tò mò, muốn khám phá những điều bí ẩn về thế giới xung quanh mà con ghi nhận được, còn bố, bố nhìn bằng sự trải nghiệm, bằng sự thận trọng, bằng niềm tiếc nuối vì những khoảnh khắc đẹp nhất của tuổi trẻ đã lùi xa. Vì thế, bố muốn con hãy lưu giữ mãi những ánh nhìn trong trẻo ấy càng lâu chừng nào càng tốt chừng ấy. Tớ cù cù vào bụng bố, nằm cả người lên bụng bố và nói:

- Ông già ơi, không được nhìn bằng cách ngủ gật đâu đấy nhé!

Thế là hai bố con phá lên cười. Viết văn xong cũng vui thế đấy vì khi đó, tớ lại được học thêm những điều mới mẻ từ bố, từ mẹ, từ lời nhận xét của cô giáo ở trường.

Các bạn có muốn xem thêm một bài văn tớ viết vào giai đoạn này nữa không, hãy thử đọc bài văn sau nhé:

Đông Tháp Mười cò bay thẳng cánh

Nước Tháp Mười lóng lánh cá tôm

Tôi đã được đi thưởng ngoạn nhiều cảnh đẹp non sông nhưng vùng đất để lại cho tôi nhiều ấn tượng nhất vẫn là Đông Tháp Mười.

Đông Tháp Mười là vùng đất thuộc miền Tây Nam Bộ. Đến Đông Tháp, tôi không khỏi ngỡ ngàng giữa một vùng trời mây non nước giao hòa. Màu xanh bát ngát của cây trái như dẫn tôi vào xứ sở

diệu kì. Thật thú vị khi được ngồi trên thuyền đưa mắt nhìn ra xa để ngắm những thân cây tràm, cây đước mọc thẳng tắp, san sát thành hàng, thành lối. Bó tôi bảo những thân cây cũng giống như con người nơi đây, mạnh mẽ, kiên gan chống chọi với khó khăn, với sự khắc nghiệt của thiên nhiên. Bên cạnh mênh mông màu xanh còn là bạt ngàn màu vàng của lúa. Lúa như tấm khăn choàng lên Đồng Tháp Mười vẻ yêu kiều, diễm lệ. Mỗi sáng ban mai, Đồng Tháp Mười càng rực rỡ hơn với màu vàng của lúa, không biết ánh mặt trời nhuộm vàng cho lúa hay chính lúa làm cho màu nắng trở nên đậm đà hơn. Đến Đồng Tháp Mười, du khách còn thỏa sức đắm chìm trong hương sen, hoa sen. Những đầm sen - đặc sản của nơi đây với vẻ đẹp thanh tao và mùi hương ngọt ngào làm tăng thêm vẻ thơ mộng của vùng đất này. Tôi đã được ngồi trên chiếc xuồng nhỏ, đi giữa mênh mông đầm sen, thưởng thức vẻ đẹp bất tận của đất trời trong tiếng hò chèo thuyền man mác. Đồng Tháp Mười còn là vùng đất của cây trái. Ngồi trên thuyền có thể với tay hái được các loại quả sà xuống như doi, chôm chôm, nhãn... Tất cả tạo nên vẻ thanh bình, trù phú của vùng đất này. Tôi yêu Đồng Tháp không chỉ bởi bức tranh sơn thủy hữu tình mà còn bởi những con người nơi đây. Họ là những con người can trường trong kháng chiến nhưng lại hiền lành, chịu thương chịu khó, yêu cuộc sống ruộng đồng. Họ đón tôi bằng nụ cười hiền lành, giản dị, bằng tấm lòng đôn hậu, chân thành.

Đến Đồng Tháp tôi mới hiểu chân lý: Khi đi thì háo hức mong chờ, khi về thì bồi hồi xao xuyến. Đồng Tháp ơi, hẹn ngày trở lại!

Đến bài này thì bố nói văn của tớ đã bắt đầu biết vượt lên hiện thực để miêu tả một cách có nghệ thuật. Bố thích những câu so sánh khi tớ tả về hoa sen, về lúa, về các loại hoa quả ở Đồng Tháp Mười. Những câu văn ngọt ngào khiến đọc xong người ta muốn đến đó một lần cho biết. Đặc biệt phần mở và kết rất ổn. Nó đã không còn rập khuôn theo kiểu: Hôm nọ mẹ cho em đi mua... hoặc hôm nọ mẹ cho em đi xem... Đó là một kiểu rập khuôn máy móc trong trường phổ thông, đến nỗi có bạn còn viết mở bài: Nhà em có nuôi một... ông nội vì hôm trước bạn ấy vừa tả con mèo nên lấy nguyên mở bài của bài đó sang, chỉ thay mèo bằng... ông nội thôi. Đó là câu chuyện vui thôi nhưng rõ ràng, ở bài văn này, phần mở bài và kết bài đưa đẩy và có duyên. Được bố khen như thế, tớ thực sự rất khoái vì bên cạnh những bài được bố khen, cũng có những bài bị chê toi bời (nhưng tớ giấu không nêu ra ở đây, hi hi).

Sang đến lớp Bốn, chúng tớ bắt đầu học văn miêu tả. Thôi thì loại gì có thể tả được đều trở thành đề bài văn tả, từ tả đồ dùng học tập bao gồm bút máy, bút chì, hộp bút, cặp sách đến tả cảnh thiên nhiên: buổi sáng, buổi trưa, buổi chiều, buổi tối, mùa xuân, hạ, thu, đông... nói chung là tất tần tật vì cô giáo không chỉ cho các đề trong sách mà còn nghĩ thêm ra những đề bài khác để học sinh được rèn luyện. Có những đề bài gây hứng thú khi miêu tả nhưng cũng có đề bài tớ phải cắn bút, nhăn nhó, loay hoay mãi rồi mới viết được khoảng chừng một trang giấy. Tớ ước ao, mỗi khi học về lý thuyết viết một thể loại văn gì đó, thay vì những đề bài trong sách giáo khoa, chúng tớ sẽ được quyền tự chọn một đề bài mình thích thuộc thể loại đó. Như thế, chúng mình sẽ vẫn áp dụng được lý thuyết mà bài văn chắc cũng khá hơn. Đôi khi gặp đề bài như yêu cầu tả bác hàng xóm thì thật là “bó tay.com”. Ôi chao! tớ chịu không nhớ nổi bác hàng xóm nhà mình như thế nào. Tớ đi học về khi bác ấy còn đang bận tíu tít bán hàng rồi tối đến bác ấy nằm lăn ra hát karaoke âm ỉ cả xóm. Thú thật, nói chuyện với bác ấy tớ còn chẳng dám thì làm sao mà tả được. Trong tình hình đó, tớ đành “mượn tạm” bác Hùng, người bạn lớn thân thiết của tớ, “di chuyển” trên trang giấy cho bác Hùng trở thành hàng xóm của nhà mình trong chốc lát để tả cho... dễ. Và cũng để “chiến đấu” với những bài văn tả mà không có mấy hứng thú, tớ đã

nghe ra một công thức để làm văn miêu tả. Các bạn đừng tưởng chỉ có môn Toán mới có công thức nhé, hãy xem tờ “điều chế” đây này.

GHI CHÚ CỦA BỐ MẸ

Trong quá trình dạy con, chúng tôi luôn hướng đến cách tư duy lô gic và tư duy hình tượng như kiểu Sơ đồ tư duy của Buzan. Có lẽ vì thế mà Nam rất thích dùng hình vẽ hoặc các công thức để thể hiện một vấn đề gì đó.

Lần đầu tiên khi Nam công bố “công trình” viết văn miêu tả bằng những công thức, chúng tôi đã không khỏi bật cười. Việc “công thức hóa” một bài văn có lẽ chỉ xuất hiện ở kiểu tư duy rất trẻ con và cũng rất “sáng tạo”. Không biết tính ứng dụng của chúng đến đâu nhưng có lẽ đó cũng là một cách học độc đáo chẳng?

Chúng tôi luôn giữ thói quen là cả nhà cùng đọc văn do Nam viết và bình luận về những bài văn đó một cách thật hài hước với mục đích là để cháu thấy việc viết văn quả thực là vui vẻ.

Để viết bài văn miêu tả đúng và hay

Đầu tiên là phần mở bài, công thức cho phần mở bài tả đồ vật là:

$$A = a1 + a2 + a3 + a4$$

Trong đó: a1 = Tên đồ vật; a2 = Có từ bao giờ ; a3 = Do đâu mà có; a4 = Lý do chọn tả.

(Nếu là bài tả con vật thì a1 = Tên con vật; a2 = Có từ bao giờ; a3 = Do đâu mà có; a4 = Lý do chọn tả.

Nếu là văn tả cây cối thì a1 = Tên cây; a2 = Được trồng ở đâu; a3 = Có từ bao giờ; a4 = Lý do chọn tả.

Nếu tả người thì phải thay đổi đấy, không lẽ lại a2 là có từ bao giờ và a3 là do đâu mà có thì í ẹ quá. Với tả người phải đổi là: a1 = Tên người được tả; a2 = Làm ở đâu; a3 = Quan hệ với người tả; a4 = Lý do chọn tả).

Ghi chú: a4 - lý do chọn tả chính là những điều khiến bạn yêu thích, những điều đặc biệt về đề bài được tả khiến bạn có cảm hứng muốn tả (Đừng bạn nào nêu lý do là do cô giáo bắt làm nhé!)

Sau đây là mở bài tả cái cặp sách theo công thức pha chế trên của tờ: Thứ Bảy tuần trước, nhân dịp sinh nhật em, mẹ mua tặng em một chiếc cặp sách. Chao ôi, vừa nhìn thấy nó là em đã thích mê rồi.

Chà trong đoạn mở bài này, $A = a2 + a3 + a1 + a4$. Dễ phải không các bạn? Và đây là một A không đủ 4 thành phần nhé:

Nếu ai hỏi em thích đồ vật gì nhất, em sẽ trả lời luôn không cần suy nghĩ: Em thích cái cặp sách nhất. Đó là món quà mẹ em tặng nhân dịp sinh nhật.

Trong đoạn này, $A = a4 + a1 + a3$.

Nếu thích, các bạn có thể viết bất cứ đoạn mở bài nào áp dụng công thức trên, đảm bảo sẽ có một mở bài vừa nhanh, vừa đầy đủ nhưng nhớ là phải luôn luôn có “anh” a1 nhé, kéo sau khi viết xong thì bạn

không biết mình định tả về cái gì nữa. Tuy nhiên, nếu bạn muốn ghi điểm, bạn có thể viết một mở bài chỉ gồm có a1 và a4, kiểu như thế này nhé:

Đọc bài thơ Luợm, em thích nhất hình ảnh đáng yêu nhí nhảnh của cậu bé liên lạc với: “Ba lô đội lệch / Mồm huýt sáo vang / Như con chim chích / Nhảy trên đường vàng”. Vì thế, mỗi lần đeo chiếc ba lô yêu quý của mình lên vai, em cũng thấy mình hết như cậu bé liên lạc đáng yêu đó. Chiếc ba lô thật thân thương.

Đấy các bạn thấy không? Cũng vẫn ổn phải không nào, thậm chí còn có vẻ rất “phá cách” nữa. Đây cũng là cách tư tưởng áp dụng cho các bài văn miêu tả, nghĩa là khi tả về một cảnh vật, tớ sẽ cố gắng nghĩ đến một câu thơ, một bài hát hoặc một câu nói nổi tiếng nào đó về cảnh vật mình cần tả, sau đó giới thiệu luôn tên cảnh vật. Bài văn về Đồng Tháp Mười ở trên là một ví dụ. Hoặc thêm một ví dụ khác về tả cảnh vật chỉ gồm a1 và a4 bạn nhé:

Quê hương tôi có con sông xanh biếc

Nước gương trong soi tóc những hàng tre.

Quê hương ai cũng có những dòng sông lững lờ soi bóng, ghi dấu bao kỉ niệm của mỗi người. Khi nghĩ về dòng sông quê hương tôi, lòng tôi thấy bình yên và trào lên những yêu thương, dấu yêu tha thiết.

Các bạn thấy cũng không đến nỗi tệ phải không? Hãy thử áp dụng cách này xem nhé, cô giáo có thể sẽ thích đó. Tuy nhiên, để áp dụng được cách này, bạn phải chịu khó học thuộc nhiều bài thơ, nhiều bài hát để khi cần có thể huy động trong trí nhớ của mình luôn. Và nếu bạn làm bài ở nhà, bạn có thể nhờ sự trợ giúp của anh Google, anh ấy là một người thủ thư tận tụy, có khả năng lưu giữ vô biên. Tớ đã nhiều lần phải nhờ đến sự trợ giúp của Google.

Xong phần A là mở bài, công thức của phần B - thân bài như sau:

$$B = b1 + b2 + b3$$

Với b1 = Tả hình dáng bên ngoài; b2 = Tả hình dáng bên trong; b3 = Những kỉ niệm hoặc sự gắn bó của mình với đồ vật.

(Nếu là tả cảnh vật thì b1 = Tả cảnh vật bao quát từ xa; b2 = Tả cảnh vật chi tiết khi nhìn gần và b3 = Tả những hoạt động liên quan đến cảnh vật.

Nếu là tả cây cối thì b1 = Tả hình dáng cây khi nhìn tổng thể; b2 = Tả từng bộ phận của cây; b3 = Tả những hoạt động của cây và xung quanh cây.

Nếu là tả người thì b1 = Tả hình dáng; b2 = Tả tính tình, hoạt động; b3 = Tả những kỉ niệm, sự gắn bó của mình với người được tả).

Ôi chao, thật là một sự “sáng tạo” mà theo mẹ thì tớ đã biến bài văn thành một Hòn non bộ, có nghĩa là đặt cạnh nhau mỗi thứ một tí mà không theo một quy tắc nào cả. Ồ, tớ vẫn thấy có quy tắc đấy thôi. Khi bạn phải viết trong những bối cảnh rất cam go như khi làm bài kiểm tra hoặc với những đề văn mà mình không có hứng thú thì đây là công thức mà bạn có thể áp dụng. Tuy nhiên, trong thực tế, khi làm bài, không phải lúc nào các phần cũng tách biệt ra như thế này đâu nhé. Ví dụ như khi tả một em bé

chẳng hạn, bạn có thể vừa tả hình dáng, vừa tả tính tình lại vừa tả luôn hoạt động. Có như thế, những thứ mà bạn tả sẽ trở nên sinh động và đáng yêu hơn. Và sau đây là “khúc biến tấu” của tớ khi làm một bài văn tả em bé mới tập đi:

“Có vàng vàng chẳng biết phô / Có con, con nói trâm trờ mẹ nghe”. Đây, các bạn thấy đây, có em bé trong nhà thật là một điều tuyệt diệu phải không nào!

Thật là vui khi em bé đến tuổi “lò dò biết đi” và chập chững làm quen với thế giới xung quanh muôn màu muôn sắc. Biết đi rồi, nên mình gọi em bé là anh chàng nhé. Từ khi sinh ra anh chàng này đã rất bụ bẫm, đặc biệt là cái trán cao tít và tóc thì dựng ngược như lông nhím đích thực. Vì thế mà anh chàng có biệt danh là “Nhím”. Đôi mắt của anh sáng trong, rất đáng yêu và ngộ nghĩnh. Mắt anh thì rất giống đôi mắt của mẹ mình, hiền và uơn uớt nhưng khác một điều là ở anh thì con mắt luôn đảo lia lịa như một phi hành gia mới đặt chân lên một hành tinh mới, vừa có chút rụt rè lại pha chút thích thú. Cánh tay anh béo lẳn, bụ bẫm. Ngón tay mềm mại thơm mát. Những ngón tay bé nhỏ thế mà cũng thật phi thường. Chúng đã giúp anh biết bò, biết khám phá thế giới xung quanh. Những sợi tóc anh rất đặc biệt, chẳng mềm mại mà cũng chẳng mượt mà như tóc to của các bạn bè cùng tuổi. Tóc anh dựng ngược, mọc tua tủa. Biệt danh Nhím thật quá phù hợp với anh. Đôi má bầu bĩnh của anh như cái bánh đúc vậy. Mỗi khi có người bẹo má, anh lại nhăn nhó ra chiều khó chịu. Đôi môi nhỏ xíu, hồng hào luôn nở những nụ cười hồn nhiên, trong sáng để lộ những cái răng thật là xinh. Anh cứ ê a tập nói, ngọng nghịu hét vang nhà làm ai cũng buồn cười. Do “mộng năng” nên khi bắt đầu tập lẫy, đối với anh còn khó hơn chinh phục đỉnh Hi Mã Lạp Sơn ấy chứ! Anh rất khó nhọc mới có thể lật người lên được và mỗi lúc lẫy xong, anh lại mặt đỏ tía tai, nhăn nhó. Khi biết lẫy rồi, anh khoái lắm, lẫy nhiều đến nỗi mẹ phải kê cả những đồ vật xung quanh để ngăn không cho anh lẫy. Từ biết lẫy, anh biết bò rất nhanh. Anh bò khắp phòng, nhanh thoăn thoắt. Mẹ anh còn đưa anh ra bãi cỏ để anh có thể vừa bò vừa làm quen với thiên nhiên, vạn vật. Khi tập đi, anh bước đi trong sự hò reo, cổ vũ của bố mẹ. Anh cũng “hăng” lắm, quyết tâm bước đi, cứ được một, hai bước là lại vấp ngã, rồi lại đứng dậy đi tiếp. Bố anh vừa vỗ tay vừa hát những bài hành khúc sôi động. Lúc biết đi rồi, vẻ mặt anh hoan hỉ lắm. Anh chạy lon ton khắp nhà, hát líu lo những bài hát anh được học từ bố mẹ.

Ôi, anh chàng này thật dễ thương phải không các bạn? À, tôi đã nói với các bạn chưa nhỉ? Tôi chính là anh chàng trong bài văn đấy!

Đọc xong bài văn này, mẹ cười ngặt nghẽo. Mẹ nói đây là một cách thể hiện bản thân đáng yêu nhất mà mẹ từng thấy tuy chỉ có điều, bài văn có những chi tiết rất thiếu tính hiện thực. Ví dụ như, mới biết lẫy biết bò mà đã hát vang nhà rồi, còn các nét tả hình dáng cậu bé sao mà dễ thương quá chừng trong khi nhân vật ở ngoài đâu có được như vậy. Mẹ chỉ thấy ở cậu bé ấy cái bụng ông địa lặc lè thôi! Hi hi, mẹ trêu vậy chứ tớ biết là mẹ thích. Còn bố, bố nói thật bất ngờ với những ý tưởng của bài viết. Tự tả mình mà lại chỉ bật mí vào phút chót là rất đột phá nhưng có nhiều từ dùng hơi... í ẹ. Ví dụ, người ta không nói “những cái răng thật là xinh” nghe có vẻ hơi giống... mèo mà nên nói là “hàm răng với những chiếc răng xinh xắn”, nói “con mắt đảo lia lịa” dù là để khám phá thế giới thì cũng dễ làm người ta liên tưởng đến những điều không hay, có thể thay bằng “đôi mắt luôn mở to, hướng ánh nhìn ngạc nhiên, lạ lẫm đầy mong muốn khám phá thế giới xung quanh”. Nhưng nói chung, bài văn này viết về một nhân vật rất đặc biệt đối với bố mẹ nên sẽ không thể cho điểm mà chỉ có thể thưởng bằng một miếng bánh ngọt thôi. Giá mà bài văn nào tớ cũng được thưởng như thế này thì thích biết mấy. Nhưng e

chừng, như thế đến khoảng 10 năm nữa, thay vì đọc một bài văn tả một chàng thanh niên, bạn sẽ nhầm tưởng là bài viết về một võ sĩ sumo nào đó!

Và bây giờ là công thức cho phần kết bài - C

$$C = c1 + c2 + c3$$

Trong đó: $c1$ = Ích lợi của đồ vật; $c2$ = Sự giữ gìn của em với đồ vật; $c3$ = Tình cảm của em với đồ vật.

(Nếu là bài văn tả con vật thì $c1$ = Ích lợi của con vật; $c2$ = Sự chăm sóc của em đối với con vật; $c3$ = Tình cảm của em với con vật.

Nếu bài văn tả cảnh vật thì $c1$ = Ích lợi của cảnh vật với con người và môi trường; $c2$ = Em đã làm gì để bảo vệ cảnh quan đó; $c3$ = Tình cảm gắn bó với cảnh vật như thế nào.

Chà thế còn tả người thì sao nhỉ, chẳng lẽ là ích lợi của người được tả à. Không được. Có sự thay đổi nho nhỏ như sau: $c1$ = Người được tả đã để lại cho em những ấn tượng gì; $c2$ = Sự gần gũi, thân tình của em với người được tả; $c3$ = Những lời hứa, những điều mong muốn của em với người được tả).

Bây giờ tớ ví dụ nhé:

Với bài văn tả cái cặp sách như đã nêu ở trên, kết bài có thể là:

Từ ngày có cặp sách, mọi đồ dùng sách vở của em được ngăn nắp, gọn gàng. Em không vứt cặp bừa bãi, không vẽ bậy lên cặp để cặp sách mãi là một người bạn thân thiết của em mỗi khi đến trường.

Đúng là $C = c1 + c2 + c3$ các bạn nhỉ.

Một ví dụ khác với cái kết của bài văn tả người nhé:

Chị Châu là người chị mà em yêu quý nhất. Ở bên chị, em thấy mình được bảo vệ, che chở. Em sẽ ngoan ngoãn, nghe lời chị để luôn được chị yêu quý, luôn là đứa em dễ thương của chị.

Ồi chao, thế là cũng ổn phải không các bạn, cũng vẫn thuộc công thức đã đề ra. Như vậy, tổng hợp lại một bài văn, thuộc các thể loại tả đồ vật, tả con vật, tả cây cối, tả người, tả cảnh, có thể gói gọn trong các công thức sau:

$$A = a1 + a2 + a3 + a4$$

$$B = b1 + b2 + b3$$

$$C = c1 + c2 + c3$$

Xong, bây giờ các bạn chỉ cần nhớ xem mỗi yếu tố tạo nên nó là gì và khi làm chỉ cần “lắp ghép” là thành bài văn. Tất nhiên, đây không phải là một công thức cố định. Mỗi bài văn còn được tạo nên nhờ sự sáng tạo của bạn nữa.

Dù dẫn chứng hơi nhiều nhưng tớ vẫn muốn giới thiệu thêm với các bạn một bài văn tả về mẹ nữa. Đây là bài văn mà cả nhà tớ đều yêu. Mẹ bảo, có nó mẹ như được tiếp thêm sức mạnh để vượt qua khó

khăn, vất vả, vượt qua những lúc yếu đau.

Đề bài: Tả người mẹ thân yêu của em.

Bài làm

“Như những chú rùa rời biển khơi nhiều bất trắc, tìm một bờ cát êm ả để đẻ những ổ trứng vàng.

Như những con cá hồi vượt thác ghềnh đầy hiểm nguy để tìm những dòng nước mát lành, vất kiệt sức mình để hoài sinh những chú cá hồi con.

Như chim mẹ giữa tán rừng cao lẫm mưa, nhiều nắng, ngậm cành kết lá để tạo cho con một chiếc tổ ấm êm.

Như bầy trâu rừng giữa đêm hoang của rừng thẳm vẫn biết dẫn những đứa con non vào giữa đàn, nơi an toàn nhất.” Những hình ảnh này làm tôi chợt hiểu rằng, con người ai cũng phải vịn vào một ai đó để làm hộ mệnh cho mình. Đối với tôi, vị thần hộ mệnh đó là mẹ. Cũng như rùa, cá hồi, chim mẹ hay trâu rừng, mẹ luôn luôn bảo vệ, chở che cho những người con của mình. Mẹ là người luôn luôn xuất hiện vào lúc tôi cần và sẵn sàng hy sinh thân mình vì tôi. Sự yêu thương đó thật vô hạn, thiêng liêng và cao cả, đến độ không thể diễn tả bằng lời. Đường đời thật lắm gian nan. Khi ta vấp ngã, có người muốn đỡ ta dậy, có người chỉ khoanh tay đứng nhìn. Nhưng trên tất cả, đó là hình ảnh của Mẹ, một vị thần hộ mệnh tuyệt vời.

Từ lúc sinh ra, tôi đã được bao bọc trong vòng tay của mẹ. Mẹ cũng chỉ là một người phụ nữ bình thường, địa vị, tiền tài cũng như bao người khác. Nhưng đối với tôi, Mẹ là một người vô cùng đặc biệt. Mẹ có một tấm lòng nhân hậu, vị tha bao la và một trái tim vàng. Bàn tay mẹ thì tôi không thể lẫn vào đâu được. Dù có cho tôi bịt mắt, đứng trong một biển người, tôi vẫn nhận ra đâu là bàn tay mẹ, để nắm thật chặt, để hôn mẹ một cái thật kêu. Bàn tay mẹ nhiều chai sạn nhưng vẫn mềm mại như thuở nào. Dường như, những nhọc nhằn được ẩn giấu ở thẳm sâu nơi trái tim mẹ. Thế mới bảo mẹ là một người vô cùng đặc biệt. Mẹ là một người rất giản dị, không quá cầu kì trong cách ăn mặc, son phấn như bao người phụ nữ khác. Mẹ bảo với tôi: “Quan trọng nhất là cái đầu con ạ. Mẹ không muốn con coi trọng hình thức bên ngoài mà quên mất vẻ đẹp bên trong. Giống như một quyển sách. Bìa sách có thể không đẹp, dòng chữ tiêu đề có thể thô kệch, nhưng nội dung bên trong thì nhất định phải đi vào lòng người”.

Mẹ truyền cho tôi những bài học quý giá của cuộc sống. Mẹ dạy tôi phải biết tự đứng dậy mỗi khi vấp ngã. Thời gian không dừng lại để chờ đợi bất kì một ai cả. Chúng ta không có cỗ máy thời gian của Doraemon. Cũng chẳng có cái trống kí của cụ Dumbledore trong bộ phim Harry Potter. Thời gian như một con thuyền. Nếu chúng ta đã thả neo, thì không bao giờ con thuyền đó có thể quay trở lại. Vì vậy, hãy tự nâng đỡ chính mình để làm điểm tựa vững chắc cho những ai cần đến. Đó là bí quyết cuộc sống mà mẹ đã truyền lại cho tôi. Mẹ chở che cho ta, để ta nắm lấy tay mẹ, để ta được trở về những năm tháng yên bình của thời thơ ấu. Đôi mắt mẹ cũng thật đặc biệt. Ai cũng bảo đôi mắt tôi giống mắt mẹ. Mọi người bảo tôi là “sao y bản chính” của bố, nhưng mỗi đôi mắt là giống mắt mẹ. Đôi mắt của mẹ và tôi đều trong, sáng. Tôi hay gọi đùa mắt mẹ là “mắt mèo”. Đi trong đêm tối, tôi vẫn có thể nhận ra đôi mắt mẹ. Đôi mắt mẹ hiền từ, ẩn sâu trong đó bao nhọc nhằn để nuôi tôi khôn lớn. Mẹ tôi từng bảo: “Mẹ vốn chỉ là một người đàn bà bình thường, nhưng mẹ đã trở nên đặc biệt khi sinh ra một báu vật như con”. Cha và mẹ còn gọi tôi là “phong nhũ phi

đôn”, tựa một cuốn sách của tác giả Mạc Ngôn mà dịch giả Nguyễn Văn Hiến đã dịch ra là “Báu vật của đời” (tuy nhiên tôi không tiện nêu nghĩa gốc của tựa sách này ra đây). Nhưng tôi thấy phải đảo ngược lại mới phải. Mẹ, cha mới chính là báu vật của đời tôi. Tôi thật may mắn khi có được người cha, người mẹ thật tuyệt vời. Từ thuở nằm nôi, tôi đã được ngập tràn trong tình yêu của cha mẹ. Mẹ đã nâng đỡ từng bước chân tôi, đã dạy tôi những bài học đầu tiên, đã dìu dắt tôi khám phá thế giới muôn màu muôn sắc. Bây giờ, ở lứa tuổi “sớm nắng chiều mưa”, suy nghĩ thất thường, tôi càng thấy những lời khuyên của mẹ cha thật vô cùng quan trọng.

Bài văn này được mẹ cất giữ cẩn thận và mẹ nói, đó chính là món quà tinh thần vô giá của tở dành cho mẹ. Các bạn thấy đấy, những món quà quý giá cho người thân đôi khi nằm ngay chính trong tay mình, không cần phải mua bằng tiền, chỉ cần bạn biết lắng nghe những lời từ trái tim mình và ghi lại bằng cảm xúc chân thành sâu sắc là được.

Trong khi tở ngất ngậy với bài văn được coi là “lãng mạn” vào hàng bậc nhất của mình thì bố cứ phân vân, tần ngần. Chà chà, cu Nam lấy đâu ra nhiều cảm xúc để viết về mẹ thế nhỉ. Sao không thấy nói gì đến những lúc bị mẹ cần năn, trách móc mỗi khi con lỡ ăn nhiều nhỉ? Sao không thấy kể về việc mẹ là chúa hay quên, nhất là giấy tờ thì toàn phải nhờ bố giữ. Sao không thấy kể những lần mẹ mãi xem phim Hàn Quốc để nôi cá kho trên bếp cháy khét lẹt. Sao không kể cả cái lần mẹ đèo con bằng xe máy, hân hoan đi giữa phố, mặc dù đã được bố cảnh báo là không nên đèo con bằng xe máy ra đường lớn vì con rất nặng. Thế rồi, vèo, cửa taxi mở ra chặn trước xe của hai mẹ con, mẹ và con phi thẳng xuống đường. Mẹ khóc thét đến ai cũng kinh hãi không phải vì đau mà vì sợ con đau. Đến khi hoàn hồn mới thấy “quê” vì lỡ hét to quá. Sao không kể.... Ôi chao, tở phải ngăn chặn ngay lại vì nếu không bố tở sẽ toàn kể một cách rất chi là... tự nhiên chủ nghĩa. Nhưng bố vẫn khôì hài thêm, đoạn này mới thật là buồn cười. Đó là, nếu bố mà có tả về mẹ, thì bố chỉ mượn lời đồng dao thế này thôi:

Tôi lay ông Cầu bà Quán

Phù hộ cho mẹ đỡ nhà tôi

Nó ăn nó chơi

Như con ngựa ngáp

Làm ăn chậm chạp

Có tính nỏ mồm

Đi chợ bao nhiêu khoai lang củ từ cũng chứa

Vớt bèo thì ngứa

Xay thóc nhức đầu

Chăn trâu ngã nắng

Chồng giận, chồng mắng

Có tính hờn cơm

Ra chân đồng rơm

Căn chốt trừ bữa...

Ồi chào, bố tớ thích ngâm nga đoạn này lắm, mặc cho mẹ tấm tức. Nhưng đợi tớ và mẹ hết buồn cười, bố mới nói:

- Thực ra, vì Nam đã viết văn giỏi nên bố muốn hướng con đến với nghệ thuật đặc tả trong văn miêu tả.

- Thế nào là đặc tả ạ?

Trước sự ngỡ ngàng của tớ, bố nói:

- Theo như cuốn Mẹo luật viết văn miêu tả thì đặc tả là khi con tả ai đó hoặc một điều gì đó, một vật gì đó, thay vì tả tất cả theo cách thông thường với đầy đủ các đặc điểm của người hoặc vật đó, con sẽ đi sâu tả một chi tiết mà con cho là thật đặc biệt. Nhưng chi tiết này, bố nhắc lại, phải rất đặc biệt. Nó đặc biệt đến nỗi, chỉ nhìn vào chi tiết đặc tả đó, người ta hoàn toàn có thể hình dung ra được người và vật mà con định tả.

Bố tiếp tục nói trước sự hào hứng của tớ:

- Vào những năm khi con còn chưa ra đời, cửa hàng mậu dịch với các cô mậu dịch viên luôn là nơi thu hút mọi người. Ai cũng mong được đến đó, đặt cuốn sổ cũ nát của mình và nhận về khi thì ít thịt, khi thì vài cân gạo, mặc cho các cô mậu dịch viên cau có, càu nhàu. Ở thời bao cấp, các cửa hàng mậu dịch luôn đông kín người. Trong một kì thi học sinh giỏi có đề bài: Em hãy tả một cô mậu dịch viên trong cửa hàng mậu dịch. Trong khi mọi người hết thấy đều tả một cô mậu dịch viên với nụ cười tươi trên môi, niềm nở chào hỏi khách hàng, tay cô thoăn thoắt cân đong đo đếm, giọt mồ hôi long lanh trên gương mặt xinh xắn... nghĩa là một cô mậu dịch viên rất xinh thì có một bài văn đã tả một cô mậu dịch viên khi cửa hàng vắng khách. Cô ngồi giữa móng tay, thờ thẩn nhìn trời đất, phớt lờ những người đang tất bật ngoài kia. Thi thoảng, vừa giữa móng tay cô vừa cất tiếng hát: Biên cương lá rơi Thu Hà em ơi. Và cuối cùng bài văn đó đã đoạt giải. Con thấy tác dụng của việc đặc tả chưa nào?

- Bố ơi, thế bài văn đó có phải của bố không? Bố nháy mắt:

- Sao lại hỏi một câu hỏi không có chút “đặc tả” nào về một người đã từng là học sinh giỏi văn đạt giải quốc gia như ta đây thế nhỉ!

Hì hì, bố ôm tớ thật chặt, cù vào nách tớ. Tớ chột hiệu vì sao, nhiều khi bố đã tỏ vẻ rất chán với những bài văn mẫu mà khi tả cô giáo hay tả mẹ đều có dáng dấp của một... hoa hậu. Bố thường bảo: Trời ơi, sao ai cũng đẹp quá vậy! Mẹ cự nự: Thì bố chẳng thích các cô gái đẹp là gì! À, ờ, nhưng mà... phi hiện thực quá! Thì ra khi đó, bố đang tìm kiếm những bài văn có đặc tả cơ.

Dẫu vậy, mẹ vẫn cứ bảo vệ bài văn viết về mẹ của tớ, mẹ nói, đúng bài văn đó là dành cho mẹ, mặc dù không có đặc tả gì hết. Rõ ràng, trong thực tế, mẹ chẳng là người tuyệt vời như thế hay sao! Hì hì, mẹ đúng là rất... mẹ. Nhưng, dù sao, biết thêm một cách viết văn nữa cũng rất thú vị dù hơi khó thực hiện.

Để áp dụng những lời chỉ dẫn của bố, khi miêu tả, tớ thường ngồi rất lâu để suy nghĩ và quan sát các đặc điểm độc đáo của vật cần tả và tập trung vào chi tiết đó. Sau đây là một “ứng dụng” của tớ, các

bạn xem mức độ “thành công” đến đâu nhé:

Cả nhà em ai cũng yêu thích khoảng không gian bình yên trên sân thượng. Mặc dù không rộng lắm nhưng mẹ đã trồng vào đó bao nhiêu là cây. Độc đáo nhất có lẽ là cây tầm xuân. Cây leo khắp bờ rào, lá cây màu xanh vắn vít. Khi hoa nở thì thật là tuyệt. Hoa tầm xuân bé xíu, nụ hồng biêng biếc. Những bông hoa e ấp nghiêng mình trong ánh nắng mai, nhìn giống như một nụ cười em bé. Bông hoa chỉ chúm chím chứ không nở xòe như các loài hoa khác. Dường như hoa muốn để mọi người phải chờ đợi, phải lắng nghe, phải lặng lẽ để cảm nhận. Cánh hoa mỏng manh tưởng như chỉ khẽ chạm vào là sẽ tan ra. Em rất thích cúi xuống, cọ má mình vào từng cánh hoa, thấy môn man mát dịu. Những sáng mùa hè khi hoa nở, mẹ thường gọi em lên để xem. Hoa lẫn trong màu nắng sớm, không biết đâu là nắng, đâu là hoa. Cái hồng phớt nhẹ nhàng đang đằm trong nắng như một khúc nhạc lung linh gửi xuống từ trời cao. Mỗi khi hoa nở, bố thường ngâm nga: Nụ tầm xuân nở ra xanh biếc/ Em lấy chồng rồi anh tiếc lắm thay. Mẹ thì tùm tùm về sự hoài niệm của bố. Em hiểu, sắc hoa xanh biếc hay hồng nhạt - điều đó không còn quan trọng nữa, quan trọng là cảm giác của người ngắm hoa từ trong trái tim, từ trong những kỉ ức và những kỉ niệm tươi non. Kì diệu thay, hoa tầm xuân!

Các bạn thấy thế nào? Tớ đã bỏ qua những chi tiết về lá, về cành chỉ tập trung tả hoa thôi. Đọc xong chắc bạn đã có thể hình dung về cây hoa tầm xuân nhà tớ. Cứ chịu khó quan sát, tớ tin là các bạn sẽ viết được những đoạn đặc tả hay hơn tớ nhiều.

Về các thể loại văn khác

Bên cạnh các loại văn miêu tả, tớ cũng thích thú với những bài văn kể chuyện. Nhờ được rèn luyện từ nhỏ nên tớ không gặp bất kì khó khăn nào khi làm các bài văn ở thể loại văn kể chuyện. Tớ chỉ không thích những đề bài kiểu như: kể một việc tốt em đã làm ở khu phố hoặc kể một việc tốt em đã làm để giúp đỡ một người già neo đơn. Bởi tớ nghĩ, không phải lúc nào mình cũng chỉ làm việc tốt ở khu phố hoặc giúp đỡ người già neo đơn. Còn rất khó để “tìm ra” được một người già neo đơn nào đó mà lại ở ngay cạnh mình để giúp đỡ ấy chứ. Với những đề bài này, buộc lòng người viết phải “sáng tạo” hết mức, sáng tạo luôn cả nhân vật chính. Việc tốt mà cứ kể lể kiểu ấy cũng không thật hay lắm. Với mỗi đề bài này, tớ thường ngồi rất lâu để suy nghĩ, biết nói thế nào về việc tốt. Tớ đi đổ rác mẹ đã khen là tốt rồi. Chẳng lẽ lại kể tiến trình mình đi vứt rác thế nào thì e chừng hơi í ẹ, lại phải “thêm mắm thêm muối” hoặc nghĩ ra những việc gì có vẻ to tát. Mà việc mình chưa làm bao giờ mà đi kể thì cũng í ẹ không kém, nói chung là rất chán. Thế nên tớ mới nhớ đến câu chuyện vui bố kể:

Một ông bố thấy con về nhà muộn, mặt mày nhẽ nhại mòm hôi, bèn hỏi: “Sao con về muộn thế?” Cậu con giải thích: “Dạ vì con còn bận làm một việc tốt ạ.” Ông bố reo lên: “Chà, con ngoan thế! Thế việc tốt đó là gì?” “Dạ, dắt một cụ già qua đường ạ.” “Thế à, chỉ dắt một bà cụ mà mất nhiều thời gian thế hả con?” “Vâng, vì bà cụ chống cự ác liệt quá!!!”

Nghe xong câu chuyện này, tớ cứ gọi là cười lăn quay. Chắc hẳn ở lớp bạn ấy, cô luôn hướng dẫn làm bài văn kể việc tốt là dắt cụ già qua đường. Cho nên khi gặp cụ già, nhớ lại bài văn, để hiện thực hóa nó, cậu bé đã kiên quyết đưa bà già qua đường, bất kể bà có muốn qua đường hay không.

Điều này cũng giống như ở lớp tớ, khi kể việc tốt em đã giúp đỡ mẹ, hầu như cả lớp đều kể về việc cất quần áo giúp mẹ. Dường như mọi quần áo ở tất cả các gia đình đều đã phơi sẵn ở ngoài chỉ chờ việc

tốt của các bạn thôi. Cho nên, việc định sẵn cách làm trong một khuôn mẫu hoặc một đề bài văn đơn điệu cũng làm cho việc viết văn trở nên tẻ tẽ. Ấy là tở nghĩ thế! Tở khoái những đề văn kể chuyện cho phép mình được tưởng tượng. Tở còn thích cả những thể loại kể chuyện dưới dạng một vở kịch nữa kìa. Khi đó mình sẽ là một đạo diễn à không, một người viết kịch tài ba, có thể điều khiển các nhân vật theo suy nghĩ của mình. Ví dụ, sau khi học bài tập đọc Lòng dân, không cần đợi cô ra yêu cầu, tở tự sáng tác phần sau của vở kịch. Các bạn xem thử nhé:

Nhân vật: Dì Năm, An, anh cán bộ

Sau khi mấy tên cai vừa đi khỏi, anh cán bộ từ trong nhà chạy ra, anh cầm tay dì Năm, bắt tay thật chặt.

Anh cán bộ: *Cám ơn chị Năm, không có chị hôm nay tôi đã rơi vào tay của bọn giặc rồi.*

Dì Năm (mỉm cười đôn hậu): *Có gì đâu chú, giúp các chú là nhiệm vụ của bà con trong ấp này mà. Thôi, ngồi xuống đây ăn cơm với hai mẹ con tôi. (quay qua An): Nào, An ơi, phụ má dọn lại mâm cơm mời chú cùng ăn nào!*

An (từ nãy giờ đứng bên lén ở góc sân, trái hẳn với vẻ mạnh bạo ban nãy, khi nghe má giục, chạy ra, ngồi cạnh anh cán bộ).

An: *Chú, chú...*

Anh cán bộ (xoà đầu An): *Nào cu cậu, có việc gì nói chú nghe coi nào. Chú cám ơn con, con nhanh trí lắm, làm tên cai tên tở đấy.*

An (ngượng nghịu): *Dạ, có gì đâu chú. Mà chú có súng không chú?*

Anh cán bộ (mỉm cười): *Thế con nghe ai nói là chú có súng?*

An (nhanh nhẩu): *Bọn thằng Ba nói các chú có súng, khi nào giặc rượt theo, các chú giơ súng bắn pằng pằng, thế là bọn chúng lăn quay thế này này. (giả bộ ngã ra đất).*

Anh cán bộ (cười to): *Đúng rồi, ăn thật nhiều cơm vào, mau lớn đi bộ đội sẽ được dùng súng nhé.*

An (cầm tay chú): *Chú ơi, chú cho con đi theo các chú nhé, con biết nấu cơm rồi, con làm trinh sát cũng rất cừ, chơi trò trinh sát con toàn thắng, đi chú, chú đồng ý nhé!*

Anh bộ đội: *Được rồi, nhưng trước hết phải học thật giỏi đã, chú hứa sẽ cho con đi bộ đội.*

Dì Năm: *Và bỏ cả tật đòi ngủ cạnh má mỗi tối nữa chứ!*

An: *Má chọc con hoài, con lớn rồi chứ bộ. Tất cả cười xòa, An cười ngượng nghịu.*

(Màn khép)

Chà chà, rất giống một vở kịch chuyên nghiệp đúng không nào. Bỏ nói tở còn thông minh khi biết sử dụng cả những từ địa phương trong “vở kịch” của mình, ví dụ câu nói nững nịu pha chút hờn dỗi, ngưng ngưng của cậu bé An: Má chọc con hoài, con lớn rồi chứ bộ. Phải quan sát rất khéo mới có được chi tiết này. Bởi nó làm cho ta thấy rõ nhân vật An, mạnh mẽ và mưu trí đấy nhưng vẫn còn rất trẻ con. Như thế mới đúng với độ tuổi chứ.

Làm ông cụ non sớm thì rất mệt đúng không? Bố nháy mắt, tớ biết thừa là bố trêu vì có nhiều báo chí khi viết về tớ đã đặt cho tớ biệt danh “ông cụ non” mà. Bố lại nói tiếp, trong khi con viết, nếu như đó là đoạn mang âm hưởng một vùng miền nào đó mà con biết sử dụng phương ngữ thì người đọc sẽ có cảm giác là con đã hiểu, đã yêu, đã gắn bó và đã thấm đượm “cái chất” rất riêng của vùng đất đó. Không những thế, trong một số tình huống, phương ngữ lại còn rất đặc dụng và mang lại những hiệu quả không ngờ nhé.

Rồi bố lại thao thao kể:

Vào tháng 10 năm 2001, sau khi bom đã rơi xuống Afghanistan, ngài cố vấn an ninh quốc gia Mỹ đã có cuộc họp báo trong khuôn viên Nhà Trắng. Một phóng viên hỏi: Tôi muốn hỏi về thời điểm ném bom. Có một lý do riêng nào đó để chọn ngày Chúa Nhật để tấn công không? Câu hỏi này không phải vô hại mà là một cái bẫy. Tại sao? Vấn đề nằm ở từ Chúa Nhật mà không phải là từ Chủ nhật. Khi mới mở màn trận chiến này, phe Taliban hò hét “thánh chiến”. Người Do Thái và người theo đạo Cơ đốc hiểu hơn ai hết tên gọi Thứ Bảy và Chủ Nhật. Tuần lễ Do Thái gọi ngày thứ Bảy là Sabbath, ngày nghỉ cuối tuần. Đạo Cơ đốc thừa hưởng tuần lễ kiểu Do Thái nhưng lại coi ngày tiếp theo Sabbath mới là ngày nghỉ và đó là ngày của Chúa (Chúa nhật). Câu chất vấn của phóng viên hàm chứa ám chỉ: Phải chăng đây là kế hoạch Crusade của tổng thống Bush? Crusade là cuộc Thập tự chinh của những người Thiên Chúa giáo thời Trung cổ để giành lại đất thánh từ tay những người đạo Hồi. Thật là một câu hỏi khó. Hàm ý thật sâu xa chỉ nhờ việc dùng một từ địa phương.

Tớ thích cách hướng dẫn của bố về một vấn đề nào đó. Nó luôn khiến tớ phải tiếp tục động não chứ không chỉ dừng lại ở điều mà bố giải thích. Chỉ một câu chuyện về cách dùng từ địa phương như thế mà tớ nhớ rất lâu. Tớ sẽ áp dụng khi nào có thể.

Một thể loại văn nữa cũng xuất hiện trong chương trình sách giáo khoa tiểu học là văn tường thuật nhưng với thời lượng ít hơn. Tớ thì không thích thể loại này lắm vì các đề bài thường là không hấp dẫn. Hơi khó để phân biệt giữa văn miêu tả và văn tường thuật nên trong quá trình làm tớ hay bị nhầm lẫn. Về sau, tớ đúc rút ra kinh nghiệm là: trong văn tường thuật, thể nào cũng phải trình bày theo thứ tự thời gian. Lại nữa, văn tường thuật đòi hỏi sự chuẩn xác và kết cấu chặt chẽ hơn văn miêu tả. Nếu như văn miêu tả bạn có thể thay đổi trật tự không gian, trình tự miêu tả cũng có thể linh hoạt thậm chí trình bày theo cảm xúc còn ở văn tường thuật thì tình hình sẽ khác. Bạn đã nghe tường thuật bóng đá bao giờ chưa? Đó, tường thuật sẽ là bạn thuật lại những gì đã diễn ra trong 90 phút thi đấu, phần cảm xúc và tâm trạng chỉ là thêm vào thôi. Tớ còn rút ra một điều này nữa, văn tường thuật thì thời gian diễn ra sự việc không được cách quá xa thời điểm mà bạn thuật lại. Cho nên, bạn nhớ nhé, đừng nghĩ đến việc thuật lại một việc đã xảy ra cách lúc bạn làm bài tới vài ba năm, đừng nêu điều đó trong phần mở bài, sẽ không hấp dẫn chút nào đâu.

Phù, như vậy là tớ đã điểm hết các thể loại văn mà chúng mình đã học trong chương trình tiểu học rồi. Tớ thấy, hầu hết các bạn bè của tớ đều ngại viết văn. Trước mỗi đề bài cô cho, các bạn thường nhăn nhó, vò đầu bứt tóc. Có nhiều bạn còn tâm sự với tớ là nếu có thể đổi được giữa việc làm một bài văn với 20 thậm chí 30 bài toán, bạn cũng sẵn sàng. Ui chà, thật là một phép hoán đổi không dễ chịu chút nào. Trước mỗi bài văn, tớ thường viết rất nhanh. Cô giáo luôn ngạc nhiên bởi tớ không chỉ viết khá ổn mà còn ngạc nhiên vì tớ viết nhanh quá. Bỏ qua những lời dặn của cô giáo và mẹ là trước khi làm văn, cần thiết phải lập dàn bài, hễ gặp đề bài nào hay là tớ “phóng bút” viết ngay. Thế nên, các bài

văn cô giao về nhà, tờ đều hoàn thành ngay tại lớp. Có khi các bạn còn chưa kịp làm chút nào thì tờ đã có điểm trong sổ của cô rồi.

Tình hình cũng y như vậy khi vào thi. Ở trường tờ, mỗi kì thi được tổ chức nghiêm ngặt không khác gì thi đại học. Mỗi bạn một số báo danh, cô giáo coi thi lạ hoắc và rất nghiêm. Cô đi dạo vòng vòng quanh phòng thi, thi thoảng nhắc nhở bằng một giọng lạnh lùng. Việc này có từ khi tờ học lớp Một. Những kì thi đầu tiên, điểm của tờ bao giờ cũng không cao vì tờ còn mãi quan sát cô giáo coi thi và các bạn khác không cùng lớp với mình ngồi cùng phòng thi. Thậm chí tờ còn cứ nghĩ, không biết bạn có cùng tên là Nhật Nam ngồi sát mình đây có phải cũng sinh ra ở Nhật Bản không. Tờ thì cứ miên man nghĩ như thế còn thời gian thì trôi vèo vèo. Đến khi bắt tay vào làm bài thi, do vội vội vàng vàng nên thế nào cũng viết nhầm hoặc tính toán sai.

Sau này, quen dần với các kì thi nên tờ làm bài thi chủ động hơn. Chỉ có điều, văn tờ viết thường dài. Tờ luôn là người phải xin thêm giấy thi và các cô giáo thường hỏi: Con làm bài lại à? Dạ không phải, con làm sang tờ thứ hai. Cô ngạc nhiên lật tờ giấy thi đã viết kín của tờ, thở ra một hơi nhẹ nhõm và cho thêm giấy. Tuy nhiên, các bạn đừng nghĩ là điểm văn của tờ vì thế mà sẽ cao chót vót đâu nhé. Tờ thường mắc phải những lỗi sau đây: viết sai chính tả (chỉ một số từ thôi và chỉ ở những năm lớp Một, lớp Hai), viết xấu (do viết nhanh và viết nhiều quá, chắc vậy) và lan man. Chà cái khoản lan man này là nỗi ám ảnh nhưng tờ rất khó sửa. Mỗi khi bắt tay viết, trong đầu, nhiều ý tưởng cùng ập đến và tờ thấy mình có trách nhiệm phải thể hiện tất cả những ý tưởng đó. Các cô thì không thích như vậy lắm. Các cô muốn, ví dụ tả về mẹ chẳng hạn thì con phải tả hình dáng này, bao gồm dáng người, nước da, mái tóc, khuôn mặt, mắt, mũi, chân, tay rồi đến tính tình phổ biến là hiền dịu (mặc dù nhiều bạn nói nhỏ với tờ là mẹ cũng rất khó tính và nghiêm khắc - tất nhiên rồi), nói chung là như công thức mà tờ đã “đúc kết” ấy. Trong khi đó thì tờ cứ “lan man” tận đâu đâu, nói những điều sâu kín trong lòng với mẹ, nghĩ xa nghĩ gần về hình ảnh những người mẹ mà tờ đã được đọc trong các truyện. Và kết quả là tờ thường nhận những điểm số không như mong muốn. Rất may điểm số không phải là một điều gì đó có ý nghĩa quá quan trọng với mẹ, với bố tờ lại càng không.

Bố mẹ thường hồi hộp chờ đợi những lúc được cầm bài kiểm tra của tờ trên tay và đọc bài văn với tất cả sự thích thú. Nếu có lỗi sai chính tả, mẹ sẽ cốc nhẹ vào đầu và nói: Ui chao, bố viết sách dạy học chính tả mà con trai vẫn viết sai chính tả này. Bố tùm tùm: May mà chưa viết sai chính tả theo kiểu: Cô giáo em say mê... chồng người. (Tờ trông người - nghĩa bóng chỉ việc dạy dỗ học sinh nhưng khi viết nhầm đã trở thành một ông chồng của người khác - nguy hiểm thế). Cả nhà lại cười vang.

Trong bài, nếu từ nào bị cô gạch chân vì dùng chưa chính xác, bố thường tỉ mỉ giảng giải nghĩa của những từ ấy, thậm chí mang cả những từ điển Hán Việt tra nghĩa gốc cho tờ xem. Bố cũng thường nhận xét về cách hành văn, về cấu trúc bài văn và những điều mà theo bố nên có trong bài viết. Chả thế mà nhiều bài cô phê là “hơi lan man” nhưng bố thì lại nói, nếu bố bằng tuổi con, có thể bố sẽ viết nhiều hơn nữa. Hãy để trí tưởng tượng của mình bay bổng. Hãy để con chữ nhảy múa trên trang giấy, chỉ có điều nếu người ta muốn mình “nhảy” theo điệu dân gian chẳng hạn thì đừng phá cách đến mức nhảy sang kiểu hiện đại. Bố luôn phân tích những điều rất đúng với suy nghĩ của tờ. Vì thế, tờ rất vui khi mang bài kiểm tra về cho bố mẹ xem mà không cần phải lo sợ hay giấu giếm khi có trót bị điểm không cao. Nhưng tờ cũng rút ra được nhiều bài học từ những lời nhận xét của bố mẹ.

Tờ thường hỏi các bạn:

- Bố mẹ ấy có đọc những bài văn của ấy không? Một số bạn trả lời chắc nịch:

- Có chứ, đọc rất kĩ.

Nhưng một số bạn khác lại buồn rầu lắc đầu:

- Không bao giờ, bố mẹ chỉ cần xem tờ được mấy điểm thôi.

Hơi buồn cho các bạn ấy vì như thế các bạn ấy sẽ không có động lực để có thể viết được những bài văn hay hơn. Một bài văn cũng như một tác phẩm của mình. Khi được mọi người, nhất là người thân quan tâm, mình sẽ có ý thức hơn với những đứa con tinh thần ấy. Không cần phải bình luận hay nhận xét chỉ cần các bà mẹ ngồi chăm chú đọc văn của con mình, dù bật cười vì sự ngô nghê thì những đứa con cũng sẽ rất hạnh phúc, tờ tin là như thế.

Tớ có đứa em họ năm nay học lớp Ba. Mỗi khi em ngồi vào bàn viết văn, tớ thấy thương vô cùng, y như một cuộc vật lộn. Em thường ngồi cắn bút hàng giờ. Mỗi khi tớ hỏi, em lại nước mắt lưng tròng, giọng run run: Em không biết làm. Với kinh nghiệm sư phạm của một ông anh hơn em mình ba tuổi, tớ cố gắng hết sức để em ấy có thể viết được bài văn nhưng ngay sau đó, em lại ngồi cắn bút hoặc vui hơn, đi lau bút và bơm mực cho dù bút vẫn còn đầy mực. Học văn với em ấy có nghĩa là: làm theo sự chỉ dẫn của bố mẹ hoặc thầy cô giáo rồi học thuộc lòng, như thuộc lòng một bài thơ vậy và đến khi thi chỉ việc chép lại. Nếu theo thời gian, cứ giữ cách học ấy, em sẽ mất hoàn toàn khả năng làm văn. Và không tưởng tượng được điều gì sẽ xảy ra nếu trong giờ thi em gặp phải một đề văn hoàn toàn xa lạ, một đề văn chưa được học thuộc.

Tớ nói nổi bần khoản của mình với mẹ. Hai mẹ con bàn nhau kế hoạch giúp em làm văn. Ban đầu, mẹ dạy em cách đặt câu theo nhiều cấp độ như dùng từ đặt câu rồi đến tự đặt câu theo tình huống cho trước. Sau nữa, mẹ dạy em viết khoảng ba câu một về một chủ đề gì em thích, đơn giản như: miêu tả cái váy của con. Em sẽ viết đại loại là: Cái váy của con màu hồng. Cái váy con ngắn tay. Cái váy của con khi mặc rất mát. Mẹ cũng tỏ vẻ hài lòng: Thế là tốt rồi nhưng đọc một đoạn văn có ba câu mà cả ba đều bắt đầu là Cái váy của con thì không hay chút nào, bây giờ phải sửa lại chút nhé.

Cứ thế, mẹ kiên nhẫn sửa, em chép lại và tả sang một đồ vật khác mà em thích. Đoạn văn dần tăng số câu lên. Mẹ dạy em viết câu mở đoạn để giới thiệu, các câu tiếp theo để miêu tả hoặc kể những gì mình đã giới thiệu ở câu mở đoạn và kết thúc là tình cảm của mình với đồ vật, sự vật, sự việc được nói đến. Bằng tất cả lòng mong mỏi để em biết viết một đoạn hay một bài văn ngắn, cuối cùng thì tớ và mẹ cũng đã thành công. Bây giờ, em không “vật vã” mỗi khi làm văn nữa. Nhưng việc học thuộc lòng mỗi bài văn vẫn tiếp tục diễn ra ở lớp và em lại vẫn tiếp tục biến các bài văn thành những bài tập đọc để khi thi chỉ việc chép. Cách làm ấy khiến cho môn Tập làm văn sẽ ngày càng trở nên đáng sợ trong nhà trường. Tớ nghĩ rằng, bất kì trẻ em nào cũng có đầy ắp những ý tưởng, những suy nghĩ và tràn đầy sự sáng tạo. Môn Tập làm văn chính là mảnh đất để trẻ em thể hiện điều đó, tất nhiên là trong khuôn khổ của một đề tập làm văn. Các bạn có đồng ý như tớ không?

Khoảng cách giữa một bài văn đúng với một bài văn hay là khá xa. Để viết bài văn đúng, bạn chỉ cần nắm vững những lý thuyết cô đã dạy, thêm từ ngữ và ý tưởng của mình để “lắp ghép” là được nhưng để có một bài văn hay thì có thể khó hơn nhiều. Ông ngoại tớ là một thầy giáo dạy văn. Mấy chục năm dạy học, nhiều thế hệ học sinh của ông bây giờ đã già nhưng họ đều nhớ đến ông với tất cả sự yêu kính và trân trọng. Tuy về hưu đã lâu nhưng đến bây giờ ông vẫn còn dạy kèm cho những anh chị học sinh

trong đội tuyển thi học sinh giỏi. Tớ thích nhất mỗi khi về Hải Phòng, được ngồi trong căn buồng bé xíu, cách một cái tủ là “lớp học” mà ông làm thầy giáo để lắng nghe tiếng ông giảng bài. Giọng ông trầm, âm, khoan thai, điềm tĩnh. Những bài giảng của ông có điều tớ hiểu, có điều không hiểu nhưng vẫn thấy hấp dẫn. Ông nói về kết cấu đề - thực - luận - kết trong một bài văn. Ông đọc xúc động những bài thơ mà tớ chỉ nhớ được hai câu: Thắp một nén hương nơi đầu gió / Nhang khói đừng quên nắm mộ nào. Rồi ông bình giảng về sự ngưỡng vọng trong tâm tưởng của thế hệ sau đối với những người chiến sỹ đã hy sinh anh dũng.

Ông nhận xét từng câu chữ. Thỉnh thoảng lại nghe ông nhắc khẽ: Ngẩng cao đầu lên cháu! Dùng bút đỏ gạch chân chỗ này cho dễ nhớ nhé! Hoặc: Sáng nay trước khi đi học cháu ăn sáng chưa? Tớ nhớ có một chị học lớp chín thì phải, mỗi khi đi học về đều có bạn trai đứng đợi ở đầu ngõ. Với mọi người, đó là điều gì đó kinh khủng lắm. Ông biết nhưng chỉ điềm tĩnh nhắc: Nhớ về nhà ngay cho mẹ khỏi mong con nhé! Tớ lẳng lẳng ngồi nghe. Tớ thích cách mà các thầy cô giáo quan tâm đến học sinh theo kiểu như vậy. Và hứng thú với cách dạy văn nhẹ nhàng, không áp đặt, không ép buộc. Làm sao có thể yêu cầu học sinh phải thấy bài thơ bài văn nào là hay trong khi trong lòng chưa cảm nhận được. Cũng chính từ những lần lắng nghe sau cánh tủ ấy, tớ đã đúc kết được công thức làm văn như các bạn đã thấy ở trên.

Ông ngoại cũng là một trong những độc giả rất tận tụy với những bài văn của tớ. Mỗi khi mẹ gửi cho ông một bài văn nào đó, ông đều nhận xét bằng một vẻ tự hào và niềm yêu thương tràn đầy trên khuôn mặt phúc hậu. Ông luôn khuyến khích tớ hãy giữ gìn những bài tập làm văn của mình thành một tập sách để xuất bản. Ông tin rằng sẽ có nhiều người đọc. Bởi theo ông, khi đó người ta không chỉ đọc văn, người ta còn nhìn thấy ở đó một cậu bé chịu khó viết văn và giàu ý tưởng. Và biết đâu họ lại chẳng rút ra được những kinh nghiệm dạy văn cho con em mình. Tớ rất muốn sẽ thực hiện được như mong muốn của ông. Nếu cuốn sách với những bài văn của tớ ra đời, các bạn ủng hộ nhé. Không chỉ học được từ ông, tớ còn học được rất rất nhiều điều từ bố. Với khả năng sư phạm, vốn hiểu biết về ngôn ngữ sâu sắc cùng với kinh nghiệm của một người đã nhiều lần tham gia các kì thi học sinh giỏi văn quốc gia, bố đã chỉ cho tớ những điều vô cùng quý giá mà tớ muốn chia sẻ với các bạn.

Một vài lưu ý khi viết văn

- Thứ nhất là không nên viết câu dài: Một cách diễn đạt ngắn gọn, giản dị là một cách diễn đạt hay. Để học được điều này không dễ chút nào. Thói quen viết các câu dài, tràn lan của tớ khiến cho việc học nguyên tắc này trở nên rất khó khăn. Để tớ quen dần với việc này, hai bố con thường lấy chính những câu văn tớ viết để đem ra “cắt xén” những từ thừa, làm cho chúng trở nên ngắn gọn súc tích mà vẫn chuyển tải được đúng ý nghĩa.

Tớ lấy ví dụ nhé : Bài văn tả về quyển sách mà em yêu thích năm lớp Ba có đoạn tớ viết như sau:

Em lật từng trang sách, mỗi trang sách lại chứa bao điều thú vị, bí ẩn, những bài tập đọc, kể chuyện đem đến cho em nhiều thông tin bổ ích và ngay cả những bài viết chính tả cũng có nhiều đoạn hay ơi là hay. Em say sưa với những hình vẽ trong từng bài, các câu chuyện lịch sử, truyện cổ tích dưới nét vẽ minh họa trở nên gần gũi, dễ thuộc dễ nhớ.

Đoạn văn này theo bố nhận xét thì khá ổn về ý nhưng viết câu dài làm người đọc thấy mệt. Sau một hồi cắt xén, tách câu và chỉnh sửa lại, tớ đã viết thành đoạn như sau:

Em khẽ lặt từng trang sách. Mỗi trang lại chứa bao điều thú vị, bí ẩn. Em say sưa, yêu thích những thông tin bổ ích từ các bài tập đọc, bài kể chuyện hoặc ngay cả ngữ liệu cho các bài viết chính tả. Mỗi bài lại có hình vẽ minh họa sinh động, hấp dẫn làm em thấy các kiến thức trở nên gần gũi, thân quen, dễ ghi nhớ.

Theo bố, những nguyên nhân viết câu dài là: dùng nhiều câu ghép; dùng nhiều câu đơn với thành phần vị ngữ dài lê thê; dùng nhiều câu chứa những nội dung lặp lại. Sau khi hiểu nguyên nhân, để giải quyết việc tách câu, bố dạy tớ những phương thức liên kết câu thường dùng như sử dụng các từ nối: nhưng, mà, vậy nên, dùng dấu phẩy hoặc tách thành những câu đơn... Mặc dù nắm được kỹ thuật đó nhưng thực học được điều này cũng khó lắm. Câu văn tớ viết vẫn còn rườm rà và bố nói, có thể theo thời gian, tớ sẽ khắc phục được điều này.

- Giữa văn nói và văn viết có sự khác nhau: Chúng mình thường có thói quen “nói sao viết vậy”, theo bố tớ điều này ảnh hưởng không nhỏ đến nét đẹp của một bài văn. Ví dụ bình thường, tớ có thể nói: Bạn ấy chơi cờ hơi bị chuẩn, làm toán cực khủng và nói tiếng Anh thì cực đỉnh. Nhưng nếu viết như vậy trong bài văn thì không ổn, cô giáo sẽ “hơi bị” khó chấp nhận. Bạn sẽ phải thay là: Bạn ấy chơi cờ rất giỏi, làm toán cũng rất cừ và nói tiếng Anh tuyệt vời. Nhưng bố nói vẫn có thể sửa câu cho gọn hơn như: Bạn ấy chơi cờ, làm toán và học tiếng Anh đều rất tuyệt. Hoặc nếu muốn thành một câu hay mà vẫn muốn giữ nguyên nghĩa thì có thể đổi thành: Bạn ấy là một kì thủ siêu hạng nhưng học Toán và Tiếng Anh cũng rất tuyệt vời. Thói quen nói sao viết vậy cũng dẫn đến tình trạng các câu văn của mình trở nên dây cà ra dây muống, dài lê thê. Mỗi khi đọc những câu văn kiểu này của tớ, bố thường khen là tớ lầy hơi quá dài, nói một hồi mà không thấy mệt. Nhưng với những người yếu như bố, không chừng đọc xong sẽ... té xỉu.

- Dùng lặp từ: Các bạn cần phân biệt lỗi lặp với biện pháp điệp từ nhé: Điệp từ là nghệ thuật tu từ dùng trong các văn bản với mục đích nhấn mạnh ý cần nói đến. Ví dụ: Bài thơ Đất nước của nhà thơ Nguyễn Đình Thi có đoạn: Trời xanh đây là của chúng ta / Núi rừng đây là của chúng ta / Những cánh đồng thơm mát / Những ngả đường bát ngát / Những dòng sông đỏ nặng phù sa. Điệp cụm từ: “là của chúng ta” được lặp lại để nhấn mạnh ý nghĩa chủ quyền dân tộc, điệp từ “những” được lặp lại để nhấn mạnh về số lượng, diễn tả cảm giác tự hào phơi phới trước cảnh non sông, đồng ruộng, bờ bãi bát ngát đang mở ra tương lai cho một dân tộc độc lập. Để vươn tới cách viết nghệ thuật này thì rất khó. Lỗi thường gặp của chúng ta là cứ nhắc đi nhắc lại từ hoặc cụm từ nào đó, như kiểu tả về cái váy trong bài viết của em họ tớ. Ở lớp, tớ cũng thường xuyên nghe thấy cô nhắc nhở về việc các bạn viết lặp từ. Cô bảo có bài văn tả con mèo, cô đếm được khoảng 20 lần nhắc lại: Con mèo của em. Trời ơi, ai chả biết là con mèo của em, sao phải nhắc nhiều thế.

Hoặc như viết về mẹ, có bạn viết thế này:

Mẹ em có mái tóc dài thướt tha. Em thích mái tóc ấy lắm. Em thường cho tay vào mái tóc, lùa bàn tay lên mái tóc thấy mái tóc của mẹ mát rười rượi. Em nghĩ đó là mái tóc đẹp nhất trong số các mái tóc mà em thường gặp.

Rõ ràng là ý của bạn rất hay nhưng đọc lên thì đúng là thấy có quá nhiều “mái tóc”. Cách tốt nhất theo như gợi ý của bố là cắt bỏ bớt từ khi không cần thiết, dùng đại từ hoặc từ đồng nghĩa để thay thế. Câu văn nhờ vậy sẽ trở nên sáng sủa ngay.

Ví dụ với đoạn văn trên, bạn có thể viết lại thành:

Mẹ em có mái tóc dài thướt tha khiến em yêu thích vô cùng. Em thường lùa bàn tay vào mái tóc để nghe những sợi tóc chảy trên kẽ ngón tay mát rượi. Đối với em, đó là mái tóc đẹp nhất.

Phù, từ 6 từ “mái tóc” rút xuống chỉ còn có 3, cũng ổn phải không các bạn.

- Nên sử dụng các biện pháp nghệ thuật tu từ trong khi viết văn: Điều này thì ai cũng thấy rõ lợi ích của chúng đúng không nào. Trong bài thơ: Buổi sáng nhà em nếu nhà thơ Trần Đăng Khoa không gắn tên các con vật, đồ vật với những đại từ như: mẹ gà, bác nồi đồng, thằng gà trống, cái na, cu chuối cùng với các hoạt động như: gáy như điên, huyền thuyên... thì chưa chắc đã được trẻ em yêu thích đến vậy. Tuy nhiên, để dùng được các biện pháp nghệ thuật tu từ trong bài viết của mình không hề đơn giản. Nghệ thuật xem chừng “dễ xoi” nhất là so sánh và nhân hóa. Tớ tự nhận mình là “chuyên gia” về việc dùng hai nghệ thuật này. Mỗi khi làm văn, tớ thường suy nghĩ xem cần so sánh vật cần tả với cái gì. Không phải lúc nào tớ cũng thành công. “Nổi tiếng” nhất là trong một đoạn viết hồi lớp Hai, tớ đã mạnh bạo so sánh: thân hình của mẹ với... cây chuối. Đối với tớ, cây chuối cũng đẹp đấy chứ, mềm và mát lại còn gần gũi, thân thương, bạn nào chẳng biết cây chuối. Thấy vậy, bố hài hước, so sánh như vậy nghe rất... chuối. Trong khi so sánh, con nên tìm những hình ảnh nào đẹp, có sức gợi tả, gợi cảm. Thế mới gọi là nghệ thuật. Còn nếu so sánh khuôn mặt cô giáo em giống một hình tròn, con lợn như cái bàn... chẳng hạn thì không được coi là nghệ thuật đâu. Mặc dù nắm rất chắc “lý thuyết” như thế nhưng vẫn rất khó phải không các bạn?

Những hình ảnh so sánh mà tớ dùng trong các bài văn được bố mẹ khen có rất nhiều nhưng tớ sẽ chọn ra đây một số ngữ liệu mà tớ thích nhất các bạn nhé:

+ *Bàn tay mẹ dịu dàng xoa lên má em mát tựa như một nụ hôn của gió.*

+ *Ba ngăn cặp tựa như ba anh em luôn sát cánh bên nhau. Người anh trai đứng giữa, to lớn nhất, mạnh mẽ bảo vệ cho hai em. Anh trai ấy luôn sẵn sàng gánh vác những việc nặng cho các em của mình. Em út hay mè nheo, ý mình nhỏ bé nên chỉ mang mỗi hộp bút. Người em út lúc nào cũng lấm lem toàn vết mực. Ấy vậy mà cả nhà cặp, ai cũng thương em út nhất.*

+ *Lông của mèo Capi mềm và mịn, sờ vào hết như sờ lên miếng thạch dừa mát rượi.*

+ *Ánh nắng hoàng hôn đỏ rực tựa như màu đỏ trên miếng dưa hấu vừa bổ, muốn cắn vào mà sợ chúng tan đi mất.*

Bố mẹ bảo những hình ảnh so sánh này khá độc đáo. Tuy nhiên mẹ cũng dặn, khi làm bài, đừng để tâm hồn ăn uống của mình chi phối đến hình ảnh được so sánh khi tả nhiều quá! Hi hi.

- Chất liệu để làm nên những bài văn hay chính là sự tích lũy vốn hiểu biết của mình. Đừng nghĩ rằng khi viết văn thì mình chỉ cần biết đến cấu trúc bài văn, cách đặt câu, dùng từ. Tất cả chất liệu để viết văn phải được chuẩn bị sẵn. Con thường viết bài văn nhanh bởi hai lý do: Những kỹ năng viết văn đã thực hiện thuần thục và thứ hai quan trọng hơn, những điều cần viết, con đã có ý thức tích lũy một cách tự nhiên trong quá trình hoạt động, vui chơi, trò chuyện, lắng nghe, suy ngẫm.

Bạn thử so sánh hai đoạn văn tả về con bướm khi bay, một đoạn là chỉ quan sát và ghi chép lại theo kiểu “nhớ mang máng” và một đoạn là quan sát cộng với sự suy ngẫm của tớ:

Đoạn 1: *Con bướm với cánh màu vàng nhạt thật là đẹp. Nó bay là là trên những bông hoa. Cánh của nó xòe rộng, như đang múa. Nó như muốn nói với hoa rằng: Tôi hạnh phúc biết bao!*

Đoạn 2: *Con bướm có bộ cánh màu vàng nhạt. Trên nền vàng nhạt ấy, tựa như có một người họa sỹ nào đã cố tình chấm thêm vài ba nốt đen sẫm. Mỗi khi bướm bay, màu vàng và màu đen nhập vào với nhau, người ta không biết bướm đang bay hay những đốm hoa nắng đang rập rờn trước mặt. Bướm là là trên các khóm hoa. Nó hạ xuống thấp rồi lại lướt nhẹ lên cao. Hình như là cánh bướm chỉ mở rộng ra rồi nhờ gió đưa đẩy. Cứ xập xòe bay lượn, cứ giỡn chơi cùng hoa, thong thả, nhàn nhã và thanh nhàn biết mấy!*

Đoạn văn thứ hai tớ viết khi đã quan sát rất kỹ về chú bướm và phát hiện ra cánh bướm thường có những chấm đen. Tớ cũng tìm ra sự khác biệt giữa kiểu bay của bướm với các con vật khác như chim, ong... và thế là, khi viết, tớ chỉ cần ghi chép những “điều khác biệt” ấy cộng với cảm xúc của mình là thành đoạn văn thôi.

Về vấn đề này, bố tớ nói:

- Con trai ạ, quá trình viết văn là quá trình người viết gom nhặt những chất liệu trong đời sống sau đó cất chúng trong những “ngăn lưu trữ” bí mật của tâm hồn. Việc làm giàu vốn hiểu biết sẽ có ý nghĩa quan trọng trong quá trình viết.

Trước sự háo hức của tớ, bố tiếp tục nói:

- Tuổi ấu thơ của bố thiệt thòi vô cùng. Nhà nghèo, bữa đói, bữa no nhưng bố vẫn miệt mài tích lũy tri thức. Chính cái chất liệu chắt ra từ trong sách vở, từ những ngày mò cua bắt ốc, từ những đêm trăng ngủ ngoài bờ ruộng chằng chài đơm cá, từ những thấu cảm với nỗi khổ của người dân quê, từ nỗi niềm thương ông bà nội thất lòng đã làm nên những bài viết rất riêng của bố mà các bạn khác ở cùng tuổi bố không có. Thế là bố “thắng” về những bài văn trong khi bố “thua” các bạn ở thị thành nhiều thứ lắm. Con hiểu không nào?

Lúc ấy, tớ muốn ôm bố thật chặt và nói thầm:

- Con hiểu rồi bố.

Nhưng rồi tớ lại ngồi ngẩn người:

- À, thì ra là như vậy. Bố cười to:

- Thôi nào, ông cụ non, con cứ chơi thật vui, ăn thật ngon, ngủ thật khỏe rồi con sẽ làm được tất cả những điều mình mong muốn.

Đến đây thì tớ cũng cười phá lên :

- Lúc nào con chẳng “làm” được những điều bố vừa nói, nhất là ăn ngon ấy ạ!

Sau khi bố giảng xong về cách thức này, ngay ngày hôm sau, để làm quà tặng bố, tớ đã viết một đoạn văn dưới đây cùng với lời đề tặng:

Con trai tặng bố và tuổi thơ của bố. Con đã nhớ lời bố: Viết văn phải quan sát, phải suy nghĩ thật kỹ và đây là một đoạn văn con viết về dòng sông gần nhà ông bà nội. Bố xem có giống với dòng

sông mà bố đã từng bơi lội, mò tôm, bắt cá ngày bé không nhé:

“Quê hương ai cũng có một dòng sông bên nhà. Con sông quê gắn bó với tuổi thơ đời tôi”. Lời bài hát cứ ngân nga trong trái tim em bởi quê em cũng có một dòng sông hiền hòa và thơ mộng. Mỗi khi nhắc đến con sông quê, lòng em lại xốn xang một tình yêu quê hương tha thiết. Con sông như dải lụa trắng mềm mại vắt qua cánh đồng xanh mượt lúa khoai. Chảy đến làng, sông như lặng đi trước vẻ đẹp của xóm làng nên sông trầm ngâm phản chiếu những hàng tre xanh mượt mát soi bóng mát rượi xuống đôi bờ. Những buổi trưa hè, nắng đổ tràn trên mặt sông lấp lánh. Lúc ấy, dòng sông như một tấm gương dài phẳng lặng soi bóng mây trời. Trên mặt sông, một vài chiếc thuyền lá tre tí hon bồng bênh trôi đi mãi theo dòng nước trong xanh. Thỉnh thoảng một chú bói cá lông xanh biếc hay một chú cò trắng như vôi đậu trên cành tre lim dim ngắm bóng mình dưới nước. Nghe tiếng lũ trẻ trâu tinh nghịch ào xuống dòng nước mát, chúng vội vàng vỗ cánh bay lên. Mỗi buổi hoàng hôn, mặt nước nhuộm màu hồng rực. Đâu đó vọng lên tiếng gõ lanh canh của bác thuyền chài đánh cá làm rộn rã cả một khúc sông. Buổi tối, khi ông trăng tròn soi bóng lấp lánh, sông thành đường trăng rực rỡ. Cứ thế, sông mang nước ngọt nước lành tưới tắm cho ruộng đồng bờ bãi. Sông còn chảy mãi trong tâm hồn, trong tình yêu ruộng đồng bờ bãi của mỗi con người thom thảo nơi đây.

Bố đọc xong thì cảm động lắm, bố cứ xoa vào mái tóc rẽ tre lớm chớm trên đầu tó và nhìn tó rất chi là âu yếm. Hihi, thích quá cơ!

- Điều mâu chốt mà bố tó thường nói rất nhiều trong quá trình viết văn là, khi tả phải dồn tình cảm của mình vào bài viết. Để minh chứng cho điều này, bố đã cùng tó tận hưởng một chuyến tham quan đặc biệt : về quê vào đúng mùa gặt. Bố cho tó được trở thành một chàng nông dân thực thụ, xắn quần lội xuống ruộng (dù ban đầu tó rất sợ), sau đó, bố dẫn tó trèo lên ngọn núi làng. Ngồi trên đó, bố chỉ cho tó quan sát thật kỹ để cảm nhận được niềm vui trên nét mặt của những người nông dân khi đang gánh lúa về nhà. Và cuối cùng, “sản phẩm” mà tó “gặt” được sau lần đó là:

Không gì đẹp bằng làng quê khi ngày mùa đến. Hình như trời góp nắng dồn lại trong suốt mấy tháng mùa xuân ẩm ướt để rắc lên bát ngát những cánh đồng trong ngày mùa. Màu nắng tươi rói ngập tràn, hòa lẫn với màu vàng của lúa làm cả làng quê như được tưới tắm trong thứ màu vàng trù phú và đầm ấm đến lạ. Hương lúa thơm ngọt ngào lan tỏa trong không gian khiến ai cũng muốn hít căng lồng ngực. Cả làng rộn rã, bừng lên sức sống. Nổi bật nhọc nhằn như tan biến, trên khuôn mặt mỗi người chỉ thấy lấp lánh niềm vui. Nụ cười tinh nghịch trốn sau đôi môi cô thôn nữ, nụ cười lặn trong những nếp nhăn trên má mẹ, trên trán cha, nụ cười nở hồng trên đôi má đen nhẻm màu nắng của mấy trẻ mục đồng, nụ cười làm cho làng quê tươi tắn, rực rỡ. Lúa nặng trĩu trên tay người gặt. Hạt lúa kết tinh từ màu nắng, từ ngọn gió đồng, từ nghĩa tình thom thảo của người dân quê đang theo mỗi bước chân rộn rã trở về nhà, bắt đầu một cuộc hồi sinh mới. Yêu sao mùa gặt quê em!

Bố rất hài lòng với đoạn văn này của tó. Bố cho rằng, đọc đoạn văn, người ta hiểu được niềm vui của người viết hòa trong từng con chữ, như thế là đoạn văn rất có hồn, vừa tả cảnh vừa tả tình. Bố giảng tiếp:

- Khi viết văn, nếu con viết với một thái độ thờ ơ, một nghĩa vụ bắt buộc, một tâm trạng không thoải mái, bài văn sẽ chỉ là sự chấp nối những con chữ vô hồn. Chữ nghĩa khi ấy giống như một đoàn quân

đi lạng lẽ, người nọ không nói gì với người kia và tiến về một nơi không định trước.

- Vậy thì cần có “một người chỉ huy” phải không ạ?

- Đúng vậy, cần có một người chỉ huy thật tài ba đó là cảm xúc của người viết để điều khiển “binh đoàn” chữ. Người chỉ huy này sẽ khiến đoàn quân chữ linh hoạt, sinh động và đặc biệt là rất tinh nhuệ, có thể đánh đâu thắng đó.

- Con nhớ rồi, con sẽ “điều binh khiển tướng” thật cừ cho bố xem! Tớ giờ tay thật cao như kiểu các chiến sỹ vẫn hứa trước người chỉ huy. Bố bật cười:

- Đoàn quân chữ sẽ hạnh phúc lắm với một người chỉ huy to béo và luôn vui vẻ như thế này.

Có thể khi bố giảng, tớ chưa thực cảm nhận hết những gì bố nói, nhưng trong sâu xa tâm hồn, tớ hiểu rằng khi tâm trạng của người viết đồng cảm đọng lại trong từng con chữ sẽ khiến tác phẩm ở lại rất lâu trong tâm trí người đọc. Và tớ mong muốn mình sẽ viết được những bài văn thật có hồn. Nhưng để đạt được điều mong ước đó, là cả quá trình tích lũy và rèn luyện. Song song với đó vẫn là ước muốn được viết những điều mình thích như tớ đã từng nói ở phần trên.

GHI CHÚ CỦA BỐ MẸ

Những năm đầu cấp tiểu học, Nam thường không thích học Toán. Hầu hết các thầy cô dạy môn Toán đều nhận xét: Nam học thông minh nhưng không nhiệt tình. Để tạo hứng thú học Toán cho cháu, chúng tôi đã tham khảo một số sách giáo khoa dạy Toán nước ngoài và cố gắng kết thế mạnh của Nam (ngôn ngữ) với điều mà cháu còn chưa thực say mê. Sau nhiều những bài tập Toán mà thực chất là để chơi hoặc đổ về ngôn ngữ, Nam đã không còn "sợ" Toán và thích môn học này hơn.

HỌC VĂN THEO KIỂU “2 TRONG 1”

Các bạn ơi, nếu mình chỉ chăm chăm vào việc viết văn thôi thì chưa chắc đã ra đời được những bài văn hay. Mặc dù luyện tập là cần thiết nhưng tớ biết, với trẻ con bọn mình, để ngồi vào bàn và viết thực sự là rất khó khăn, buồn tẻ nữa. Chắc hẳn tâm lý ấy, lại với mong muốn cải thiện cho tớ các môn học khác, bố đã nghĩ ra cách “song kiếm hợp bích” nghĩa là biến các bài toán mà tớ thường không mấy thích thú thành một cách để phát triển vốn từ và giúp tớ hiểu thế nào là một đoạn văn. Điều này được bố thực hiện với tần số rất cao khi tớ học những năm đầu cấp tiểu học, đến thời điểm này thì không thấy nữa. Có thể bố đã yên tâm về khả năng ngôn ngữ cũng như năng lực viết văn của tớ rồi chăng? Hì, cũng chưa biết được. Với cách làm của bố tớ thì môn Toán đã không còn là nỗi ám ảnh của tớ nữa. Xin lấy ra đây một vài ví dụ. Nhân thể nói luôn là ngày bé, bố tớ rất “siêu” về môn Toán, chẳng hiểu do số phận đưa đẩy thế nào lại rẽ sang học Văn nhưng bố đã có một “nhận định” rất chắc chắn rằng, người nào đã giỏi Toán thì sẽ chắc chắn sẽ giỏi Văn và ngược lại. Nhận định này làm tớ yên tâm phần nào.

Môn Toán dưới sự hướng dẫn của bố, không còn đơn điệu như khi mình học trong sách nữa đâu. Nó như hơi thở của cuộc sống, như những gì cần thiết cho việc sinh hoạt của mình hàng ngày. Như khi bạn cần đến cửa hàng mua một thứ gì đó, khi bạn đứng lên bàn cân (phải cân là một trong những nỗi ám ảnh của tớ đấy, hic hic), khi bạn đo chiều cao của mình, thậm chí khi bạn chia một chiếc bánh. Tớ học Toán với bố thật vui.

Ví dụ nhé, khi học lớp Một, tớ thường hay nhầm lẫn về phương hướng. Vì thuận tay trái nên tớ luôn nghĩ tay đó là tay phải, khi cô hỏi, tay phải con đâu, tớ giơ tay trái ra ngay không một chút chần chừ. Cô thắc mắc: Sao Nam cứ như “bác học” mà lại nhầm lẫn tay trái với tay phải thế nhỉ làm tớ ngượng chín. Vì nhầm lẫn bên trái, bên phải nên tớ cũng nhầm lẫn luôn giữa các từ chỉ vị trí trước sau, trên dưới. Bây giờ nghĩ lại thì thấy mình thật ngô nghê. Nhưng hồi đó, quả thực là một vấn đề không nhỏ chút nào. Thế là một hôm, bố kéo tớ ra sân. Bố lấy phấn vẽ một vòng tròn. Tâm vòng tròn, bố ghi là Đất. Sau đó 4 góc, bố ghi Lửa - Nước - Mặt trời - Gió. Để bắt đầu trò chơi, tớ phải đứng ở vị trí Đất. Nếu bố hô: Lửa, tớ chạy về bên trái; Mặt trời - chạy về bên phải; Nước - chạy lên trên; Gió - chạy xuống dưới. Trò chơi này vui lắm, tớ chạy tít mù. Khi đã quen, bố không hô theo từ đặt trong các ô nữa mà hô:

- Chạy bên trái! Rồi bố hỏi:

- Con chạy tìm gì thế?

- Dạ con tìm Lửa ạ.

- Ui, đúng rồi, con giỏi thật.

Cứ thế, hai bố con chơi đến vã mồ hôi. Chơi xong, về nhà, bố muốn tớ vẽ lại hình vẽ và trả lời các câu hỏi mà bố đã soạn sẵn:

Ô Mặt trời ở vị trí nào? Ai đứng bên trái của Đất? Ai đứng bên phải của Đất? Ai đứng đằng sau, Ai đứng đằng trước Đất?

Chỉ sau một trò chơi này thôi, tớ đã không còn nhầm lẫn vị trí nữa vì tớ luôn gắn mỗi bên với một cái

tên mà tớ đã chơi. Không những thế, những câu như: Tay trái của tôi là... tay phải của tôi là... rất hay, đọc lên nghe có giai điệu. Thế là nhân thể bố khuyến khích tớ làm thơ. Những vần thơ đầu tiên của tớ như thế này:

Tay trái của tôi là Lửa.

Lửa giúp cho cơm chín.

Tay phải của tôi là Mặt trời.

Mặt trời sưởi ấm con tim.

Phía trước tôi là Nước.

Tôi tìm thấy mình trong gương nước.

Đằng sau tôi là Gió.

Tiếng gió vì vu tôi ước được ngủ say.

Khò khò... làm xong thì hai bố con đã ôm nhau ngủ rồi. Bố nói, đó chính là Toán đây. Môn Toán dạy người ta biết phương hướng. Đó là bài học quan trọng cũng như bài học về các con số. Con tưởng tượng xem nếu mình đi lạc trong một khu rừng, mình phải biết mặt trời mọc ở hướng nào, mình đang ở hướng nào để tìm đường ra chứ. Không những thế, học về phương hướng, giúp con hiểu hơn về thiên nhiên. Con sẽ biết các bông hoa hướng về phía mặt trời để làm nên hương thơm và màu sắc. Con sẽ biết vì sao những chú chim mùa đông luôn di cư về phương Nam. Và đó lại chính là chất liệu để làm nên những bài văn. Tớ ngẩn ra, bố tài thật! Thế đúng là “song kiếm hợp bích” rồi. Một sự kết hợp nhuần nhuyễn nữa, dưới sự hướng dẫn của nhà sư phạm hay bông đùa là bố, nhiều khi tớ không phân biệt được là mình đang học Toán hay học môn Luyện từ và câu nữa. Bố dán lên cửa một mảnh giấy màu mè, trang trí hoa hoét, trên đó có viết những dòng sau đây:

Bố tuyệt vời

Bố yêu quý, bố là người bạn của con.

Bố hãy nhận một nụ hôn thật kêu từ tấm lòng con.

Và con sẽ ôm bố thật chặt.

Và con sẽ hát cho bố nghe: a, á, à...

Và con sẽ nói: Bố là người bố hạnh phúc nhất.

Xong, sau khi để tớ ngẩn người ra đọc một đoạn thơ nghe vừa vui vừa du dương không thể tả, bố đưa ra một tờ giấy, trên đó có ghi nhiệm vụ. Oạch, xem nào: Đoạn thơ trên có bao nhiêu tiếng? Thế có đếm tiếng cả tên đoạn thơ không ạ? À, có chứ. Thế a, á, à có phải là 3 tiếng không ạ? Câu này không trả lời được, con phải suy nghĩ nhé! Tớ lén chạy đi hỏi mẹ. Mẹ thì thầm, bình thường đó chỉ là những chữ cái thôi. Nhưng trong trường hợp này, chúng được coi là các tiếng, tiếng con hát ra mà. À, dễ rồi, bố ơi, có tất cả 52 tiếng. Hai bố con hí hục đếm lại. Nhưng bố không công nhận quyền trợ giúp. Nên hoặc là tớ phải hát, hoặc là tớ phải làm một bài thơ khác dán thay thế bài này. Hát thì tớ dờ tẹ nên đành làm

thơ vậy. À không, phải gọi là văn xuôi xuống dòng mới đúng:

Con trai cũng tuyệt vời

Con trai xinh đẹp, con là bạn nhỏ đáng yêu.

Con hãy nhận một cái bánh ngọt bố lấy trong tủ lạnh.

Con hãy ăn hết rồi ôm bố.

Dầu bánh có dây ra má bố cũng không sao.

Vì bố đã luôn là người bố hạnh phúc.

Ha ha ha, bố cười lớn. Bài thơ mang ý đồ cá nhân. Nhưng không sao, một ông bố hạnh phúc thì không nề hà việc lấy bánh cho con. Để bố xem có vượt qua vòng “kiểm soát của cơ quan an ninh” không đã (là mẹ tởm đấy vì mẹ tởm kiểm soát không cho tởm ăn bánh ngọt mà). Khẽ thôi, để bố xuống bếp. Hai bố con thì thảo cùng ăn bánh và tởm, theo đúng như bài thơ, bôi tèm lem lên mặt bố. Một tiết học rất vui. Tởm vừa học cách phân các tiếng trong đoạn, vừa học cách đếm cho chính xác, khi đó tởm nhỏ xíu, hay đếm nhầm lẫn và rất không thích những gì liên quan đến các con số. Nhưng những con số theo kiểu này thì đáng yêu lắm í. Không chỉ hướng dẫn tởm chơi để qua đó học ngôn ngữ và học Toán đâu, bố còn rất tuyệt khi ra những đề toán đóng mác made in Daddy. Vì những đề bài này, đọc lên không khác gì một đoạn văn hoặc một câu chuyện kể. Hãy xem một đề Toán đóng mác “Bố bi” các bạn nhé:

Lan năm nay 15 tuổi và em của bạn ấy là Thành, kém bạn 3 tuổi. Được sự cho phép của bố mẹ, hai chị em đi công viên chơi. Vì trong tuần vừa qua, hai chị em có nhiều thành tích nên không những được tự đi chơi, hai chị em còn được bố mẹ thưởng tiền. Chị Lan được bố mẹ cho 3 tờ 50.000đ và Thành được bố mẹ cho 5 tờ 20.000đ. Công viên đẹp, rộng rãi lại có rất nhiều trò chơi. Hai chị em muốn chơi tất cả các trò chơi có trong công viên và mua tất cả các đồ ăn bán ở cửa hàng nhưng rất tiếc, số tiền của hai chị em chỉ đủ để chơi một số trò chơi và ăn một số thứ. Chị Lan chơi tàu điện cao tốc 1 lần, trượt nước 1 lần và 2 lần chơi gấp con thú. Thành chơi tàu điện cao tốc 1 lần và 3 lần chơi xe điện đung. Cuối cùng, hai chị em đi vòng quanh công viên và mua đồ ăn. Chị Lan mua 1 cái bánh ngọt và 1 cốc sữa chua còn Thành thì mua 2 que kem. Sau đó, hai chị em trở về nhà, kể cho bố mẹ nghe họ đã có một buổi đi chơi vui vẻ ở công viên.

Kèm với đề Toán là hình vẽ một công viên (dù không giống chút nào) và hai bảng giá:

Cửa hàng: Kem dâu: 5000đ; Sữa chua: 10.000đ; Bánh ngọt: 20.000đ; Khoai tây chiên: 25.000đ

Quầy bán vé: Xe điện đung: 15.000đ/ lượt; Gấp thú: 10.000đ/ vé; Tàu điện cao tốc: 15.000đ/ lượt; Nhà bóng: 5000đ/ vé; Trượt nước: 20.000đ/ lượt.

Và sau đây mới là câu hỏi:

- Số tiền mà chị Lan có?

- Số tiền mà Thành có?

- Nếu hai người gộp lại sẽ được tất cả bao nhiêu tiền?

- Sau khi tiêu xong, chị Lan còn bao nhiêu tiền?

- Sau khi tiêu xong, Thành còn bao nhiêu tiền?

- Cả hai chị em đã ăn hết bao nhiêu tiền? Nếu có cơ hội đi công viên:

- Trò chơi nào con muốn chơi?

- Đồ ăn nào con muốn ăn?

- Con sẽ xin bố mẹ bao nhiêu tiền để có thể ăn thỏa thích?

Các bạn ạ, cũng là những bài tập về tính toán như trong sách giáo khoa nhưng tớ thích kiểu ra đề toán của bố, mặc dù nó cũng không hề dễ với người không giỏi về các con số như tớ. Thông thường, tớ bị cuốn vào sự thú vị của các đề toán, lại nữa được trả lời những câu hỏi ngoài lề, không... toán một chút nào nên tớ rất thích. Do vậy tớ chưa bao giờ làm sai những bài tập kiểu này. Tớ có cảm tưởng nếu mình làm sai, mình sẽ rất có lỗi với những “nhân vật” trong đề bài. Nếu tính thiếu tiền cho chị Lan hoặc Thành chẳng hạn, họ sẽ rất hoang mang không hiểu tiền biến đi đâu mất. Vì thế tớ luôn thận trọng, khác hẳn khi làm toán ở lớp. Những bài toán kiểu này, theo tớ mang tính thực tế cao, nó giúp tớ không bối ngỡ khi ra chợ, khi đi chơi hay đi siêu thị. Tớ thường được cả xóm biết đến vì hay đi chợ giúp mẹ.

Khi đi, tớ thường hay hỏi: Mẹ có cho con sử dụng hết số tiền mà mẹ đưa không? Nếu mẹ đồng ý thì tớ vui lắm. Sau khi mua hàng mẹ giao xong, tớ sẽ xem mình còn bao nhiêu tiền và sẽ đi vòng quanh cửa hàng để mua một món quà gì đó nho nhỏ tặng mẹ. Nói thật nhé, tớ đã mua hết các loại dây buộc tóc ở cửa hàng gần nhà vì đó là thứ thích hợp nhất với số tiền còn lại sau khi mua hàng giúp mẹ. Nhiều khi người bán hàng thấy tớ cứ đi lại loay quanh trước những món đồ đẹp mà giá đắt hơn một chút là lại phì cười: Nam mua đồ cho mẹ hả, thôi để chú bán rẻ cho. Thế là tớ sung sướng lắm. Nhưng hình như những thứ đó mẹ chẳng dùng. Bằng chứng là cái đoạn văn tớ viết về nỗi ám ức khi mẹ vứt cái dây buộc tóc nằm chỏng chơ trong tủ mà tớ đã viết ở phần trên.

Không những chỉ giúp tớ kết nối những con số với cuộc sống bên ngoài, những đề toán đặc biệt của bố còn giúp tớ biết cách viết một đoạn văn đơn giản. Bạn xem ở đề bài trên, nếu chỉ cần thêm một số chi tiết miêu tả là đã có thể trở thành một đoạn văn rồi. Bố nói sẽ rất chán nếu như học Toán chỉ biết đến những con số. Học Toán là để con giải quyết tốt hơn các vấn đề của cuộc sống và vận dụng nó vào cuộc sống hàng ngày. Học Toán cũng là để học ngôn ngữ, học cách tư duy ngôn ngữ một cách logic thế nên đừng tách rời các môn học với nhau nhé.

LUYỆN VIẾT THÔNG QUA CÁC BÀI LUẬN TIẾNG ANH

Cũng trong thời gian học tiểu học, cùng với việc viết các bài văn tiếng Việt, tớ còn viết rất nhiều bài luận tiếng Anh. Số lượng bài luận tiếng Anh gấp nhiều nhiều lần những bài văn tiếng Việt. Nếu như những bài văn tiếng Việt chủ yếu được viết do quy định của cô giáo, theo những đề bài có sẵn trong sách giáo khoa thì các bài luận tiếng Anh lại hoàn toàn tự nguyện. Chúng được viết theo sở thích của tớ. Tớ ham viết các bài luận tiếng Anh đến nỗi mẹ luôn kêu là... tốn giấy quá. Cứ vài hôm, mẹ lại thu gom những bài tớ viết, cho vào kẹp file và đem đi lưu trữ, cần mẫn như một cô thủ thư tận tụy. Viết bài luận tiếng Anh cũng khoái lắm. Tớ thích những đề tài của bài luận. Thông thường người ta sẽ nêu ra một quan điểm và mình cần viết để bày tỏ chính kiến xem mình đồng ý hay không đồng ý với quan điểm đó. Những lập luận của người viết càng chắc chắn bao nhiêu càng dễ thuyết phục bấy nhiêu. Bên cạnh đó bạn cũng cần quan tâm đến cấu trúc của bài luận nữa.

Viết bài luận tiếng Anh cho tớ cơ hội được tìm tòi và học hỏi rất nhiều vấn đề. Điều này, không gì tốt hơn bằng việc tra cứu thông tin trên Internet. Để tìm đúng thông tin mình cần thì việc tra cứu đúng cách cũng là một yêu cầu cần thiết. Giữa một biển thông tin, bạn phải biết chọn lọc, tìm những nguồn tin đáng tin cậy. Phần nhiều các tin được đưa lên mạng một cách tự do mà chưa có sự kiểm định, nếu bạn đọc và ghi nhớ tất cả, bạn rất dễ bị “nhiều”. Với tớ, trước khi viết một bài luận, tớ thường dành thời gian đọc các vấn đề liên quan cả bằng tiếng Việt và tiếng Anh, sau đó tự mình suy nghĩ và tổng hợp lại để chuyển tải thành ý của mình.

Khi viết bài tập làm văn tiếng Việt tớ thường phóng bút viết luôn, không lập dàn ý nhưng khi viết bài luận tiếng Anh, bao giờ tớ cũng làm một đề cương thật chi tiết để khi viết, mình có thể dựa vào đó và viết. Thời gian đầu mới học tiếng Anh, khi mới chỉ biết một số lượng từ ít ỏi, tớ đã bắt đầu với việc viết những “bài luận” đầu tiên chỉ khoảng năm dòng, rồi cứ thế tăng dần lên, viết bất kể chủ đề gì mà mình bắt gặp. Tớ cũng thường tham khảo những bài luận tiếng Anh tập hợp trong một số sách. Sau khi đọc xong mỗi bài luận mẫu, tớ luôn luôn tự hỏi: Nếu là mình, mình có viết như vậy không? Mình sẽ thay đổi điều gì hoặc không đồng ý với quan điểm gì trong bài luận.

Một điều mà mẹ rất tâm đắc là tớ luôn tự chấm bài luận cho mình không phải ngay sau lúc viết xong mà có khi sau đó cả vài tháng. Cứ viết xong một vài bài, tớ lại cho vào kẹp file và vài tháng sau lấy lại để chấm chính bài luận của mình. Sau một khoảng thời gian, nhìn lại những bài làm của mình, thấy nhiều điểm buồn cười lắm. Thấy mình sao hồi đó thật là chán, ngữ pháp đơn giản thế mà cũng sai rồi ý tưởng thì lại quá hời hợt. Tớ thường chấm bằng bút đỏ và “phê” những dòng rất... mạnh mẽ như: Tôi không bằng lòng với cách làm bài của em. Em cần nghiêm túc nhìn lại những khuyết điểm của mình để sửa chữa. Bên cạnh đó là điểm số rất thấp! Xong xuôi công đoạn tự chấm điểm, tớ sẽ làm lại những bài luận đó và yên tâm cho lại vào kẹp file, bên ngoài ghi dòng chữ: Đã sửa ngày... tháng... năm rồi cất vào một góc khuất. Cứ thế, những kẹp file Đã sửa càng ngày càng nhiều và tớ nhận ra một điều, chính sự nghiêm khắc với bản thân là động lực để tớ cố gắng hoàn thiện các bài luận ngay từ lần viết đầu tiên.

Điều này cũng thành một thói quen tốt để khi làm bài luận trong các kì thi, tớ luôn hình dung ra, sẽ có

một người chăm thi khó tính hết như... mình ngồi đăm chiêu trước bài luận của mình để bắt lỗi. Và tớ làm thật cẩn thận với tất cả quyết tâm sẽ có thật ít màu mực đỏ trên bài viết của mình.

Một điều nữa mà tớ không thể không nói đến là muốn viết một bài luận thành công, bạn phải có vốn từ tiếng Việt thật phong phú. Bạn đừng nghĩ tiếng Anh là tiếng Anh và tiếng Việt là tiếng Việt, hai ngôn ngữ đó không có liên quan gì đến nhau. Không phải thế đâu. Cách bạn suy nghĩ và tư duy về tiếng mẹ đẻ sẽ giúp bạn rất nhiều trong khi bạn chọn từ ngữ và hình ảnh cho các bài luận tiếng Anh. Chính sự cẩn cù tích lũy vốn từ và niềm đam mê môn tiếng Việt đã khiến cho những bài luận tiếng Anh của tớ luôn được các thầy cô nước ngoài khen là không chỉ chuẩn mà còn... đẹp nữa bởi cách dùng từ ngữ khá chau chuốt, cách hành văn gãy gọn, mạch lạc.

Một điều mấu chốt cuối cùng là cần phải viết thật chăm chỉ. Như những con kiến cần mẫn tha từng hạt gạo nhỏ nhoi về tổ, bạn hãy tích lũy từng chút một, từng chút một. Đừng ngại viết, đừng sợ sai, đừng tặc lưỡi rằng mình có nhiều việc quan trọng hơn phải làm, bạn cứ viết ra những đoạn nho nhỏ và thấy cũng thú vị lắm đấy. Tớ thường viết thư cho những người bạn nước ngoài ngay từ hồi còn nhỏ xíu. Tớ nghĩ khi đọc những bức thư đó, họ sẽ bật cười nhưng nào có hề gì, họ vẫn rất trân trọng một người muốn học thứ tiếng của dân tộc mình bằng tất cả sự cố gắng. Tớ tin như thế. Không phải ngẫu nhiên mà khi học ngôn ngữ cần phải kết hợp 4 kĩ năng song song: Nghe - nói - đọc - viết bởi 4 kĩ năng này sẽ hỗ trợ cho nhau trong quá trình học. Nhiều bạn thường nói với tớ rằng, học ngữ pháp rất ổn, đọc cũng không đến nỗi nào nhưng môn viết và nghe thì dở ẹc. Tớ nghĩ, chẳng qua các bạn ấy mang trong mình nỗi ám ảnh về sự khó khăn của hai kĩ năng này và không dám quyết tâm thử sức thôi. Cứ thử và sai, đó là cách học rất hiệu quả đó bạn. Viết đến đây, tớ lại nhớ đến một câu chuyện mà bố đã kể:

Hôm ấy là ngày đầu tiên lớp học môn Toán với thầy Peter. Vừa vào lớp, thầy cho cả lớp làm bài kiểm tra đầu năm. Cả lớp ngạc nhiên khi thầy phát cho cả lớp ba loại đề khác nhau rồi nói: Đề thứ nhất gồm những câu hỏi vừa dễ và khó, nếu làm hết các em sẽ được 10 điểm. Đề thứ hai có số điểm cao nhất là 8 với những câu hỏi tương đối dễ. Đề thứ 3 có số điểm tối đa là 6 với những câu hỏi rất dễ. Các em được quyền chọn đề cho mình. Thầy chỉ cho làm bài trong 15 phút nên bạn đã chọn đề thứ 2 cho chắc ăn. Không chỉ bạn mà các bạn cùng lớp cũng thế, chẳng có ai chọn đề thứ nhất cả. Một tuần sau, thầy Peter trả bài kiểm tra. Cả lớp ngạc nhiên khi biết ai chọn đề nào đều được đúng tổng số điểm của đề đó, bất kể làm đúng hay sai. Lớp trưởng hỏi thầy: Thưa thầy tại sao lại như thế ạ? Thầy cười rồi nghiêm nghị trả lời: Với bài kiểm tra này, thầy chỉ muốn thử thách sự tự tin của lớp mình. Ai trong số các em cũng mơ ước đạt được điểm 10 nhưng ít ai dám vượt qua thử thách để biến ước mơ ấy thành hiện thực.

Bài kiểm tra kỳ lạ ấy của thầy Peter đã dạy cả lớp một bài học: Có những việc thoạt nhìn tưởng như rất khó khăn nên dễ làm người ta nản chí ngay từ phút đầu tiên. Nhưng nếu không tự tin đối đầu với thử thách thì chúng ta sẽ không biết khả năng của mình đến đâu và cũng khó vươn tới đỉnh điểm của thành công.

Bố luôn đọc cho tớ một câu rất hay của Steve Jobs (lại là trích dẫn theo thói quen của bố tớ) rằng trong mọi việc: Hãy luôn khao khát, hãy cứ dại khờ. (Stay hungry, stay foolish). Tớ thích câu này lắm, nó như hạt mầm nảy nở xanh tươi trong lòng khiến tớ không ngừng khám phá và thử nghiệm. Tớ được quyền khao khát và cũng được quyền dại khờ kia mà. Ít ai thành công ngay từ những bước đầu tiên. Rèn luyện và liên tục rèn luyện sẽ cho mình kinh nghiệm để tránh những sai sót ban đầu. Bố mẹ tớ cho

rằng, chính nhờ sự luyện tập chăm chỉ, nhờ việc luôn “khao khát” và “dại khờ” mà tớ có được những thành công nhất định như ngày hôm nay. Vì thế, nó sẽ bền vững theo thời gian. Còn tớ, tớ lại thấm thía những bài học đầu đời mà bố mẹ dành cho mình, thấm thía những lời dạy của bố mỗi khi dùng từ, dùng câu. Và càng biết ơn vẻ đẹp của tiếng Việt- thứ tiếng mẹ đẻ đã tạo nguồn cảm hứng để tớ luôn có ý thức rèn luyện, phát triển vốn ngôn ngữ của mình.

Theo cách nói của nhà thơ Lưu Quang Vũ, tiếng Việt thân yêu là thứ tiếng của:

Tiếng kéo gỗ nhọc nhằn trên bãi nắng

Tiếng gọi đò sông vắng bên lau khuya

Tiếng lụa xé đau lòng thoi sợi trắng

Tiếng dập dồn nước lũ xoáy chân đê.

Đó còn là:

Tiếng cha dặn khi vun cành nhóm lửa

Khi hun thuyền gieo mạ lúc đưa nôl

Tiếng mưa dội ào ào trên mái cọ

Nón ai xa thăm thẳm bên trời.

Và vì thế:

Chưa chữ viết đã vẹn tròn tiếng nói

Vàng trăng cao đêm cá lặn sao mờ

Ôi tiếng Việt như đất cày, như lụa

Óng tre ngà và mềm mại như tơ.

Bài thơ này bố đã khuyến khích tớ chép vào một cuốn sổ tay của mình khi còn nhỏ xíu với những nét chữ chập choạng run run. Khi đó, tớ chưa cảm nhận hết vẻ đẹp của bài thơ nhưng đọc lên nghe du dương trầm bổng như tiếng hát, tiếng đưa nôl. Sau này, càng đọc, tìm hiểu những lời bình, lời phân tích về bài thơ, tớ càng nhận ra vẻ đẹp lung linh, thấm thía và đầy xúc động. Tớ hiểu rằng, tiếng Việt sẽ là dòng sông chảy muôn đời, lưu giữ những giá trị tinh thần. Tiếng Việt trở thành sợi dây nối liền tình yêu thương của con người với con người. Thứ tiếng cất lên từ bờ tre, mái rạ, từ cuộc sống lam lũ khổ nghèo của những người kéo gỗ, chèo đò, dệt lụa, lặn ngòi ngoi nước, ăn câu ngủ quán... trải qua những ngày chia cắt, giặc giã, khói lửa sẽ sống mãi trong trái tim mỗi người.

Những năm gần đây, mỗi lần đi dạy về, bố lại thoáng chút buồn. Bố nói thế hệ sinh viên bây giờ viết lách kém hơn xưa, các anh chị không có hứng thú trong việc học văn, coi đó như một nghĩa vụ. Tớ thường ngạc nhiên tự hỏi: Tại sao lại tách mình với thứ tiếng Việt trong lành và thuần khiết đến vậy? Tớ không thể tìm được câu trả lời nhưng vẫn nghĩ, bên cạnh việc phát triển khả năng ngoại ngữ để có thể hòa nhập với thế giới, con người ta ai cũng cần giữ cho mình tình yêu với tiếng mẹ đẻ để khi mình đi xa, mình luôn nhớ về cuống rốn của mình, nhớ về nơi có ông bà, cha mẹ mình đang sống bằng niềm

yêu thương ngút ngàn. Cũng từ những bài học ngôn ngữ bố mẹ dạy từ thuở bé mà tớ nhận thấy, cách diễn đạt bằng tiếng Việt và tiếng Anh có nhiều điểm khác nhau. Nếu bạn không cẩn thận, sẽ trở thành một người “nửa Anh, nửa Việt” đấy. Bố thường lấy những ví dụ rất dễ hiểu như: Với người Việt, chẳng hạn khi được hỏi:

- Bạn đi đâu về? Có thể trả lời:

- Tôi đi dạy học về.

Nhưng với người nói tiếng Anh, họ sẽ trả lời:

- Tôi trở về từ sự đi dạy học.

Nghe tuy buồn cười nhưng mình cũng thường hay nhầm lẫn lắm. Lại nữa, người Việt thích dùng câu chủ động, ít dùng câu bị động. Cách thể hiện ý bị động cũng khác, đó là ý phương thức đảo bỏ ngữ lên đứng đầu câu và có thể không cần dùng trợ từ thể hiện phương thức bị động “bởi”, “bằng” như ở nhiều ngôn ngữ khác. Ví dụ, ở dạng chủ động chúng ta nói: Tôi đặt em bé trên giường. Chuyển sang dạng bị động, người Anh sẽ nói: Em bé bị tôi đặt trên giường. Nói như thế, đối với người Việt cũng không sai nhưng nghe không được thuận tai. Bố thường đùa, người Việt nói: Anh yêu em chứ không nói: Anh được yêu bởi em. Vì thế, trong quá trình viết những bài văn tiếng Việt và những bài luận tiếng Anh, bạn hãy để ý những sự khác biệt này. Điều đó cũng nhiều thú vị lắm.

VIỆC DỊCH THUẬT CỦA TỚ

Cũng chính từ việc tích lũy được vốn ngôn ngữ tiếng Việt khá ổn nên tớ cũng dễ dàng bước chân sang lĩnh vực có vẻ hơi khó khăn hơn, đó là: dịch thuật. Ban đầu, khi mới học tiếng Anh được chừng một năm, tớ đã được Công ty Sách Thái Hà tin tưởng giao dịch bộ truyện Cu Tí khám phá thế giới. Hành trình dịch bộ sách này chắc các bạn cũng đã được biết. Ở đây tớ chỉ muốn nói đến, chính sự tin tưởng của người lớn vào khả năng của một cậu bé bảy tuổi đã khích lệ tớ rất nhiều và là động lực để tớ cố gắng nỗ lực không ngừng trong những bước đường sau này. Cũng như bố mẹ đã luôn tin rằng tớ hoàn toàn có khả năng viết được những bài văn hay, học thuộc được những đoạn thơ dài, những bài bình thơ rất “người lớn”. Niềm tin ấy khiến tớ thấy yêu bản thân mình hơn.

Và cũng từ đây, tớ ham mê việc dịch thuật. Tớ dịch bất kì cuốn sách tiếng Anh nào mình có trong tay. Dịch những mẫu tin mà mình đọc được trên báo, dịch các hướng dẫn trên những hộp thuốc. Tớ thích nhất là lúc được mẹ nhờ: Nam ơi, đoạn hướng dẫn này nghĩa là gì ấy nhỉ?

Cũng từ khi dịch, tớ tích lũy được vốn từ vựng về tiếng Anh kha khá để có thể hiểu được các chuyên ngành khác nhau. Ví dụ, khi học một bài đọc TOEFL, việc đầu tiên là tớ cố gắng dịch hết bài đọc đó. Có nhiều bài thuộc những chuyên môn khác nhau, nhiều khi để hiểu cũng không khó lắm nhưng để dịch thành một bài cho đúng với văn phong tiếng Việt quả thực là rất... khoai. Tớ phải mày mò tra từ, đọc những bài viết tiếng Việt có liên quan đến chủ đề để hiểu về vấn đề mình cần dịch. Không chỉ dịch xuôi từ tiếng Anh sang tiếng Việt, tớ còn dịch ngược, từ tiếng Việt sang tiếng Anh. Dịch ngược đối với tớ khó hơn nhiều vì tiếng Việt hay có cách nói ẩn dụ, hàm ngôn và để diễn tả điều đó sang tiếng Anh quả là gian nan. Tiếng Việt cũng có nhiều kiểu câu mơ hồ. Khi đọc các câu đó, là người bản ngữ, mình sẽ hiểu nghĩa tùy vào văn cảnh nhưng khi chuyển sang tiếng Anh, hoặc là bạn làm cho nó trở nên khó hiểu, hoặc bạn làm nó trở nên mất tính thú vị.

Vì vậy, tớ đã tham khảo trên mạng những “tip” cần phải có đối với người dịch thuật và ghi nhớ những vấn đề gặp phải khi dịch: nhóm vấn đề về ngôn ngữ và nhóm các vấn đề về văn hóa. Các vấn đề về ngôn ngữ bao gồm sự khác biệt về ngữ pháp, mơ hồ từ vựng và mơ hồ ngữ nghĩa, ngữ dụng. Những vấn đề về văn hóa liên quan đến các đặc điểm khác nhau trong từng tình huống. Một trong những vấn đề chính của dịch thuật là việc dịch văn bản gốc một cách rườm rà, dịch không truyền tải đủ nội dung. Một bản dịch tác phẩm văn học có chất lượng thấp có thể dẫn đến các quan niệm sai lầm về tác phẩm văn học gốc.

Tiếp đó, bản dịch cần sử dụng những từ ngữ dễ hiểu và phải là từ thích hợp nhất. Cần đặt ra câu hỏi: Loại cấu trúc từ ngữ nào được sử dụng phổ biến hơn? Chẳng hạn như tiếng Anh sử dụng cụm từ “remotely-accessible device” để chỉ thiết bị được điều khiển từ xa trong khi các ngôn ngữ khác sử dụng cụm từ có vẻ diễn giải nhiều hơn là “device that is accessible remotely” hoặc “device that allows remote access”. Tương tự như vậy, cụm từ “of”, “for” được dùng phổ biến thì người Anh lại sử dụng cụm từ ghép thay thế, ví dụ như “strategy of/for sales”(chiến thuật kinh doanh) được dùng phổ biến hơn là “sales strategy”.

Và cuối cùng: Liệu bản dịch có sử dụng phong cách thuần thuyết minh hay hùng biện như tiếng Anh hay không? Ví dụ đối với văn bản mang tính hành chính như các hợp đồng thì nên sử dụng “don’t”, “can’t” hay “do not”, “cannot”, “Who... to?” với “To who(m)...?”, cần suy nghĩ xem phong cách viết nào

thực sự gây ấn tượng tốt cho người đọc. Đây là điều vô cùng quan trọng. Tớ đã thử nghiệm dịch thuật ở một số phong cách khác nhau như: Dịch truyện thiếu nhi, dịch phim (cả phim hoạt hình và phim khoa học) và mới đây là dịch sách ở lĩnh vực tâm lý, kinh doanh. Ở mỗi thể loại, tớ cố gắng tìm cách thể hiện ngôn ngữ cho phù hợp. Với những câu chuyện dành cho thiếu nhi, tớ thích cách viết có chút dễ thương, cách dùng những từ nhấn nhá như kiểu phải không nào, nhé, nhỉ hoặc các từ để gọi, để biểu lộ cảm thán: ôi chao, úi chà... Trong khi đó với các câu chuyện khoa học thì cố gắng dùng một thứ văn phong gãy gọn, dễ hiểu, dễ tiếp nhận. Khi dịch cuốn Tôi tư duy tôi thành đạt của người sáng lập tập đoàn INJOY, John Maxwell, tớ đã khiến mọi người ngạc nhiên vì một “phong cách” dịch khác hẳn, khá logic và súc tích. Tớ thích nhất là những lời ngợi khen khích lệ của GS. TS. Lê Phương Nga: Bản dịch này của Nam không giống như bản dịch của một cậu bé 12 tuổi mà giống văn phong của một nhà khoa học.

Mỗi khi bắt tay vào dịch một tác phẩm nào đó, bố thường hay nhắc tớ: Dịch có thể là diệt nhưng dịch cũng có thể tái sinh hoặc là đồng tác giả với người viết, con phải nhớ kĩ điều đó để thận trọng trong từng câu chữ.

Và bố lại kể cho tớ nghe một câu chuyện liên quan đến dịch thuật: Tối hậu thư Potsdam gửi cho Nhật do Mỹ, Anh và Trung Hoa ký được công bố ngày 26 tháng 7 năm 1945. Bức tối hậu thư buộc Nhật phải chọn một trong hai con đường: Hoặc đầu hàng hoặc bị tiêu diệt. Hội đồng Bộ trưởng Nhật đã họp và để thảo luận về tối hậu thư này. Cạnh phe chủ hòa còn có phe chủ chiến như phe của Bộ trưởng Bộ chiến tranh Anami và các tham mưu trưởng. Do đó kết luận của cuộc thảo luận chỉ đi đến một quyết định tương đối thuận lợi cho con đường hòa bình, đó là: Chính phủ không có ý định bác bỏ các yêu cầu của đồng minh. Tuy nhiên trong cuộc họp báo vào ngày 28 tháng 7 năm 1945, thủ tướng Nhật đương thời là Kantaro Suzuki đã tuyên bố một câu là: Hội đồng Bộ trưởng tạm thời áp dụng chính sách Mokusatsu. Trong các thứ tiếng Châu Âu, không có một từ nào đồng nghĩa chính xác với từ Mokusatsu. Ngay trong tiếng Nhật, nghĩa từ này cũng rất mập mờ. Nó có thể chỉ sự bác bỏ mà cũng có nghĩa là lảng tránh, không bình luận. Do vậy, các nhà phiên dịch của Thông tấn xã Nhật Domei cũng không làm cách nào biết được ý định thực sự của Thủ tướng Suzuki. Và bản dịch sang tiếng Anh của họ đã phạm sai lầm nghiêm trọng khi loan tin là Chính phủ Nhật quyết định không xem xét tối hậu thư Potsdam. Thế là trên tờ Times, cùng ngày hôm đó có ngay một bản tin đặc biệt:

Hạm đội đồng minh tấn công ngay vào lúc Tokyo bác bỏ các điều kiện hòa bình!

Ui trời, dù được nghe bố kể câu chuyện này nhiều lần, nhưng lần nào tớ cũng hồi hộp, lo lắng và sau đó là ngồi bần thần suy nghĩ. Trong những bối cảnh quan trọng, dịch không đúng có thể dẫn đến những sai lầm kinh khủng. Ý thức được điều đó, tớ luôn thận trọng trong mọi bản dịch của mình. Bao giờ cũng đọc đi đọc lại tác phẩm cần dịch. Đọc để ngấm, sau đó là tìm hiểu những vấn đề xung quanh tác phẩm như: hoàn cảnh ra đời, thời điểm lịch sử, tiểu sử tác giả... Hiểu những điều này sẽ giúp tớ có cái nhìn khái quát về tác phẩm cũng như ngôn ngữ mình sẽ lựa chọn để dịch cho phù hợp.

Sau đó, tớ sẽ bắt tay vào đọc từng trang, từng trang để nghiền ngẫm. Công đoạn này thích nhất vì tớ có cảm giác mình là người đầu tiên có may mắn được thưởng thức tác phẩm mà lại chưa cần phải bắt tay vào làm gì cả. Tiếp nữa mới dịch thô, rồi đọc lại, rồi sửa chữa. Và công đoạn biên tập cuối cùng, tớ sẽ nhờ bố. Bố sẽ chữa lại một số cách diễn đạt cho hay, cho đúng ý, cho thuần Việt thậm chí sửa lỗi chính tả nữa (e hèm). Không những thế, giữa hai bố con luôn có những cuộc tranh luận thực sự căng

thăng. Tớ thì muốn giữ cách dịch của mình nhưng bố lại cho rằng nếu nói như thế thì không thuần Việt chẳng hạn và kết quả là bao giờ cả hai bố con cũng tìm đến một phương án trung gian mà cả hai đều hài lòng sau khi đã toát mồ hôi và mệt nhoài!

Tớ biết ơn vô cùng vốn ngôn ngữ mà mình đã tích lũy được, có nó tớ tránh được tình trạng “bí từ”. Tớ có thể sử dụng và chuyển thể một cách khá thoải mái, thậm chí còn thêm cả ca dao, tục ngữ, thành ngữ một cách nhuần nhuyễn. Việc dịch thuật, ngược lại cũng giúp tớ có thêm nhiều từ ngữ thuộc các lĩnh vực chuyên môn khác nhau như tâm lý học, tư duy kinh doanh, triết học, tôn giáo, khoa học... Vốn từ này bình thường mình sẽ ít sử dụng đến.

Và không chỉ dịch viết, tớ còn tham gia dịch nói nữa. Trong một số hội thảo khoa học ở khoa mẹ dạy, tớ được mời là người dịch. Ban đầu chỉ là dịch phụ. Tớ sẽ đứng cạnh người dịch chính và khi người dịch chính mệt, sẽ được quyền dịch thay. Khi đó, tớ chỉ mong cho người dịch chính nhanh... mệt. Cũng có khi tớ chủ động đề nghị: Bác cho cháu dịch đoạn này nhé. Ai cũng vui lòng nhường cho tớ và tớ sẽ dịch với tất cả sự yêu thích, hào hứng và say mê.

Dịch phụ một thời gian, tớ được bác phó chủ nhiệm khoa tin tưởng giao cho dịch chính thức. Nhìn tên mình bên cạnh tên những người phiên dịch khác, tớ thấy vui sướng lâng lâng. Để thực hiện tốt vai trò của mình, trong khi dịch, tớ cố gắng truyền tải hết ý đồ của người giảng và thi thoảng lại còn pha trò làm mọi người cười ồ. Hè năm ngoái, khi dịch cho một nhóm các cô giáo, người dạy yêu cầu học viên hãy viết mơ ước của mình, một cô trong số đó đã viết:

- Ước gì Nhật Nam sẽ là con của mình nhỉ!

Còn một cô khác thì viết:

- Nam ơi, bố cháu ngày xưa dạy cô. Giá mà cô lấy được thầy thì bây giờ cô đã có cháu rồi.

Hì hì, khi tớ đọc lên, cả phòng học cười lăn lộn. Ui chà, các cô lạc đề quá. Nhưng không sao, cả người dạy và người học đều rất vui. Đi dịch như thế cũng giúp tớ hiểu thêm giá trị của lao động. Nếu như ở các hoạt động khác, mình có thể cho phép mình tự nghỉ ngơi thì khi làm phiên dịch, mình sẽ phải tập trung cao độ, thực hiện đúng yêu cầu của người giảng. Chỉ cần lơ là một chút, mình sẽ không hiểu và không bắt kịp điều mà giáo viên đang nói. Cũng trong quá trình dịch, tớ lại nhận ra khi vốn ngôn ngữ của mình càng phong phú bao nhiêu thì bài dịch của mình sẽ càng hay, càng hấp dẫn và càng thuần Việt hơn bấy nhiêu.

Mọi người thường thích cách dịch hơi có chút văn hoa của tớ và ai cũng bảo: Giống bố mà lị! Ví dụ như khi được yêu cầu dịch bài hát You are my Sunshine, tớ dịch là: Bạn là tia nắng ấm áp trong lòng tôi. Bạn làm trái tim tôi nở hoa. Nghe đúng là “ấm áp” phải không các bạn. Khi tớ kể cho bố nghe chuyện này, bố nói: Không phải chỉ có ngôn ngữ hay, cách diễn đạt truyền cảm hấp dẫn là đủ mà chính tình yêu trong trái tim con làm cho các câu văn nở hoa đấy! Các bạn thấy không, bố tớ toàn có cách nói văn hoa như thế!

Nhờ đi dịch, tớ quen được nhiều người bạn nước ngoài. Họ yêu quý tớ vô cùng. Có cô cứ ôm chặt tớ và nói: Tôi yêu Việt Nam. Tớ tự hào vì mình được làm một trong những nhịp cầu nối giữa nước Mỹ xa xôi với Việt Nam mến thương. Tớ khâm phục việc làm của các chuyên gia, họ đến để trao đổi những kinh nghiệm về việc nuôi dạy trẻ khuyết tật. Hầu hết trong số họ đều là những giáo viên dạy các trường

trẻ em khuyết tật ở Mỹ, một số người còn có con bị khuyết tật. Mỗi khi giảng bài, họ tràn đầy nhiệt huyết. Họ mang đến hơi thở nóng hổi từ một đất nước xa xôi và trong hơi thở đó thấm đẫm sự sẻ chia, gắn bó. Tớ thích được làm việc cùng với những con người vui tính, nhân ái ấy.

Tớ đã được ông Bob - người sáng lập ra tổ chức - mời đi ăn và mời lên phòng khách sạn nơi ông ở để tặng cho một cuốn sách vô cùng quý giá. Lúc đó tớ thấy mình lớn bổng hẳn lên, thấy mình thật có ích cho mọi người. Tổ chức giáo dục đó cũng đã giới thiệu tớ trên website của họ với những dòng đầy tự hào và yêu mến. Các bạn ạ, phần nhiều cơ hội trong cuộc sống đều tự mình vươn tay ra để nắm bắt lấy. Nếu cứ mãi rụt rè, không đủ tự tin để làm thông dịch viên, tớ sẽ không có những người bạn đáng yêu đó. Cũng như nếu chỉ ngồi yên mà không viết những dòng chia sẻ này, có thể tớ sẽ không có những người bạn là các độc giả mến yêu đang theo dõi cuốn sách này. Cứ gõ, cửa sẽ mở! Tớ và bạn hãy cùng nhau ghi nhớ điều này nhé.

KỸ NĂNG THUYẾT TRÌNH CỦA TỚ ĐƯỢC PHÁT TRIỂN NHƯ THẾ NÀO?

Trong suốt quá trình hình thành và phát triển ngôn ngữ, bố mẹ luôn là người sát cánh, đồng viên để tớ nỗ lực và đặc biệt, chính những việc làm của bố mẹ đã tạo nên một không gian đầm ấm và thân thương khiến tớ mỗi khi nghĩ đến lại thấy lòng thật bình yên, dễ chịu. Một trong những điều tớ ghi nhớ nhất là cách bố mẹ giúp tớ hình thành và phát triển kỹ năng thuyết trình. Nghe từ “thuyết trình” có vẻ hơi cứng nhắc, vĩ mô nhưng bố mẹ đã biến nó thành những gì cực kì đơn giản và vui nhộn. Tớ luôn chờ đợi những buổi thuyết trình hấp dẫn với hai khán giả khó tính mà tận tụy là bố và mẹ.

Ban đầu, bố mẹ khuyến khích các bài thuyết trình bằng tiếng Việt. Những chủ đề thuyết trình thì cực kì đơn giản như: một buổi đi chơi, một trò chơi mà mình yêu thích, một bộ phim được xem, một cuốn truyện mới đọc. Chủ đề tuy đơn giản nhưng để thực hiện, tớ vẫn thấy lo lắng, hồi hộp. Lúc ấy, tớ còn nhỏ xíu, nói năng chưa mạch lạc lắm nên để nói một điều gì đó trong khoảng mười câu một cách logic, rõ ràng cũng không phải việc làm đơn giản. Hơn nữa, nội dung nói hoàn toàn do mình tự nghĩ ra, bố mẹ không tham mưu cố vấn gì hết. Mẹ thường bảo có như thế buổi thuyết trình mới hấp dẫn được khán giả chứ, chẳng lẽ, giám khảo lại kiêm luôn ban cố vấn hay sao. Thế là tớ phải cố gắng nghĩ sao cho bài nói của mình đủ dài chứ buổi thuyết trình chỉ diễn ra vài phút thì buồn tẻ lắm. Lại phải nghĩ sao cho đủ ý. Nếu không, khi nói xong, mẹ sẽ ngăn người ra rồi hỏi:

- Thế Nam vừa nói về cái gì ấy nhỉ?

Được cái bố tớ là hậu thuẫn tuyệt vời. Bố không bao giờ hỏi những câu hỏi “đụng chạm” như mẹ. Dù ngắn hay dài, bố luôn hoan nghênh nhiệt liệt. Bố cứ ôm mãi tớ vào lòng và nói:

- Quá tuyệt vời! Diễn giả thật chuyên nghiệp!

Trong khi đó, mẹ tớ lại cứ ôm bụng mà cười. Tuy “tán dương” thế thôi nhưng buổi tối, khi tớ nằm gác chân lên bụng bố trò chuyện, bố sẽ thử thi những kỹ năng cần có đối với một người thuyết trình. Bố nói, muốn thuyết trình ấn tượng, con phải thực sự hiểu về nội dung mình cần nói. Chỉ khi hiểu sâu sắc vấn đề con mới nói hay được. Nếu định thuyết trình về một truyện nào đó mà con mới chỉ đọc lướt qua, không hiểu những điều tác giả gửi gắm thì khi nói, con không thể khiến người nghe cảm thấy những điều con nói là bổ ích. Họ hoàn toàn có thể tự tìm kiếm những thông tin đó mà không đợi nghe con trình bày. Ví dụ, con vừa đọc cuốn sách 39 manh mối. Bố biết là con rất yêu thích truyện này nhưng nếu con chỉ nói:

Đó là một truyện trinh thám hấp dẫn. Trong câu chuyện có những nhân vật... Tôi rất thích cuốn sách này.

Như vậy buổi thuyết trình sẽ chán ngắt. Chẳng đợi nghe con nói, mọi người cũng sẽ đoán ra con định nói gì rồi. Thay vào đó, nếu con nói đại loại như:

Bạn đã từng đọc cuốn “39 manh mối” chưa? Nếu chưa, bạn nên tìm đọc vì đó là một cuốn sách tuyệt vời. Đảm bảo các tình tiết hấp dẫn sẽ khiến bạn không muốn rời mắt khỏi trang sách. Tôi thích cách phá án thông minh, đầy hồi hộp li kì trong từng vụ án. Tuy nhiên, một số vụ án xem

chừng có vẻ không được hợp lý lắm. Nhưng không sao, nhìn chung, đây cũng là một cuốn sách rất đáng xem.

Đây, nghe có vẻ hấp dẫn hơn. Bố chỉ nói sơ qua vậy thôi vì bố chưa đọc quyển sách này. Con mới là người nói hay hơn vì con hiểu nó hơn. Nghe bố nói thế, tớ khoái lắm, tớ bắt đầu kể về các tập sách trong bộ 39 manh mối, rằng tớ thích tập nào nhất, thích vụ phiêu lưu nào nhất, tớ mong chờ điều gì ở các tập tiếp theo. Bố nghe xong, cù vào nách tớ rồi cười phá lên: Đây, chính vừa rồi là con đang thuyết trình đây, lại tuyệt hay nữa chứ!

Tớ ngẩn ra, ồ, thì ra là thế. Những lời khuyên của bố khiến tớ ngày càng cảm thấy công việc thuyết trình trở nên hấp dẫn. Thay vì cảm giác ngại ngùng, lo lắng như trước đây khi thuyết trình, tớ coi đây là khoảng thời gian để mình có thể sẻ chia những điều mình nghĩ, những điều mình mong muốn với bố mẹ. Càng ngày, tớ nói càng hấp dẫn người nghe hơn, chắc vậy, vì không thấy mẹ hỏi những câu hỏi “lãng xẹt” nữa.

Khi thấy tớ nói tốt hơn, bố lại tiếp tục đưa ra những lời khuyên. Bố nói:

- Khi thuyết trình, con phải điều khiển được ánh mắt của mình. Con hãy nhìn xuống mọi người nhưng đừng nhìn chăm chăm vào một nhóm người nào đó. Hãy đưa ánh mắt ra xa, cảm tưởng như đang đứng trước một hội trường rộng lớn và con nhìn thấy những người ngồi cuối cùng trong hội trường, rồi lại đưa ánh mắt về gần hơn, phía những người ngồi giữa và ngồi đầu. Nhưng cũng đừng lia mắt liên tục. Nghệ thuật của việc nhìn trong thuyết trình là có vẻ như mình đang nhìn mọi người rất chăm chú nhưng thực ra là mình không nhìn ai cả.

- Ôi sao lại thế ạ? Con nghĩ là mình cần nhìn mọi người một cách thực sự chứ ạ? - Tớ ngạc nhiên hỏi.

- Không nên con trai ạ, vì nếu lỡ trong hội trường có người nào đó đang ngủ gật, nhìn vào, con sẽ mất hứng thú ngay. - Bố vừa trả lời, vừa nháy mắt.

- Hi hi, bố này lại trêu con nhé!

Tớ dụi đầu vào ngực bố cười như nắc nẻ. Nhưng tớ hiểu là bố nói đúng. Nếu mình quá tập trung đến phản ứng của mọi người, mình sẽ bị phản ứng đó chi phối và ảnh hưởng đến chất lượng của bài nói. Bố cũng khuyên trong thuyết trình nên sử dụng thêm “ngôn ngữ không lời” vì đôi khi, ngôn ngữ này có ý nghĩa hơn cả ngôn ngữ nói. Ngôn ngữ không lời bao gồm những cử động của cơ thể, của đôi tay, của miệng, của ánh mắt... Nhưng để làm được những điều đó, mình phải thực sự tự tin, hiểu những điều mình cần nói.

Bố còn nói, nếu để ý, tớ sẽ thấy, tuy là ngôn ngữ không lời nhưng loại ngôn ngữ này nhiều khi lại “nói” lên nhiều điều lắm nhé. Ví dụ, thông thường, một người nói dối, tuy nét mặt anh ta vẫn tỏ ra bình thường nhưng có thể, anh ta sẽ đưa tay lên gãi gãi mũi hoặc hất mái tóc. Khi đang nói hăng say mà mọi người liên tục nhìn đồng hồ, thế là người ta muốn con kết thúc bài nói để họ còn ra về.

Bố tớ nói đến đây, tớ hào hứng bổ sung thêm:

- Nếu mẹ nhắn tin hoặc nghe điện thoại trong khi con đang nói là mẹ cũng không muốn nghe rồi.

- Hà hà. Bố cười to. Mẹ thì là khán giả đặc biệt rồi. Mẹ nghe con nói suốt cả ngày rồi nên tỏ vẻ

“không hợp tác” đây thôi chứ kì thực mẹ cũng muốn tham gia những buổi thuyết trình của con lắm, diễn giả “xịn” như thế cơ mà.

Tớ rất phấn khích. Những buổi sau, nhớ lời bố, tớ kết hợp thuyết trình với ánh mắt cùng cử chỉ điệu bộ một cách linh hoạt. Chưa hết, theo bố, để bài thuyết trình hiệu quả, ngoài những điều đã ghi nhớ, còn cần tránh những điều sau: Không nên vung tay vung chân quá nhiều (sau này mọi người gọi là “chém gió”, chứ ở thời điểm mà bố tớ nói, từ này chưa ra đời); không nên âm à âm ừ, nói nhát gừng, vừa nói vừa nghĩ, như thế mọi người sẽ nghi ngờ sự hiểu biết của mình về bài thuyết trình, ngược lại không nên nói quá nhanh khiến mọi người khó theo dõi; không nhìn giấy để đọc (lỗi này ban đầu tớ hay mắc phải vì tớ thấy nhìn giấy đọc dễ hơn là nghĩ ra để nói); không di chuyển nhiều trong quá trình nói nhưng cũng không đứng nguyên một chỗ, điều này theo bố, khiến mọi người rất... mỏi mắt và thay vì nghe, họ sẽ chỉ nhìn quần áo, điệu bộ của diễn giả thôi; không nói dông dài, con cà con kê làm mất thời gian của người nghe và điều cuối cùng là không nên kết thúc bài nói một cách nhạt nhẽo. Ý cuối cùng này, theo bố cần đặc biệt lưu ý vì bố đã đi dự nhiều buổi nói chuyện. Nội dung cả buổi nghe cũng thú vị, có nhiều vấn đề mới nhưng người nói chuyện kết thúc bài nói với thái độ hờ hững hoặc nhanh nhanh chóng chóng để chấm dứt bài nói. Như thế, ấn tượng về buổi nói chuyện sẽ bị nhạt nhòa mất. Hãy chọn một cách kết thúc thật vui vẻ, hài hước vừa có duyên, vừa cô đọng, súc tích. Điều đó khiến người nghe ra về trong tâm trạng thoải mái, dễ chịu.

Tớ ghi nhớ tất cả những điều đó và cố gắng tránh mắc lỗi trong quá trình nói. Có những lỗi rất khó tránh như nói nhanh. Lỗi này tớ cũng thường mắc phải khi làm MC trong các chương trình truyền hình. Các bác quay phim thường nói tớ “bắn” còn nhanh hơn cả tốc độ ghi của máy quay. Hi hi. Dần dần, những lỗi đó cũng được khắc phục và các bài thuyết trình của tớ cũng hấp dẫn hơn.

Đến thời điểm này, bố mẹ khuyến khích tớ, đổi sang những chủ đề khó hơn, đòi hỏi phải có sự phân tích, lý giải, tổng hợp và nêu chính kiến của cá nhân. Thay vì những chủ đề chỉ mang tính miêu tả hay kể lại như trước đây, bây giờ là những chủ đề như: Những điều trẻ em mong đợi ở trường học; Theo con, 20 năm nữa, thế giới công nghệ sẽ biến đổi như thế nào?... Với những chủ đề này, tớ phải suy nghĩ và ghi chép rất cụ thể.

Ví dụ với chủ đề Mơ ước của trẻ em về trường học chẳng hạn. Chủ đề nghe có vẻ rất hấp dẫn nhưng để nói hết được những ước muốn của trẻ em theo một cấu trúc mạch lạc thật khó. Thế là tớ phải lập dàn ý cho bài nói bằng các gạch đầu dòng và giải thích cho từng ước mơ cụ thể. Đây là bài thuyết trình đánh dấu bước nhảy vọt trong “nghệ thuật” thuyết trình của tớ. Tớ đã nói trong khoảng thời gian gần 30 phút. Và một điều rất mừng là trong suốt thời gian đó, cả bố và mẹ đều vô cùng chăm chú lắng nghe, mẹ tớ không làm việc riêng một lần nào. Quả là thành công lớn.

Tớ nhận ra một điều nữa: Nếu mình có cảm hứng với đề tài mình nói, mình sẽ truyền được cảm hứng đó đến cho người nghe một cách tự nhiên. Tớ có quá nhiều mơ ước cho ngôi trường của mình, từ việc nho nhỏ như muốn có một nhà vệ sinh sạch sẽ đến những việc lớn hơn như ước muốn cô giáo cho học sinh được quyền chọn các môn học, được tham gia những trò chơi mà mình thực sự yêu thích. Thay vì làm các đề văn trong sách, hãy để học sinh được chọn đề bài, miễn là vẫn đúng thể loại mà sách giáo khoa yêu cầu. Đừng có những đề toán khi đọc lên học sinh không hiểu để làm gì, ví như tính xem ô tô đã đi qua mấy cây cột điện. Tớ mơ ước không có những buổi họp phụ huynh cả lớp, thay vào đó giáo viên sẽ gặp từng phụ huynh học sinh theo một khung giờ đã hẹn trước nào đó. Không có điểm số mà

chỉ có những lời nhận xét. Hãy cho chúng tớ được khám phá, được sưu tầm cỏ cây hoa lá xung quanh thay vì ngồi nghe cô giảng. Hãy cho chúng tớ được trải nghiệm bằng cách tự tay trồng cây thậm chí được lợi ruộng để hiểu và chia sẻ với nỗi vất vả của người nông dân thay vì cứ học mãi về điều này qua các bài thơ. Tớ mong ước bài tập về nhà chỉ là những hoạt động cùng gia đình như đọc bài cho bố mẹ nghe, cùng bố mẹ sưu tầm một vật gì đó. Ước muốn học sinh chỉ phải học một buổi, buổi còn lại sẽ là giờ tìm tư liệu, đọc sách ở thư viện... Nói chung là quá nhiều mong ước, nhiều đến nỗi bố mẹ nói: Nếu có một ngôi trường như thế, chắc nó sẽ quá tải vì tất cả học sinh đều muốn học ở đó.

Cũng qua bài thuyết trình này, cả bố và mẹ đều khẳng định, tớ rất có năng lực trong việc thuyết trình. Sau đó, tớ lại tham gia những “khóa học” chuyên sâu hơn với bố. Bố muốn tớ phải cấu trúc bài thuyết trình thật chặt chẽ, gồm ba phần: phần giới thiệu tổng quát, phần nội dung và phần kết luận. Ở phần giới thiệu, tớ phải làm cho người nghe cảm thấy hấp dẫn, lôi cuốn bằng nghệ thuật gợi trí tò mò. Ví như bố nói:

- Hôm nay, e hèm, tôi sẽ nói về một nhân vật có cái bụng bự, cái trán cao và ba cái răng sún. Anh ta trong tương lai có thể thay thế vào vị trí của Bill Gates. Các bạn thử đoán xem tôi sẽ nói về ai nào?

- Ha ha, bố trêu con nhé, không chịu.

Tớ lăn vào người bố cười như nắc nẻ. Bố cũng cười to:

- Vì con đã biết đó là ai rồi nên con không thấy hấp dẫn nhưng nếu là một người khác, họ sẽ phải suy nghĩ, phải đoán, phải hỏi hốp xem nhân vật mà bố muốn nói đến là ai. Như thế là đã có phần giới thiệu thành công rồi!

Bố có cách nói kiểu bông đùa nhưng giúp tớ hiểu ngay mình cần phải làm gì trong phần giới thiệu. Tiếp đó là phần nội dung, theo bố cần phải được chia thành các ý rõ ràng. Ở mỗi ý lại triển khai thành các ý nhỏ hơn với những dẫn chứng cụ thể để người nghe hiểu rõ điều mình muốn nói. Ví dụ với bài nói ước mơ về ngôi trường, nếu tớ cứ liệt kê những ước mơ của mình như thế thì người nghe sẽ quên mất người thuyết trình đã nói gì. Thay vào đó, tớ phải chia thành các phần như: Ước muốn về trường lớp bao gồm phòng học, nhà ăn, nhà vệ sinh; về việc dạy và học; về việc tham gia các hoạt động ngoại khóa... Như thế mọi người sẽ dễ dàng hình dung được bài nói của tớ khi đã kết thúc. Phần kết luận, hãy kể một câu chuyện hài hước, phù hợp, có duyên là tốt nhất hoặc đưa ra những nhận định bằng các câu danh ngôn hoặc một câu thơ, đoạn thơ nào đó, thậm chí có thể cho người nghe thưởng thức một tiết mục văn nghệ mà nội dung có liên quan đến chủ đề. Ví dụ, với bài nói ước mơ của tớ về ngôi trường, sẽ rất thú vị nếu kết thúc bằng cách kể câu chuyện vui sau đây:

Cô giáo bảo Tèo:

- Em học lười thì chỉ làm khổ bố mẹ thôi.

- Bố em lại bảo rằng, chính cô mới làm khổ bố, khiến bố phải suy tư nhiều và thỉnh thoảng còn mất ngủ.

Thoảng đở mặt, cô giáo hỏi lại:

- Em không đùa đấy chứ? Em nói rõ hơn đi?

- *Vâng ạ, vì cô cho bài tập về nhà nhiều quá, bố em làm không xuể.*

Chắc hẳn mọi người nghe xong ai cũng tủm tủm cười, lúc đó người nói mới “chốt hạ”:

“Vâng, nếu có quá nhiều bài tập về nhà thì không chỉ học sinh mà cả bố mẹ cũng mệt mỏi. Và vì thế, thay vì làm bài tập, mọi người cùng ngồi lại và... mơ ước về ngôi trường tương lai. Xin cảm ơn!”

Bố đảm bảo mọi người sẽ vỗ tay rào rào cho xem! Hi hi. Thế là tớ đã biết cấu trúc của một bài thuyết trình rồi. Đến đây, không chỉ “đặt hàng” những bài thuyết trình bằng tiếng Việt, bố mẹ còn muốn tớ thuyết trình bằng tiếng Anh. Nói thật, tớ thích thuyết trình bằng tiếng Anh hơn. Đến lúc này, tớ mới thấy ích lợi to lớn của việc học thuộc lòng các bài đọc trong những giáo trình tiếng Anh. Nhờ điều đó mà khi tớ muốn nói to (chưa dám gọi là diễn thuyết) một vấn đề gì đó, tớ hoàn toàn chủ động.

Để tiếp thêm động lực, bố mẹ khuyến khích tớ lên mạng xem clip các bài phát biểu của những nhân vật mà tớ vô cùng thần tượng như Steve Jobs hoặc Bill Gates. Khi xem, có những điều trong nội dung bài nói tớ chưa hiểu hết nhưng học được tác phong, cử chỉ, cách giao tiếp với người nghe, bản lĩnh của người thuyết trình. Đồng thời, tớ tự lên mạng tìm các bí quyết tạo sức thuyết phục cho bài thuyết trình. Thời điểm này, tớ đang học lớp Ba. Khi ấy tớ đã sử dụng máy vi tính khá thành thạo, có thể đánh máy bằng hai tay cả tiếng Anh và tiếng Việt với tốc độ khá nhanh. Vì vậy, tớ hoàn toàn có thể dùng máy tính như một công cụ trợ giúp đắc lực cho mình trong việc thuyết trình. Tớ đã đọc được những bài rất thú vị về nghệ thuật thuyết trình của Steve Jobs. Ông không chỉ được biết đến như một “phù thủy công nghệ” mà còn là bậc thầy của nghệ thuật thuyết trình và diễn thuyết trước đám đông. Mỗi khi đứng trước mọi người và thuyết trình về sản phẩm mới, về quỹ từ thiện hay về bất cứ điều gì ông đều có khả năng thu hút toàn bộ sự chú ý của khán giả. Ông không cần những slide công phu dày đặc chữ, những biểu đồ mô tả phức tạp. Ông thu hút người nghe nhờ những câu chuyện sáng tạo, thú vị, ông tạo cảm hứng cho người nghe thông qua những con số, từ ngữ hay những hình ảnh minh họa rất thông minh và đẹp mắt. Steve Jobs biết cách biến những buổi thuyết trình của ông thành những show diễn thật sự.

Cũng từ đây, tớ ngày càng tập trung cho khả năng thuyết trình của mình. Người nghe thì ngày càng khó tính. Nội dung thuyết trình cũng ngày càng phức tạp. Có những nội dung tớ phải chuẩn bị trước hàng tuần. Ban đầu phải thu thập tài liệu qua nguồn sách vở và Internet, sau đó tổng hợp lại và bắt tay vào làm các slide để trình chiếu. Mẹ tớ luôn có yêu cầu cao về hình ảnh nên tớ lại phải thiết kế slide sao cho thật bắt mắt với những hình ảnh cực kì ấn tượng, xem xong mẹ tớ cứ gọi là ngây ngất vì quá đẹp và sống động. Ví dụ với đề tài kể về chuyến hành trình vượt biển Kon-tiki, tớ đã phải đọc các tài liệu liên quan, xem truyện bằng tiếng Anh, sưu tập hình ảnh từ những cây gỗ banxai mà nhà hải dương học đã cất công tìm kiếm để đóng thuyền, những hình ảnh về bộ tộc săn đầu người, về chuyến hành trình qua hơn 6.800 km trên biển. Mới đây, nghe nói người ta đã chuyển thể câu chuyện về chuyến hành trình này thành phim, mẹ đùa vui: Chắc cũng chỉ hay như những điều mà tớ đã trình bày thôi làm tớ phồng cả mũi.

Các buổi thuyết trình khiến tớ được thử nghiệm nhiều cách thức mới cho một bài trình bày về một vấn đề gì đó. Ví dụ, với “đơn đặt hàng” là thuyết trình về chủ đề: Lịch sử chữ viết tiếng Việt, tớ đã sưu tầm những mẫu chữ viết sơ khai và đặt ra những câu hỏi dẫn dắt đại loại như: Các hoa văn trên trống đồng Đông Sơn, Ngọc Lũ liệu có phải khởi nguồn của chữ viết tiếng Việt như giả thuyết của giáo sư Hà Văn Tấn hay không? Rồi từ đó mới dẫn dắt vào vấn đề. Nhưng với chủ đề: Các loài cá ăn thịt người, tớ đã in hình các loại cá và ngay từ khi bắt đầu, tớ đã cho khán giả (là mẹ tớ) đoán tên các loài

cá đó. Mẹ chịu ngay, mẹ nói nếu hỏi cá rô bao nhiêu tiền 1kg, bán ở chỗ nào thì mẹ biết chứ những loại cá này thì mẹ chịu. Hi hi, có thể chứ! Tớ bắt đầu thuyết trình về đặc tính chung và riêng của từng loại cá và cơ chế ăn thịt của chúng. Nói chung, đề tài nào tớ cũng nghĩ đến yếu tố hấp dẫn. Tớ cũng thừa nhận lời khuyên của bố rằng người thuyết trình khôn ngoan là người biết pha trò, biết kể những câu chuyện hài hước đúng lúc đúng chỗ. Điều này tưởng dễ nhưng thật ra lại rất tinh tế. Các câu chuyện pha trò của mình phải gắn với nội dung bài nói, cách kể chuyện phải dí dỏm, có duyên nữa. Kể chuyện hài xong mà nhìn mặt người nghe vẫn thấy căng thẳng thì có nghĩa là mình đã “thiếu duyên” rồi.

Mẹ nói, riêng khoản kể chuyện hài thì tớ được thừa hưởng gen của bố. Hồi học đại học, vì mẹ quá mê những câu chuyện hài ngộ nghĩnh mà không kém phần sâu sắc và trí tuệ trong các bài giảng của bố nên mới quyết định chọn bố. Nếu bố mà nghe câu ấy thì nhất định sẽ sửa lại là: Sau một thời gian phân vân, bố quyết định chọn mẹ. Đây là “cuộc chiến” không bao giờ có hồi kết trong nhà tớ mà.

Các bạn sẽ hỏi, điều gì khiến tớ hứng thú với các buổi thuyết trình? Ngoài những lý do mang tính khoa học như được nâng cao, mở rộng kiến thức, phát triển năng lực trình bày trước đám đông... thì có một lý do mà với tớ là chính yếu. Đó là, các buổi thuyết trình trong phạm vi gia đình thường được mẹ tổ chức hết sức là đáng yêu, hoành tráng mà cũng ấm áp nữa. Mẹ bao giờ cũng chuẩn bị một chỗ ngồi cho cả gia đình, thông thường là bố, mẹ, hai em Ngọc, Lan Anh và một chị có tên gọi hơi buồn cười: Năm cóc. Cả nhà sẽ ngồi quây quần và tớ sẽ xuất hiện một cách hết sức trịnh trọng, khi thì với tư cách là giáo sư trường đại học, lúc thì là chính khách, lúc là doanh nhân, lúc là nhà sinh vật học tùy theo nội dung của bài thuyết trình. Tớ cố gắng ăn mặc bảnh bao, tư thế đàng hoàng, đỉnh đạc để trình bày bài nói của mình một cách thật ấn tượng.

Sau khi thuyết trình xong, tớ sẽ có phần hỏi đáp với khán giả. Ngoài bố ra, mọi người ít khi trả lời được các câu hỏi của tớ vì tớ thường nghĩ ra những câu hỏi rất khó. Sau đó là phần nhận xét của mọi người. Mẹ hay nhận xét những thứ liên quan đến “phụ kiện” như: tư thế, cách biểu cảm của giọng nói, các hình ảnh trên slide còn bố thì sẽ nhận xét nội dung của bài nói. Những lời nhận xét này rất bổ ích nên tớ thường ghi chép vào một quyển sổ để khi cần lấy ra đọc lại. Sau đó mới đến màn hỏi đáp nhất: cho điểm. Tớ phải đi ra ngoài để Ban giám khảo (là tất cả những khán giả vừa nghe) hội ý, phát phiếu cho điểm kín, cuối cùng thư kí (thông thường là chị Năm cóc) tổng kết lại. Xong xuôi, mọi người gọi tớ vào để thông báo kết quả. Nếu được 9 hoặc 10 điểm, tớ sẽ được nhận ngay một phần thưởng. Hầu hết các buổi thuyết trình tớ đều có phần thưởng. Nhưng dù được thưởng hay không thì sau đó luôn có màn liên hoan nhẹ. Mẹ đã chuẩn bị khi thì trái cây, khi thì bánh ngọt và ai cũng hân hoan với kết quả thành công mỹ mãn của buổi thuyết trình.

Chính vì sự vui vẻ lại có phần... no nê của mỗi buổi thuyết trình nên tớ thích lắm, lâu lâu không thấy bố mẹ ra chủ đề là tớ lại nhắc. Thậm chí, tớ thường xuyên tìm kiếm các thông tin hấp dẫn và đặt hàng khán giả xem sẽ chọn chủ đề nào trong số đó để tớ thuyết trình. Danh sách các chủ đề tớ dán trên cửa, ai thích chủ đề nào sẽ “tích” vào đó, căn cứ vào số lượng dấu “tích” tớ sẽ chuẩn bị bài thuyết trình.

Những buổi thuyết trình với mục đích “vui là chính” ấy lại giúp tớ rất nhiều sau này. Tớ hoàn toàn có khả năng trình bày vấn đề trước đám đông mà không hề sợ sệt, lo lắng. Dù được chuẩn bị trước hay phải phản ứng tức thì, tớ đều cấu trúc bài nói và trình bày bằng một phong thái đỉnh đạc nhất có thể. Điều này giúp ích tớ rất nhiều trong việc giành được những giải thưởng cao trong các kì thi hùng biện tiếng Anh. Mới đây nhất là kì thi hùng biện Stand up speak out. Trải qua hai vòng thi loại với hơn 50

thí sinh, buổi chung kết chỉ còn ba thí sinh là tớ, chị Hải Anh - sinh viên trường Đại học Luật và chị Ngọc Ánh - sinh viên Đại học Ngoại ngữ. Chị Ngọc Ánh thì tớ đã được biết trong buổi chung kết cuộc thi hùng biện tiếng Anh Wordstorm của mùa hè năm ngoái. Khi đó, tớ và chị đã có màn tranh luận sôi nổi về chủ đề: Có nên sống độc thân không. Sau đó, tớ giành giải Nhất và chị Ngọc Ánh về Nhì. Năm nay, chị cho biết dù là sinh viên năm cuối rất bận nhưng đoán có Nam thi, chị cũng quyết định tham gia bởi chị muốn “phục thù”. Hi hi, nói cho vui vậy thôi chứ hai chị em quý nhau lắm. Gặp nhau ở vòng loại của cuộc thi này, cả hai chị em đều mừng quýnh.

Cuộc thi Stand up speak out khó ngay từ vòng thứ hai. Ở vòng này, mỗi thí sinh phải trình bày một chủ đề mình tự chọn và một chủ đề mà ban giám khảo yêu cầu. Chủ đề tự chọn của tớ là: Sách và văn hóa đọc hiện nay, của chị Ngọc Ánh là: Sống thử (chị Ngọc Ánh luôn tìm kiếm các chủ đề liên quan đến giới tính thì phải, hi hi). Ba thí sinh khác chọn chủ đề gì thì tớ không nhớ. Sau khi thuyết trình chủ đề tự chọn, chủ đề mà ban giám khảo đưa ra để mọi người cùng suy nghĩ là: Hành vi của con người do yếu tố cá nhân hay môi trường xã hội quyết định? Lần lượt từng người sẽ trình bày ý kiến của mình. Khi nghe câu hỏi, thú thực là tớ hơi... choáng vì khá khó. Sau phút đó, tớ lấy lại bình tĩnh và trình bày ý kiến của mình. Trước hết, tớ định nghĩa về hành vi (điều này đúng như yêu cầu của một bài thuyết trình là trước tiên phải nêu những định nghĩa hoặc khái niệm để người nghe có những hiểu biết ban đầu về vấn đề mình định trình bày). Sau đó, tớ nêu quan điểm của mình cùng với những lý do và dẫn chứng có tính thuyết phục đối với Ban giám khảo. Xong xuôi, tớ khoan khoái ra về và vui mừng khi một tuần sau, Ban giám khảo thông báo, tớ đã được lọt vào vòng chung kết.

Để chuẩn bị cho vòng thi này, tớ đã cùng mẹ bỏ ra trọn vẹn hai ngày để chuẩn bị vì yêu cầu của vòng thi này hơi khác với những kì thi trước đó là không chỉ hùng biện, các thí sinh phải phản biện lẫn nhau và trả lời câu hỏi của ban giám khảo. Phản biện là một cách thi đòi hỏi sự phản xạ cực kì mau lẹ để nắm bắt ý của người đối diện đồng thời phải có đủ hiểu biết để bảo vệ những quan điểm của mình đến cùng. Tớ vào trang web: www.debatabase.com, xem các “mẹo” dành cho việc phản biện và ghi nhớ những điều như: không ngắt lời người khác khi nói; giữ giọng nói của mình được bình thường (điều này phải đặc biệt chú ý vì khi tranh luận, mình dễ hăng quá mà thành ra... cãi nhau); phải có những dẫn chứng và lập luận thật thuyết phục cho quan điểm của mình. Sau khi học các “mẹo”, tớ và mẹ chơi trò phản biện. Mẹ tớ không nói được tiếng Anh nhưng nghe thì cũng hiểu, thế là cứ có một chủ đề, tớ sẽ phản biện bằng tiếng Anh, mẹ sẽ phản biện bằng tiếng Việt. Nghe có vẻ buồn cười nhưng không sao, mẹ tớ không giỏi tiếng Anh nhưng lại rất nhiều ý tưởng, không ít lần tớ phải chịu thua vì những lập luận của mẹ. Sau khi được chuẩn bị kỹ càng, tớ bước vào vòng chung kết cuộc thi với niềm vui và sự tự tin. Kết quả là tớ lại được giải Nhất ở cuộc thi này.

Các bậc cha mẹ thường nói rất lo ngại và áy náy nữa khi mình không biết tiếng Anh để có thể dạy cho con. Tớ thấy điều này không có vấn đề gì lắm. Như mẹ tớ chẳng hạn, tuy mẹ không biết nhiều về tiếng Anh nhưng khi có vấn đề gì liên quan đến tiếng Anh, như viết bài luận hay chuẩn bị cho một bài nói, tớ đều bàn và hỏi ý kiến của mẹ. Tiếng Anh chỉ là một phương tiện ngôn ngữ thôi, xét cho cùng, nó không thể nào đặc dụng bằng tiếng mẹ đẻ được nên bất kì bậc cha mẹ nào cũng đang sở hữu một kho tàng là vốn kinh nghiệm sống, sự hiểu biết và vốn tiếng mẹ đẻ khổng lồ đấy thôi.

Từ những cuộc phản biện với mẹ, tớ học được rất nhiều điều. Tớ biết cách chọn lọc ý, lấy ví dụ và quan trọng là mọi ý tưởng phải được sắp sẵn trong đầu trước khi bắt đầu nói chứ không nói theo kiểu “nghĩ gì nói nấy” được mặc dù tính chất của cuộc thi phản biện là mọi thứ rất ngẫu nhiên nhưng là ngẫu

nhiên trong một hệ thống đã định trước.

Quả thực, tớ học được nhiều những ý tưởng mới, học được cách ứng xử trước mỗi cuộc thi. Sau mỗi cuộc thi, không phải ai cũng có cách ứng xử phù hợp, người quá kiêu ngạo vì chiến thắng, người lại quá đau khổ vì thất bại. Tất cả những điều đó, tớ đều lặng lẽ quan sát và tự rút ra những bài học kinh nghiệm cho mình. Quan trọng là tận hưởng hành trình mình đi hơn là cảm giác đến đích. Tớ luôn nghĩ như vậy. Và mỗi cuộc thi thuyết trình, tớ thấy mình lớn hơn, tự tin hơn, thấy thêm yêu thương và gắn bó với mọi người. Người ta hay than phiền về một thế hệ trẻ ít hoài bão, khát vọng nhưng tớ không nghĩ vậy. Tớ gặp trong các cuộc thi thuyết trình những khuôn mặt các anh chị sinh viên tràn đầy nhiệt huyết. Họ mong muốn chiếm lĩnh một thứ ngôn ngữ toàn cầu. Họ hòa mình vào sân chơi chung với cả niềm đam mê. Họ chia sẻ niềm vui, họ cổ vũ và ủng hộ các thí sinh với một tinh thần vô cùng fairplay. Nếu muốn đi nhanh, hãy đi một mình. Để đi được xa, hãy đi cùng nhau. Đây là câu ngạn ngữ tớ rất tâm đắc. Qua những cuộc thi, tớ càng có mong muốn gần với mọi người, để cùng nắm tay và cùng đi thật xa, thật dài trên con đường của trí tuệ và tri thức.

GHI CHÚ CỦA BỐ MẸ

Không phải từ lúc còn nhỏ xíu, Nam đã thích sách. Lúc đó, như bao đứa trẻ khác, đồ chơi hấp dẫn cháu hơn nhiều. Bằng nỗ lực và sự kiên trì, chúng tôi đã biến các cuốn sách trở nên thú vị hết như những món đồ chơi. Ban đầu, cháu yêu thích sách vì sự hấp dẫn về hình dáng, màu sắc, dần dần, cháu say mê tìm hiểu những điều “ẩn giấu” bên trong mỗi cuốn sách. Vì thế, từ khi 3 tuổi đến giờ, mỗi khi được hỏi: quà tặng mà con mong nhận được nhất là gì?, câu trả lời của cháu luôn luôn là: sách.

NGƯỜI BẠN CÓ TÊN LÀ “SÁCH” CỦA TỚ

Có một điều vô cùng quan trọng mà tớ muốn “để dành” nói ở phần cuối trong mục này là: Sách và vai trò của sách đối với sự phát triển ngôn ngữ của bản thân. Với tớ, sách vô cùng cần thiết, gần gũi như hơi thở của mình vậy. Trong các bài tập làm văn, những cuộc thi thuyết trình, điều để lại ấn tượng trong lòng người đọc, người nghe về tớ, không hẳn vì khả năng viết văn hay nói tiếng Anh mà căn bản là nguồn tri thức được chuyển tải trong đó. Khi đã vào đến những vòng chung kết của các cuộc thi, trình độ tiếng Anh của thí sinh hầu hết là như nhau. Điều quan trọng là ý tưởng, là chiều sâu của bài nói và bài viết. Để có được “điều quan trọng” đó, ngoài việc chịu khó học hỏi, tích lũy và nhận được sự dìu dắt tận tình, đầy khoa học của bố mẹ, thầy cô, bạn bè và những người thân thì sách chính là người thầy của tớ. Ngay từ khi còn nhỏ xíu, bố mẹ tớ đã nuôi dưỡng trong tớ nhu cầu đọc sách, tình yêu đối với sách, những phương pháp đọc sách hiệu quả và sự trân trọng với những kiến thức có được từ sách.

Ở Nhật Bản, sách rất đắt. So với giá cả tiêu dùng thì sách là mặt hàng được coi là loại “quý hiếm”. Bố mẹ tớ thường phải tần ngần rất lâu trước những cuốn sách dành cho thiếu nhi nhưng rồi bao giờ cũng vậy, cả nhà ra về với một chồng sách trên tay. Có sách rồi, gia đình cùng nhau đọc. Trong khi tớ thích thú với các hình vẽ có màu sắc đẹp, sinh động thì bố mẹ chỉ dẫn những nội dung trong sách. Và dù là cuốn sách nào, dày hay mỏng, bìa cứng hay mềm thì bố mẹ luôn hướng dẫn tớ cách giữ sách cho thật đẹp. Đối với bố mẹ, sách là thứ không thể quăng quật hoặc làm quăn mép như kiểu đồ chơi được. Tớ sẽ bị bố phê bình nghiêm khắc khi lỡ vứt sách dưới đất hoặc bước qua một cuốn sách mà không nhặt lên dù bố rất hiền và hầu như không khi nào mắng cả. Bố nói, trong sách có chữ, chữ là linh hồn của sách. Con phải yêu từng con chữ. Nếu con đi qua thờ ơ hoặc tệ hơn, con bước lên đó, con sẽ làm đau những con chữ. Mỗi con chữ giống như một đôi mắt để từ sách bước ra cuộc sống, nhờ những đôi mắt đó, con sẽ nhìn thế giới đẹp hơn, lung linh hơn. Con thấy đấy, không ai nở đối xử tệ với đôi mắt của mình cả. Lúc đó, tớ chỉ hiểu lơ mờ những điều bố nói. Nhưng giọng nói nghiêm khắc, thái độ trân trọng, nâng niu mỗi khi cầm cuốn sách trên tay của bố khiến tớ luôn tin những điều bố nói là hoàn toàn chính xác, rằng mỗi con chữ là một đôi mắt nhìn cuộc đời. Càng lớn, tớ càng thấm thía những điều bố dạy. Những “đôi mắt” ấy luôn mở và nhìn qua đó, tớ biết đến một thế giới ngập tràn thông tin, ngập tràn màu sắc, ngập tràn niềm vui và cả những điều cần được sẻ chia.

Người Nhật có hẳn một nền “văn hóa đọc đứng”, họ thường đọc khi đi tàu, khi chờ xe bus. Mặc nhà chờ đông chật người, mặc nắng chói hoặc tuyết rơi, mặc cho sự rung lắc của con tàu, họ vẫn mãi miết đọc. Tớ rất tâm đắc với nhà báo Phạm Công Luận trong một bài viết trên báo Sinh viên khi chú cho rằng: Dân tộc Nhật, văn hóa Nhật và mỗi con người Nhật luôn là một vẻ đẹp bí ẩn. Dáng người Nhật đi qua những con phố luôn toát lên vẻ cô đơn và kín đáo. Người Nhật giữ khoảng cách tuyệt đối với người khác trên tàu điện ngầm chật kín. Cho dù phải đứng chen kín, họ vẫn lặng lẽ đọc sách. Có cuốn sách trên tay với họ là quá đủ. Ở nước Nhật, bất cứ địa điểm công cộng nào cũng có một chiếc tủ nhỏ để đựng sách. Thú thực, tớ thích được đến bệnh viện gần nhà mặc dù mỗi lần đến đó, mẹ méo mặt vì khổ sở và lo lắng. Tớ sẽ được ngồi xuống thăm khám nhưng mịn, sà vào giá sách và chọn bất kì cuốn sách nào mình muốn. Thông thường là sách với những trò chơi mê cung. Nhưng dù có chọn cuốn nào, khi được gọi đến tên vào khám bệnh, dù có đang cuống lên vì sợ hãi, bạn cũng phải đặt cuốn sách mình vừa lấy ra đọc vào đúng vị trí. Chính những điều đó càng khiến tớ hiểu rằng, giữ gìn và trân

trọng sách là điều không thể thiếu. Không chỉ dạy cách giữ gìn những cuốn sách, bố mẹ còn giúp tớ hiểu về giá trị của sách thông qua những bài đọc. Sau đây là hai đoạn văn tớ nói về vai trò của sách (tất nhiên tớ được bố gợi ý và viết lại rồi):

Đoạn văn thứ nhất:

Tại sao tôi quan tâm đến một cuốn sách? Có lẽ bởi vì tôi thích trang bìa, bởi vì tôi muốn biết một câu chuyện gì đó hay bởi vì tôi muốn giải trí. Một số cuốn sách như chứa phép thuật. Chúng đưa ta tới một thế giới đầy tưởng tượng và biến chúng ta thành các phi hành gia, những nhà thám hiểm, những người lái tàu. Những cuốn sách khác có thể khiến chúng ta ngạc nhiên hay vui sướng. Có những cuốn sách còn lưu giữ bao kỉ niệm buồn vui của quá khứ.

Đoạn văn thứ hai:

Tôi thích nâng niu những cuốn sách như là những chú mèo vậy và tôi biết những cuốn sách cũng thích thế. Được đọc là niềm vui sướng của mỗi cuốn sách và may mắn thay cũng là của người đọc. Những cuốn sách sẽ sung sướng lắm khi bạn cầm nó lên và đọc từng dòng chữ. Thật không thể tưởng tượng được nếu bạn cầm sách mà không đọc, những cuốn sách sẽ buồn rầu. Chúng khóc trong từng trang sách. Nước mắt của chúng sẽ làm các trang giấy mủn ra.

Sau khi đọc xong hai đoạn văn, hai bố con nằm kềnh ra giường và cùng nhau thảo luận: Chúng ta sẽ trở nên thế nào nếu như không biết đọc? Và điều gì sẽ xảy ra nếu như không có những cuốn sách? Ở câu hỏi thứ nhất, câu trả lời dễ rồi: Không biết đọc, chúng ta không thể đi học được, không biết đọc tên ga thì dễ bị lạc, không đọc được giá ghi trên mỗi mặt hàng và không biết đọc sẽ không chơi trò chơi với mẹ được và quan trọng nhất, không biết đọc, những cuốn sách sẽ buồn, sẽ khóc và rồi chúng sẽ tan biến trên mặt đất. Bố reo lên: Con giỏi lắm! Thế còn câu hỏi thứ hai. Chà cũng dễ, không có sách thì làm sao mình biết đến những câu chuyện, những hình vẽ, những con vật đáng yêu ngộ nghĩnh trong truyện, không có sách giáo khoa để đọc bài... “Đúng quá rồi. Vì thế, bố và con hãy cùng làm một cam kết sau dán lên tường để có thể bảo vệ những cuốn sách nhé”. Cả hai bố con bàn bạc, sau nhiều lần đập xóa, cuối cùng đã đi đến thống nhất như sau:

Chúng tôi, gồm có ba thành viên, hứa sẽ thực hiện những điều sau đây khi đọc sách:

- Giữ đôi bàn tay luôn sạch sẽ (bố mở ngoặc là không vừa đọc sách vừa lấy tay ngoáy mũi).
- Không làm rách sách.
- Không gạch xóa, không viết vẽ lên sách.
- Không để sách bừa bãi (bố mở ngoặc là không được mang sách vào đọc trong... toilet rồi để quên luôn ở đó vì bố biết là tớ hay tranh thủ đọc kiểu đó lắm!).
- Không để con Capi trèo lên giá sách (không hiểu tại sao con mèo trắng Capi là chúa hay trèo lên giá sách rồi ngủ trên đó, nhưng phiền một nỗi là nó làm nhăn hết cả sách và còn tha cả cát bắn lên sách nữa chứ).

Nhiều năm qua rồi, tờ cam kết đó đã không còn nữa nhưng nó vẫn tồn tại trong trí nhớ của tớ mỗi lần lấy sách ra đọc. Kì diệu làm sao là những bài học thuở ấu thơ, bên cạnh việc hướng dẫn cách giữ gìn

sách, bố cũng hướng dẫn tớ cách viết một cuốn sách. Ôi chao, làm ra một cuốn sách thì thật là tự hào. Bố nói, để làm ra được một cuốn sách, con hãy nghĩ đến những điều sau đây:

- Về tiêu đề sẽ đặt cho cuốn sách. Hãy chọn một tiêu đề nào thật “kêu”, có như thế mới thu hút người đọc. Ví dụ, thay vì tên cuốn sách là: Tôi rửa mặt thì hãy đặt là: Nào cùng rửa mặt hoặc Rửa mặt vui lắm! Thế là sẽ có nhiều người chọn hơn rồi.

- Hãy suy nghĩ xem mình sẽ viết gì vào cuốn sách: một câu chuyện, vài bài hát, một vài câu đố vui, những bài thơ nho nhỏ. Nói chung bất kể những gì mà mình thấy thích thú đều có thể thành nội dung cho một cuốn sách, chứ không phải như tớ nghĩ ban đầu, hễ là một cuốn sách thì phải có một câu chuyện li kì. Bố nói, tớ cứ viết về những điều thật giản dị thôi như cây hoa hồng đang nở hoa, về con mèo đi lạc trên mái nhà, về bài tập làm văn... nói chung rất dễ. Nhưng nếu là một câu chuyện thì sẽ có những nhân vật nào, các sự kiện xảy ra, địa điểm và kết thúc.

- Minh họa cuốn sách bằng cách nào: Dùng hình vẽ hay miếng cắt, những mảnh vải hay tranh cắt từ các tờ báo, tranh lấy trên mạng. Phần minh họa này thú vị lắm, các bạn có thể tự làm những gì mình thích. Với những bạn gái khéo tay, có thể cho nhân vật của mình biến đổi nhờ những tờ giấy thủ công hoặc vải, len... như kiểu phim hoạt hình ấy. Còn với tớ, tớ thích nhất cách minh họa bằng... vật thật. Ví dụ kể về cây bắp cải, tớ xin mẹ một lá bắp cải gắn lên đó. Tuy nhiên, có hơi phiền khi kể về con mèo nhà tớ, đã nhiều lần tớ bị nó cào xước tay vì tội nhỏ lông nó để phục vụ cho ý đồ nghệ thuật của mình đấy!

Sau tất cả những suy nghĩ đó, hãy viết ra các ý tưởng của mình vào một cuốn vở nhỏ. Tớ sẽ dùng tờ giấy cứng hơn làm bìa sách. Trên bìa sách cũng vẽ một hình minh họa. Bao giờ tớ cũng ghi rất rõ ràng: Tên tác giả, ngày xuất bản và cả giá bán nữa. Giá bán này thường khá đắt đấy, một quyển sách được làm kì công thế cơ mà.

Trong khi tớ say sưa với những quyển sách của mình thì bố mẹ cũng có những quyển sách. Bố thì làm sách về những kỉ niệm với tớ, mẹ thì làm sách về cách nấu ăn. Xong xuôi, cả nhà sẽ tổ chức một buổi trưng bày những cuốn sách của mỗi người và xem sách của ai hay nhất. Sách của tớ luôn được độc giả bình chọn là Đáng yêu nhất. Tuy nhiên mẹ nói, tuổi thọ những cuốn sách của tớ không cao, rất có khả năng làm mồi cho chuột vì sách mở ra toàn thấy rau củ quả, thậm chí cả bánh kẹo nữa. E hèm, sao tớ viết về nhân vật mèo mà chuột lại vẫn không sợ nhỉ?

Tớ càng lớn, những cuốn sách lại càng trở nên thân thiết. Trong nhà tớ ngập tràn các loại sách. Mỗi ngày Chủ nhật, niềm vui lớn và cũng là phần thưởng đối với tớ là được cùng bố mẹ đi chọn và mua sách. Bố mẹ nói sẵn sàng bớt đi một khoản chi tiêu nào đó để dành tiền mua sách cho tớ. Tớ lại càng trân trọng hơn những quyển sách mà mình có được vì tớ biết đó là sự chắt chiu yêu thương của bố mẹ dành cho mình. Trong nhà, nơi tớ yêu thích nhất là chiếc tủ sách cao đến tận trần nhà, chiếm gần như toàn bộ không gian của tầng hai. Tớ đã từng nghe nói: Tạo một thư viện cho căn nhà là ban cho ngôi nhà đó một linh hồn. Điều này quá đúng với tớ khi nghĩ về ngôi nhà của mình. Có giá sách, tớ có thể ngồi bệt xuống sàn nhà, với tay lên giá, chọn một quyển và bắt đầu thưởng thức. Cả nhà tớ có thói quen đọc sách cùng nhau vào những ngày nghỉ. Mẹ chuẩn bị một bàn trà, một chút kẹo lạc. Cả nhà yên lặng nhấm nháp kẹo, trà và thưởng thức những cuốn sách.

Những cuốn sách đã mang lại cho tớ sự hiểu biết về nhiều lĩnh vực. Tớ thích đọc mọi thể loại, từ văn học cổ điển đến khoa học, kinh tế, thậm chí cả triết học, Phật giáo, Kinh Thánh nữa. Có những cuốn

sách chưa hiểu thật sâu nhưng tớ vẫn lờ mờ nhận ra những vẻ đẹp trong đó. Để giúp mình hiểu thêm về mỗi cuốn sách, khi đọc xong, tớ thường trao đổi với bố. Về vấn đề này thì bố hết như một cuốn bách khoa toàn thư. Hỏi đến cuốn sách nào bố cũng biết, cũng từng đọc qua, nhất là những tác phẩm văn học kinh điển của nước ngoài. Tớ đã ngốn ngấu những Không gia đình, Túp lều bác Tôm, Bông hồng vàng và bình minh mưa, Nanh trắng, Những người khôn khổ... Harry Potter, Biểu tượng thất truyền... rồi đến Bí quyết thành công, Nghĩ giàu làm giàu, Đế mèn phiêu lưu ký, Tuổi thơ dữ dội, Tot-to-chan cô bé bên cửa sổ, báo Hoa học trò, Sinh viên... nói chung là mọi thể loại. Mỗi cuốn sách lại mở ra những bài học về cuộc sống vô cùng sâu xa, thấm thía.

Tớ thích mê tiểu thuyết Nanh trắng. Truyện kể về một con sói được sinh ra và lớn lên trong môi trường thiên nhiên hoang dã của phương Bắc xa xôi. Môi trường khắc nghiệt, tàn bạo, lạnh giá, đơn độc đã tạo cho sói tính cáu bẳn và bản năng sinh tồn dẻo dai đến lạ kì. Tớ đã khóc khi đọc những chương cuối của truyện, Nanh trắng gặp được một người chủ yêu thương và nhân hậu. Kể từ đây, nó bắt đầu biết được những cử chỉ âu yếm, vuốt ve, mềm mại đến lạ kì từ bàn tay của người chủ mới. Nó bắt đầu biết vui khi trông thấy bóng dáng người chủ, biết cảm thấy trống vắng khi người chủ đi xa. Nó còn biết rúc cái đầu to bự màu xám của mình dưới đôi tay che chở của người mà nó xem như một vị thần - một vị thần mới đã đem lại cho nó quá nhiều điều mới mẻ, lạ lẫm... Vượt lên trên tất cả, sói cảm nhận được tình yêu thương ấm nồng. Điều này đã giúp nó sưởi ấm trái tim lạnh lùng, tàn nhẫn của nó trước đây.

Bố tớ nói, khi nào lớn, tớ sẽ nhận ra ý nghĩa sâu xa của truyện từ một góc nhìn khác phức tạp hơn, đa chiều hơn như về luân lý và sự cứu chuộc để từ thế giới của loài vật nhìn ra thế giới của con người. Nhưng bây giờ, chỉ cần tớ biết cảm nhận và rung động với tình yêu thương, lòng nhân hậu khiến cho đến cả loài dã thú cũng phải thay đổi mà truyện gọi lên là đủ.

Có một thời gian tớ mê mẩn Harry Potter đến mức cả nhà gọi là: Ăn Harry, ngủ Harry. Ban đầu chưa mua được các cây đũa phép như trong truyện, tớ toàn lấy đũa trong bếp thay cho đũa phép. Mẹ cứ kêu oai oái vì bộ đũa cứ vài hôm lại hao hụt đi trông thấy. Tớ thuộc lòng hầu hết các đoạn miêu tả trong truyện. Đọc tiếng Việt chưa đủ, tớ còn đọc cả bản tiếng Anh và so sánh xem cách dịch như vậy đã hay (theo kiểu của tớ) chưa. Nhờ yêu cuốn truyện này mà tớ đã trang bị cho mình một vốn tiếng Anh khá khá về những chủ đề rất... phù thủy.

Không chỉ đọc sách in, tớ còn thường xuyên lên mạng tìm các sách dưới dạng Ebook. Không chỉ đọc truyện, tớ còn đọc các mẫu tin bằng tiếng Anh, đọc thông qua các bài đọc trong phần luyện thi TOEFL hoặc IELTS. Tớ có một thú vui là buổi tối, trong khi hai mẹ con đi dạo, bao giờ cũng có mục điểm tin. Lúc đó, tớ sẽ nói cho mẹ nghe một tin tức, một mẫu chuyện hoặc thậm chí kể cả một câu chuyện dài và cả hai mẹ con cùng bình luận về tin tức đó. Đôi lại, mẹ cũng sẽ nói về những mẫu tin mà mẹ lượm lặt được nhưng chủ yếu là liên quan đến một số vấn đề mà tớ không mấy hứng thú như: giá cả thị trường, xu hướng dùng mỹ phẩm hiện nay, cách làm đẹp phổ biến... Tuy nhiên, tớ vẫn im lặng nghe vì tớ biết đó là lúc mẹ rất vui vì có người chia sẻ với mình. Đọc sách mang lại những hiểu biết về lịch sử, về địa lý, về khoa học, công nghệ... đặc biệt về các ngành mà tớ đang theo đuổi.

Bố thường nói một câu gì đó bằng tiếng Hán mà dịch nghĩa đại loại là: Quân tử ba ngày không đọc sách soi gương thấy mặt mũi khó coi. Tớ thì chẳng cần đợi đến ba ngày, bất kể ngày nào, trong thời gian biểu của mình đều có thời gian dành cho việc đọc sách. Mới đây, trong một bài thuyết trình về tầm quan trọng của đọc sách, tớ có nêu ra một trong những nguyên nhân của việc thế hệ trẻ ngày nay ít

quan tâm đến sách là do số lượng bài tập về nhà nhiều quá. Các bạn chắc cũng rất vất vả để có thể làm hết được bài tập về nhà và khi làm xong thì, phờ, lên giường đi ngủ thôi vì đã quá mệt rồi. Như thế đâu còn thời gian dành cho việc đọc sách hoặc nếu có cũng sẽ chọn những sách thuộc loại “dễ coi”. Bố mẹ không yêu cầu tớ làm bài tập nâng cao nhưng lại rất khuyến khích việc đọc sách và tự tìm hiểu những điều có được trong sách. Tớ cũng rất khoái việc đọc sách cùng bố. Ban đầu là bố đọc cho nghe, sau là cả hai bố con cùng đọc một cuốn sách nào đó rồi bình luận về cuốn sách đó. Vì đọc với bố, nên tớ sẽ phải tham gia vào tất cả các thể loại mà bố quan tâm như văn học, bình luận thơ văn, ngôn ngữ, văn hóa... còn bố sẽ phải tham gia vào những thể loại rất... khó nhằn mà là sở trường của tớ như khám phá vũ trụ, thế giới sinh vật học, trinh thám... Khi mới bắt đầu, cả hai bên có vẻ rất khó “thích nghi” với nhau. Ai cũng nghe sách của người khác một cách thờ ơ, dần dần, chính cầu nối là sách khiến hai bố con trở nên say mê lĩnh vực của nhau một cách thực sự.

Ấn tượng thì nhiều nhưng có những chi tiết bố nói khiến lúc nào nghĩ đến tớ cũng thấy rung rung, ví như câu chuyện kể về nhà thơ Thế Lữ (Qua những trang viết của nhà văn Nguyễn Thị Minh Thái):

Ngày bé, ông được gọi là Gày vì người gầy nhẳng. Gắn gũi nhất với cậu Gày trong tuổi thơ là bà nội nhưng bà rất cay nghiệt với u của Gày, không bằng lòng khi thầy thương u. Tuổi thơ Gày chìm trong xa cách nhớ thương dằng dặc. Người Gày thương nhớ nhất là mẹ đẻ, mỗi năm mẹ chỉ được lên thăm Gày đôi ba bữa. Mỗi lần dứt áo già biệt Gày về Hải Phòng, mẹ con đều chứa chan nước mắt. Mẹ lên tàu, tàu lăn bánh, Gày nhớ mẹ quặn thắt cả lòng, chỉ biết phục xuống đường tàu vượt ve thanh sắt lạnh, dõi theo đoàn tàu chở mẹ tuột luột xuống Hải Phòng xa biên biệt.

Lần nào tớ cũng thấy ớn lạnh khi nghe đến đoạn này. Hình ảnh cậu bé cúi xuống “vượt ve thanh sắt lạnh” của đường ray con tàu đưa mẹ cậu đi xa khuất cứ neo vào lòng tớ những nỗi xót thương và sẻ chia. Bố tâm đắc đoạn này lắm bởi nó rất giống tâm trạng của bố ngày còn bé. Mỗi lần ông nội mang gạo xuống trường chuyên cho bố ăn học, khi bóng nhỏ gầy gò của ông nội xa khuất, màu áo lẫn với màu trời, bố lại trào nước mắt. Trẻ con ai chả muốn được gần bố mẹ nhưng bố còn đang “gánh vác” trách nhiệm học thay cho cả phần anh phần chị, đâu có thể chạy theo mà níu áo ông để đòi về nhà cho được. Cứ thế, từ một đoạn văn, hai bố con lại ngồi tản mạn những chuyện dông dài, những kỉ niệm thời ấu thơ của bố. Bố nói, khi nào mình có quá khứ là mình biết nhớ, biết thương, biết gắn bó với những gì đã trải qua, dẫu đó là đoạn đường đầy khó khăn, vất vả. Mình phải biết trân trọng quá khứ để bồi đắp tâm hồn như câu chuyện về cậu Gày - nhà văn Thế Lữ bố vừa kể ở trên.

Từ thuở còn bé dại đầy đa cảm, cậu đã yêu hoa. Một sớm mai thức dậy, cậu Gày đã biết tê điếng hồn vĩa khi ngó thấy một nụ hồng nhung xừ Lạng đang nhè nhẹ cựa mình mở cánh. Cảm giác rộn ngợp, mê cuồng trước cái đẹp xâm chiếm lập tức trái tim thơ dại của Gày, và mãi mãi ở lại trong trái tim nghệ sỹ của Thế Lữ suốt cả cuộc đời. Trong trí nhớ không tàn phai của ông vẫn tươi nguyên niềm ngạc nhiên khờ dại với nét mong manh thấp thoáng cánh hoa bay của những ngày hoa hồng thơ ngây xừ Lạng. Và xừ Lạng thành thế giới đầu tiên về cái đẹp của Thế Lữ, với những ấn tượng đầu đời vừa lãng mạn, hoang vu, vừa ngát ngát sợ hãi.

Thảo nào, khi đọc những tản văn của bố, bao giờ tớ cũng thấy thấp thoáng hình ảnh làng quê, ông bà, cô bác, khi thì ngùn ngụt niềm yêu thương, khi thì chạnh lòng với cái nghèo truyền kiếp theo dai dẳng những phận người trên xứ đồng chiêm trũng. Không chỉ đọc những đoạn văn đậm chất văn chương về những nhân vật, những cuộc đời, bỏ qua việc tớ mới chỉ là cậu bé tiểu học, bố còn đọc cho tớ nghe

cả... thơ tình. Tớ đã được nghe bố đọc quá nhiều bài thơ tình của các tác giả khác nhau cũng như của... chính bố. Vậy mà đoạn thơ sau tớ lại rất ấn tượng: *Khi tàu đông anh lỡ chuyến đi dài / Chỉ một người ở lại với anh thôi / Lúc anh vắng người ấy thường thức đợi / Khi anh khổ chỉ riêng người ấy tới / Anh yên lòng bên lửa ấm yêu thương / Người ấy chỉ vui khi anh hết lo buồn / Anh lạc bước người ấy đưa anh trở lại / Khi có điều giả dối vây quanh / Bàn tay ấy chở che và gìn giữ / Biết ơn em từ miền cát gió / Về với anh bông cúc nhỏ hoa vàng...* Bởi tớ tin mẹ là “bông cúc nhỏ hoa vàng” của bố. Và tự đáy lòng, bố đọc để tớ hiểu những điều rất “sâu kín” mà cũng rất “đàn ông” trong lòng mình. Những cuốn sách mà hai bố con cùng nhau trao đổi đã khiến tớ lớn thêm, thấy mình sống có trách nhiệm hơn, biết xao lòng trước những nụ hoa chớm nở, biết cảm nhận mùi thơm nồng nàn hoa sữa, biết nâng niu từng bông lúa, biết “vạn vật hữu linh”, đặc biệt biết lưu giữ những gì thuộc về quá khứ để có thể bước vào tương lai một cách đàng hoàng.

Chính việc đọc nhiều cũng giúp tớ có thêm kiến thức và trang bị cho mình kĩ năng đọc trong các kì thi quốc tế. Gần đây nhất, tớ đạt điểm tối đa 9.0 trong bài đọc của kì thi IELTS. Để minh họa cho điều tớ nói về tác dụng của việc đọc, tớ sẽ cho các bạn tham khảo lời khuyên mà theo tớ là vô cùng hữu ích của cô giáo Contessa- người chuyên luyện thi IELTS nhé:

Hãy đọc tất cả những gì bạn có trong tay. Khi còn trẻ, bản thân tôi đã đọc rất nhiều, kể cả khi ăn cơm hay trước khi đi ngủ. Mẹ tôi thậm chí đã phải giấu các cuốn sách đi vì tôi thường mãi đọc đến mức quên cả làm bài tập về nhà. Các bạn bây giờ may mắn hơn tôi vì có Internet. Chỉ với một thao tác đơn giản các bạn có thể đọc báo, tạp chí hay truyện trên mạng rồi.

Tại sao đọc lại giúp ích cho việc học tiếng Anh? Bởi vì:

- ◆ *Đọc giúp nâng cao vốn từ vựng*
- ◆ *Đọc giúp bạn luyện Skimming và Scanning*
- ◆ *Đọc giúp phát triển kỹ năng đoán từ mới dựa theo văn cảnh*
- ◆ *Đọc giúp bạn sử dụng linh hoạt các từ nối*
- ◆ *Đọc giúp bạn làm quen với các cấu trúc phức tạp*
- ◆ *Đọc giúp bạn làm quen với nhiều chủ đề học thuật*
- ◆ *Đọc giúp bạn luyện thể lực để làm bài test*

Tớ cho rằng, những lời khuyên hữu ích trên đây đã nói toàn bộ tầm quan trọng đối với việc học và thi tiếng Anh. Nếu không đọc nhiều, tớ sẽ chịu không lấy đâu ra thông tin để thi thố trong các cuộc thi hùng biện tiếng Anh như đã kể ở trên. Vì thế, tớ yêu tủ sách nhà mình, nơi không chỉ lưu giữ những cuốn sách cũ mà còn gói ghém hộ tớ những bí mật nhỏ, những niềm háo hức vô biên khi đến với thế giới sách, những chất chiu yêu thương của bố mẹ dành cho mình.

Không chỉ mê sách, tớ còn rất mê phim. Hầu như có bất cứ phim nào phù hợp với lứa tuổi, bố đều cho tớ đến rạp xem. Trong bóng tối của rạp chiếu phim, tớ được trải nghiệm cảm giác phiêu lưu cùng các nhân vật, những câu chuyện trong phim. Có nhiều phim để lại trong lòng tớ những ấn tượng khó phai mờ. Gần đây nhất là Chuyện của Pi. Tớ ấn tượng vô cùng về chuyến vượt biển của cậu bé Pi với quá

nhiều thử thách tưởng như không thể vượt qua. Câu chuyện trong phim mang lại nhiều bài học quý giá: về ý chí, nghị lực của con người, về bản năng sống và hơn hết là tình cảm trong gia đình. Khi Pi còn nhỏ, những bài dạy của cha tưởng như lạnh lùng nhưng lại chính là điểm tựa để cậu có thể vượt lên cái chết, giành lại sự sinh tồn trong hoàn cảnh trở trêu.

Không phải chỉ xem những bộ phim chuyên dành cho thiếu nhi hoặc tuổi teen, bố mẹ cũng chẳng ngại ngần cùng tớ xem những phim có vẻ như hơi “người lớn” mà bố mẹ tớ rất thích kiểu như: Xuân, hạ, thu, đông... rồi lại xuân. Có sao đâu, xem xong phim, tràn ngập trong tớ là hình ảnh đẹp như một bài thơ của ngôi chùa giữa chênh vên núi non và hồ nước thăm xanh. Dù có thể tớ chưa hiểu hết những ẩn ý của tác giả, chưa hiểu những đoạn kinh Bát Nhã khắc trên sân chùa mà bố đọc cho nghe: Có chẳng khác không, không chẳng khác có, nói gì nữa, có gì để nói... nhưng cảnh sắc thâm u mà vẫn đẹp lộng lẫy khiến lòng tớ rung động. Một bộ phim không dùng nhiều lời thoại, một bộ phim không dồn dập những hành động như tớ thường xem nhưng vẫn là những bài học quý.

Dù bận rộn, bố vẫn mê phim khủng khiếp. Hiện bố tớ đã có trong tay gần như đầy đủ các đĩa phim kinh điển cũng như những bộ phim nổi tiếng trong và ngoài nước, đặc biệt là những phim truyện Việt Nam. Tớ thường nói, nếu ai cũng yêu phim truyện Việt Nam như bố thì hẳn nền điện ảnh của nước ta đã sánh ngang với... Hollywood! Bố cười ha hả ra chiều khoái lắm với nhận định này. Phim ảnh không chỉ có ý nghĩa giải trí, xem phim còn đem lại cho tớ... phần thưởng nữa cơ. Các bạn có ngạc nhiên không? Chẳng là vì được bố cho đi xem bộ phim: King Speech nên khi gặp chủ đề bài luận: Nói về nhà lãnh đạo có ảnh hưởng đến bạn, tớ đã viết về nhân vật chính trong phim này. Và thật may mắn, bài luận của tớ đã được đánh giá cao và được phần thưởng to ụynh là một cái iPad. Thật là vui quá phải không các bạn?

Từ bây giờ cho đến khi trở thành một chàng thanh niên chững chạc và trí tuệ, con đường tích lũy ngôn ngữ của tớ còn dài. Tớ sẽ phải phấn đấu, phải suy nghĩ, phải ghi nhận và luôn học hỏi nhiều hơn nữa. Nhưng những gì tớ đạt được bước đầu, dù chỉ là những thành công nho nhỏ, đều có dấu ấn của bố mẹ, của những người thân. Từ việc chơi những trò chơi ngôn ngữ khi tớ chưa biết đọc, biết viết đến việc làm giàu tâm hồn tớ bằng sách báo, phim ảnh, bằng những bài hát, bài thơ, những câu hát ru... tất cả đã làm thế giới ngôn ngữ của tớ trở nên sống động, phong phú. Nhưng quan trọng nhất, qua những bài học đó, tớ lớn lên cùng những suy nghĩ thực sự nghiêm túc và có trách nhiệm với những gì mình làm. Tạm khép lại phần hai ở đây, các bạn cùng tớ “vi vu” sang một phần khác nhé!

Phần ba **TRƯỜNG LỚP VÀ BẠN BÈ CỦA TỚ**

Khi đọc xong nội dung Phần hai, có thể bạn sẽ đặt câu hỏi: Bạn cứ suốt ngày chơi rồi xem phim, đọc sách cùng bố mẹ, thế không có lúc nào chơi cùng bạn bè à? Bạn ơi, không phải thế đâu. Tớ thích chơi với bạn bè lắm lắm. Tớ có nhiều bạn thân cũng như có nhiều, rất nhiều kỉ niệm với trường lớp. Trong phần này, tớ sẽ nói về điều đó, vừa là cách để tớ chia sẻ với các bạn, đồng thời thể hiện những yêu thương tràn ngập trong lòng tớ mỗi khi nghĩ đến những thầy cô giáo đã từng dạy dỗ tớ từ khi còn bé đến giờ. Không thể nói hết, kể hết tình cảm về thầy cô, bạn bè nên tớ chỉ kể về những thầy cô thật ấn tượng cũng như những người bạn đặc biệt đối với tớ mà thôi.

Cô giáo đầu tiên dạy tớ năm lớp Một là cô Mai. Cô nhỏ nhắn và xinh ơi là xinh. Cô Mai là học sinh cũ của bố tớ nên có lẽ vì thế mà bố giao toàn bộ việc liên lạc với cô cho mẹ. Chắc bố sợ cô sẽ ngại khi phải xưng hô: “Thưa thầy” hay “Thưa phụ huynh em Nam”? Tớ cũng không biết nữa, chỉ nhớ thi thoảng cô lại hỏi:

- Thầy giáo của cô dạo này có khỏe không con?

Tớ nghe thấy lại cười toe.

- Dạ! Thầy giáo của cô khỏe nhưng mà hơi khó tính.

Cô nháy mắt:

- Thì vẫn như ngày dạy cô mà lị.

Cả lớp ai cũng yêu cô. Cô không khắt khe trong việc luyện chữ, cô chỉ thỉnh thoảng yêu cầu viết thêm một vài bài còn lại cô cho chơi thoải mái. Cũng vì thế mà lớp học hay âm ỉ, nháo nhào cả lên. Cũng năm học này, tớ có một kỉ niệm không biết là nên vui hay buồn nữa. Một hôm đi học về, khi đó mới vào học được khoảng một tháng thôi, tớ hớn hờ khoe với mẹ:

- Mẹ ơi hôm nay con được hai điểm 10.

Mẹ cũng vui vẻ:

- Ôi con giỏi thế!

Xong rồi cả nhà đi ăn cơm. Ăn xong, mẹ khoan khoái ngồi tựa vào ghế vào nói:

- Nào con trai, mang điểm 10 ra mẹ xem, ui trời, mới đi học mà được những hai điểm 10 cơ đấy!

Tớ ngơ ngác:

- Con làm gì có điểm 10 nào ạ.

Mẹ tròn mắt nhìn như thể tớ vừa lạc từ một hành tinh nào đó xuống. Nhìn vẻ mặt của mẹ khiến tớ càng sợ hãi. Tớ bắt đầu chuyển sang mếu máo, run rẩy. Điều đó khiến mẹ càng tức giận. Mẹ hét vào miệng tớ hai cái, không đau lắm nhưng làm tớ càng thêm sợ. Mẹ nói tớ cần phải trung thực. Làm đàn ông không được xấu xí như vậy. Mẹ càng nói tớ càng không hiểu. Hai tai lủng bủng, muốn ôm mẹ mà chẳng dám. Đêm đó, tớ thao thức mãi. Mẹ thì giận nên nằm một góc, chẳng hỏi chuyện tớ trước khi đi

ngủ như mọi đêm. Sáng hôm sau, khi tiễn tớ đi học, mẹ nở một nụ cười yếu ớt và nói: *Mẹ vẫn buồn về chuyện hôm qua. Hôm nay mẹ sẽ đến gặp cô Mai để hỏi xem Nam ở lớp thế nào. Chẳng lẽ con mới đi học mà đã thay đổi thế sao. Con nhớ không, khi con 5 tuổi, con ở nhà một mình, mẹ giao cho con nhiệm vụ hàng ngày đi quanh nhà 30 vòng để tập luyện vì sợ con ngồi nhiều quá sẽ không tốt và béo nữa. Mẹ giao xong rồi quên luôn. Bẵng đi một thời gian, đến hai tháng sau, một hôm mẹ về, con tỏ vẻ rất ân hận, con ôm cổ mẹ và nói: Mẹ ơi con xin lỗi mẹ, hôm nay con mãi chơi nên chỉ đi có 16 vòng thôi, không đủ 30 vòng như mẹ đã giao. Khi nghe con “thú nhận” điều này, mẹ đã rất ngỡ ngàng. Mẹ quên điều đó lâu rồi, mẹ nghĩ con cũng đã không còn thói quen đó nữa. Vậy mà con vẫn ghi nhớ và lại còn rất trung thực nữa. Khi đó, trong mắt mẹ, con không giống một cậu bé 5 tuổi. Con như một người đàn ông đã trưởng thành và mẹ hoàn toàn có thể tin cậy ở con. Thế mà, hôm qua... Con làm mẹ mất ngủ đấy!* Tớ cứ miên man trong những suy nghĩ của mẹ. Thương mẹ quá nhưng chẳng biết nói sao. Tớ đến lớp, vừa vào phòng ăn thì nhìn thấy mẹ. Quen như mọi khi, lại quên mất là mình đang bị mắng, tớ chạy ào ra. Lúc đó cô Mai cũng ra đón mẹ. Vừa thấy mẹ, cô đã khoe rồi rít:

- Chị ơi, Nam giỏi lắm, hôm qua Nam được thưởng hai - hoa - điểm - mười.

Mẹ đứng lặng, mắt mở to không chớp. Tớ nhìn thấy hai giọt nước mắt lăn dài trên má mẹ. Mẹ khẽ nói:

- Cô Mai cho Nam hai hoa điểm mười à?

- Vâng, vì con đặt câu hay lại đọc rất tốt chị ạ.

Cô Mai vẫn giữ nguyên vẻ hào hứng. Mẹ khẽ nói gì đó, cảm ơn cô rồi nhìn tớ lâu thật lâu, cái nhìn như muốn ôm trọn tớ vào lòng. Chiều hôm đó, khi tớ vừa bước vào nhà, mẹ đã ôm chầm lấy tớ.

- Sao khi mẹ hỏi, con không nói cho mẹ biết về hoa điểm mười cô cho?

Tớ ngơ ngác:

- Thì con khoe với mẹ nhưng khi mẹ hỏi thì điểm ở lớp, không phải ở trong vở nên con không đưa cho mẹ xem được.

Mẹ ôm tớ chặt hơn và nhe răng:

- Con chưa phân biệt được giữa điểm 10 và hoa điểm 10 còn mẹ thì lại quá nóng. Mẹ xin lỗi con.

Quả thực, đối với tớ lúc ấy, hai khái niệm đó là như nhau, thế nào thì cũng được cô khen mà. Cho nên, tớ không thể giải thích khi mẹ hỏi đến. Sau lần ấy, mẹ nói: Vừa rồi là mẹ hiểu lầm nhưng mẹ muốn con phải thật trung thực. Đó là đức tính cần thiết đầu tiên để con trưởng thành. Vì thế, mẹ không bỏ qua bất cứ điều gì khi con có những biểu hiện không trung thực. Mẹ nóng vội và hồ đồ không hỏi rõ ngọn nguồn đã đem con ra trách phạt. Mẹ mong con tha lỗi cho mẹ. Tớ ôm cổ mẹ: Mẹ ơi, mẹ cứ yêu con là được rồi. Hai mẹ con lại cười vui vẻ.

Từ đó, mỗi khi khoe mẹ điểm tốt, tớ đều nói rõ là điểm 10 hay hoa điểm 10. Nhưng mẹ thì điểm nào cũng vui, điểm 7, điểm 8 cũng không làm mẹ buồn. Mẹ nói mẹ chỉ buồn khi tớ không nghe lời cô, không giúp đỡ bạn bè hoặc không cố gắng thôi. Cũng trong năm học lớp Một, tớ có nhiều bạn mới. Có bạn tên rất buồn cười là Park Hoài Nam vì bố bạn là người Hàn Quốc. Bố ấn tượng với cái tên này

đến nỗi, sau này mỗi khi tớ kể chuyện về bạn nào ở lớp, bố lại hỏi: À, bạn Park Hoài Nam chứ gì? Mặc dù bố biết thừa là bạn đã không học cùng tớ từ hồi lớp Hai. Tớ nghĩ là bố chỉ biết và nhớ mỗi cái tên đặc biệt đó thôi chứ ngoài ra bố không biết bạn nào khác, bởi bố đã yên tâm giao con trai cho học trò cũ của mình rồi. Còn mẹ thì khác, từ lớp Một đến lớp Năm, mẹ nhớ tất cả tên các bạn trong lớp tớ, thuộc cả tâm tính từng bạn. Mọi chuyện vui buồn ở lớp, về cô giáo, về bạn bè, tớ đều kể hết cho mẹ. Và tớ giữ thói quen này đến tận bây giờ.

Cũng trong năm lớp Một, tớ được học tiếng Anh với cô giáo tên là Nga. Cô Nga thì không hiền bằng cô Mai nhưng cô cực kì tâm lý. Sau này, tớ còn thêm nhiều lần được học cô Nga nữa và lần nào tớ cũng rất thích. Cô Nga luôn khích lệ và khiến tớ tin tưởng vào khả năng của mình. Tớ nhớ tuy mới chỉ học lớp Một nhưng có đề thi nào hay của lớp Ba, lớp Bốn thậm chí lớp Năm, cô cũng lấy cho tớ làm thử. Tớ hay hấp tấp nên bài làm thường sai những lỗi rất đáng tiếc nhưng cô không bao giờ lấy thế làm buồn hoặc cô buồn mà không thể hiện ra. Khi kết thúc năm học lớp Một, trong giấy ghi điểm tổng kết môn Anh văn của tớ, cô ghi những lời nhận xét bằng tiếng Anh: Nam là học sinh giỏi nhất mà cô từng gặp. Cô tin rằng con sẽ thành công trong mọi lĩnh vực. Kèm theo đó là rất nhiều ngôi sao cô tự tay dán xung quanh. Tờ nhận xét đó bây giờ tớ vẫn còn giữ. Tớ luôn muốn cảm ơn cô vì đã tin tưởng ở một cậu bé lớp Một với nụ cười có hàm răng sún. Tớ muốn người lớn, đặc biệt là các thầy cô giáo luôn trao niềm tin thực sự cho những học trò của mình. Mỗi học trò đều có một khả năng riêng. Những khả năng này đã được khẳng định trong tài liệu “Bảy loại hình thông minh” của giáo sư Howard Gardner (theo vnfreelance.com).

Bảy loại hình đó là:

- ◆ Năng khiếu về ngôn ngữ
- ◆ Thông minh logic - toán học
- ◆ Năng khiếu về không gian
- ◆ Năng khiếu về âm nhạc
- ◆ Năng khiếu về vận động thân thể
- ◆ Năng khiếu về tương tác
- ◆ Năng khiếu về tự nhận thức bản thân hoặc nội tâm

Như vậy, mỗi học sinh, mỗi cá nhân, đều có thể thông minh ở lĩnh vực này mà kém hơn ở một số lĩnh vực khác. Nếu cha mẹ và thầy cô giáo đừng sốt ruột mà đợi để cho con em mình tự khám phá năng lực bản thân và tìm ra “lĩnh vực thông minh nhất” của mình thì tốt biết mấy. Rất nhiều bạn bè của tớ luôn lo lắng khổ sở vì luôn bị bố mẹ nói: Con phải học tốt môn Toán hoặc Con không thể viết văn dở ẹc như thế này được. Những câu nói đó khiến các bạn cảm thấy mất niềm tin vào bản thân. Tớ nghĩ như vậy. Để giải thích điều này, mẹ tớ “thanh minh” cho các bậc phụ huynh rằng ai cũng muốn con sẽ bước vào đời thật vững vàng. Học tốt các môn học ở trường phổ thông là cách tốt nhất để có thể tham gia các kì thi, được nhận vào các trường học mà mình mong muốn và tìm được một công việc tốt sau này. Tớ tin những điều mẹ nói là đúng nhưng tớ vẫn cứ thấy: Nếu như mục đích cuối cùng chỉ là tìm một công việc tốt thì đâu cứ phải viết văn thật hay, làm Toán thật nhanh. Nhiều người không thành công

trong học vấn mà vẫn trở thành những người rất thành đạt đấy thôi. Tớ nghĩ vậy thôi chứ nếu nói với mẹ, chắc hẳn mẹ sẽ có rất nhiều lý lẽ khác để thuyết phục tớ và khi đó, lại rơi vào tranh luận mất thôi.

Năm học lớp Một qua đi với nhiều kỉ niệm êm đẹp. Kết thúc năm học lớp Một, tớ đã trưởng thành lên nhiều và ngay trong năm học này, tớ đã tự viết được một cuốn sách nhỏ xinh với tựa đề: Lớp Một ơi! Lớp Một¹ mà không cần có bất kì sự trợ giúp nào của bố mẹ. Tớ nghĩ chính những dấu ấn tươi mới về năm học đầu tiên của cấp học đã tạo cho tớ cảm hứng mạnh mẽ để hình thành nên cuốn sách nhỏ này. Những năm học tiếp theo, tớ cũng được học những người thầy, người cô rất tuyệt. Ai cũng yêu mến tớ. Và hình như, cô giáo nào cũng là học trò cũ của bố tớ. Nhiều quá nên không thấy bố nói chuyện nữa. Như năm lớp Ba chẳng hạn, cô giáo dạy tớ là một cô giáo rất thân quen, cô thường vào nhà tớ chơi, thân thiết y hệt như em gái của mẹ vậy. Cô làm luận văn thạc sĩ do bố hướng dẫn, lâu dần thành như người nhà. Nhưng chính vì vậy mà tớ có cảm giác hơi e dè. Cô càng gần gũi, tớ lại càng muốn xa hơn một chút mặc dù trong bụng rất yêu cô. Tớ không muốn các bạn cùng lớp biết về mối quan hệ thân tình của cô với bố mẹ. Cô yêu tớ đến nỗi, mỗi khi thấy tớ ăn ít cơm buổi trưa, cô lại lén đi mua một nắm xôi rồi đưa cho tớ. Tớ nhận mà ngại lắm, đợi cô quay mặt đi, tớ giấu ngay dưới đáy cặp. Có hôm mẹ hoảng hồn khi mở cặp tớ ra thấy toàn xôi đã khô queo, cứng đơ. Sau này, không học cô nữa, mỗi khi cô vào nhà, tớ thấy thoải mái hơn. Cô lại trở về là người nhà thân thiết và đáng quý của gia đình.

¹ Lớp Một ơi! Lớp Một là một phần trong cuốn sách Tớ đã học Tiếng Anh như thế nào? của Đỗ Nhật Nam do Thái Hà Books và Nhà xuất bản Dân trí ấn hành vào năm 2012.

Năm học ghi dấu nhiều kỉ niệm nhất đối với tớ là năm lớp Năm. Chia tay với “cô giáo người nhà”, tớ được học một cô giáo mới toanh. Cô dạy tiếng Anh và quan trọng là cô không phải là học trò cũ của bố. Cô là cô Châu. Ngay buổi đầu tiên, cô mang đến cho cả lớp một không khí e dè, lạ lẫm. Cả lớp vẫn nhớ cô giáo cũ và muốn cô dạy thêm một năm nữa như lời cô đã hứa vậy mà cô Châu lại xuất hiện. Cô Châu cao, gầy và rất thích màu tím. Trang phục của cô hay có màu tím, khi thì áo, khi thì khăn, nói chung là lúc nào nhìn cô cũng thấy thấp thoáng màu tím. Tớ giữ thái độ “xa cách” với cô khoảng chừng hai tuần. Trong hai tuần đó, lòng tớ luôn thấp thỏm không yên mỗi khi đến lớp. Tớ luôn có cảm giác cô nhìn mình và mình sẽ bị phê bình vì một điều gì đó bất cứ lúc nào. Nhưng chỉ sau hai tuần, cô đã quen với cả lớp và đặc biệt, bắt đầu từ đây, cô trở thành người bạn thân thiết của tớ.

Vào giờ ra chơi, biết tớ ham thích các môn khoa học, cô thường ngồi nói chuyện say sưa với tớ về những chủ đề khoa học. Tớ vô cùng thích những buổi nói chuyện đó. Cô không chỉ hiểu về khoa học mà ở các lĩnh vực khác, cô cũng rất thông thái. Cô làm tớ bất ngờ. Nhưng điều bất ngờ hơn cả là cô luôn nói trước cả lớp, có những bạn cô thấy cần phải học nhiều hơn còn bạn Nam, cô chỉ mong Nam được chơi nhiều hơn! Cô thường khuyến khích tớ tham gia tất cả các trò chơi. Thậm chí vào những giờ tiếng Anh, cô còn cho phép tớ được xuống thư viện đọc sách hoặc vào phòng tập đa năng để chơi. Cô kể cho tớ nghe về những thăng trầm của cô trong cuộc sống. Cô hoàn toàn chia sẻ với tớ mọi thứ liên quan đến công việc, gia đình. Buổi học nào không có cô xuất hiện ở lớp, tớ thấy nhớ cô, nhớ dáng người cao gầy và nụ cười hiền hậu. Tớ luôn tưởng tượng cô sẽ xuất hiện trước lớp, cao giọng:

- Hôm nay có vấn đề gì cần tôi giải quyết không nào? Nói thế thôi nhưng mắt cô lại nhìn cả lớp âm áp và miệng thì tủm tỉm như cười. Thế là cả lớp sẽ nhao nhao:

- Cô ơi, bạn này trêu con.

- Cô ơi, các bạn nam giấu đồ của con...

Cô dường như không nghe kiến nghị nào hết, cô đến vuốt tóc bạn này, bạn kia, xoa tay đưa này đưa kia, hỏi han xem đưa nào sáng nay không ăn sáng, vỗ vỗ vào cái bụng bự của tớ rồi đi ra khỏi lớp trong tiếng léo nhéo kiến nghị không dứt của cả lớp, đặc biệt là các bạn gái. Thi thoảng cô mới vào lớp nhưng mỗi lần cô vào là cả lớp lại náo nức trong một tràng những lời than phiền và hấp hứ chỉ chờ cô đến là tuôn ra như suối. Rồi cả lớp lại cười vang. Cô luôn ở với lớp vào giờ nghỉ trưa. Đợi các bạn ngủ hết, tớ rón rén lại gần cô. Vẫn giữ thói quen từ hồi Mẫu giáo, tớ không ngủ trưa. Biết tớ lại gần, ban đầu cô nằm im, một lát sau, thấy tớ ngo ngoáy, cô quay ra nắm tay. Thế là hai cô trò bắt đầu nói chuyện. Tớ kể về những ước mơ của mình. Ngày đó, tớ đang mơ ước trở thành một nhà sinh vật học nên tớ luôn kể cho cô về tế bào gốc, về mã gen... những thứ tớ tra cứu trên mạng. Cô lắng nghe một cách say sưa như thể cô sẽ cùng tớ thành một nhà sinh vật học. Bây giờ mỗi khi nhớ lại, tớ vẫn nao lòng khi nghĩ đến những buổi trưa tớ khiến cô không được nghỉ một chút nào để còn chia sẻ những dự định với mình.

Trong năm học lớp Năm, tớ cũng bắt đầu có khái niệm “kết thân” với bạn bè trong lớp, điều mà ở các lớp dưới chưa có. Tớ chơi thân với Mạnh Đức và Quang. Mạnh Đức có dáng người cao to, giọng nói ồm ồm còn Quang trái lại nhỏ bé, gầy gò. Mạnh Đức là người có cùng sở thích máy bay với tớ. Bố bạn ấy và cả anh trai nữa đều làm kỹ sư hàng không nên bạn am hiểu nhiều về các loại máy bay. Tớ và Mạnh Đức có thể ngồi hàng giờ để nói chuyện với nhau chỉ xoay quanh chuyện máy bay. Sinh nhật tớ, bạn ấy tặng một cuốn sách nói về máy bay. Tớ cũng thỉnh thoảng tặng bạn ấy một chiếc máy bay trong bộ sưu tập của mình. Mặc dù đọc nhiều nhưng những hiểu biết về lĩnh vực hàng không của tớ còn thua xa bạn ấy. Tớ tin chắc sau này bạn ấy sẽ trở thành một phi công cừ. Nếu như Mạnh Đức có thể tâm sự với tớ về máy bay thì Quang lại luôn chia sẻ về những suy nghĩ của bạn ấy trong cuộc sống. Bất cứ khi nào nghĩ đến Quang, tớ lại nhớ về ánh mắt hơi buồn buồn, giọng nói thủ thỉ và những quan tâm từ những điều rất nhỏ với bạn bè. Tớ là chúa hay quên. Hôm nào đi học cũng để quên áo ở lớp. Quang luôn là người nhắc hoặc cầm hộ. Mẹ Quang không được khỏe. Bạn ấy buồn về chuyện này lắm. Mỗi khi nói đến mẹ, bạn ấy lại buồn so. Tớ thương bạn ấy lắm. Tớ đã có lần về nhà hỏi:

- Mẹ ơi, cần bao nhiêu tiền để chữa được một bệnh hiểm nghèo hả mẹ?

Mẹ nghe xong suýt nữa thì xỉu. Khi nghe tớ giải thích về việc mẹ bạn Quang bị bệnh và bạn mong muốn có tiền để chữa bệnh cho mẹ, mẹ tớ khóc liền. Mẹ thì chúa là hay khóc. Mẹ nói:

- Con trai ạ, chỉ cần mẹ Quang biết là bạn ấy đã lo lắng cho mẹ đến mức nào thì mẹ bạn đã có động lực để khỏe hơn rồi.

May mắn là rồi mọi chuyện cũng qua đi, đến cuối năm học thì mẹ bạn ấy khỏe lên. Và bạn cũng tươi tỉnh hơn, không còn giữ bộ mặt ỉu xìu như trước nữa. Lớp Năm cũng có nhiều người bạn đáng yêu khác. Học với nhau một thời gian dài, đến thời điểm lớp Năm, chúng tớ “người lớn” hơn và cũng hiểu nhau hơn. Bố thường nói với tớ cách để duy trì một tình bạn đẹp như: chấp nhận những khác biệt; hiểu rằng trong cuộc sống, không ai hoàn hảo và cũng không ai hoàn toàn xấu; khi chơi phải biết chia sẻ, biết lắng nghe và biết chấp nhận thất bại. Tất cả những điều đó khiến tớ rất vui vẻ trong quá trình chơi với các bạn cùng lớp. Tập thể lớp 5A7 đối với tớ đầy mến thương và ngập tràn kỷ niệm.

Năm học lớp Năm, ngoài cô Châu dạy tiếng Anh, môn Tiếng Việt tớ được học cô Sơn. Cô Sơn ít nói

nhưng mỗi khi nói lại rất sâu sắc. Cô luôn đưa ra những nhận định rất hay về những bài tập đọc trong sách giáo khoa. Trong mắt cô, tớ luôn là một người đàn ông trưởng thành, chững chạc và cô đối xử với tớ theo cách đó. Cô tôn trọng những ý kiến của cá nhân tớ. Mỗi bài văn của tớ, cô thường đọc rất lâu, cô bảo chắc phải nhiều năm sau nữa, cô mới được dạy một học trò có cách viết văn như thế này. Cô nói văn của tớ vượt ra khỏi khuôn khổ của cách viết thông thường và có hơi hướng nghệ thuật vì thế, chấm điểm là... hơi khó. Mỗi bài văn của tớ, cô thường không cho điểm mà chỉ ghi lời phê bên cạnh. Tớ cũng thích cách làm việc của cô và như thế mỗi lần viết văn, tớ được tự do thể hiện những suy nghĩ và sáng tạo của mình.

Năm học lớp Năm còn ghi một dấu ấn vô cùng quan trọng nữa, đó là tớ tham gia vào đội tuyển thi Olympic của trường. Bố mẹ thì không thích tớ tham gia vào những cuộc thi học sinh giỏi, nhất là bố tớ với lý do: Mục tiêu của bố mẹ không phải là để tớ đoạt giải trong một kì thi nào đó. Bố mẹ chỉ mong tớ được tận hưởng niềm vui thực sự từ trường học. Nhưng các cô giáo cứ thuyết phục, sau rồi mẹ phải giấu bố cho tớ tham gia đội tuyển.

Những ngày học đội tuyển là những ngày rất vui vẻ. Tớ được học nhiều cô giáo tiếng Anh trong trường. Hơn nữa, nhờ có học đội tuyển, tớ được phép nghỉ chính đáng môn Thể dục. Hi hi, tớ sợ môn này lắm. Nhiều lần tớ đã năn nỉ cô Châu xin nghỉ giờ thể dục. Cũng có hôm, nhìn vẻ mặt nhó của tớ, cô phì cười và đồng ý nhưng cũng có hôm cô chẳng đồng ý đâu. Bây giờ thì tớ đường đường chính chính được nghỉ Thể dục, tớ khoái lắm. Cũng trong lần học đội tuyển này, tớ được gặp lại cô Nga. Cô vẫn yêu quý tớ như ngày nào. Tớ còn được học cô Trang, cô Bình và rất ấn tượng với cô Bình. Giọng cô nhẹ nhàng, khuôn mặt cô tròn và đôn hậu. Cả đội tuyển đều thích mê cô Bình.

Và cũng chính trong thời gian này, tớ được làm quen với nhiều bạn mới. Có hai bạn nam mà tớ vô cùng yêu quý là bạn Quân và bạn Toàn. Quân có dáng người mũm mĩm y như tớ. Sở thích vô tận của bạn ấy là các con quay. Tớ nghĩ nếu có một bộ môn là Quay học thì thế nào bạn ấy cũng là chuyên gia hàng đầu. Quân đã nhanh chóng truyền sở thích ấy cho tớ. Và thế là, bất cứ lúc nào có thể, tớ và Quân lại lên mạng tìm những con quay “chiến” nhất. Bộ sưu tập quay của tớ và bạn ấy ngày càng nhiều. Tớ tranh thủ mọi thời gian để có thể “đọ quay” với Quân. Hai đứa bỏ qua những bài thi, bài kiểm tra liên miên của đợt học đội tuyển, trong đầu lúc nào cũng chỉ nghĩ đến anh bạn tên “Quay”. Bố mẹ cũng chẳng hề lấy điều đó làm phiền lòng. Bố luôn ủng hộ bằng cách hễ có dịp cả nhà đi vào siêu thị, bố lại nháy tớ tách ra, đến hàng đồ chơi và chọn mua một con quay vừa ý. Không chỉ có thế, bố cũng chính là “đối tác” đọ quay với tớ vào mỗi buổi tối.

Lúc đó, chưa mua được bàn chơi quay, hai bố con có “sáng kiến” lấy tạm chậu ra để cho quay xoay tít trong đó, cứ con quay nào dừng trước là thua. Hai bố con chơi hăng quá nên trong một thời gian ngắn, hậu quả là tất cả các chậu trong nhà đều bị nứt, vỡ. Mẹ thì than thở, mua được chậu mới về là vội vàng giấu kín, sợ bị tiếp tục lôi ra làm “đấu trường” quay. Cũng từ khi có trò chơi này, buổi tối cả nhà ngập tràn tiếng cười. Cả bố và con xoay trần, nhể nhại mồ hôi, hò hét vang nhà. Bố bảo chơi trò này, bố được sống lại tuổi thơ. Hồi đó, chưa có những con quay hiện đại như thế này, bố chơi bằng những con gụ bằng gỗ được đẽo tròn, cắm đinh ở giữa. Chơi gụ cũng vui nhưng mà nguy hiểm, không cẩn thận, bõ vào người nhau như chơi. Đọ quay với bố mãi cũng chán, tớ rủ Quân đến nhà cùng chơi. May là bố mẹ Quân rất thoải mái nên đồng ý ngay. Hai thằng vừa chơi quay vừa nói chuyện tiếng Anh, tất nhiên là chủ đề hoàn toàn liên quan đến các con quay thôi. Có những hôm, bố mẹ Quân đến đón khi đã 9 giờ tối vậy mà hai thằng vẫn muốn chơi tiếp, sau một hồi gạ gẫm, bố mẹ Quân đồng ý cho bạn ở lại nhà tớ.

Hai đứa được phép chơi đến khi nào mệt thì đi ngủ. Tớ sưng ngất ngây. Cảm giác có một cậu bạn thân ngủ lại cùng mình để chơi và nói chuyện thật là thú vị.

Hai đứa đóng cửa kín mít, chơi đến khuya lác rồi mới lên giường. Lên giường nhưng cũng không ngủ ngay. Quân kể cho tớ nghe về những chuyện ở lớp bạn ấy, về bạn này bạn kia, những bạn nữ mà bạn ấy quý mến, đặc biệt quý mến nữa kia. Tớ thì thỉnh thoảng đưa ra những lời khuyên với mục đích là làm thế nào để giúp Quân “ghi điểm” trong mắt bạn bè. Những buổi tối khuya nói chuyện với nhau ấy khiến tớ thấy mình như bước vào một thế giới bạn bè khác và nó cũng đánh dấu việc già từ với tuổi ấu thơ của tớ. Tớ nghĩ như vậy. Một quan niệm mới về bạn bè khác phái, về những điều tưởng chừng như rất mơ hồ, giờ trở nên rõ ràng hơn. Những tâm sự của Quân khiến tớ đột nhiên thấy rằng, mình cũng bắt đầu có mối quan tâm đến những bạn trong lớp, theo kiểu khác với trước đây nhiều.

Và trong đội tuyển, tớ cũng, e hèm, thấy quý mến đặc biệt một bạn. Bạn đó cao và gầy. Khi đứng cạnh, tớ còn thua bạn ấy mấy cen-ti-met. Nhưng có hề gì. Tớ thấy bạn ấy thật dễ thương và ngược lại, bạn ấy cũng quý mến tớ. Tớ đặt cho bạn ấy một nickname đặc biệt, nghe có mùi vị rất chi là... âm thực. Bạn ấy cũng thế. Và hai đứa gọi nhau bằng cái nickname rất riêng đó. Tớ và bạn ấy thỉnh thoảng mới nói chuyện vì sợ bạn bè trong đội tuyển trêu vậy mà vẫn rất hiểu nhau. Khi đi thi, tớ lo lắng không biết bạn ấy làm bài có tốt không. Tớ thấy mình có trách nhiệm hơn hẳn. Thi về, bạn ấy được bố mẹ cho đi du lịch nước ngoài. Trước khi ra sân bay, bạn còn nhắn tin, dặn tớ ở nhà thế này thế kia. Ui chao, tớ thấy thật là cảm động. Những ngày bạn ấy đi vắng, tớ buồn phải biết. Thi thoảng, tớ lại kiểm tra mail xem có thư gửi về không. Và quả thực là bạn ấy luôn tìm cách gửi thư cho tớ ở bất kì chỗ dừng chân nào. Cả ảnh nữa. Trở về từ chuyến du lịch, bạn ấy xin phép bố mẹ được đến nhà tớ chơi. Tớ hồi hộp lắm. Hôm đó, tớ nói trước với mẹ để chuẩn bị những món ăn mà theo tớ bạn ấy sẽ thích. Mẹ thì cứ tùm tùm cười suốt làm tớ chẳng hiểu ra làm sao. Tớ suy nghĩ xem mình sẽ mặc gì để đón bạn. Mặc quần áo dài tay thì vừa nóng vừa vướng víu nhưng chẳng lẽ lại mặc quần soóc, có vẻ như không lịch sự chút nào. Nhờ sự tư vấn nhiệt tình của em Ngọc, tớ đã chọn được một bộ cánh khá ưng ý: quần lửng đến đầu gối và áo sơ mi cộc tay. Xong xuôi, tớ bồn chồn ngồi đợi.

Khoảng 9 giờ, sau rất nhiều cuộc điện thoại chỉ để thông báo xem bạn đang đi đến chỗ nào, bạn ấy xuất hiện. Được sự cho phép của mẹ, tớ đưa bạn lên phòng đọc sách và chơi ở đó. Bạn bắt đầu mở những thứ quà mang về từ nơi bạn ấy vừa đi du lịch. Chúng thật là đáng yêu. Không chỉ có quà cho tớ, bạn lại còn chọn cả quà là một cái cặp tóc và một túi rong biển cho mẹ tớ nữa chứ (biết nịnh ghê). Quà cho tớ, rất tâm lý là ba hộp kẹo sô-cô-la. Về sau khi nói về chuyện này, hai em của tớ cứ trêu: Đúng là bạn gái tâm lý có khác, tặng sô-cô-la là nhiều ý nghĩa lắm! Lúc đó, tớ chẳng nghĩ gì đến “vai trò tâm lý” của những hộp kẹo này cả. Tớ chỉ thấy sao mà ngon. Tớ bắt đầu ăn. Trời đất, hình như hôm ấy tớ ăn hơi nhiều. Tớ thấy bạn nhìn có vẻ như là... như là... biết nói sao nhỉ, hình như có một chút gì đó... tan vỡ. Lúc đó thì tớ không nghĩ gì hết, chỉ nghĩ là kẹo rất ngon thôi. Buổi trưa, bạn ở lại nhà ăn cơm. Và trời đất, bạn gầy mà ăn nhiều cơm dễ sợ. Chắc tại mẹ tớ nấu ngon quá, cả nhà lại rất vui nên bạn ăn rất nhiệt tình, vừa ăn vừa nói chuyện, cười rồ to với mẹ tớ, kể cho mẹ về việc tớ ăn nhiều sô-cô-la. Và, lúc đó, tớ quay sang nhìn bạn. Trời ơi, hình như... hình như là... trong tớ cũng có một chút gì đó... tan vỡ. Sau khi ăn xong, bạn nói chuyện với mẹ tớ một hồi rồi bố mẹ bạn ấy đến đón về. Kể từ hôm ấy, hai đứa ít nói chuyện với nhau, cũng chẳng gửi thư cho nhau nữa. Và rồi, những công việc khác, một mùa hè trước mắt với nhiều dự định kéo đi khiến tớ đã... quên bạn và cả bạn ấy cũng thế. Vậy là tớ kết thúc những mộng mơ đầu tiên của mình trong hương vị của kẹo sô-cô-la.

Năm học ấy, tớ cũng chia tay thầy cô, các bạn bè trong tập thể lớp 5A7 để chuyển sang một cấp học mới. Tớ nhớ hôm chia tay đội tuyển, chúng tớ được các cô tổ chức cho đi chơi và đi ăn ở siêu thị Big C The Garden. Cô Châu, cô Bình, cô Nga dẫn cả bọn đi. Tớ đã xin mẹ được 100.000đ. Vào đến siêu thị, việc đầu tiên là tớ đi tìm mua quà cho cô Châu. Ở đó cái gì cũng đắt, may mắn là tớ tìm được một cửa hàng bán đồ lưu niệm với giá cả chấp nhận được. Tớ tìm mua cho cô một cái nhẫn có mặt màu tím vì tớ biết cô thích màu tím giá 60.000đ. Còn lại 40.000đ, tớ vào cửa hàng sách mua tặng cô Bình cuốn sách có tựa đề Mẹ Teresa. Tớ cẩn thận ghi vào đó dòng chữ đề tặng: Con cảm ơn cô đã mang lại cho con nhiều niềm vui. Đối với con, cô giống như mẹ Teresa vậy. Xong xuôi, tớ mới nhớ ra, tớ chưa mua quà gì cho cô Nga cả. Nhưng tiền thì đã hết. Chẳng biết làm thế nào, tớ nhủ thầm: Cô Nga chắc sẽ thông cảm thôi và mang quà ra tặng cho cô Châu và cô Bình. Các cô cảm động lắm. Cô Bình còn rơm rớm nước mắt nữa kia. Cô Nga cũng vẫn rất vui. Cô nói, không có quà cho cô cũng không sao. Nam chính là một món quà của cô rồi. Được dạy Nam cô vui lắm. Những lời cô nói làm tớ đỡ ngại nhưng bây giờ nghĩ lại, tớ vẫn còn thấy ân hận. Sau buổi liên hoan đó, cô Bình đã viết cho tớ một bức thư bằng tiếng Anh dài bốn trang. Trong thư, cô nói về tình cô trò, về những kì vọng của cô dành riêng cho tớ, cả những điều về cuộc sống vì cô tin với sự hiểu biết của tớ, tớ sẽ hiểu những điều cô nói. Bức thư của cô là món quà vô giá với tớ. Cả bố và mẹ khi đọc thư của cô đều lặng người đi vì xúc động. Sau này, trong một bài viết, bố còn xin phép trích những điều cô đã viết trong thư cho tớ để nói về việc học hành của con trẻ. Tớ giữ mãi bức thư ấy, trong tận sâu thẳm trái tim mình. Kì học đội tuyển đã kết thúc trong sự tiếc nuối vô vàn của tớ. Tớ nhớ đến lòng nhiệt tình của các cô, nhớ những trận cười trong lớp học. Tớ nhớ đến những hôm cả đội đi tham quan, nhớ khuôn mặt của từng bạn. Một đội tuyển không có sự cạnh tranh, không nặng nề về giải thưởng. Nhờ học đội tuyển, tớ được làm quen với những người bạn mới, những cô giáo mới. Điều đó đối với tớ thật tuyệt diệu.

Những ngày cuối năm của năm học diễn ra thật nhanh. Chúng tớ - những học sinh lớp Năm có một buổi lễ chia tay với trường và tớ được các cô giao cho nhiệm vụ phát biểu cảm nghĩ của mình trước khi ra trường. Tớ đã ngồi viết một mạch, những cảm xúc, những kỉ niệm dồn về chật ứ trên từng trang giấy. Về sau, mẹ phải khuyên tớ cắt bớt đi cho vừa thời gian quy định. Khi viết, tớ thấy lần lượt hiện lên hình ảnh của những thầy cô giáo tớ yêu, những bạn bè gắn bó từ hồi lớp Một, những cái tên mến thương như Mạnh Đức, Quang,

Thùy Trang, Mai Trang và còn nhiều bạn bè thân yêu nữa. Mẹ luôn động viên là có thể lên cấp hai, tớ sẽ lại vẫn tiếp tục học cùng các bạn nhưng trong lòng, tớ đã nhận thấy một điều vừa mơ hồ lại vừa rõ ràng, rằng dù có học hay gặp lại nhưng những năm tháng hồn nhiên, ngây thơ đến mức không thể tưởng tượng được như hồi tiểu học sẽ không bao giờ trở lại nữa. Chúng tớ sẽ ở bên nhau trong một tâm thế mới, một suy nghĩ mới, sâu sắc hơn, trưởng thành hơn và vì thế mà cũng sẽ... bớt vui hơn. Tớ nghĩ như thế. Chẳng thế mà ở bài Tập làm văn gần cuối năm học, khi đề bài yêu cầu tả giờ ra chơi ở sân trường, bạn bè thì viết về những trò chơi, những trò nghịch ngợm vẫn thường thấy trong giờ ra chơi. Còn tớ, khi đó đã nghĩ đến những giây phút phải chia xa mái trường và đã đặt mình vào vị trí của một học sinh sau khi ra trường, trở lại thăm trường và được sống lại những năm tháng mình còn học ở ngôi trường này:

“Về đây đứng dưới sân trường xưa, thấy hồn mình trôi theo ngày cũ

Còn đâu đó bóng dáng thầy cô

Thoảng trong mình một nỗi niềm xưa”.

Một chiều tháng năm tôi trở lại thăm ngôi trường tuổi thơ yêu dấu, đứng dưới tán cây bàng bâng khuâng mà nghe kỉ niệm ngập lòng. Những nỗi nhớ thương ủa về da diết. Sân trường này, ghé đá này, hàng cây này, tất cả là chứng nhân cho một thời ngây thơ trong sáng đến lạ. Cảm xúc chợt ủa về như sóng vỗ trong lòng. Phải rồi, không gì tuyệt bằng những khoảnh khắc trên sân trường giờ ra chơi mỗi buổi học.

Tôi tình cờ về thăm trường đúng vào lúc tiếng trống trường vang lên, âm vang, dữ dội mà cũng rất hiền từ. Đó vẫn là bác trống uy nghi từ hồi tôi còn chập chững bước vào cửa lớp. Tôi thấy lòng mình bâng khuâng đến lạ. Khi tiếng trống trường vừa hết, các em học sinh từ các lớp ủa ra sân trường như bầy ong vỡ tổ. Tôi bất giác không nén nổi một nụ cười. Thời gian như thoi đưa, chỉ trong chớp mắt mà mọi thứ đã thay đổi rất nhiều. Vậy mà những giá trị xưa cũ vẫn không bị đảo lộn. Sân trường chẳng khác mấy so với thời tôi và lũ bạn còn học. Vẫn những khóm hoa này, những lùm cây này, thậm chí cả dấu X mà chúng tôi dùng để chôn “kho báu” trong trò chơi cướp biển. Tôi lặng lẽ đứng quan sát các em chơi trò chơi. Sân trường chật ních người, với nhiều hoạt động diễn ra rất sôi nổi. Tôi đặc biệt chú ý đến một em nhỏ ngồi ở một góc sân trường. Trông em buồn lắm. Tôi vội đến bên và hỏi: “Sao em buồn thế?” Em trả lời trong tiếng nấc: “Em không chơi được trò chơi gì cả. Em buồn lắm.” Tôi thấy thương em vô hạn. Lưng em hơi gù, không đi lại được bình thường như bao em nhỏ khác. Bỗng, tôi nảy ra một ý: “Em ơi, anh là người mới đến thăm trường, em có thể dẫn anh đi thăm quan trường một vòng được không?”. Vừa nói đến đấy, mắt em bé sáng hẳn lên: “Được thôi anh!”. Em dẫn tôi đi khắp sân trường. “Vẫn những hoạt động mình chơi ngày xưa thôi mà!”, tôi nghĩ. Bóng rổ, bóng đá, nhảy dây, cả truy tìm kho báu nữa. Em nhỏ nào trông nét mặt cũng rất rạng rỡ. Tôi lại đắm mình trong miền hoài niệm. Giá như thời gian trôi chậm hơn, để tôi có thể trở lại thời thơ ấu thân yêu. “Cho tôi xin một vé đi tuổi thơ”, một vé đi về miền quá khứ xa xôi đầy ắp những kỉ niệm buồn vui lẫn lộn... “Anh ơi, mấy anh chị lớp Năm đang thi kéo co đấy. Chúng mình ra xem nhé!” Tiếng gọi của em bé làm tôi thức tỉnh. Tiếng thầy Tuyên vang lên, vẫn cái giọng khàn khàn nhưng dứt khoát và cũng vô cùng trìu mến: “Hôm nay lớp 5A7 sẽ thi đấu với lớp 5A3!”. 5A7 ư? Đấu với 5A3 ư? Đây là lớp mình ngày xưa mà! Tôi chợt buồn và xúc động đến ứa nước mắt. Một nỗi buồn xa thẳm, không tên. Những kỉ niệm lại chợt dâng trào. Chénh vánh. Hụt hẫng. Chơi vui. Lại là cảm xúc vui buồn lẫn lộn. Buồn vì đã phải rời xa đội kéo co xưa, rời xa lớp 5A7 thân thương, vui vì thấy các em cũng không làm hổ danh lớp 5A7 “danh bất hư truyền”. Len ra ngoài, tôi cùng em nhỏ dạo quanh một vòng sân nữa. Thế rồi tiếng trống trường cũng lại vang lên. Các em nhỏ chạy vào lớp, có những em mồ hôi nhễ nhại những vẫn rất vui, để lại tôi một mình với khoảng sân trường tĩnh lặng.

Đã đến lúc tôi phải rời xa mái trường mến yêu với bao niềm tiếc nuối. Tôi yêu sân trường, yêu giờ ra chơi nhộn nhịp. Dù có đi xa, tôi vẫn không bao giờ quên được kí ức về sân trường, về mái trường và đặc biệt là về những giờ ra chơi tuyệt vời như thế.

Mẹ nói, như một chuyên tàu vắn mình lao về phía trước, tớ sẽ lần lượt đi qua từng lớp học, từng cấp học, gặp gỡ và chia tay với nhiều thầy cô giáo. Tớ hiểu điều đó và tớ viết tất cả những kỉ niệm của riêng mình trong bài phát biểu ngày chia tay cuối cấp. Mặc dù được chuẩn bị rất công phu, viết rất dài nhưng tớ đã không thể đọc được hết vì còn bận... khóc. Tớ nhớ đó là một buổi chiều tháng Năm nóng hầm hập. Mặt tớ nhòe nhoẹt nước mắt. Mẹ cũng khóc. Xung quanh nhiều bạn cũng khóc. Cô Châu cứ

ôm tở mãi vào lòng. Cô dặn rằng trong bất kì hoàn cảnh nào, tở phải luôn mạnh mẽ, cứng cáp để che chở và bảo vệ cho mẹ. Tở nắm chặt bàn tay cô thay cho lời hứa. Giây phút đó, tở nhớ đến những buổi trưa trốn ngủ để trò chuyện với cô, nhớ đến những chai thuốc mà cô tỉ mỉ làm riêng cho tở. Tở hay bị viêm họng, viêm mũi. Cô ngâm gừng, nghệ và những gì gì đó, rất nhiều loại đóng vào từng chai cho tở. Tở nhớ bức ảnh hai cô trò chụp vài ngày trước đó. Khi chụp ảnh, cô đã cố tình “khoe” ra bàn tay có đeo chiếc nhẫn màu tím tở tặng hôm nào.... Tở nhớ món quà cô tặng trước khi chia tay, đó là một bức tranh cô vẽ tở. Nó giống đến nỗi nếu nhìn qua thì sẽ tưởng là ảnh chụp. Trong bức vẽ là hình ảnh tở bị ngã rồi lại đứng lên mạnh mẽ tiến về phía trước. Bức vẽ kèm theo lời đề tặng: Cuộc sống có nhiều gian khó, thử thách nhưng cô tin con sẽ luôn đứng vững và chiến thắng. Tở hiểu những điều cô muốn gửi gắm qua hình ảnh sâu sắc đó.... Ý nghĩ ngày mai không được đến trường, không được ngồi vào lớp học học nữa làm tở thấy lòng buồn so.

Bao nhiêu tiếng cười ngày xưa ấy

Vang trong lớp học sân trường

Như vách đá còn vang vọng mãi

Lời chim thiết tha vang tiếng

Ai đem đến gần trời lưu luyến

Mà cứ yêu thương nhau hoài

Ôi bao nét mực qua ngày tháng

Sao không lúc nào nhạt phai.

Bài hát đó cứ ngân vang trong lòng tở như một nỗi niềm khó gọi thành tên. Năm năm học tiểu học của tở đã qua đi thật nhẹ nhàng và êm ả. Xin cảm ơn mái trường, cảm ơn thầy cô, cảm ơn bạn bè thân yêu và đặc biệt là cảm ơn bố mẹ đã giúp tở, từ một cậu bé con bỡ ngỡ trước cổng trường ngày nào, sau năm năm đã lớn khôn hơn với bao điều suy ngẫm.

Bố mẹ tở, với cách nhìn đầy mới mẻ về học tập, về vui chơi đã giúp tở với bớt những nỗi lo học hành, thi cử. Tở không bị ám ảnh về điểm số, không bị ám ảnh bởi gánh nặng phải đứng đầu lớp, phải có giải trong các cuộc thi, không lo lắng về những cuộc đua trường lớp. Tở được tìm hiểu những gì mình thích, làm những gì mình quan tâm, theo đuổi những ước mơ, tận hưởng những đam mê sưu tập đồ chơi thay đổi chóng mặt theo từng thời kì. Tở hồn nhiên lớn lên, tận hưởng những gì cuộc sống mang lại. Tở đã đọc một đoạn nói về sự tự do để được là chính mình (đoạn này do Đặng Mỹ Dung dịch, đăng trên báo Sinh viên). Trong đó có nhắc đến một câu nói vui: Hãy là chính mình. Tất cả mọi người khác đều bị chiếm cả rồi. Và nhà giáo dục Leo Buscaglia nói hay hơn cả: Điều dễ nhất để trở thành trên thế giới này là trở thành chính bản thân bạn. Tở nghĩ là nếu người lớn, nhất là các bậc phụ huynh ai cũng được nghe câu nói này thì thật đáng quý biết bao. Bởi một người sẽ không thể làm hài lòng tất cả mọi người. Vậy tại sao không đảm bảo rằng, ít nhất bạn cũng cố gắng làm hài lòng một người, đó chính là bản thân bạn. Và đó mới là tự do thực sự. Đây là một nhận định rất đáng yêu.

Bố tở thường nói rằng, một cuộc sống trọn vẹn và hạnh phúc không đến từ việc bạn biết nhiều hơn người khác. Và chúng ta cũng không cần phải tìm kiếm những cuốn sách nói về hạnh phúc. Hầu hết

chúng ta đều đã biết cách cần làm gì để trở thành con người tốt nhất mình có thể. Khi người lớn đặt niềm tin vào con trẻ, điều đó sẽ khiến những đứa trẻ tự chủ hơn với hành động của mình, sống có trách nhiệm hơn và sẽ biết cách hành động để tìm được hạnh phúc theo cách riêng của mình. Quan trọng nhất là những kĩ năng mà mình tích lũy được trong quá trình học tập, vui chơi.

Mới đây tớ được đọc một cuốn sách cực hay có tựa đề Viết lên hy vọng. Tớ ngẫu nhiên cuốn sách chỉ trong vòng hai ngày vì nó quá hay. Sách nói về việc một cô giáo đã làm thay đổi nhận thức, thay đổi hành động và thay đổi số phận của những học sinh trong khu phố ổ chuột. Sự gần gũi, sự tin tưởng của cô đã khiến những học sinh cá biệt đó tin rằng mình không phải là “đồ bỏ đi”. Cách cô giao công việc, cô hòa mình vào với các hoạt động, không tỏ ra khinh thường trước những phận người thuộc tầng lớp dưới đáy cùng của xã hội đã làm rung động và thốn thức trái tim từng học sinh trong lớp. Tình yêu của cô chính là chiếc bút diệu kì viết lên những hy vọng thấp lửa trong tim mỗi học sinh. Tớ yêu thích cách làm việc của cô. Tớ yêu thích sự hồn hậu, khoan hòa nơi cô. Tớ mê mẩn cách cô biến những tác phẩm kinh điển thành những cuộc đấu của găngxtơ để kéo được sự chú ý của lũ học sinh ngày ngày chỉ biết đến xã hội đen. Tớ ước mong mỗi cô giáo đều có trong mình đầy ắp những “meo mực” như vậy để khi cô giáo xuất hiện, mọi học sinh đều tin tưởng rằng, mình sẽ được cô hiểu và chia sẻ.

Sự hiểu biết và chia sẻ sẽ không chỉ diễn ra trong trường học mà còn có ở trong gia đình nữa thì sẽ tuyệt biết bao. Nhiều bạn bè thường than phiền với tớ về những buổi học thêm dài như bất tận sau mỗi giờ tan trường. Khi các bạn đã mệt nhoài sau một ngày học ở trường, những lớp học thêm trở thành gánh nặng đáng sợ. Tớ cũng không biết thực sự các bạn có học được nhiều trong mỗi lớp học thêm đó không. Khi tớ nói chuyện này với mẹ, mẹ suy nghĩ rất lâu. Mẹ nói, có thể, bố mẹ các bạn không tin tưởng lắm vào khả năng tự học của các bạn. Và chính các bạn cũng không chứng minh được rằng mình hoàn toàn có khả năng tự học nên các bạn phải tham gia vào những lớp học để có thể hoàn thành được chương trình học hoặc học thêm những kiến thức nâng cao. Mẹ nói, rõ ràng đây là mối quan hệ hai chiều: Khi cha mẹ tin tưởng thì con cái cũng cần nỗ lực hết sức để không phụ lại lòng tin tưởng đó. Tớ hiểu điều mẹ nói nhưng quả thực, cứ thử tưởng tượng, bạn sẽ mặc nguyên một bộ quần áo đầy mồ hôi và bụi bẩn sau một ngày chơi các trò chơi ở trường để đến các lớp học thêm sẽ thật khó chịu. Và rồi lại đói nữa chứ. Tớ thì cứ mỗi buổi tan học về, việc đầu tiên là lao vào tủ lạnh, tìm cái gì đó để ăn. Không phải lúc nào việc cung cấp nhiều kiến thức cũng là tốt, tớ nghĩ như vậy. Nên biết nhiều, đọc nhiều, hiểu nhiều ở tất cả các lĩnh vực khác nhau để làm phong phú cuộc sống và bồi đắp tâm hồn. Có như thế, bạn sẽ sẵn sàng đương đầu với thử thách trong cuộc sống, bởi cuộc sống thì không chỉ bao gồm việc giải Toán và làm Văn, đúng không các bạn. Tớ bỗng nhớ đến một câu chuyện vui do nhà bình luận tin tức Paul Harvey ghi chép lại (cũng do Đặng Mỹ Dung dịch - báo Sinh viên).

Chuyện xảy ra dưới thời của Tổng thống Amy Carter ở Mỹ. Một lần con gái của ông cần được trợ giúp để làm bài tập về nhà. Hôm đó đã là thứ Sáu và bài tập là một câu hỏi về Cách mạng công nghiệp. Bài tập này, con gái ông sẽ phải nộp cho cô giáo vào thứ Hai. Cả Army và mẹ đều không biết rõ những điều nêu trong câu hỏi nên mẹ của cô là Rosalyn đã nhờ một trợ lý của Nhà trắng hỏi Bộ lao động. Vậy là, chiều Chủ nhật, một chiếc xe tải dừng lại trước cổng Nhà trắng, trên xe đầy ắp những bản in tài liệu dày cộp về Cuộc Cách mạng công nghiệp. Hóa ra có ai đó đã cho rằng, Tổng thống cần thông tin gấp nên Bộ Lao động đã cử một đội ngũ nhân viên làm việc suốt ngày cuối tuần để chuẩn bị những văn bản này. Khi Đệ nhất phu nhân Rosalyn biết rằng để phục vụ tư liệu cho con gái mình làm bài tập về nhà, nhà nước tốn hàng trăm nghìn đô la, bà hoảng hốt

và ân hận. Nhưng Army vẫn dùng một số thông tin trong những tài liệu được chuyển đến đó để hoàn thành bài tập về nhà của mình. Và cuối cùng, người chép truyện kể lại, bài tập đó Army đạt điểm... C. Vậy là, ai cũng có những lúc đối diện với cả một "xe tải" thông tin. Vấn đề khi không tự mình nỗ lực tìm kiếm và hiểu biết về những thông tin đó, bạn sẽ bị "nhiều" và mất định hướng.

Điều này giống như chỉ nhồi thêm kiến thức ngày càng nhiều mà không có thời gian để "ngấm", để kiến thức đó chuyển tải thành của mình. Bố thường nhắc nhở tớ bằng cách đọc cho nghe một đoạn văn của tác giả Hà Nhân trên báo Hoa học trò: *Nếu chỉ đuổi bắt và thỏa mãn trong cuộc đua điểm số những bài thi nhỏ hẹp, ta dễ quên mình đang đứng ở đâu. Thậm chí ta dễ ngủ quên trong cảm giác hư ảo là mình đang dẫn đầu. Đạt một chiếc huy chương trong một cuộc thi kiến thức, ta dễ tưởng mình nằm trong top đỉnh cao trí tuệ. Trong một thế giới phẳng và nhiều tiện ích từ thành tựu công nghệ truyền thông, đôi khi ta ngỡ mình đã hiểu hết thế giới. Ta cầm nắm phương tiện nghe nhìn hiện đại một cách dễ dàng và rồi dễ làm tưởng mình là nhà sở hữu sáng chế. Không bao giờ được lãng quên mình đang đứng ở đâu trong các mắt xích của mọi công dân trên toàn cầu. Cần vượt khỏi tầm nhìn ngắn ngủi, ảo tưởng, tích lũy hiểu biết toàn diện, sống mạnh mẽ và trung thực, có được những điều đó để có thể yên tâm đứng trong chuỗi giá trị toàn cầu. Những lời bố nhắc nhở chính là bài học quý giá vô cùng đối với tớ. Chia tay các cô giáo kính yêu, các bạn bè thân thương, tớ tin tưởng với hành trang mà mình có được để yên tâm bước vào một cấp học mới.*

Sau rất nhiều băn khoăn, cân nhắc, thậm chí còn hơn cả khi chọn trường tiểu học, bố mẹ quyết định cho tớ vào học ở trường Newton. Một ngôi trường mới, tuổi đời còn rất trẻ nhưng bố mẹ vẫn chọn vì nghĩ đó sẽ là nơi phù hợp với tớ. Trường có hệ Quốc tế và ngay từ buổi đầu tiên đến hỏi về thông tin nhà trường, cô hiệu phó đã cam kết sẽ giảm 80% học phí nếu tớ vào học tại đây vì những thành tích của tớ mà cô từng biết. Đó là một ưu ái rất lớn có ý nghĩa về mặt vật chất nhưng quan trọng hơn, bố mẹ nói, điều đó thể hiện một thái độ trân trọng tri thức và cách nuôi dưỡng tiềm năng.

Trường học mới có nhiều điều lạ lẫm. Lớp tớ chỉ có 12 bạn thôi nên giống như một gia đình vậy. Mỗi dịp sinh nhật, các bạn mời nhau đến nhà chơi vui chơi là vui. Còn một niềm vui nữa là riêng hệ Quốc tế, tớ được học

với các anh chị lớp Tám. Tớ đã kết thân với anh Cẩm Vũ trong lớp học này. Anh Vũ nhỏ và gầy nhưng chơi skate ở hạng "siêu". Cảm giác rằng anh sẽ không làm được gì nếu thiếu skate. Chơi nhiều đến nỗi bắp chân của anh Vũ chai cứng lại do bị skate đập vào. Tớ cũng tham gia nhóm chơi với tất cả sự hào hứng. Bỏ qua những trò chơi có vẻ "trẻ con" hồi tiểu học như sưu tập máy bay, chơi quay, tớ lại bước vào một trò chơi mới, khó hơn mà cũng thú vị hơn. Bố luôn lo ngay ngáy mỗi khi tớ ôm skate ra khỏi nhà. Nhưng có hề gì, cảm giác được vi vu trên ván trượt thật dễ chịu. Một vài lần ngã cũng khá đau mà tớ không dám kêu ca. Tớ tự chịu trách nhiệm về việc mình làm được rồi mà.

Lên bậc Trung học cơ sở, tớ cũng được làm quen với nhiều thầy cô mới, nhiều môn học mới. Cô giáo chủ nhiệm lớp tớ thì hiền ơi là hiền. Cô chưa có con nhưng cô luôn nhận tớ là... con rể. Cô bảo nếu cô có con rể như tớ thì chắc cô sẽ là một bà mẹ vợ hạnh phúc nhất thế giới! Một vài lần, tớ nghe cô nhận một bạn khác trong lớp cũng là con rể cô. Thế là tớ la toáng lên:

- Cô đã nhận con rồi mà! Cô cười to:

- À, riêng con cô sẽ gả cho đứa con gái xinh nhất nhà! Hi hi, cô vui ghê. Hôm đoạt giải Nhất cuộc thi

Stand up, speak out, tờ sung sướng gọi điện báo tin cho cô. Cô reo lên trong máy: Con rể cô có khác, cô tự hào quá! Tớ thích cô giáo dạy Văn. Cô cực kì tâm lý. Cô “dự đoán” tương lai cho từng bạn trong lớp, có bạn sau này sẽ trở thành nhà kinh doanh, có bạn có khả năng sẽ trở thành nhà lãnh đạo, có bạn trở thành nhà nghiên cứu còn với tớ, cô tin chắc tớ sẽ trở thành một... giáo sư hay một nhà diễn thuyết tài ba. Mỗi tiết học của cô diễn ra nhẹ nhàng. Cô thường nói những bài văn của tớ khiến cô cảm thấy như nhận được sự đồng cảm, chia sẻ nhưng cô vẫn muốn tớ viết bài cho cẩn thận hơn. Sau một thời gian đánh máy quá nhiều, chữ của tớ trở nên hơi í ẹ. Cô thường đọc bài văn của tớ trước lớp. Tớ thích cách cô nhắn tin cho mẹ tớ và nói rằng: Nam là một học sinh mà cô giáo nào cũng không thể không yêu! Điều đó khiến tớ cảm thấy tự hào và thấy gần gũi hơn với ngôi trường mới của mình.

Lên cấp hai, ban đầu tớ rất sợ đến giờ học Toán. Thầy giáo nghiêm khắc và có vẻ hơi lạnh lùng. Cứ đến hôm nào có giờ Toán là tớ chỉ muốn... nghỉ học. Không hiểu sao, Toán lớp Tám theo chương trình Quốc tế thì tớ làm ngon ơ mà Toán của lớp Sáu thì tớ thấy khó nhằn làm sao ấy. May mắn là mẹ đã giúp tớ giải quyết những vấn đề tâm lý. Dần dần tớ cảm thấy yêu thích môn Toán, yêu thích cách làm việc của thầy và đến giờ, thậm chí tớ còn mong đến giờ học Toán nữa kia.

Vào trường mới, tớ cũng được làm quen với nhiều thầy cô giáo nước ngoài. Tớ luôn là người được các thầy cô chọn để “tâm sự”. Bên cạnh những điều mới mẻ, đáng yêu ở trường mới, tớ cũng gặp một số phiền toái như bị các anh chị lớp trên bắt nạt. Bố nói, lên cấp hai, nhiều học sinh gặp vấn đề khủng hoảng tâm lý, việc bắt nạt hay ức hiếp bạn bè là cách mà một số học sinh chọn để giải tỏa tâm lý và vì thế, ở trường học nào cũng có hiện tượng này. Vấn đề là tớ phải tự tìm cách bảo vệ mình. Mọi khó khăn rồi cũng dần được giải quyết. Tớ đã gắn bó với ngôi trường và thấy thân thương như cảm giác tớ từng có ở ngôi trường cũ. Tớ sẽ nỗ lực hết sức để không bỏ phí thời gian, để có thể vươn tới những ước mơ của mình.

Bố mẹ thường nói, điểm mạnh nhất của tớ là rất vui vẻ, lạc quan và luôn tin tưởng. Tớ đã đọc tài liệu trong trang khatvongtuoitre.com nói về sức mạnh phi thường của niềm tin như sau: Niềm tin mạnh mẽ có thể giúp những người bình thường làm được những việc phi thường hoặc không tưởng. Ngược lại, niềm tin giới hạn có thể làm thui chột những con người tài năng nhất. Tại sao một số người có thể đạt được nhiều thành công vượt bậc trong cuộc sống? Tại sao một số người có thể đạt được những thành quả phi thường vượt xa những gì mong đợi? Có phải đó là vì họ tài năng, nhạy bén và có năng lực hơn người? Có phải họ có nhiều điều kiện tốt hơn so với người khác? Câu trả lời hoàn toàn không phải như vậy. Có phải anh em nhà Wright - người sáng chế ra máy bay - hiểu biết về khí động lực và máy móc hơn tất cả những kỹ sư và nhà phát minh cùng thời của họ? Không. Họ chỉ là những người sửa xe đạp bình thường. Có phải Mahatma Gandhi tạo được cơ sở vững mạnh để giải phóng Ấn Độ khỏi Anh Quốc là nhờ gia đình ông có quyền thế? Không. Ông chỉ là một người bình thường, một luật sư. Và dĩ nhiên, việc sử dụng những kiến thức pháp luật mà ông học được từ chính... thực dân Anh chắc chắn không thể nào giúp ông giải phóng được Ấn Độ. Thay vào đó, Gandhi nhẹ nhàng dùng sức mạnh của việc biểu tình hòa bình với hàng chục ngàn người dân... cho đến khi nước Anh chịu khuất phục. Cả anh em nhà Wright và Gandhi đều khởi đầu với những điều chẳng hứa hẹn sẽ giúp họ hoàn thành những việc họ mong muốn, nhưng rồi họ vẫn làm được...

Và lịch sử liên tục xuất hiện những con người xuất chúng như thế. Điểm khác biệt của những người này so với người bình thường là họ có niềm tin mãnh liệt vào việc mình làm. Niềm tin này đã mang lại sức mạnh giúp họ “chiến đấu” kiên cường, và cuối cùng “chiến thắng” mọi gian lao trắc trở. Niềm tin

manh mẽ giúp những người có vẻ bình thường đạt được kết quả phi thường.

Đồng thời, niềm tin tiêu cực hoặc giới hạn khiến con người không đạt được những gì thật ra họ có thể làm được, ngay cả khi họ nắm giữ đầy đủ những điều kiện thuận lợi nhất. Niềm tin giống như “hệ điều hành” não bộ của bạn. Niềm tin quyết định những gì bạn mong muốn từ bản thân và những gì bạn có thể đạt được.

Bố thường nói vui mỗi khi tớ không làm được một việc gì đó và đổ lỗi cho khách quan là “chỉ tại con ruồi”. Ý bố muốn nói đến câu chuyện vui của nhà văn Azit Nexin, trong truyện ông miêu tả rằng có một nhà văn không thể viết được cái gì cho ra hồn. Ông đổ thừa cho hết điều này đến điều khác và loay hoay tìm cách khắc phục nó mà cuối cùng vẫn không thể viết được cái gì. Sau rốt, ông phát hiện ra ruồi cứ bay vo ve trước mặt. Và ông đã tìm ra một nguyên nhân rất thuyết phục, rằng tất cả chỉ tại có con ruồi. Nếu không có ruồi, ông sẽ viết ra những áng văn bất hủ, phiền một nỗi là ruồi thì không thể nào diệt hết được, cho nên, những áng văn vẫn mãi chỉ nằm trong trí tưởng tượng của ông mà thôi. Câu chuyện khá buồn cười nhưng tớ hiểu ý nghĩa sâu xa mà bố muốn gửi gắm trong đó, nếu tớ không tin tưởng rằng mình sẽ làm tốt. Nếu tớ cứ tìm cách biện minh cho những điều mình không thể thực hiện thì tớ sẽ không đạt được những gì mình mong muốn. Niềm tin đã giúp tớ vượt qua nhiều kì thi lấy chứng chỉ quốc tế, đặc biệt những kì thi hùng biện tiếng Anh thật “khó nhằn”. Mà những kì thi này hoàn toàn do tớ tự tìm hiểu, tự đăng kí, tự ôn luyện chứ không hề do bố mẹ hay thầy cô thúc ép. Tớ tin là, nếu nỗ lực hết sức, mình có thể vượt qua và quan trọng nhất là chiến thắng chính bản thân. Nếu bạn cứ ngồi đó và nghĩ rằng, người ta làm được điều đó vì người ta có năng lực, có tố chất và có điều kiện hơn mình thì bạn nên suy nghĩ lại. Bạn hoàn toàn có khả năng làm được những gì bạn mơ ước! Hãy tin những điều tớ nói! Trong khi thực hiện những hoài bão của mình, hãy để tâm hồn mình thật thanh thoi bạn nhé!

Các bạn thân mến, tớ tạm khép lại Tập 1 cuốn tự truyện của mình tại đây. Hy vọng nó đã giúp các bạn hiểu thêm về tớ, những điều tớ sẽ chia sẻ và muốn gửi gắm đến bố mẹ, thầy cô, bạn bè mình. Sẽ còn nhiều điều tớ muốn tiếp tục được chia sẻ như: *Cách mà bố mẹ cùng tớ bước vào tuổi teen; Những bài học về cuộc sống, về giới tính, những kỹ năng sống cần thiết tớ học được từ bố mẹ; Những cách thức để tớ cảm thụ các tác phẩm văn chương...* Hy vọng đó sẽ là nội dung của Tập 2 cuốn tự truyện mà tớ sẽ viết trong thời gian tới. Các bạn hãy chờ đợi và ủng hộ tớ nhé!

HẾT

Chia sẻ ebook : <http://downloadsachmienphi.com/>

Tham gia cộng đồng chia sẻ sách :

Fanpage : <https://www.facebook.com/downloadsachfree>

Cộng đồng Google : <http://bit.ly/downloadsach>